

Innst. 12 S

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget
fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Prop. 1 S (2011–2012)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2012, kapitler under Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16)

Innhold

	Side
1. Oversikt over regjeringens forslag	5
2. Komiteens hovedprioriteringer	13
2.1 Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	14
2.2 Fremskrittspartiet	16
2.3 Høyre	17
2.4 Kristelig Folkeparti	19
2.5 Venstre	22
2.6 Oversikt over alternative budsjettforslag i finansinnstillingen	29
3. Merknader til kapitler på utdanningsområdet	34
3.1 Kunnskapsdepartementet – Administrasjon	34
Kap. 200 Kunnskapsdepartementet	34
3.2 Grunnopplæringen	34
Kap. 220 Utdanningsdirektoratet	34
Kap. 221 Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene	35
Kap. 222 Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat	36
Kap. 223 Sametinget	36
Kap. 224 Senter for IKT i utdanningen	36
Kap. 225 Tiltak i grunnsopplæringen	37
Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen	42
Kap. 227 Tilskudd til særskilte skoler	53
Kap. 228 Tilskudd til private skoler o.a.	54
Kap. 229 Andre tiltak	56
Kap. 230 Kompetansesentre for spesialundervisning	56
3.3 Voksenopplæring m.m.	57
Kap. 252 EUs program for livslang læring	57
Kap. 253 Folkehøgskoler	57
Kap. 254 Tilskudd til voksenopplæring	58
Kap. 255 Tilskudd til freds- og menneskerettssentre o.a.	60
Kap. 256 Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk	61
Kap. 257 Program for basiskompetanse i arbeidslivet	62
Kap. 258 Tiltak for livslang læring	62
3.4 Høyere utdanning og fagskoleutdanning	63
Kap. 260 Universiteter og høyskoler	64
Kap. 270 Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	69
Kap. 276 Fagskoleutdanning	71
Kap. 280 Felles enheter	72
Kap. 281 Fellestiltak for universiteter og høyskoler	72
3.5 Utdanningsfinansiering	75
Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning	75
4. Merknader til kapitler for trossamfunn og kirke	77
4.1 Kulturdepartementet – tilskudd til trossamfunn m.m.	77
Kap. 310 Tilskudd til trossamfunn m.m.	77
4.2 Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet – Den norske kirke	78
Kap. 1590 Kirkelig administrasjon	78
Kap. 1591 Presteskapet	83
Kap. 1592 Nidaros domkirke m.m.	84

	Side
5. Merknader til kapitler på forskningsområdet	84
5.1 Forskning og utvikling i statsbudsjettet som helhet	84
5.2 Kunnskapsdepartementet – forskning	89
Kap. 283 Meteorologiformål	89
Kap. 285 Norges forskningsråd	89
Kap. 286 Forskningsfond	91
Kap. 287 Forskningsinstitutter og andre tiltak	91
Kap. 288 Internasjonale samarbeidstiltak	92
5.3 Nærings- og handelsdepartementet – Forskning, innovasjon og internasjonalisering	92
Kap. 920 Norges forskningsråd	93
5.4 Fiskeri- og kystdepartementet – Forskning og innovasjon	95
Kap. 1020 Havforskningsinstituttet	95
Kap. 1021 Drift av forskningsfartøyene	96
Kap. 1022 NIFES	96
Kap. 1023 Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU	96
5.5 Landbruks- og matdepartementet – Forskning og innovasjon	96
Kap. 1137 Forskning og innovasjon	97
6. Oversikt over bevilgningsendringer i innstillingen	97
7. Forslag fra mindretall	99
8. Komiteens tilråding	100

Innst. 12 S

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget
fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Prop. 1 S (2011–2012)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2012, kapitler under Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16)

Til Stortinget

1. Oversikt over regjeringens forslag

Nedenfor følger en samlet oversikt over regjeringens forslag til statsbudsjett for 2012, slik det framgår av Prop. 1 S (2011–2012).

90–99-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.

Oversikt over regjeringens forslag under rammeområde 16 Kirke, utdanning og forskning

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S
Utgifter i hele kroner			
<i>Kunnskapsdepartementet</i>			
200		Kunnskapsdepartementet	257 374 000
	1	Driftsutgifter	235 794 000
	21	Spesielle driftsutgifter.....	19 015 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 565 000
220		Utdanningsdirektoratet	311 062 000
	1	Driftsutgifter	256 969 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	3 861 000
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	50 232 000
221		Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene	13 887 000
	1	Driftsutgifter	13 887 000
222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat.....	86 430 000
	1	Driftsutgifter	85 083 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 347 000
223		Sametinget	36 518 000
	50	Tilskudd til Sametinget.....	36 518 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S
224		Senter for IKT i utdanningen.....	87 558 000
	1	Driftsutgifter	51 393 000
	21	Spesielle driftsutgifter	36 165 000
225		Tiltak i grunnsopplæringen.....	1 140 048 000
	1	Driftsutgifter	152 332 000
	60	Tilskudd til landslinjer.....	178 774 000
	62	Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv	20 909 000
	63	Tilskudd til samisk i grunnsopplæringen, <i>kan overføres</i>	52 487 000
	64	Tilskudd til opplæring av unge asylsøkere og barn av asylsøkere	134 822 000
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring.....	42 618 000
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	8 160 000
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	225 339 000
	69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskolereformen.....	246 937 000
	70	Tilskudd til opplæring av lærlinger og lære kandidater med spesielle behov	30 480 000
	71	Tilskudd til utvikling av musikk- og kulturskolene.....	10 006 000
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram	4 723 000
	73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	10 032 000
	74	Tilskudd til organisasjoner	22 429 000
226		Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen	1 221 045 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 103 946 000
	50	Nasjonale sentre i grunnsopplæringen	57 344 000
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	36 050 000
	71	Tilskudd til vitensentre	23 705 000
227		Tilskudd til særskilte skoler.....	72 579 000
	60	Tilskudd til Moskvaskolen	1 339 000
	61	Tilskudd til voksenopplæring i Andebu kommune	4 500 000
	62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole.....	5 361 000
	70	Tilskudd til Den franske skolen i Oslo	6 660 000
	71	Tilskudd til internatdriften ved Krokeide videregående skole	23 023 000
	72	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	29 037 000
	73	Tilskudd til opplæring i Kenya og Etiopia	2 659 000
228		Tilskudd til private skoler mv.	3 091 206 000
	70	Private grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 294 934 000
	71	Private videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 230 504 000
	72	Private skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopplæringsloven, <i>overslagsbevilgning</i>	161 008 000
	73	Private grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	88 877 000
	74	Private videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	21 565 000
	75	Private skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	184 720 000
	76	Andre private skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	41 755 000
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	10 639 000
	78	Kompletterende undervisning, <i>overslagsbevilgning</i>	28 534 000
	79	Toppidrett.....	26 358 000
	80	Privatskoleorganisasjoner	647 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S
	81	Elevutveksling til utlandet	1 665 000
229		Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører	22 669 000
	1	Driftsutgifter	21 623 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 046 000
230		Kompetansesentre for spesialundervisning	718 545 000
	1	Driftsutgifter	655 894 000
	21	Spesielle driftsutgifter	54 632 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 019 000
252		EUs program for livslang læring	210 207 000
	70	Tilskudd	210 207 000
253		Folkehøyskoler	685 582 000
	70	Tilskudd til folkehøyskoler	680 135 000
	71	Tilskudd til Folkehøyskolerådet	4 240 000
	72	Tilskudd til nordiske folkehøyskoler	1 207 000
254		Tilskudd til voksenopplæring	208 541 000
	70	Tilskudd til studieforbund	184 951 000
	71	Tilskudd til nettskoler	13 716 000
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	9 874 000
255		Tilskudd til freds- og menneskerettssentre mv.	65 383 000
	70	Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter	26 722 000
	71	Falstadsenteret	15 655 000
	72	Stiftelsen Arkivet	6 389 000
	73	Nansen Fredssenter	5 315 000
	74	Narviksenteret	2 110 000
	75	Det europeiske Wergelandsenteret	7 130 000
	76	Raftostiftelsen	2 062 000
256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk	64 296 000
	1	Driftsutgifter	48 844 000
	21	Spesielle driftsutgifter	15 452 000
257		Program for basiskompetanse i arbeidslivet	88 953 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	5 155 000
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	83 798 000
258		Tiltak for livslang læring	51 408 000
	1	Driftsutgifter	3 981 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 1</i>	47 427 000
260		Universiteter og høyskoler	26 091 046 000
	50	Statlige universiteter og høyskoler	25 106 655 000
	70	Private høyskoler	984 391 000
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	329 784 000
	71	Tilrettelegging for internasjonal mobilitet	15 128 000
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	72 427 000
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	242 229 000
276		Fagskoleutdanning	56 868 000
	72	Annen fagskoleutdanning	56 868 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S
280		Felles enheter	364 681 000
	1	Driftsutgifter	57 407 000
	50	Senter for internasjonalisering av høyere utdanning	52 554 000
	51	Drift av nasjonale fellesoppgaver	103 121 000
	71	Tilskudd til UNIS	105 272 000
	72	Tilskudd til UNINETT	23 968 000
	73	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	22 359 000
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler	363 745 000
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	177 646 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 000 000
	50	Tilskudd til Norges forskningsråd	79 258 000
	70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 1</i>	65 176 000
	73	Tilskudd til internasjonale programmer	16 124 000
	78	Tilskudd til Universitets- og høyskolerådet	14 541 000
283		Meteorologiformål	327 609 000
	50	Meteorologisk institutt	270 030 000
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekter	57 579 000
285		Norges forskningsråd	2 688 103 000
	52	Forskningsformål	1 274 025 000
	53	Overordnede forskningspolitiske prioriteringer	867 573 000
	54	Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse	280 000 000
	55	Administrasjon	266 505 000
286		Forskningsfond	219 000 000
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	219 000 000
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak	251 298 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	13 202 000
	53	NUPI	4 203 000
	56	Ludvig Holbergs forskningspris	9 100 000
	57	Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	179 093 000
	71	Tilskudd til andre private institusjoner	32 916 000
	73	Niels Henrik Abels matematikkpris	12 784 000
288		Internasjonale samarbeidstiltak	1 634 782 000
	21	Spesielle driftsutgifter	7 028 000
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	218 397 000
	73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i>	1 376 686 000
	74	Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi, <i>kan overføres</i>	14 036 000
	75	UNESCO	18 635 000

Kulturdepartementet

310		Tilskudd til trossamfunn m.m	213 156 000
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	207 616 000
	76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	5 540 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>			
920		Norges forskningsråd	1 360 000 000
	50	Tilskudd	1 360 000 000
<i>Fiskeri- og kystdepartementet</i>			
1020		Havforskningsinstituttet	692 671 000
	1	Driftsutgifter	338 700 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	353 971 000
1021		Drift av forskningsfartøylene.....	198 227 000
	1	Driftsutgifter	126 446 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	71 781 000
1022		NIFES	145 952 000
	1	Driftsutgifter	60 070 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	85 882 000
1023		Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU.....	496 386 000
	50	Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	205 070 000
	51	Tilskudd Veterinærinstituttet	41 240 000
	52	Basisbevilgning forskningsinstitutter	119 250 000
	70	Tilskudd til marin verdiskaping, <i>kan overføres</i>	10 000 000
	71	Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	8 546 000
	72	Tilskudd Nofima, <i>kan overføres</i>	75 870 000
	74	Tilskudd marin bioteknologi mv., <i>kan overføres</i>	32 800 000
	75	Tilskudd Akvariet i Bergen.....	3 610 000
<i>Landbruks- og matdepartementet</i>			
1137		Forskning og innovasjon	409 514 000
	50	Forskningsaktivitet	219 271 000
	51	Basisbevilgninger til forskningsinstitutter m.m.	186 147 000
	53	Omstillingsmidler instituttsektoren mv.	4 096 000
<i>Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet</i>			
1590		Kirkelig administrasjon	643 250 000
	1	Driftsutgifter	207 648 000
	21	Spesielle driftsutgifter.....	28 472 000
	71	Tilskudd til kirkelige formål	209 730 000
	72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	10 000 000
	73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000 000
	74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000 000
	75	Trosopplæring, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	182 900 000
	79	Til disposisjon, <i>kan overføres</i>	500 000
1591		Presteskapet.....	879 857 000
	1	Driftsutgifter	873 658 000
	21	Spesielle driftsutgifter.....	6 199 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S
1592		Nidaros domkirke m.m.	52 820 000
	1	Driftsutgifter	52 820 000
<i>Statsbankene</i>			
2410		Statens lånekasse for utdanning.....	11 146 787 000
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	301 267 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	158 974 000
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	5 036 446 000
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 976 742 000
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	598 164 000
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	1 265 276 000
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	452 020 000
	74	Tap på utlån	350 000 000
	76	Startstipend for kvotestudenter, <i>overslagsbevilgning</i>	7 898 000
		Sum utgifter rammeområde 16	56 998 827 000

Inntekter i hele kroner

Inntekter under departementene

3220		Utdanningsdirektoratet.....	4 651 000
	1	Inntekter ved oppdrag.....	3 596 000
	2	Salgsinntekter mv.	1 055 000
3222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat.....	4 581 000
	2	Salgsinntekter mv.	4 581 000
3224		Senter for IKT i utdanningen.....	2 352 000
	1	Inntekter fra oppdrag mv.	2 352 000
3225		Tiltak i grunnopplæringen.....	50 423 000
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	50 423 000
3229		Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører	2 534 000
	2	Salgsinntekter mv.	1 531 000
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	1 003 000
3230		Kompetansesentre for spesialundervisning.....	68 326 000
	1	Inntekter ved oppdrag.....	54 632 000
	2	Salgsinntekter mv.	13 694 000
3256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk.....	11 282 000
	1	Inntekter ved oppdrag.....	10 006 000
	2	Salgsinntekter mv	1 276 000
3280		Felles enheter	1 172 000
	2	Salgsinntekter mv.	1 172 000
3281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler.....	10 000
	2	Salgsinntekter mv	10 000
3286		Forskningsfond	219 000 000
	86	Avkastning - Regionale forskningsfond	219 000 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S
3287		Forskningsinstitutter og andre tiltak	9 100 000
	86	Avkastning fra Ludvig Holbergs minnefond	9 100 000
3288		Internasjonale samarbeidstiltak	4 618 000
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	4 618 000
4020		Havforskningsinstituttet	353 971 000
	3	Oppdragsinntekter	353 971 000
4021		Drift av forskningsfartøylene	71 781 000
	1	Oppdragsinntekter	71 781 000
4022		NIFES	85 882 000
	1	Oppdragsinntekter	85 882 000
4590		Kirkelig administrasjon	40 252 000
	2	Ymse inntekter.....	11 780 000
	3	Inntekter ved oppdrag	28 472 000
4591		Presteskabet	20 603 000
	2	Ymse inntekter.....	14 404 000
	3	Inntekter ved oppdrag.....	6 199 000
4592		Nidaros domkirke m.m	19 573 000
	2	Ymse inntekter.....	16 337 000
	3	Leieinntekter m.m.	3 236 000
5310		Statens lånekasse for utdanning	140 509 000
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	24 000 000
	29	Termingebyr	25 500 000
	89	Purregebyrer	91 009 000
<i>Renter og utbytte mv.</i>			
5610		Renter av lån til Nofima AS	1 163 000
	80	Renter	1 163 000
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning	4 824 476 000
	80	Renter	4 824 476 000
Sum inntekter rammeområde 16			5 936 259 000
Netto rammeområde 16			51 062 568 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2012 kan:

1.

overskride bevilgningen på	mot tilsvarende merinntekt under
Kap. 200 post 1	Kap. 3200 post 2
Kap. 220 post 1	Kap. 3220 post 2
Kap. 222 post 1	Kap. 3222 post 2
Kap. 224 post 1	Kap. 3224 post 1
Kap. 229 post 1	Kap. 3229 postene 2 og 61
Kap. 230 post 1	Kap. 3230 post 2
Kap. 280 post 1	Kap. 3280 post 2

overskride bevilgningen på	mot tilsvarende merinntekt under
Kap. 281 post 1	Kap. 3281 post 2
Kap. 286 post 60	Kap. 3286 post 86
Kap. 287 post 56	Kap. 3287 post 86
Kap. 2410 post 1	Kap. 5310 post 3

2. overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet på postene 21 mot tilsvarende merinntekter.
3. bruke inntekter fra salg av eiendommer ved universitetene til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved den samme virksomheten.
4. gi Norges forskningsråd fullmakt til å kjøpe og avhende eiendommer. Salgsinntekter blir ført til eiendomsfondet til Forskningsrådet.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2012 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme (i mill. kroner)
220		Utdanningsdirektoratet	
	70	Tilskudd til læremidler mv.	30,0
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter	20,0
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	184,0
285		Norges forskningsråd	
	52	Forskningsformål	37,5

2. gi tilsagn om å utbetale støtte for første halvår 2013 (andre halvdel av undervisningsåret 2012–2013) etter de satsene som blir fastsatt andre halvår 2012 (første halvdel av undervisningsåret 2012–2013), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, postene 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rentestøtte og 90 Økt lån og rentegjeld samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning post 80 Renter.
3. gi tilsagn om å konvertere lån til stipend første halvår 2013 (andre halvdel av undervisningsåret 2012–2013) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2012 (første halvdel av undervisningsåret 2012–2013), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 50 Avsetning til utdanningsstipend.
2. Kunnskapsdepartementet i 2012 kan gi universiteter og høyskoler fullmakt til å:
 - a) opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
 - b) bruke overskudd av oppdragsvirksomhet til kapitalinnskudd ved opprettelse av nye selskap eller ved deltagelse i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
 - c) bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.

prøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale et gebyr pr. prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg opp til eksamen, skal betale 378 kroner dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og 775 kroner ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale 775 kroner pr. prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og 1 549 kroner ved senere forsøk.

IV

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. privatister som melder seg opp til eksamen, og kandidater som melder seg opp til fag-/svenne-

- d) bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.
3. Høgskolen i Sogn og Fjordane kan bruke 10 000 kroner fra virksomhetskapitalen til stiftelsen Nynorsk kultursentrum.
4. Kunnskapsdepartementet i 2012 kan gi Statens

lånkasse for utdanning fullmakt til å inngå avtaler om leveranser til å gjennomføre moderniseringen i Statens lånekasse for utdanning, jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 45 Større utstyrsinnkjøp og vedlikehold. Fullmakten gjelder innenfor en samlet kostnadsramme for prosjektet på 832,7 mill. kroner, jf. Budsjettinnst. S. nr. 12 (2007–2008) og St.prp. nr. 1 (2007–2008) for Kunnskapsdepartementet.

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2012 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelsen	Samlet ramme
920		Norges forskningsråd	
	50	Tilskudd	182,5 mill. kroner

VI

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 1020 postene 1 og 21	kap. 4020 post 3
kap. 1021 postene 1 og 21	kap. 4021 post 1
kap. 1022 postene 1 og 21	kap. 4022 post 1

VII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1590 post 1	kap. 4590 post 2
kap. 1590 post 21	kap. 4590 post 3
kap. 1591 post 1	kap. 4591 post 2
kap. 1591 post 21	kap. 4591 post 3
kap. 1592 post 1	kap. 4592 postene 2 og 3

2. Komiteens hovedprioriteringer

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tor Bremer, Svein Gjelseth, Stine Renate Håheim, Hadia Tajik, Truls Wickholm og lederen Marianne Aasen, fra Fremskrittspartiet, Mette Hanekamhaug, Tord Lien og Bente Thorsen, fra Høyre, Elisabeth Aspaker, Svein Harberg og Henning Warloe, fra Sosialistisk Venstreparti, Aksel Hagen, fra Senterpartiet, Anne Tingelstad Wøien, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen, og fra Venstre, Trine Skei

Grande, viser til partienes respektive merknader under rammeområde 16 i finansinnstillingen, Innst. 2 S (2011–2012), om regjeringens forslag til statsbudsjett for 2012.

Komiteen viser også til de prioriteringene som framgår av oversiktene under punkt 2.6 og punkt 6 nedenfor. Punkt 2.6 gjengir partienes alternative budsjettforslag i finansinnstillingen fordelt på aktuelle kapitler/poster. Punkt 6 gjengir regjeringens partienes endringsforslag i den foreliggende faginnstillingen.

Komiteen viser for øvrig til merknadene nedenfor hva angår partifraksjonenes hovedprioriteringer på rammeområde 16 Kirke, utdanning og forskning.

2.1 Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til Prop. 1 S (2011–2012) som bekrefter at regjeringen har store ambisjoner på vegne av kunnskapsnasjonen Norge.

Flertallet viser til at norsk utdanningspolitikk i det store og det hele har vært en suksesshistorie. Lik rett til utdanning innebærer at Norge i dag er et av landene i verden med høyest utdanningsnivå. Den bevisste og aktive satsingen på kunnskap til hele folket har resultert i et av verdens mest produktive og omstillingsdyktige arbeidsliv. Det har også gjort oss til et samfunn med relativt små forskjeller og lavt konfliktnivå.

Flertallet vil peke på at alt tyder på at kunnskap og kompetanse blir en enda viktigere faktor i arbeidslivet i framtida, og at forskning kommer til å spille en sentral rolle i utviklingen av kunnskapssamfunnet. Flertallet vil også understreke at utdanning og forskning er en forutsetning for å møte både de globale utfordringene – herunder klima- og fattigdomsproblemer – og de nasjonale utfordringene – som handler om å fornye, forbedre og forsterke velferdssamfunnet og å skape grunnlag for nye og fremtidsrettede arbeidsplasser.

Flertallet har som mål at Norge skal bli et av verdens mest nyskapende, kunnskapsbaserte og omstillingsdyktige samfunn innenfor de områdene der vi har fortrinn. Flertallet mener at en sterk kunnskapsnasjon må bygge på et utdanningssystem av høy kvalitet som muliggjør livslang læring, og som bidrar til at samfunnet får tilført den kompetansen som er nødvendig for hele tiden å kunne ligge i forkant.

Flertallet vil derfor sikre alle tilgang til utdanning og kunnskap, slik at vi som nasjon og enkeltmennesker kan bruke alle de mulighetene som ligger i oss.

Grunnopplæring

Flertallet har store ambisjoner på vegne av alle elever. Fellesskolen skal bidra til at alle barn og unge møter utfordringer, opplever mestring og blir best mulig rustet til å lykkes i arbeids- og samfunns livet. Flertallet mener at skolen skal møte elevene med forventninger og tydelige læringskrav, og at skolen skal bidra til å gi like muligheter til alle. Det innebærer også at skolen skal se hele mennesket slik at elevene får mulighet til å utvikle seg både teoretisk, praktisk, fysisk og estetisk.

Flertallet viser til at det er mye å være stolt over i norsk grunnopplæring, men er likevel bekymret over at mange elever ikke mestrer grunnleggende ferdigheter og at frafallet i videregående opplæring er

for høyt. Dette har store konsekvenser for den enkelte og for samfunnet. Flertallet mener at fullført videregående opplæring gir den beste plattformen for å være rustet til arbeidsliv og videre utdanning.

Flertallet viser til at regjeringen har gjennomført og gjennomfører en lang rekke gode tiltak for å heve kvaliteten i grunnopplæringen. Sentralt er tidlig innsats, flere timer i de viktigste fagene, leksehjelp og kompetanseheving for lærere og skoleledere.

Flertallet er svært tilfreds med at tiltakene som iverksettes er kunnskapsbaserte og har bred tilslutning blant lærere, skoleledere, elever, foreldre og skoleeiere. Flertallet mener at skolen er for viktig til å la elevene være gjenstand for politiske eksperimenter. Skolen må ha tid og ro til å gjennomføre langsiktig utviklingsarbeid og til å konsentrere seg om de mest sentrale oppgavene.

Flertallet mener at de viktigste ressurspersonene i skolen er lærere og skoleledere.

Flertallet viser til Prop. 1 S (2011–2012) og vil spesielt trekke frem disse hovedprioriteringene:

- 3,75 mrd. kroner i vekst i frie inntekter til kommunesektoren muliggjør et løft i skolebudsjettene.
- 66,8 mill. kroner til innføring av valgfag i ungdomstrinnet, jf. Meld. St. 22 (2010–2011) Motivasjon – mestring – muligheter, med en totalkostnad på 470 mill. kroner.
- 2 mrd. kroner til utvidet investeringsramme for rentekompensasjonsordningen for opprustning av skolebygg og svømmeanlegg.

Flertallet mener at disse tiltakene – sammen med alt det andre gode utviklingsarbeidet som foregår i grunnopplæringen – legger til rette for kvalitetsforbedringer og mer sosial utjevning.

Flertallet ønsker at den norske skolen skal være en inkluderende skole også når det gjelder fysisk tilgjengelighet. Det er derfor viktig at alle nye skolebygg skal være universelt utformet.

I en periode preget av økonomisk usikkerhet er det viktig med tiltak for å hindre utstøting fra arbeidslivet. Program for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA) skal medvirke til å styrke lese-, skrive-, regne- og ikt-ferdigheter blant voksne arbeidstakere og arbeidssøkere. Flertallet viser at bevilgningen på 83,8 mill. kroner til BKA.

Høyere utdanning og forskning

Flertallet mener at god og stabil finansiering er avgjørende for at universiteter og høyskoler skal kunne drive langsiktig kunnskapsutvikling og kunnskapsforvaltning av høy kvalitet innenfor et bredt spekter av fagtilbud.

Flertallet vil derfor vise til budsjettproposisjonen som foreslår å øke grunnbevilgningen til universiteter og høyskoler med 28 mill. kroner, som et ledd i en opptrappingsplan for å styrke grunnskolelærerutdanningene. Flertallet vil også understreke behovet for mer profilerte institusjoner og mer robuste fagmiljø i sektoren. Flertallet viser i den sammenheng til at det er foreslått å videreføre bevilgningen på 50 mill. kroner til samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon (SAK).

Flertallet viser til at budsjettproposisjonen innebærer at det i 2012 vil bli opprettet 2 600 nye studieplasser som følge av økt opptakskapasitet i 2009 og 2011. Dette er i tråd med den demografiske utviklingen og tilbakemeldingene fra sektoren. Flertallet forventer at de nye studieplassene opprettes slik de er tiltenkt.

Flertallet vil øke kvaliteten i førskolelærerutdanningen gjennom å sikre en god iverksetting av ny rammeplan for utdanningen. Flertallet vil arbeide videre med utvikling av rammeplaner for den delen av lærerutdanningen som er særlig rettet mot 8.–13. trinn. Flertallet viser til at det i budsjettproposisjonen er foreslått 10 mill. kroner til disse to formålene.

Høy kvalitet i forskning er grunnlaget for videre utvikling av samfunnet. Flertallet vil påpeke at det har vært en kraftig økning i investeringene i forskning og utvikling i Norge, med en realøkning på om lag 27 prosent i regjeringsperioden. Selv om det fortsatt er nødvendig å styrke vår forskningsevne, er flertallet tilfreds med at Norge er det landet i Norden som bruker mest midler på offentlig finansiert forskning pr. innbygger.

Flertallet støtter budsjettproposisjonens forslag om at Fondet for forskning og nyskaping ikke videreføres. Flertallet viser til at variabelt rentenivå har gitt en variabel og uforutsigbar avkastning på fondet, og at fondets intensjon om å skape faste og forutsigbare overføringer til forskning ikke har blitt realisert. Flertallet ser det som mer hensiktsmessig at avkastningen blir ført videre som ordinære bevilgninger gjennom egne poster i statsbudsjettet.

Flertallet mener forskning legger grunnlag for videre utvikling av samfunnet. Flertallet vil i den forbindelse peke på St.meld. nr. 30 (2008–2009) som legger vekt på at forskning skal bedre evnene til å møte sentrale samfunnsutfordringer.

Flertallet er tilfreds med at budsjettproposisjonen foreslår en totalbevilgning på 25,5 mrd. kroner til forskning og utvikling, inkludert Skattefunn.

Flertallet mener det er viktig å sikre høy kvalitet i forskningen. Flertallet er derfor tilfreds med at budsjettproposisjonen foreslår å øke «åpen konkurransearena for fremragende forskning» (FRIPO) med 100 mill. kroner som sikrer finansiering til de

beste forskningsmiljøene. Med dette tilskuddet har regjeringen siden 2010 økt bevilgningene med til sammen 160 mill. kroner, en økning på 30 prosent.

Flertallet understreker behovet for mer kunnskap omkring skolen og hva som foregår innenfor klasserommets fire vegger. Flertallet mener at økt satsing på utdanningsforskning er i tråd med regjeringens målsetting om at utdanningspolitikken skal være kunnskapsbasert.

Lik rett til utdanning uavhengig av økonomisk og sosial bakgrunn er en av bærebjelkene i regjeringens politikk. Flertallet viser til at regjeringen viderefører den historiske satsingen på studentboliger gjennom å finansiere om lag 1 000 nye hybelenheter i 2012. Flertallet er også tilfreds med at kostnadsrammen for nye boliger ble økt med 100 000 kroner i 2011. Dette bidrar til at det kan bygges boliger av god kvalitet som tar hensyn til miljøet og kravene om universell utforming.

Den norske kirke og tros- og livssynssamfunn

Flertallet mener at Den norske kirke er en viktig bærer av den kristne kulturarven og spiller en betydelig rolle som verdiformidler og verdiinstitusjon.

Flertallet vil i denne sammenheng vise til St.meld. nr. 17 (2007–2008) Staten og Den norske kirke, som bygger på det brede kirkeforliket mellom de politiske partiene på Stortinget 10. april 2008.

Flertallet viser til at avtalepartene er enige om at det igangsettes en prosess hvor partenes felles mål er at utnevning av biskoper og proster overføres fra kirkelig statsråd til kirkelig organ som kirkemøte eller bispedømmeråd.

Den politiske avtalen bygger på at det skal gjennomføres en demokratireform i Den norske kirke som skal sikre kirkens organer sterkere demokratisk legitimitet og forankring hos kirkens medlemmer. Flertallet vil understreke at demokratireformen skal bidra til at endringene i statskirkeordningen ikke svekker kirkemedlemmenes tilhørighet til og innflytelse over Den norske kirke.

Kirkepolitikken skal understøtte Kirkemøtets mål og strategier for Den norske kirke, og flertallet viser i denne forbindelse til at ved siden av gjennomføringen av demokrati- og trosopplæringsreformen har Kirkemøtet for de nærmeste årene gjort vedtak om særlige satsingsområder for utviklingen av diakoni, kirkemusikk og kultur, gudstjenesteliv og samisk kirkeliv. Flertallet mener det er viktig at Den norske kirke stimuleres til kontinuerlig fornyelse i møte med et samfunn og en verden i rask endring.

Med bakgrunn i den politiske avtalen 10. april 2008 vil flertallet understreke at finansieringen av kirken fremdeles skal være basert på offentlige

bevilgninger, med hovedfinansiering over kommunebudsjettene. Flertallet mener derfor at en styrket kommuneøkonomi er det viktigste bidraget for en styrket kirkeøkonomi og for ivaretagelse av kirkebyggene.

Flertallet mener at en velfungerende preste-tjeneste som er nærværende i alle lokalsamfunn, er blant de viktigste forutsetningene for å opprettholde Den norske kirke som landsdekkende kirke.

Gjennom de senere årene er rekrutteringssituasjonen i presteskapet blitt vanskeligere, og flertallet understreker at styrket rekruttering må være en prioritert oppgave framover.

2.2 Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sitt alternative budsjett, der utdanning og forskning er et viktig satsingsområde. For å opprettholde vårt velstandsnivå må vi satse på kompetanseutvikling som kan sikre verdiskaping for fremtiden. Norge må ha som mål at utdannings- og forskningsinstitusjonene skal ligge i verdenstoppen, og innsatsen på området må gjenspeile at fremtidige arbeidsplasser i stor grad vil være kunnskapsintensive.

Grunnutdanning

Fremskrittspartiet har store ambisjoner for norsk skole, og disse medlemmer mener at Norge nå må benytte sin økonomiske posisjon til å investere i fremtiden. Over kommunerammen bevilger derfor Fremskrittspartiet til sammen 1 mrd. kroner som øremerkes grunnutdanningen. Disse medlemmers hovedbekymring innenfor skolepolitikken er at vi har sviktet i forhold til den tilpassede opplæringen, og at frafallet er stort. Disse medlemmer vil derfor forsterke undervisningspersonalets kompetanse, og legge forholdene til rette for en god fagutdanning. Disse medlemmer viser til at det er behov for et kompetanseløft hos lærerne. Lærerne er den desidert viktigste faktoren for elevenes læring og motivasjon, og det er avgjørende at de innehar tilstrekkelig og oppdatert kunnskap på sitt fagområde. Stadig nye undervisningsmetoder, utvidelse av fagkunnskap på eget fagfelt og liknende skaper et behov for påfyll av lærernes kunnskap. Fremskrittspartiet mener det er viktig at lærerne gis tilbud til en god videre- og etterutdanning, og at det stilles formelle kompetansekrav til det tilbudet som her blir gitt. Disse medlemmer mener tilbudet om videre- og etterutdanning for lærere er bra, men dessverre ikke godt nok brukt. Mye av årsaken er at utgiften for kommunene blir for stor. Disse medlemmer ønsker derfor å øke bevilgningene til videre- og etterutdanning av lærere,

og at 150 mill. kroner skal øremerkes nettopp dette formålet.

Disse medlemmer vil særlig understreke behovet for økt kvalitet i fagutdanningen og kampen mot frafall, og viser til tidligere representantforslag om å opprette en hospiteringsordning for yrkesfaglærere. Disse medlemmer mener at en hospiteringsordning vil sikre at yrkesfaglærerne henger med i den teknologiske utviklingen som skjer innenfor sitt fagfelt. Den teknologiske og faglige utviklingen i yrker forandres fort. Både innenfor bygg- og anleggsbransjen, elektro- og mekaniske fag, helsefag og andre fører de teknologiske fremskrittene til at selve yrket og arbeidsmetodene forandrer seg. Disse medlemmer mener det er viktig at programfaglærerne ikke faller utenfor denne utviklingen. Å etablere en hospiteringsordning for programfaglærere er etter disse medlemmers mening en god løsning på dette. Disse medlemmer mener dette tiltaket vil sikre en faglig utvikling for den enkelte lærer, samtidig som den på sikt vil føre til en generell heving av kompetansenivået og kvaliteten i programfaglinjene.

Videre vil disse medlemmer understreke hvor viktig det er både for skolen og næringslivet å få tilgang på flere lærlingplasser og fagarbeidere. Mangelen på lærlingplasser er stor, og Fremskrittspartiet foreslår derfor å bruke 250 mill. kroner ekstra til å styrke lærlingtilskuddet.

Disse medlemmer har merket seg det økende behovet for en kompetent rådgivningstjeneste i skolen. Elevorganisasjonen selv peker på at dette er et av de viktigste tiltakene for å sikre mindre frafall på videregående skole, og en vet at forebyggelsen av dette skjer allerede i grunnskolen. Det er viktig at rådgiverne i ungdomsskolen har god innsikt i de faglige forventningene som skal knyttes til elevene og hvilke muligheter de har for eksempel til mer praksis allerede på ungdomstrinnet. Disse medlemmer vil derfor styrke denne ordningen.

Livslang læring

Disse medlemmer er opptatt av at vi har fått et arbeids og næringsliv som stadig er i endring, og at behovet for livslang læring derfor er blitt enda viktigere. Mange vil av ulike grunner ha behov for omskolering, andre vil trenge stadig etter- og videreutdanning. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av en effektiv og god sektor for voksenlæring. I dag er voksenutdanningen fragmentert og forholdsvis lite oversiktlig. Dette gir suboptimal bruk av ressurser og skaper problemer for brukerne. Disse medlemmer ser behovet for en styrking av sektoren for livslang læring og behovet for en helhetlig plan, og vil vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett der sektoren styrkes.

Høyere utdanning og forskning

«Kampen om hjernene» blir stadig viktigere, ikke minst i en kunnskapsdrevet økonomi som den norske. Fremskrittspartiet mener derfor det er viktig at utdannings- og forskningssektoren får de ressursene som kreves for at den kan bli en seriøs aktør i markedet for de gode hjernene. Fremtiden skapes, den vedtas ikke, og forholdene må legges til rette for mennesker som er i stand til å skape verdier. Investeringen i humankapital må styrkes hvis velferd og velstand skal opprettholdes. Disse medlemmer mener at kompetanseutfordringene på kort og mellomlang sikt først og fremst ligger innen realfag/teknologi og innen helse- og velferdsfeltet. Viktige velstandsskapere som petroleumssektoren, fornybar-energibedriftene og marine-/maritime næringer er alle avhengige av realfaglig kompetanse. Disse medlemmer vil derfor prioritere real- og teknologifag og helsefagene og legge mer vekt på næringslivets nåværende og fremtidige behov. Gaveforsterkningsordningen er, sammen med Forskningsrådets BIA- og SFI-programmer, viktige virkemidler for å stimulere til tettere samarbeid mellom næringsliv og akademia, og disse medlemmer vil styrke disse ordningene. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett hvor forskning var foreslått økt med over 700 mill. kroner, fordelt på budsjetttrammene til departementene OED, MD, HOD, NHD, FKD og KD, primært med mål om å styrke de nasjonale konkurransearenaene i Forskningsrådet, men også mot programmer innen realfag, teknologi, energi, helse og marin/maritim sektor. Disse medlemmer vil for øvrig vise til fellesmerknader fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre om forskning og forskningsfinansiering.

Disse medlemmer vil understreke at norske universiteters og forskningsmiljøers mulighet til å hevde seg og delta på internasjonale forskningsarenaer må bedres. Dette handler både om de grunnleggende rammevilkårene for sektoren og om å skape en større, spissere og mer konkurranserettet nasjonal konkurransearena. Disse medlemmer vil derfor legge ned de regionale forskningsfondene, og heller styrke Forskningsrådet som nasjonal konkurransearena for finansiering av de beste forskningsprosjektene.

Disse medlemmer viser videre til at dagens vekstøkonomier i stor grad ligger utenfor den tradisjonelle vesteuropeiske kultursfære og at det særlig i land som Brasil, Russland, India og spesielt Kina og Sør-Afrika (BRIKs-landene) er høy årlig økonomisk vekst over tid. Disse medlemmer mener det er viktig for en svært eksportrettet økonomi som den norske at vi har både språklig, faglig og kulturell kompetanse som setter norsk næringsliv og forvalt-

ning i posisjon til å delta i den veksten ikke-europeiske land nå opplever. Disse medlemmer vil derfor gjeninnføre stipend- og lån til førsteårsstudenter i disse landene.

Fremskrittspartiet er opptatt av å bedre Norges infrastruktur, som har et enormt etterslep. Dette gjelder også innen forsknings- og utdanningssektoren. Etterslepet setter studiekvaliteten under press, og gjør det også vanskelig å møte det forventede økende antall studenter. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det bevilges 117 mill. kroner til nytt teknologibygge ved Høgskolen i Sør-Trøndelag, renovering av hovedbygningen på Universitetet for miljø- og biovitenskap og nytt laboratoriebygg ved Universitetet i Stavanger.

Kirken

Fremskrittspartiet er opptatt av at Den norske kirke alltid har vært av stor betydning for store deler av befolkningen. Denne betydningen kom klart til syne i forbindelse med folkets bearbeidelse av sorg og sjokk forårsaket av hendelsene i Oslo og på Utøya 22. juli 2011. Disse medlemmer mener at en styrking av bevilgningene til Den norske kirke er nødvendig for at Kirken skal kunne opprettholde statusen som en folkekirke for alle, og viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett der bevilgningene til prestetjenesten økes med 30 mill. kroner.

Disse medlemmer mener at prestetjenesten er sentral for at målsettingen om en levende, åpen og aktiv folkekirke skal ivaretas. Den norske kirke har helt klart behov for langt flere prester enn det som ligger i regjeringens budsjett. Disse medlemmer har derfor styrket prestetjenesten med 30 mill. kroner i sitt budsjett.

Disse medlemmer viser til at det er viktig at intensjonen i trosopplæringsreformen innfris. Disse medlemmer har derfor tilført reformen 30 mill. kroner slik at flere menigheter kan ta del i reformen.

Disse medlemmer vil videre understreke at kirkebyggene er en viktig del av vår historie, kulturarv og identitet. Vedlikeholdsetterslepet er i følge Riksantikvaren på til sammen 5 mrd. kroner og økende år for år. Ut fra statens ansvar for kulturminner med nasjonale verdier ser disse medlemmer det som nødvendig med statlige bidrag for et nasjonalt løft i sikringsarbeidet av fredete og verneverdige kirker, og viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett der bevilgningene til oppgradering og brannsikring av kirkebygg økes med 120 mill. kroner.

2.3 Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett hvor det satses betydelig på kunnskap i skolen og på høyere utdanning og

forskning. Dette er en forutsetning for å skape trygghet gjennom kunnskap og økt konkurransekraft.

Høyres mål er at skolen skal være en arena for å gi alle elever muligheten til å skape seg den fremtiden de selv ønsker. En god skole gir elevene forutsetning og mulighet til å delta aktivt i fremtid samfunns- og arbeidsliv. Norge har en unik mulighet til å skape en skole av høy kvalitet. Samtidig er det en utfordring at resultatene norske elever oppnår ikke alltid står i forhold til ressursene som brukes i skolen. Derfor vil disse medlemmer styrke innsatsen i basisfagene i skolen. Høyre foreslår en omdisponering over Kommunaldepartementets budsjett der midler til frukt- og grønt-ordning foreslås avvirket til fordel for to nye timer på barnetrinnet i basisfag, samtidig som leksehjelp trappes ned fra 8 til 4 timer og legges til ungdomsskolen fra skoleåret 2012/2013.

Etter- og videreutdanning av lærere er et høyt prioritert satsingsområde for Høyre og det foreslås 500 mill. kroner utover regjeringens forslag til formålet. Høyre har merket seg at flere tilgjengelige læringsplasser er avgjørende for å forebygge frafall på yrkesfag. Det foreslås derfor 50 mill. kroner for å øke lærerlønnskuddet til bedrifter som tar inn nye lærlinger høsten 2012. Bevilgningene til universiteter og høyskoler økes med 105 mill. kroner.

Grunnutdanning

Høyre har høye ambisjoner for norsk skole, noe som gjenspeiler seg i prioriteringene foretatt i Høyres alternative budsjett. Disse medlemmer mener at for å styrke elevenes læringsutbytte i skolen må det satses mer målrettet på tiltak som bygger opp under elevenes læring. Høyre prioriterer flere skoletimer, leksehjelp når elevene har mest utbytte av det, og en kraftig opptrapping av satsing på etter- og videreutdanning av lærere.

Disse medlemmer vil følge opp Høyres satsing på etter- og videreutdanning av lærere fra tidligere budsjetter. Forskning peker entydig på at lærerne er skolens viktigste ressurs. Disse medlemmer vil understreke den betydning faglige og pedagogisk sterke lærere har for elevenes læringsutbytte. Strategien «Kompetanse for kvalitet» er et viktig bidrag for å gi lærerne i norsk skole et tilbud om etter- og videreutdanning. Disse medlemmer stiller seg uforstående til at regjeringen reduserer sin ambisjon for hvor mange lærere som skal få et etter- og videreutdanningstilbud i 2012. Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett har foreslått 500 mill. kroner ekstra til dette formålet, samt foreslår å endre kostnadsnøkkelen slik at staten tar 60 pst. av kostnadene og kommunene og lærerne dekker 20 pst. hver. Dette vil anslagsvis gi 4 000 lærere et tilbud om etter- og videreutdanning neste år, og legger grunnlaget for en vesentlig høyere gjen-

nomføringstakt for nødvendig kompetanseheving hos våre lærere.

Disse medlemmer har merket seg den positive oppgangen i norske elevers resultater i PISA-undersøkelsen 2009, men finner det likevel viktig å påpeke at med disse resultatene er norske elever tilbake på 2001-nivå. Det synes med andre ord tvungende nødvendig å fortsette satsingen på mer kunnskap i skolen for å løfte elevenes ferdigheter. Derfor vil disse medlemmer prioritere flere undervisningstimer i basisfagene og en mer målrettet leksehjelpordning.

Disse medlemmer er overrasket over at regjeringen fortsatt opprettholder kuttet i tilskuddet til hjelpemidler for elever med dysleksi. Det er bred enighet om behovet for at alle barn skal tilegne seg grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning. I lys av dette fremstår det som merkelig å ikke bidra til at elever som sliter i skolen på grunn av dysleksi får tilgang på de hjelpemidlene de trenger.

Høyere utdanning og forskning

Disse medlemmer har merket seg at regjeringens forslag til statsbudsjett ikke innebærer noen satsing på høyere utdanning og forskning. På dette feltet er det helt tydelig at Høyre har høyere ambisjoner for sektoren enn regjeringen. Disse medlemmer er av den klare oppfatning at det er avgjørende for landets fremtidige konkurranseevne at Norge satses mer på høyere utdanning og forskning.

Universitets- og høyskolesektoren har påpekt redusert handlingsrom knyttet til veksten i studenttall. Når bevilgningene til sektoren ikke øker i takt med studenttallsveksten, skaper dette utfordringer for institusjonene når det gjelder å tilby studentene et utdanningstilbud av høy kvalitet. Handlingsrommet til å drive kvalitetsutvikling, internasjonalisering og institusjonssamarbeid er redusert og styrkes ikke gjennom budsjettet. For å sikre fremtidig verdiskaping og konkurransekraft mener disse medlemmer at Norge må vise vilje til å satse på kunnskap, utdanning og forskning.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett hvor det foreslås en økt bevilgning til universiteter og høyskoler på 100 mill. kroner samt en økning på 5 mill. kroner til private høyskoler. Disse medlemmer ønsker å legge mer og bedre til rette for studenter som ønsker å studere i utlandet, og foreslår derfor at det gis støtte til førsteårsstudenter i ikke-vestlige land og USA. Dette vil styrke studentmobiliteten.

Disse medlemmer reagerte med undring på regjeringens forslag om å avvikle Forskningsfondet. En rekke sentrale aktører innen forskningsfeltet har ytret seg kraftig mot avviklingen og den negative signaleffekten dette har. Disse medlemmer er

sterkt kritisk til at regjeringen på denne måten undergraver målsettingene om forutsigbarhet og langsiktighet som vesentlige rammebetingelser for norsk forskning og norske forskningsmiljøers internasjonale samarbeid.

Disse medlemmer går også imot regjeringens forslag om å fjerne gaveforsterkningsordningen. Ordningen avvikles uten at den er evaluert, og uten at konsekvensene for igangsatte forskningsprosjekter med finansiering gjennom gaveforsterkning i det hele tatt er vurdert. Fjerningen av gaveforsterkningsordningen står i skarp kontrast til målsettingen om å styrke den private forskningsinnsatsen i landet. Gaveforsterkningsordningen har vist seg å være et viktig virkemiddel for å få private aktører til å støtte forskningsprosjekter.

Disse medlemmer vil vise til Høyres alternative budsjett hvor både Forskningsfondet og gaveforsterkningsordningen foreslås gjenopprettet. Disse medlemmer viser til Høyres forslag om å bevilge mer ressurser til FORNY-programmet, internasjonalt forskningssamarbeid. Disse medlemmer mener at muligheten for å tilsette stipendiater og opprette post doc-stillinger er viktig for forskningsinnsatsen. Høyre har i sitt alternative statsbudsjett foreslått en økning til forskningsformål på om lag 800 mill. kroner.

Disse medlemmer vil for øvrig vise til felleismerknader fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre om forskning og forskningsfinansiering.

Basiskompetanse i arbeidslivet

Disse medlemmer ser positivt på at regjeringen har videreført regjeringen Bondevik IIs «Ny sjanse»-program for å sikre opplæring til voksne uten tilstrekkelige grunnleggende ferdigheter. Programmet heter nå Program for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA). De siste årene har det vist seg at det omsøkte beløpet langt overstiger bevilgningene. Disse medlemmer er bekymret over at en høy andel voksne sliter med sviktende grunnleggende ferdigheter og opplever det som utfordrende å mestre jobb og hverdagsliv. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett hvor det ble foreslått bevilget 25 mill. kroner til en styrking av programmet for at flere kan bevare tilknytningen til arbeidslivet og bedre sin evne til omstilling.

Kirken

Disse medlemmer vil understreke forpliknelsen i kirkeforliket om at Kirken skal være en folkekirke. Disse medlemmer vil derfor legge til rette for at kirken kan ta denne oppgaven på alvor. Mangelen på prester fører til et betydelig press for prestene. Disse medlemmer mener det er nød-

vendig å bevilge midler til flere pretestillinger enn det regjeringens forslag legger opp til.

Disse medlemmer vil peke på de meldingene som har kommet om betydelige utfordringer for Kirken i å oppfylle intensjonene i trosopplæringsreformen. Disse tilbakemeldingene tyder på at det kan være nødvendig å bevilge flere midler om reformen skal kunne gjennomføres som planlagt. I den anledning viser disse medlemmer til prioriteringene i Høyres alternative budsjett.

2.4 Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil styrke barns livskvalitet og oppvekstivkår ved å satse på familiene, barnehage, skole og barnevern. Familien må styrkes som barnets grunnleggende og viktigste felleskap. Skolen skal sammen med hjemmet danne og utdanne elevene og utruste for livet. Dette medlem mener at en av de beste investeringene vi kan gjøre er å investere i barns kunnskap og oppvekst. Norge skal være en ledende kunnskapsnasjon og et godt samfunn. Dette medlem mener vi trenger en helt annen prioritering og satsing enn det regjeringen har levert i oppvekst- og utdanningspolitikken. Vi har forutsetningene, men da må det satses både på skole, høyere utdanning og forskning.

Grunnutdanningen

Dette medlem mener regjeringen de siste årene gjennomgående har prioritert feil gjennom å bruke milliarder på flere undervisningstimer for de aller minste og gratis timer i SFO. Dette medlem vil ha en ny kurs i skolepolitikken hvor vi i stedet for flere timer satser på flere og enda bedre lærere, en bedre ungdomsskole og kamp mot frafallet i videregående.

Dette medlem mener at en god skole er helt avhengig av gode og mange nok lærere. Dette medlem mener læreren er skolens viktigste ressurs og vil derfor også bruke de store pengene på lærerne. Relasjonen mellom lærer og elev er mye mer avgjørende for en god skole enn det dagens regjering legger opp til. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett hvor det ble foreslått å øke lærertettheten gjennom å bevilge 305 mill. kroner til flere lærere. Dette medlem vil også ha en mer ambisiøs satsing på etter- og videreutdanning for lærere og foreslo 200 mill. kroner til dette. Dette medlem mener det er avgjørende å gjøre det første arbeidsåret for nye lærere enklere og foreslo derfor å bevilge 75 mill. kroner til å igangsette et obligatorisk introduksjonsår for nyutdannede lærere. Dette vil være starten på en obligatorisk mentorordning for nye lærere. Gjennom dette utruker vi lærerne bedre til å møte elevene.

Dette medlem mener at manglende mestring og motivasjon får ekstra store utslag på ungdomsskoletrinnet. Derfor foreslo Kristelig Folkeparti å bevilge 25 mill. kroner gjennom prosjektet Ny GIV til kvalitetsutvikling i ungdomsskolen. Det skal brukes til en mer praktisk rettet undervisning samt å få flere yrkesgrupper inn i ungdomsskolen. Dette medlem har merket seg at regjeringen innfører valgfag på ungdomstrinnet. Dette er i tråd med hva dette medlem tidligere har foreslått. Dette medlem har merket seg at flere høringsinstanser mener valgfagene ikke er tilstrekkelig finansiert. Kristelig Folkeparti ville derfor styrke bevilgningene til innføringen med ytterligere 30 mill. kroner.

Dette medlem viser til ordningen med gratis frukt på skoler med ungdomstrinn. Dette medlem mener ordningen ikke fører til økt bruk av frukt og grønt den dagen elevene er ferdige på ungdomsskolen. Dette medlem mener det er mer målrettet å satse på holdningsskapende undervisning og halvering av moms på frukt og grønt. Dette medlem vil derfor innføre en abonnementsordning for de elever som i dag omfattes av ordningen med gratis frukt og grønt.

Dette medlem ser leksehjelp som et viktig frivillig tiltak, men ser samtidig at lekser kan være et viktig bindeledd mellom foreldre, barn og skole. Kristelig Folkeparti foreslo derfor å prioritere 25 mill. kroner på ulike tiltak knyttet til frivillig leksehjelp i kommunal og frivillig regi.

Dette medlem viser til at det er store ulikheter i det kommunale kulturskoletilbudet. Mange står i kø og det er langt fram til målet om et godt kulturskoletilbud for alle som ønsker det. Kristelig Folkeparti ville på denne bakgrunn øke stimuleringstilskuddet og foreslo å bevilge 35 mill. kroner til kulturskolene ut over regjeringens forslag.

Dette medlem mener vitensentrene gir et viktig bidrag til å styrke rekrutteringen til utdanning, forskning, gründer- og næringsvirksomhet innen naturvitenskap, realfag/matematikk og teknologi. Dette medlem har merket seg at bevilgningen er foreslått videreført på samme nivå som 2011 til tross for at det er opprettet flere vitensentre. Kristelig Folkeparti foreslo derfor å øke bevilgningen til vitensentrene med 4 mill. kroner.

Dette medlem mener et godt samarbeid mellom hjem og skole bidrar til å gi elevene de beste forutsetninger for et godt læremiljø. Dette medlem mener de senere års mandatutvidelser gir behov for økt kompetanse og flere administrative stillinger i utvalget. I tillegg til ny IKT-struktur er det også behov for å høyne honoraret til utvalgsleder. Derfor foreslo Kristelig Folkeparti å øke bevilgningen til FUG med 6 mill. kroner.

Dette medlem viser til at det ikke gis særskilt tilskudd for friskolers kapitalkostnader. Dette fører til at friskolers rammevilkår særlig i pressområder står tilbake for tilsvarende vilkår for offentlige skoler. Siden rene kommersielle skoler ikke lenger er tillatt, er de fleste private skolene uten stor kapital i bakånd. Manglende støtte til husleie og kapitalutgifter har ført til en veldig økonomisk presset situasjon. Kristelig Folkeparti foreslo derfor å opprette et kapitaltilskudd på 25 mill. kroner. Dette medlem viser videre til at de to skoleskipene M/S Gann og M/S Sjøkurs driver et viktig arbeid med utdanning av sjøfolk. Dette medlem viser til at den økonomiske situasjonen er dårlig for begge skipene. I tillegg til store investeringer ved kjøp av båt er det heller ikke tatt hensyn til at de både trenger lokaler på land og har ekstra driftsutgifter ved seiling. Kristelig Folkeparti mener det ligger et stort potensial gjennom å styrke tilbudet og foreslo å øke bevilgningen med 6 mill. kroner.

Dette medlem viser til at svake leseferdigheter er tredje viktigste årsak til utstøting fra arbeidslivet etter alder og helse. Dette medlem har merket seg at mange gjennom Program for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA) får opplæring i grunnleggende lesing, skriving, regning og data. Kristelig Folkeparti ser dette som et viktig tiltak og foreslo å styrke bevilgningen til dette med 20 mill. kroner.

Utdanning under voksenopplæringsloven

Dette medlem mener folkehøyskolene er en viktig del av vårt utdanningssystem. Skolene er med på å utvide horisonten, skape nysgjerrighet på nye områder og lærer studentene mye om menneskelige relasjoner. Dette medlem viser til at den årlige justeringen i tilskuddet til folkehøyskolene skjer på grunnlag av elevtallsutvikling og generell kostnadsutvikling. Dette medlem konstaterer at det i budsjettforslaget ikke er tatt hensyn til elevtallsutviklingen, noe som innebærer et reelt kutt for folkehøyskolene og brudd på Stortingets forutsetninger for bevilgningen. Kristelig Folkeparti foreslo derfor å øke bevilgningene til folkehøyskolene med 10 mill. kroner, samt å øke bevilgningen til folkehøyskolene med ytterligere 2 mill. kroner for å opprette en ny folkehøyskole i Kristiansand.

Dette medlem viser til at studieforbundene kan vise til økende aktivitet etter at den nye voksenopplæringsloven trådte i kraft. For at studieforbundenes aktivitet ikke skal svekkes i 2012 foreslo Kristelig Folkeparti å kompensere for prisveksten gjennom å øke bevilgningen med 5 mill. kroner.

Høyere utdanning

Dette medlem mener vi må satse på kunnskap, utdanning og forskning. Dette medlem

mener det er meget bekymringsfullt at dagens regjering i løpet av sine budsjetter systematisk har nedprioritert universitets- og høyskolesektoren. For sektoren er det spesielt provoserende at dette har skjedd i en tid hvor det har vært en eventyrlig vekst i norsk økonomi, noe som har medført at regjeringen har hatt et historisk stort økonomisk handlingsrom. Dette medlem mener det er et stort behov for å styrke utdanningskvaliteten gjennom å øke grunnbevilgningene til utdanningsinstitusjonene. Derfor foreslo Kristelig Folkeparti å bruke 231 mill. kroner på å styrke grunnbevilgning til utdanningsinstitusjonene.

Dette medlem mener stipendiatstillinger er et viktig strategisk virkemiddel for blant annet å kunne øke forskningskapasiteten. Kristelig Folkeparti foreslo derfor å opprette 110 nye stipendiatstillinger. Private høyskoler ville få sin rettmessige andel av både bevilgningen til bedre studiekvalitet og stipendiatstillingene.

Dette medlem viser videre til at nedgangen i tilskuddet til studentbarnehager over Kunnskapsdepartementet de senere år vil kunne medføre at det er vanskeligere for studenter med barn å studere. Dette medlem er bekymret for hvilke konsekvenser dette kan ha for ulike grupper av studenter, og prinsippet om lik mulighet til utdanning. Kristelig Folkeparti foreslo å øke bevilgningen til studentbarnehager med 10 mill. kroner.

Dette medlem merker seg at regjeringen foreslår å avvikle gaveforsterkningsordningen fra og med budsjettåret 2012. Dette medlem stiller seg uforstående til påstanden om at ordningen ikke har bidratt til å øke gavene fra private givere til forskning. På denne bakgrunn foreslo Kristelig Folkeparti å opprettholde gaveforsterkningsordningen, samt bevilge 60 mill. kroner til formålet.

Dette medlem viser til at regjeringen foreslår å avvikle Forskningsfondet grunnet lavere avkastning i 2013. Dette medlem mener en fondsstruktur er avgjørende for å sikre forutsigbare overføringer. Forskning vil aldri vinne frem i samfunnsdebatten sammenlignet med eldreomsorg, skole og samferdsel. Kristelig Folkeparti gikk imot forslaget om å legge ned Forskningsfondet, men foreslo en omlegging som ytterligere vil forsterke forutsigbarheten i forskningsbevilgningene. Innenfor Statens pensjonsfond utland (SPU) øremerkes et Forskningsfond på 100 mrd. kroner. Hvert år kan avkastning tilsvarende 4 pst. benyttes til forskningsformål over statsbudsjettet. Dette medlem mener denne modellen gir et godt svar på de innvendinger regjeringen har hatt mot den gamle fondskonstruksjonen, og sikrer forskningen forutsigbarhet. Kristelig Folkeparti foreslo videre å øke de frie forskningsmidlene til Norges forskningsråd med 40 mill. kroner.

Dette medlem viser til at Universitetet i Agder, Universitet i Stavanger og Universitetet i Nordland som tidligere statlige høyskoler har hatt andre rammevilkår enn de etablerte universitetene og vitenskapelige høyskolene, spesielt når det gjelder forskningsfinansiering. Kristelig Folkeparti foreslo derfor å øke forskningsbevilgningen til disse universitetene med til sammen 15 mill. kroner.

Dette medlem viser til regjeringens tidligere kutt på enkelte private høyskoler. Dette medlem vil peke på viktigheten av tilbudet som gis av private høyskoler i Norge. Kristelig Folkeparti foreslo å bevilge 10 mill. kroner for å rette opp kuttene.

Trossamfunn

Dette medlem mener kirkepolitikken skal støtte opp under kirkens eget mål om å være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

Dette medlem viser til at det er lokalmenighetene som representerer kirken i lokalsamfunnene. Det er nå stor prestemangel i flere deler av landet, og den lave statlige bevilgningen har ført til en kritisk situasjon i mange bispedømmer. Kristelig Folkeparti foreslo derfor å øke bevilgningen med 30 mill. kroner for å sikre at preste-tjenesten lokalt ikke blir svekket.

Dette medlem viser til at Stortinget har fastsatt at Trosopplæringsreformen skal være et 5-årig prosjekt løpende fra 1. januar 2004, og at reformen så skulle trappes opp de neste fem årene til 250 mill. kroner i 2003-kroner. Dette medlem har merket seg at regjeringen foreslår å avlyse opptrappingsplanen. Veldig mange menigheter vil dermed leve i uvisshet på ubestemt tid for når de vil få trosopplæringsmidler. Kristelig Folkeparti foreslo derfor å øke bevilgningen med 40 mill. kroner for å nå målsettingen innen 2013.

Dette medlem viser til at fellestrådene får store utfordringer knyttet til det vedtatte stat/kirkeforliket. Kristelig Folkeparti foreslo derfor å bevilge 2 mill. kroner til lokal omstilling i forbindelse med stat/kirkeforliket og til styrking av gravferdsforvaltningens kompetanse i møte med nye religioner.

Dette medlem viser til at mange kirker lider under år uten oppussing. Samtidig øker ikke regjeringen rammen for rentefrie lån i 2012. Kristelig Folkeparti mener det er behov for sterkere grep for å sette i stand kirkene og foreslo derfor å øke rammen for rentefrie lån med 500 mill. kroner, samt å bevilge 17,5 mill. kroner til sentrale tiltak for kirkebygg.

Dette medlem viser til at regjeringen foreslo å fjerne tilskuddsordningen til kirkebygg for tros-samfunn utenfor den norske kirke. Dette tilskuddet er viktig for å sikre mest mulig likebehandling av tros-samfunn i Norge. For mange har dette tilskuddet vært helt avgjørende for å få bygd menighetshus og for-

samlingshus rundt om i landet. Kristelig Folkeparti mener det er bra at stortingsflertallet i finansinnstillingen snur i denne saken og støttet opprettholdelse av tilskuddet med 9 mill. kroner.

Dette medlem viser til at stiftelsen Kirkens ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep er et nasjonalt og økumenisk ressurs- og kompetansted for kirkelige miljøer og et møte- og samtalested for kvinner og menn med overgrepserfaring. Dette medlem viser til at senteret er i en vanskelig økonomisk situasjon, og Kristelig Folkeparti foreslo derfor å øke bevilgningen med 2 mill. kroner.

Dette medlem viser til at Sjømannskirken ved sin tilstedeværelse i mer enn 80 land og på alle kontinenter representerer en viktig trygghetsfaktor for både turister og nordmenn bosatt i utlandet. Dette medlem vil understreke betydningen av dette arbeidet og registrerer at antall sosialsaker er økende. Dette medlem har merket seg at det er gap mellom antall årsverk i utarbeidet til Sjømannskirken og det antall som ligger til grunn for tilskuddet over statsbudsjettet. Kristelig Folkeparti vil derfor øke antall årsverk det gis støtte til og foreslo en økning i bevilgningen med 12 mill. kroner.

2.5 Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett for 2012 foreslår å bevilge 53 005 368 000 kroner under rammeområde 16, noe som er 1 942 800 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag. I tillegg blir det i budsjettalternativet blant annet foreslått å etablere et nytt forskningsfond innenfor Statens pensjonsfond utland (SPU) på minst 100 mrd. kroner – hvilket innebærer at avkastning tilsvarende 4 pst. hvert år kan benyttes til forskningsformål over statsbudsjettet – samt en rekke forbedringer på skattesiden med hensyn til FoU (rammeområde 22).

Dette medlem vil påpeke at kunnskap er det viktigste Norge kan satse på i tiden som kommer, og at en slik satsing innebærer en sikring av fremtidig verdiskaping, velferd, demokrati og danning. For dette medlem er det et mål at Norge skal være en førsteklasses kunnskapsnasjon. Dette forutsetter at man sikrer gode og stabile rammebetingelser for grunnopplæring, høyere utdanning og forskning.

Forskning og høyere utdanning

Dette medlem vil særlig understreke betydningen av at man prioriterer forskning og høyere utdanning. Dette innebærer blant annet at norske forskningsmiljøer må settes i stand til å møte internasjonal konkurranse og holde et høyt internasjonalt nivå. Forskning og høyere utdanning er sektorovergripende og av stor samfunnsmessig betydning, og må prioriteres deretter. For dette medlem er det å

satse på forskning og høyere utdanning å investere i framtida – på vei inn i kunnskaps- og lavutslippssamfunnet.

Økonomiske oppgangstider i forkant av den forrige finanskrisen muliggjorde en forsterket satsing på kunnskap og FoU. Dette medlem konstaterer at så ikke skjedde. Dette medlem viser til at regjeringspartiene – som både i opposisjon, valgkamper og gjennom Soria Moria-erklæringer har erklært at de vil satse på kunnskap – så langt har presentert seks statsbudsjett som samlet sett i liten grad følger opp ambisjonsnivået som etter dette medlems mening er nødvendig og som sektoren etterspør.

Dette medlem merker seg at den ansvarlige statsråden for forskning og høyere utdanning tidligere har vært svært opptatt av å skille mellom bevilgningene til forskning og bevilgningene til høyere utdanning. Dette medlem mener det er både naturlig og ikke minst nødvendig å se disse bevilgningene under ett. Forskningsbevilgninger kan ikke sees løsrevet fra institusjonene og næringslivet hvor en stor del av forskningen faktisk foregår, og omvendt kan ikke bevilgningene til våre høyere utdannings- og forskningsinstitusjoner sees løsrevet fra forskningsbevilgningene.

Etter dette medlems syn har den rød-grønne regjeringen stått for en svært defensiv og lite framtidsrettet politikk innenfor kunnskapsfeltet, og konsekvensen av dette kan blant annet bli mindre verdiskaping, færre nye arbeidsplasser og en lavere evne til å finansiere fremtidig velferd.

Med hensyn til forskningssiden av budsjettet for 2012 registrerer dette medlem at NIFU STEP i sin rapport 37/2011 slår fast at regjeringens forslag kun innebærer en «minimal realvekst» i bevilgningene til FoU kommende år. Videre stadfestes det at «... forskningsbevilgningenes andel av BNP blir litt lavere enn i 2011 og betydelig lavere enn i 2009 og 2010». Arvid Hallén, administrerende direktør i Forskningsrådet, karakteriserer regjeringens budsjettforslag som et «svært stramt statsbudsjett», og sier videre i en kommentar på Forskningsrådets nettsted:

«Det svekker forskningen at universitets- og høyskolesektoren også gis et svakt budsjett. Dette setter institusjonene under et sterkt press med økte oppgaver i høyere utdanning og forskning. Norge kan bare styrkes som forskningsnasjon dersom universitetene gis muligheter til en god omstilling til blant annet økt internasjonalisering. Svært stramme budsjetter gjør dette arbeidet svært vanskelig.»

Dette medlem deler disse betraktningene.

Dette medlem har særlig merket seg at regjeringen heller ikke i sitt forslag til statsbudsjett for 2012 presenterer noe løft for fornybar- og klimaforskninger. De globale klimautfordringene er store, og

krever økt forskningsinnsats. Etter dette medlems mening trenger vi mer forskning både på klimaendringer og virkningene av disse. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 75 mill. kroner til en forsterket forskningssatsing på fornybare energiformer og klimatiltak.

Dette medlem merker seg at regjeringen foreslår å avvikle gaveforsterkningsordningen fra og med budsjettåret 2012. Begrunnelsen for dette er ifølge budsjettproposisjonen for Kunnskapsdepartementet at «det er usikkert i kva grad gåveforsterkningsordninga løyser ut ekstra gåver frå det private». Videre har statsråd Aasland bl.a. uttalt følgende til DN 17. oktober 2011:

«Det er to viktige grunner til at vi har foreslått å avvikle gaveforsterkningsordningen. Vi så at pengene vi bevilget årlig, ikke ble brukt opp. For det andre er vi litt usikre på hvor godt vi har truffet med ordningen. Det er usikkert om den har bidratt til å øke gavene fra private givere til forskning.»

Dette medlem stiller seg uforstående til påstanden om at ordningen ikke har bidratt til å øke gavene fra private givere til forskning. Siden 2006 har privatpersoner, bedrifter og stiftelser gitt ca. 1,289 mrd. kroner til forskning ved ulike offentlige institusjoner. Gavene har ført til at staten har lagt 322 mill. kroner på toppen i gaveforsterkning. Det er således helt åpenbart at gaveforsterkningsordningen har vært essensiell for å bidra til en rekke viktige FoU-prosjekter i Norge. I den grad det finnes en motivasjon for å legge ned ordningen må det, etter dette medlems mening, være at den rød-grønne regjeringen av ideologiske årsaker ikke ønsker private bidrag til norsk FoU.

Dette medlem registrerer at rammen for gaveforsterkningsordningen ikke har blitt benyttet fullt ut senere år. En naturlig konsekvens av dette burde, etter dette medlems mening, være å forsterke insentivene for private givere, herunder å vurdere innretningen på beløpsgrenser mv., fremfor å legge ned ordningen.

Dette medlem vil derfor videreføre gaveforsterkningsordningen, samt redusere beløpsgrensen for når det offentlige bidraget til ordningen inntreffer, til 1 mill. kroner. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det foreslås å bevilge 60 mill. kroner til videreføring og forsterking av ordningen, og viser for øvrig til anmodningsforlag vedrørende gaveforsterkningsordningen fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre i finansinnstillingen.

Dette medlem viser videre til at regjeringen foreslår å avvikle Forskningsfondet. Regjeringens begrunnelse er at renten på statsobligasjoner er fallende, og at avkastningen dermed vil gå ned. Dette medlem viser til at avviklingen av Forskningsfon-

det har skapt negative reaksjoner i forskningsmiljøene, noe dette medlem har stor forståelse for.

Dette medlem vil gå imot forslaget om å legge ned Forskningsfondet, men vil foreslå en omlegging som ytterligere vil forsterke forutsigbarheten i forskningsbevilgningene: Innenfor Statens pensjonsfond utland (SPU) øremerkes et forskningsfond på minst 100 mrd. kroner. Hvert år kan avkastning tilsvarende 4 pst. benyttes til forskningsformål over statsbudsjettet. Retningslinjene for bruken av forskningspengene videreføres, men det legges til grunn at grønn teknologi skal være et prioritert område. Øremerking av pengene påvirker ikke forvaltningen av pengene i SPU, men innebærer samtidig at handlingsreglens intensjon om bruken av oljepenger i større grad oppfylles. Dette medlem mener at denne modellen gir et godt svar på de innvendinger regjeringen har hatt mot den gamle fonds-konstruksjonen, og sikrer forskningen forutsigbarhet også i årene som kommer. Det vises til forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vedrørende dette forhold i finansinnstillingen.

Dette medlem vil understreke at institusjonene sliter med et stort etterslep i form av vedlikehold og innkjøp av nytt vitenskapelig utstyr, utskiftingstakten er økende, og det er liten tvil om at man må prioritere også dette området dersom man vil satse på forskning og kunnskap. Dette krever langsiktig opptrapping. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å styrke utstyrssatsingen over Forskningsrådets budsjett med ytterligere 75 mill. kroner.

Dette medlem mener at det er positivt at regjeringen velger å øke bevilgningen til fri prosjektstøtte (FRIPRO) med 100 mill. kroner, men etter dette medlems mening er ikke dette nok. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å styrke Norges forskningsråd med ytterligere 50 mill. kroner, slik at bevilgningen til fri prosjektstøtte til sammen utgjør 150 mill. kroner.

Dette medlem mener nærings-ph.d.-ordningen – som skal bidra til å øke kunnskapsintensiteten i næringslivet og skape et tettere samspill mellom akademia og nærings- og samfunnsliv – må styrkes ut over regjeringens forslag. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å styrke ordningen med 7,3 mill. kroner, noe som tilsvarer det offentliges andel av 50 nye nærings-ph.d. fra høsten 2012.

Dette medlem viser videre til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 40 mill. kroner til å gjenopprette ordningen med tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn som regjeringen fjernet i 2006. I tillegg ønsker dette

medlem å øke beløpsgrensene i Skattefunn-ordningen, jf. omtale i Innst. 4 L (2011–2012).

Dette medlem viser til at Venstres alternative statsbudsjett også styrker den næringsrettede forskningen gjennom Forskningsrådets programmer med 150 mill. kroner, herunder 75 mill. kroner øremerket Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA). BIA er Forskningsrådets største program og en av norsk næringslivs viktigste samarbeidspartnere. 50 pst. av FoU-investeringene i Norge gjøres av bedrifter som har BIA som eneste finansieringskilde. BIA finansierer FoU-prosjekter som tar utgangspunkt i bedriftenes egne strategier og utfordringer, og det er et betydelig potensial for flere realiserte prosjekter gitt at rammen økes.

Videre mener dette medlem at det er et stort potensial for FoU knyttet til arbeidskraftsbesparende teknologi til bruk i offentlig sektor, og særlig i helsesektoren. Dette vil øke effektiviteten i sektoren og dermed bedre både behandlingsskapasitet og ikke minst frigjøre tilstrekkelig antall hender som det er og vil bli behov for i tiden som kommer. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås at Forskningsrådet igangsetter et program for forskning på arbeidskraftsbesparende teknologi i helsesektoren, med en ramme på 50 mill. kroner.

Dette medlem viser i denne sammenheng også til forslag i Venstres alternative statsbudsjett om styrking av satsing på miljøteknologi ut over Klimaforliket (75 mill. kroner) og FoU-kontrakter (50 mill. kroner) under rammeområde 9.

Dette medlem viser til at Venstre sammen med de øvrige opposisjonspartiene tidligere har fremmet forslag om skattefritak for forskningsinstitutter som mottar statlig basisbevilgning, jf. bl.a. Dokument nr. 8:64 (2007–2008). Dette er fortsatt en aktuell problemstilling. Slik disse instituttene blir skattlagt bryter det etter dette medlems mening med den frie forskningen og den rolle instituttene skal ha. Sannsynligvis fører det også til mindre og dårligere forskning. Dette er stikk i strid med ønsket om en levende norsk instituttsektor som bidrar med forskning på høyt nivå. Det rimer ikke heller ikke med målsettingen om kunnskapsoverføring mellom forskning og næringsliv styrkes. Dette medlem viser for øvrig til merknad og forslag vedrørende dette forhold i Innst. 4 L (2011–2012).

Dette medlem mener det er svært viktig å øke studiekapasiteten ved universiteter og høyskoler, men merker seg at regjeringen ikke bevilger midler til nye studieplasser i budsjettforslaget for 2012. I budsjettet for inneværende år (2011) ble det bevilget midler tilsvarende om lag 2 200 nye studieplasser, mens det i budsjettet for 2010 ble bevilget midler til om lag 2600 nye studieplasser. Dette medlem

mener det er forunderlig at det ikke settes av midler til nye studieplasser neste år all den tid vi bl.a. fra ulike SSB-fremskrivninger vet at studenttallet vil øke dramatisk i årene som kommer. Videre er det verdt å merke seg at dersom man legger til grunn en økning i studietilbøyeligheten på 5 pst. fordelt over åtte år, så anslår Kunnskapsdepartementet selv at økningen fra 2011 til 2012 vil være på om lag 4 700 studenter. Det er med andre ord helt nødvendig å øke antallet studieplasser i 2012.

Dette tydeliggjør etter dette medlems mening behovet for både en langsiktig plan for hvordan studentbølgen skal håndteres, økt antall studieplasser og ikke minst solide basisbevilgninger til institusjonene som skal motta studentene slik at kvaliteten opprettholdes. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å øke bevilgningene ut over regjeringens forslag tilsvarende ytterligere 2 000 nye studieplasser fra og med høsten 2012.

Dette medlem viser til at når basisbevilgningene til universiteter og høyskoler over lengre tid ikke oppleves som tilstrekkelige av institusjonene, kan ikke dette sees på som noe annet enn et alvorlig anslag mot institusjonenes handlingsrom og frihetsgrad. Dette vil høyst sannsynlig medføre at institusjonene vil få ytterligere vanskeligheter med å følge opp Kvalitetsreformen, at forskningsinnsatsen svekkes og at både studenter og ansatte gis et dårligere tilbud. Når studenttallet i tillegg stiger, og øvrige utgifter ikke kompenseres tilstrekkelig, sier det seg selv at institusjonene fort vil komme i en varig skvis i forhold til pålagte oppgaver og finansieringen av disse.

Dette medlem viser i denne forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det på denne bakgrunn foreslås å bevilge 300 mill. kroner til en direkte styrking av basisbevilgningene i universitets- og høyskolesektoren, hvorav 15 mill. kroner av styrkingen (5 pst.) øremerkes private høyskoler, noe som er i tråd med behovet i sektoren gitt tidligere års bevilgningsprofil i budsjettssammenheng. Det er videre særlig viktig å sikre de «nye» universitetene (UiA, UiS og UiN) sin forskningskapasitet, noe en slik økning i bevilgningen vil kunne bidra til.

Dette medlem merker seg videre at det i regjeringens forslag ikke er satt av midler til noen nye rekrutteringsstillinger i 2012. Dette vil potensielt sett kunne innebære at det ikke blir bevilget midler til noen nye rekrutteringsstillinger de tre siste ordinære budsjettbehandlingene. Sett i lys av at behovet for forskerutdannet personale ved institusjonene er stort og vil øke betydelig i årene som kommer, er dette svært underlig. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 146,2 mill. kroner til opprettelse av ca. 500 nye sti-

pendiatstillinger fra høsten 2012, forholdsmessig fordelt institusjonene.

Etter dette medlems mening er det også viktig å sikre et tilstrekkelig antall postdoktorstillinger, slik at doktorgradstipendiater etter avlagt doktorgrad har mulighet til å få en rekrutteringsstilling ved en utdannings- eller forskningsinstitusjon i påvente av en fast stilling. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å bevilge 29,2 mill. kroner til opprettelse av ca. 100 nye postdoktorstillinger f.o.m. høsten 2012, forholdsmessig fordelt på institusjonene.

Innenfor kunstfeltet er det et spesielt behov for å bygge opp forskerkompetanse. Stipendprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid er en parallell til forskerutdanningene organisert som doktorgradsprogrammer. Programmet skal sikre kunstnerisk utviklingsarbeid på høyeste nivå og skal føre fram til kompetanse som førsteamanuensis. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 3 mill. kroner til dette formål, teknisk ført over kap. 260 post 50.

Dette medlem er opptatt av å bevare gamle handverksfag, og viser i denne forbindelse til omtalen i budsjettproposisjon for Kunnskapsdepartementet for 2008 hvor bl.a. følgende ble påpekt:

«Fleire gamle handtverksfag er i ferd med å forsvinne. Dette kan føre til at viktig kompetanse går tapt. Faga er viktig å halde på, både i seg sjølve og som ein del av den norske kulturarven.»

Norsk handverksutvikling – NHU – har på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet siden 1995 hatt det faglige og administrative ansvaret for en treårig stipendiatornning for håndverkere. Dette medlem mener ordningen må omfatte minimum to nye stipendiater pr. år. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å styrke satsingen på tradisjonelle handverksfag med 3,5 mill. kroner i 2012, teknisk ført over kap. 226 post 21, noe som muliggjør seks løpende stipendiatstillinger pr. år.

Videre merker dette medlem seg at det heller ikke i forslaget til neste års statsbudsjett ligger noen avklaring for de statlige midlene til nytt veksthus på Tøyen og heller ikke settes av midler til nødvendig vedlikehold for øvrige bygninger ved Naturhistorisk museum ved UiO. Dette medlem viser til at den rød-grønne regjeringen flere ganger har utsatt å bevilge de nødvendige midlene til nytt veksthus, og at det haster med å få fortgang i realiseringen av prosjektet. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å bevilge 10 mill. kroner til igangsettelse av UiOs prosjekt med nytt veksthus på Tøyen i 2012.

Studenter

Dette medlem merker seg at regjeringen, til tross for lovnader fra samtlige rød-grønne partier i valgkampen 2009, heller ikke denne gang foreslår å innføre 11 måneders studiestøtte for studenter. Dette punktet, som både Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har programfestet, er heller ikke en del av Soria Moria II. Det er etter dette medlems mening en gåte hvordan regjeringspartiene har forhandlet bort et punkt i regjeringserklæringen som de samme partiene har programfestet. Dette medlem ønsker å innføre 11 måneders studiestøtte for studenter, og viser til at dette er hensyntatt i Venstres alternative statsbudsjett.

Dette medlem mener videre at studiestøtten for 2012–2013 må indeksreguleres med utgangspunkt i støttenivået i 2005, og viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 52,1 mill. kroner til dette formål. Dersom basisstøtten prisjusteres for studieåret 2005–2006 og alle påfølgende år, vil dette innebære en økning av basisstøtten i 2012 med om lag 1 700 kroner i året i forhold til nivået i foreslått budsjett.

Dette medlem viser til det viktige velferdstilbudet Studentsamskipnadens barnehager utgjør for studenter. Dette barnehagetilbudet er spesielt rettet mot barn av foreldre som er i høyere utdanning, med de spesielle behov deres situasjon medfører. Dette medlem vil understreke betydningen studentbarnehagene har som velferdstilbud, og viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å øke bevilgningene til studentbarnehager over kap. 270 post 74 med 5 mill. kroner.

Dette medlem vil videre påpeke viktigheten av internasjonalisering av høyere utdanning, og minne om Stortingets målsetting om flere utenlandsstudenter. Dette medlem vil påpeke at norske studenter siden 1985 har måttet ta studier i USA uten studiestøtte til det såkalte «freshman-året». Dette har vært en medvirkende faktor til at antallet norske studenter i USA i det overveiende har vært synkende etter 1985. Etter dette medlems mening er det svært viktig å øke antallet norske studenter i USA, og samtidig sikre at det å ta en bachelor-grad ved et amerikansk lærested ikke bare er forbeholdt dem med god personlig økonomi.

Dette medlem merker seg at regjeringen innfører en ny ordning med støtte til språkopplæring for studenter i BRIK-landene i sitt forslag til statsbudsjett for 2012. Dette er positivt, men den nye ordningen innebærer, etter det dette medlem kan se, imidlertid ikke en fullgod støtteordning for studenter som ønsker å ta første års utdanning i BRIK-landene. Dette medlem mener det er viktig at norske utenlandsstudenter blir oppmuntret til og har en reell

mulighet til å studere i land i Asia, Sør-Amerika og Afrika.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å samlet bevilge 11,7 mill. kroner for å gjeninnføre støtte til freshman-året i USA og reell mulighet til første års utdanning i ikke-vestlige land.

Grunnopplæringen

I tråd med satsingen på forskning og høyere utdanning vil dette medlem samtidig påpeke betydningen av en vedvarende og sterk satsing på grunnopplæringen. Skolen er en av våre viktigste oppdragende og «dannende» samfunnsinstitusjoner, som skal formidle kunnskap, allmenndannelse, verdier og kulturarv. Dette medlem vil understreke at læreren er den aller viktigste innsatsfaktoren for elevenes læring.

Dette medlem mener det er av avgjørende betydning at vi har kompetente og motiverte lærere i grunn- og videregående skole. I vårt moderne samfunn er det et stadig økende behov for kontinuerlig å oppdatere seg på eget fagfelt, og lærere som yrkesgruppe er intet unntak. Dette medlem vil derfor påpeke at det er nødvendig for lærere i grunn- og videregående skole å ha mulighet til systematisk å både fornye og komplettere sin fag- og yrkeskompetanse. Dette medlem viser til tidligere forslag fra Venstre i Dokument 8:81 (2005–2006) om å innføre et kompetanseår for lærere i grunn- og videregående skole, samt Dokument 8:47 (2007–2008) om et lærerløft for lærere i grunn- og videregående skole.

Dette medlem merker seg at regjeringen i noen grad har etterkommet Venstres ønske om å få på plass en systematisk ordning for videreutdanning av lærere, men at dimensjonene i ordningen er langt under det Venstre har tatt til orde for.

Dette medlem viser til at videreutdanningsordningen som regjeringen har gått inn for har som endelig mål å omfatte ca. 2 500 lærere årlig – dvs. at bare enkelte lærere i noen fag får videreutdanning. Dersom alle lærere i norsk skole skal få videreutdanning i en eller annen form, vil det altså ta et sted mellom 30 og 40 år i henhold til regjeringens ambisjoner. Dette medlem vil understreke at det er behov for en forpliktende opptrappingsplan for hvordan man kan øke antallet lærere som omfattes av systemet for videreutdanning ut over dagens ambisjonsnivå på 2 500 lærere pr. år.

Dette medlem viser for øvrig til at regjeringens bevilgninger knyttet til lærernes kompetanseheving i stor grad tilsvare bevilgningene som lå inne i Kunnskapsløftet. Det er således ikke snakk om noen «ny» satsing i bevilgningssammenheng, noe dette medlem mener er for defensivt.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å bevilge 350 mill. kroner ut over regjeringens forslag til kompetanseheving av lærere, noe som vil gi langt flere lærere muligheten til kompetansehevende videreutdanning, jf. Dokument nr. 8:81 (2005–2006) og Dokument nr. 8:47 (2007–2008). Dette medlem vil understreke at Venstre har som primærposisjon at alle lærere på alle trinn skal ha rett og plikt til kompetansehevende videreutdanning ved jevne mellomrom – uten reduksjon i lønn, dvs. at stat og lokal skoleeier skal stå for alle kostnader, og at en slik ordning gradvis skal innføres.

Dette medlem viser videre til Dokument 8:145 S (2009–2010), jf. Innst. 26 S (2010–2011), om å øke den statlige finansieringen knyttet til dagens ordning for videreutdanning av lærere, for på denne måten å bidra til at flere lærere får videreutdanning. P.t. ligger man som kjent langt under ambisjonsnivået på 2 500 lærere pr. år. Dette medlem merker seg at kunnskapsministeren – til tross for sin gjentatte avvisning av nevnte representantforslag fra Venstre, nylig har foreslått at staten skal ta en noe større del av regningen for videreutdanning av lærere, og således støtter intensjonen i forslaget.

Dette medlem viser til at regjeringens forslag til arbeidstaker og arbeidsgiverorganisasjonene innebærer at staten vil øke sin støtte til videreutdanning av lærere fra 40 til 50 pst., mens lærerne må bidra med 5 pst. mer av kostnadene fra og med høsten 2012. Kommunene må på sin side dekke 25 pst. Etter dette medlems mening burde staten bidratt med mer enn 50 pst. av kostnadene i en overgangsperiode for å få opp antallet lærere som tar videreutdanning. Det er også uheldig å skyve en større del av regningen over på lærerne, og at ikke den statlige finansieringen økes allerede fra 1. januar 2012. Dette medlem vil minne om at det ikke er av vond vilje at mange kommuner ikke har evnet å bidra med flere midler til lærernes kompetanseheving.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å bevilge 125 mill. kroner over kap. 226 post 21 for å øke den statlige andelen av videreutdanningskostnadene for lærere fra 40 pst. til 60 pst. fra og med 1. januar 2012.

Etter dette medlems mening er mangelen på lærere en av de største utfordringene norsk skole står overfor i årene som kommer. Norge vil mangle om lag 1 000 lærere pr. år i forhold til behovet de nærmeste årene, og enda flere dersom man fortsetter å utvide timetallet i grunnskolen.

Dette medlem mener at det ut over GNIST-kampanjen må etableres andre tiltak for å sikre tilstrekkelig mange lærere i norsk skole. Dette medlem viser i denne sammenheng til Dokument nr.

8:68 (2006–2007), jf. Innst. S. nr. 239 (2006–2007), om å utarbeide forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. I representantforslaget påpekes det at minimum fire elementer må vektlegges i utarbeidelsen av en nasjonal rekrutteringsplan for lærere. For det første må planen inneholde strategier for å gjøre læreryrket mer attraktivt og dermed få flere til å velge å bli lærere. For det andre må det utvikles strategier for å rekruttere lærere fra andre relevante yrker, for eksempel gjennom å etablere særskilte pedagogiske kvalifiseringsstipend. For det tredje må man styrke og sikre systematisk kompetanseheving hos lærere. For det fjerde må man igangsette målrettede seniortiltak for å beholde verdifull kompetanse lengst mulig i skolen.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 75 mill. kroner over kap. 226 post 21 til utarbeidelse og oppstart av forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. Hovedfokuset skal legges på å etablere stipendordninger for å tiltrekke potensielle lærere fra andre yrker, samt ulike seniortiltak for å beholde lærerne som allerede er i skolen lengst mulig i yrket.

Ved siden av den kommende lærermangelen er frafall den største utfordringen norsk skole står overfor. Dette medlem viser i denne forbindelse til Representantforslag 4 S (2009–2010) om forsterket innsats mot frafall i skolen. I tråd med representantforslaget foreslår dette medlem flere konkrete tiltak i statsbudsjettet for kommende år som vil bidra til en forsterket innsats mot frafall.

Mange ulike instanser rundt om i kommunene skal ta seg av det forebyggende arbeidet knyttet til barn og unge med problemer, uten noe koordinerende eller overordnet styring. Dette medlem ønsker derfor å styrke forebyggingsarbeid og samhandling på en rekke områder for å forhindre fattigdom og gi alle så like levekår som mulig. For å gjøre samarbeidet bedre ønsker dette medlem å prøve ut prosjekter med koordinering av barnevern, helsetjeneste og skole rundt den enkelte elev for dermed å redusere frafall i skolen. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det i første omgang foreslås å bevilge 25 mill. kroner over kap. 225 post 51 (ny) til disse tiltakene.

En del elever i norsk skole har lese- og skrivevansker. I en stadig mer teoribasert skole kan dette føre til manglende kompetanse og dermed vanskeligheter med å komme inn på arbeidsmarkedet. For å motvirke dette foreslår dette medlem å igangsette en prøveordning med prosjektstøtte for ytterligere å hjelpe elever med lese- og skrivevansker. Ordningen skal administreres av Utdanningsdirektoratet; alle

skoler kan søke om støtte til mindre prosjekter. Innsatsen skal sees i sammenheng med forslaget om bedre samhandling mellom barnevern, helsetjeneste og skole. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 25 mill. kroner over kap. 226 post 21 (ny) til prøveordningen.

Dette medlem mener også at det er nødvendig å styrke kvaliteten og kompetansen i rådgivningstjenesten, og viser i denne forbindelse blant annet til den brede omtalen av skolerådgivning i Innst. S. nr. 164 (2006–2007), jf. St.meld. nr. 16 (2006–2007). Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å styrke rådgivningstjenesten med 25 mill. kroner over kap. 225 post 78.

I tillegg viser dette medlem til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge midler til tiltaket «skole på byggeplassen», som også er relevant som frafallsbekjempelse, nærmere omtalt under rammeområde 6 i finansinnstillingen.

Dette medlem mener også det er nødvendig å sikre at lærlinger reelt får mulighet til å ta læretiden sin i bedrift. Dette medlem viser i denne forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å fjerne arbeidsgiveravgiften for lærlinger fra 1. januar 2012 (rammeområde 22) og å øke lærlingtilskuddet (rammeområde 18).

Dette medlem vil understreke behovet for å styrke oppfølgingen av elevene i skolen fra andre enn lærerne. Dette medlem mener at målet må være 1 000 nye helsesøstre, kuratorer og psykologer i skolen de kommende fire årene. Dette vil være avgjørende både for å forebygge frafall i skolen og for å sikre god elevhelse. Dette medlem viser i denne forbindelse viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å samlet bevilge 125 mill. kroner til dette formål under rammeområde 15 og rammeområde 18.

Dette medlem mener at leksehjelp er et viktig tiltak som gir bedre tilrettelegging av opplæringen for den enkelte elev. Dette forutsetter imidlertid at leksehjelpen er riktig innrettet.

Dette medlem viser til at Stortingets flertall har lovfestet gratis leksehjelp for elever på 1.–4. trinn og SFO, men at Venstre har stemt mot dette, jf. Innst. 279 L (2009–2010). Dette medlem mener at leksehjelpsordningen som er innført i beste fall kan karakteriseres som en uklar ordning som er «pådyttet» skoleeierne. Dette medlem er kjent med at mange er kritiske til innretningen av dagens lovfestede ordning. Dette medlem mener at det er betenkelig å innføre en lovfestet ordning som skal gi leksehjelp med ufaglærte, og endog binde denne opp i leksehjelp kun for 1.–4. trinn når mange elever, foreldre og skoler ser det som mer hensiktsmessig med leksehjelp på ungdomstrinnet.

Dette medlem går på denne bakgrunn mot forslaget om bevilgningen til regjeringens leksehjelpopplegg i 2012. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det i stedet foreslås å bevilge 175 mill. kroner til leksehjelpstiltak i regi av skoleeiere og frivillige organisasjoner, hvor kommunene skal være den koordinerende part. Kommunene bør prioritere å tilby leksehjelp på ungdomstrinnet fremfor 1.–4. trinn, og sikre at leksehjelperne har tilfredsstillende faglig kompetanse.

Dette medlem mener at friskoler bidrar med nytenkning og gir nye erfaringer om pedagogikk og organisasjonsformer, samtidig som de gir familier valgfrihet til å finne det undervisningstilbudet som passer best for egne barn. På sikt ønsker dette medlem en offentlig finansiering av friskolene tilsvarende 90 pst. av driftstilskuddet en offentlig skole får, i tillegg til dekning av kapitalkostnader, og vil komme tilbake til dette i senere budsjettbehandlinger. I denne budsjettbehandlingen viser dette medlem til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 15 mill. kroner over kap. 228 post 70 til dekning av friskolenes kapitalkostnader.

Dette medlem viser til at Haugesund Toppidrettsgymnas (HTG), som driftes etter privatskoleloven, ble godkjent som toppidrettsgymnas av Norges idrettsforbund og Olympiatoppen våren 2011. HTG oppfyller dermed vilkårene for statlig tilskudd over kap. 228 post 79, men er – som det eneste av landets toppidrettsgymnas – holdt utenfor ordningen i 2012. I budsjettproposisjonen for Kunnskapsdepartementet heter det følgende:

«Dersom det blir flere godkjende skolar med tilbod om slik opplæring, og som samtidig blir godkjende av NIF, vil dei ikkje automatisk bli omfatta av ordninga med særskilt toppidrettstilskott.»

Dette medlem er uenig i dette, og mener at eventuelle nye skoler av denne art må likebehandles med eksisterende, tilsvarende skoler. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 2 mill. kroner slik at HTG behandles på lik linje med skolene som pr. i dag får tilskudd.

Dette medlem viser til at Inspiria Science Center i Østfold offisielt åpnet 30. august 2011, og fikk i 2011 tildelt om lag 1,7 mill. kroner i støtte. Andre vitensentre fikk hver tildelt 3,5–4 mill. kroner i 2011. Begrunnelsen for at Inspiria fikk mindre enn de andre vitensentrene i 2011 var at Inspiria bare hadde drift 1/3 av året. Dette medlem merker seg at budsjettposten for vitensentre for 2012 videreføres på samme nivå som i 2011, noe dette medlem er undrende til, all den tid det faktisk har blitt flere vitensentre siden i fjor. En videreføring på samme nivå må derfor innebære en forholdsmessig reduk-

sjon i bevilgningene til alle vitensentre, noe som vil være uheldig. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å øke bevilgningen til vitensentre med 4 mill. kroner, slik at Inspiria kan motta et tilsvarende beløp som øvrige vitensentre, og uten at en må forholdsmessig redusere bevilgningene til disse.

Dette medlem viser til programmet Basiskompetanse i arbeidslivet (BKA). Programmet bidrar til å heve kompetansen blant personer med svake grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving, regning og IKT. Det er stor pågang fra virksomheter om støtte. Samtidig er det bekymringsfullt at et stort antall voksne fortsatt har problemer knyttet til sviktende lese- og skriveferdigheter. Dette fører ofte til problemer med å mestre jobb og hverdagsliv. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det, på bakgrunn av de positive erfaringene med programmet og de mange kvalifiserte søknadene, foreslås en ytterligere styrking av bevilgningene til BKA-programmet med 15 mill. kroner.

Dette medlem viser til at studieforbundene har som hovedoppgave å tilby opplæring ubundet av pensum og eksamener, men også å gi formell kompetansegivende utdanning som supplement og alternativ til det offentlige utdanningssystemet. Deres viktigste fortrinn er å være en åpen og tilgjengelig læringsarena for alle. Dette medlem viser til at frivillige organisasjoner gjennom studieforbundene bidrar med samfunnsnyttig innsats og kompetanseheving rettet mot voksne og målgrupper med spesielle behov som for eksempel funksjonshemmede. Dette medlem mener studieforbundene blant annet driver et uvurderlig arbeid når det gjelder demokratiopplæring, å skape møtesteder og å ta vare på kultur, tradisjoner og mangfold. Etter at den nye voksenopplæringsloven trådte i kraft kan studieforbundene vise til økende aktivitet, i tråd med intensjonene i loven. For at studieforbundenes aktivitet ikke skal svekkes i 2012 må budsjettet kompensere for prisveksten. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å øke bevilgningen til studieforbundene med 5 mill. kroner.

Dette medlem er enig i intensjonen om gratis læremidler i den videregående skolen, men mener at den eksisterende ordningen ikke er god nok, og i praksis er blitt en byråkratisk utlånsordning som er ressurskrevende for administrasjonen og upraktisk for elevene. Dette medlem går derfor imot de foreslåtte bevilgningene til gratis læremidler, og viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det heller foreslås å innføre behovsprøvd stipend for læremidler i videregående skole. Maksimalt stipend økes til 600 kroner pr. måned, og er et mer målrettet tiltak som vil hjelpe dem som trenger det mest.

Dette medlem ønsker heller ikke å prioritere utvidet timetall i grunnskolen neste år, all den tid vi står overfor store utfordringer knyttet til lærermangel og kompetanseheving blant lærere. I statsbudsjettet for 2009 ble det lagt inn bevilgninger til to ekstra uketimer øremerket fysisk aktivitet. I statsbudsjettet for 2010 ble det lagt inn en uketime ekstra. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å omprioritere disse midlene til bruk i en målrettet satsing på rekruttering og kompetanseheving av lærere, jf. ovenfor.

Dette medlem går videre imot regjeringens opplegg for gratis frukt og grønt i skolen, jf. bl.a. Venstres merknader i Innst. S. nr. 230 (2006–2007), og

viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å avvikle dagens ordning f.o.m. høsten 2012. Dette medlem mener at det ut fra dagens budsjett-situasjon vil være mye mer målrettet og hensiktsmessig å foreta en omlegging av merverdiavgiftssystemet ved å innføre full mva. på brus og sterkt sukkerholdige drikkevarer, og samtidig fjerne mva. for frukt og grønt f.o.m. 1. juli 2012, jf. omtale under rammeområde 22 i finansinnstillingen. Dette vil gagne hele befolkningen, også elevene, og er et viktig helse- og forbrukerpolitisk grep. Dette medlem viser videre til at mange kommuner heller ikke ønsker den lovpålagte ordningen med frukt og grønt i skolen.

2.6 Oversikt over alternative budsjettforslag i finansinnstillingen

Oversikt over tall til grunn for alternative forslag til utgiftsramme i finansinnstillingen. Bare poster med avvik. (Endring i forhold til regjeringens forslag i parentes)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	FrP	H	KrF	V
Utgifter rammeområde 16 (i hele tusen kroner)							
200		Kunnskapsdepartementet					
	1	Driftsutgifter	235 794	219 294 (-16 500)	225 794 (-10 000)	235 794 (0)	235 794 (0)
220		Utdanningsdirektoratet					
	1	Driftsutgifter	256 969	240 969 (-16 000)	246 969 (-10 000)	256 969 (0)	256 969 (0)
	70	Tilskudd til læremidler mv.	50 232	45 232 (-5 000)	50 232 (0)	50 232 (0)	50 232 (0)
221		Foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehagene					
	1	Driftsutgifter	13 887	12 887 (-1 000)	13 887 (0)	19 887 (+6 000)	13 887 (0)
222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat					
	1	Driftsutgifter	85 083	45 083 (-40 000)	85 083 (0)	85 083 (0)	84 683 (-400)
223		Sametinget					
	50	Tilskudd til Sametinget	36 518	0 (-36 518)	36 518 (0)	36 518 (0)	36 518 (0)
225		Tiltak i grunnopplæringen					
	51	Tilskudd til samarbeidstiltak skole/barnevern	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	25 000 (+25 000)
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen	52 487	0 (-52 487)	52 487 (0)	52 487 (0)	52 487 (0)
	64	Tilskudd til opplæring av unge asylsøkere og barn av asylsøkere	134 822	100 822 (-34 000)	134 822 (0)	134 822 (0)	134 822 (0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	FrP	H	KrF	V
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	42 618	44 618 (+2 000)	42 618 (0)	42 618 (0)	42 618 (0)
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	8 160	0 (-8 160)	8 160 (0)	8 160 (0)	8 160 (0)
	70	Tilskudd til opplæring av lærlinger og lære kandidater med spesielle behov	30 480	35 480 (+5 000)	30 480 (0)	30 480 (0)	30 480 (0)
	71	Tilskudd til utvikling av musikk- og kulturskolene	10 006	10 006 (0)	10 006 (0)	11 906 (+1 900)	10 006 (0)
	78	Tilskudd til rådgivningstjeneste	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	25 000 (+25 000)
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen					
	21	Spesielle driftsutgifter	1 103 946	1 125 946 (+22 000)	1 603 946 (+500 000)	1 272 946 (+169 000)	1 257 446 (+153 500)
	22	Kompetanse- og rekrutteringstiltak, lærere	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	425 000 (+425 000)
	71	Tilskudd til vitensentre	23 705	25 705 (+2 000)	33 705 (+10 000)	23 705 (0)	27 705 (+4 000)
	76	Tilskudd til frivillig leksehjelpsordning	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	175 000 (+175 000)
227		Tilskudd til særskilte skoler					
	64	Tilskudd til Murmansk-skolen	0	0 (0)	1 000 (+1 000)	0 (0)	0 (0)
	74	Tilskudd til skoleskipene M/S Gann og M/S Sjøkurs	0	8 000 (+8 000)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
228		Tilskudd til private skoler mv.					
	70	Private grunnskoler	1 294 934	1 323 934 (+29 000)	1 283 134 (-11 800)	1 270 934 (-24 000)	1 309 934 (+15 000)
	71	Private videregående skoler	1 230 504	1 262 504 (+32 000)	1 230 504 (0)	1 230 504 (0)	1 208 104 (-22 400)
	72	Private skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopplæringsloven	161 008	166 008 (+5 000)	161 008 (0)	161 008 (0)	161 008 (0)
	73	Private grunnskoler i utlandet	88 877	90 877 (+2 000)	88 877 (0)	88 877 (0)	88 877 (0)
	74	Private videregående skoler i utlandet	21 565	22 065 (+500)	21 565 (0)	21 565 (0)	21 165 (-400)
	75	Private skoler for funksjonshemmede elever	184 720	184 720 (0)	184 720 (0)	184 720 (0)	184 120 (-600)
	76	Andre private skoler	41 755	42 755 (+1 000)	41 755 (0)	47 755 (+6 000)	41 555 (-200)
	78	Kompletterende undervisning	28 534	29 034 (+500)	28 534 (0)	28 534 (0)	28 534 (0)
	79	Toppidrett	26 358	28 358 (+2 000)	28 358 (+2 000)	26 358 (0)	28 358 (+2 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	FrP	H	KrF	V
	82	Kapitaltilskudd		0	0	25 000	0
			0	(0)	(0)	(+25 000)	(0)
229		Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører					
	1	Driftsutgifter		11 623	21 623	21 623	21 623
			21 623	(-10 000)	(0)	(0)	(0)
253		Folkehøyskoler					
	70	Tilskudd til folkehøyskoler		649 235	680 135	694 135	680 135
			680 135	(-30 900)	(0)	(+14 000)	(0)
	71	Tilskudd til Folkehøyskolerådet		3 240	4 240	4 240	4 240
			4 240	(-1 000)	(0)	(0)	(0)
254		Tilskudd til voksenopplæring					
	70	Tilskudd til studieforbund		189 951	134 951	189 951	189 951
			184 951	(+5 000)	(-50 000)	(+5 000)	(+5 000)
	74	Samordningstilskudd til studieforbund		10 000	0	0	0
			0	(+10 000)	(0)	(0)	(0)
255		Tilskudd til freds- og menneskerettssentre mv.					
	72	Stiftelsen Arkivet		7 889	6 389	8 389	6 389
			6 389	(+1 500)	(0)	(+2 000)	(0)
	74	Narviksenteret		4 110	2 110	2 110	2 110
			2 110	(+2 000)	(0)	(0)	(0)
256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk					
	21	Spesielle driftsutgifter		17 452	15 452	15 452	15 452
			15 452	(+2 000)	(0)	(0)	(0)
257		Program for basiskompetanse i arbeidslivet					
	21	Spesielle driftsutgifter		5 155	30 155	5 155	5 155
			5 155	(0)	(+25 000)	(0)	(0)
	70	Tilskudd		103 798	83 798	103 798	98 798
			83 798	(+20 000)	(0)	(+20 000)	(+15 000)
258		Tiltak for livslang læring					
	21	Spesielle driftsutgifter		49 427	47 427	47 427	47 427
			47 427	(+2 000)	(0)	(0)	(0)
260		Universiteter og høyskoler					
	50	Statlige universiteter og høyskoler		25 266 655	25 256 655	25 349 655	25 651 055
			25 106 655	(+160 000)	(+150 000)	(+243 000)	(+544 400)
	70	Private høyskoler		1 004 391	989 391	1 018 191	999 391
			984 391	(+20 000)	(+5 000)	(+33 800)	(+15 000)
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter					
	74	Tilskudd til velferdsarbeid		72 427	72 427	82 427	77 427
			72 427	(0)	(0)	(+10 000)	(+5 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	FrP	H	KrF	V
280		Felles enheter					
	1	Driftsutgifter	57 407	62 407 (+5 000)	57 407 (0)	57 407 (0)	57 407 (0)
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler					
	1	Driftsutgifter	177 646	177 646 (0)	179 146 (+1 500)	177 646 (0)	177 646 (0)
285		Norges forskningsråd					
	52	Forskningsformål	1 274 025	1 609 025 (+335 000)	1 274 025 (0)	1 314 025 (+40 000)	1 331 325 (+57 300)
	53	Overordnede forskningspolitiske prioriteringer	867 573	867 573 (0)	927 573 (+60 000)	927 573 (+60 000)	1 002 573 (+135 000)
	54	Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse	280 000	280 000 (0)	280 000 (0)	280 000 (0)	355 000 (+75 000)
286		Forskningsfond					
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	219 000	0 (-219 000)	219 000 (0)	219 000 (0)	219 000 (0)
288		Internasjonale samarbeidstiltak					
	21	Spesielle driftsutgifter	7 028	7 028 (0)	47 028 (+40 000)	7 028 (0)	7 028 (0)
310		Tilskudd til trossamfunn m.m.					
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	207 616	207 616 (0)	207 616 (0)	208 216 (+600)	207 616 (0)
	75	Tilskudd til private kirkebygg	0	8 200 (+8 200)	0 (0)	9 000 (+9 000)	0 (0)
920		Norges forskningsråd					
	50	Tilskudd	1 360 000	1 370 000 (+10 000)	1 510 000 (+150 000)	1 380 000 (+20 000)	1 510 000 (+150 000)
928		Skattefunn					
	71	Tilskudd til ulønnet forskningsinnsats gjennom Skattefunn	0	0 (0)	40 000 (+40 000)	0 (0)	0 (0)
928		Ulønnet forskningsinnsats (SkatteFunn)					
	71	Tilskudd	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	40 000 (+40 000)
1020		Havforskningsinstituttet					
	21	Spesielle driftsutgifter	353 971	403 971 (+50 000)	353 971 (0)	353 971 (0)	353 971 (0)
1023		Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU					
	50	Tilskudd Norges forskningsråd	205 070	205 070 (0)	205 070 (0)	245 070 (+40 000)	205 070 (0)
	52	Basisbevilgning forskningsinstitutter	119 250	169 250 (+50 000)	119 250 (0)	119 250 (0)	119 250 (0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	FrP	H	KrF	V
	70	Tilskudd til marin verdiskaping	10 000	20 000 (+10 000)	10 000 (0)	10 000 (0)	10 000 (0)
1137		Forskning og innovasjon					
	50	Forskningsaktivitet	219 271	229 271 (+10 000)	219 271 (0)	219 271 (0)	219 271 (0)
	51	Basisbevilgninger til forskningsinstitutter m.m.	186 147	196 147 (+10 000)	186 147 (0)	186 147 (0)	186 147 (0)
1590		Kirkelig administrasjon					
	22	IKT i kirkelig sektor	0	2 000 (+2 000)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	71	Tilskudd til kirkelige formål	209 730	215 730 (+6 000)	209 730 (0)	223 730 (+14 000)	209 730 (0)
	72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	10 000	40 000 (+30 000)	10 000 (0)	27 500 (+17 500)	10 000 (0)
	73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000	4 000 (+1 000)	3 000 (0)	5 000 (+2 000)	3 000 (0)
	74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000	3 000 (+2 000)	2 000 (+1 000)	2 000 (+1 000)	1 000 (0)
	75	Trosopplæring	182 900	212 900 (+30 000)	188 900 (+6 000)	222 900 (+40 000)	182 900 (0)
	76	Lokal omstilling og gravferdsforvaltning	0	0 (0)	0 (0)	2 000 (+2 000)	0 (0)
	76	Tilskudd til kompetansebehov i gravferdssektoren i møte med økt religiøst og kulturelt mangfold som følge av ny gravferdslov	0	1 000 (+1 000)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	78	Oppgradering og brannsikring av kirkebygg	0	120 000 (+120 000)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	80	Sjømannskirken	0	3 000 (+3 000)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
1591		Presteskapet					
	1	Driftsutgifter	873 658	903 658 (+30 000)	883 658 (+10 000)	903 658 (+30 000)	873 658 (0)
2410		Statens lånekasse for utdanning					
	50	Avsetning til utdanningsstipend	5 036 446	5 098 105 (+61 659)	5 041 446 (+5 000)	5 036 446 (0)	5 118 146 (+81 700)
	70	Utdanningsstipend	2 976 742	2 976 742 (0)	2 976 742 (0)	2 976 742 (0)	2 986 342 (+9 600)
	71	Andre stipend	598 164	598 164 (0)	604 564 (+6 400)	609 764 (+11 600)	604 464 (+6 300)
	72	Rentestøtte	1 265 276	1 267 517 (+2 241)	1 265 576 (+300)	1 265 276 (0)	1 268 276 (+3 000)
		Sum utgifter rammeområde 16	56 998 827	57 638 862 (+640 035)	57 930 227 (+931 400)	57 798 227 (+799 400)	58 941 627 (+1 942 800)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	FrP	H	KrF	V
Inntekter rammeområde 16 (i hele tusen kroner)							
	Sum inntekter rammeområde 16		5 936 259	5 936 259	5 936 259	5 936 259	5 936 259
			(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
	Sum netto rammeområde 16		51 702 603	51 993 968	51 861 968	53 005 368	53 005 368
			(+640 035)	(+931 400)	(+799 400)	(+1 942 800)	(+1 942 800)

3. Merknader til kapitler på utdanningsområdet

Når det gjelder budsjettkapitler og poster som ikke er omtalt nedenfor, har komiteen ingen merknader og slutter seg til regjeringens forslag.

3.1 Kunnskapsdepartementet – Administrasjon

Programkategori 07.10 Administrasjon gjelder lønn og driftsutgifter i Kunnskapsdepartementet, herunder drift av den norske UNESCO-kommisjonen.

Departementet rapporterer i del III i proposisjonen om ressursbruken i grunnsopplæringen. Videre omtales likestilling og arbeidet mot diskriminering. Når det gjelder omtalen i del III av forskning og utvikling i statsbudsjettet som helhet, vises til punkt 5 i denne innstillingen.

Programkategori 07.30 Barnehager under Kunnskapsdepartementet blir behandlet i Innst. 14 S (2011–2012) fra familie- og kulturkomiteen (kap. 231).

Kap. 200 Kunnskapsdepartementet

Departementet foreslår en bevilgning på kr 257 374 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at det heller ikke i budsjettet for 2012 er foretatt nødvendige kutt i driftsutgiftene til departementet. Disse medlemmer er av den oppfatning at arbeidet i departementet kan effektiviseres. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett. Disse medlemmer mener i motsetning til regjeringen at en satsning på å markedsføre regjeringens politikk i media ikke bør være en prioritert oppgave for departementene.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til den sterke veksten i statlig administrasjon de senere år og mener det er behov for å effektivisere driften av statlig administrasjon og underliggende etater. På denne bakgrunn har Høyre i sitt alternative budsjett et kutt på til sammen 20 mill. kroner for Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet.

3.2 Grunnsopplæringen

Programkategori 07.20 Grunnsopplæringen gjelder stimulerings tiltak for å styrke kvaliteten i grunnskolen og den videregående opplæringen. Bevilgningene omfatter Utdanningsdirektoratet, Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene, tiltak og kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen, tilskudd til private skoler og til samisk utdanning, virksomhet knyttet til det statlige spesialpedagogiske støttesystemet (Statped) og enkelte andre formål.

Grunnsopplæringen blir i all i hovedsak finansiert gjennom de frie inntektene til kommunene og fylkeskommunene (dvs. rammetilskudd og skatteinntekter), jf. kap. 571 og 572 under Kommunal- og regionaldepartementet. I budsjettsammenheng behandles disse kapitlene av finanskomiteen i Innst. 3 S (2011–2012). Ressursinnsatsen i grunnsopplæringen er nærmere omtalt i del III i proposisjonen. Bevilgningene under programkategori 07.20 finansierer viktige nasjonale stimulerings tiltak som skal være med på å styrke kvaliteten i grunnsopplæringen.

Kap. 220 Utdanningsdirektoratet

Departementet foreslår en bevilgning på kr 311 062 000 under dette kapitlet.

Komiteen vil peke på Utdanningsdirektoratets viktige funksjon i å sikre implementering av den nasjonale utdanningspolitikken, både gjennom delegerte forvaltningsoppgaver og gjennom å føre tilsyn med virksomheten ved skolene.

Komiteen viser videre til at Utdanningsdirektoratet har et generelt oppfølgingsansvar for det som er vedtatt ved at det er direktoratet som er det operative apparatet. Komiteen viser til at direktoratet bl.a. skal følge opp tiltak i Meld. St. 22 (2010–2011) Motivasjon – Mestring – Muligheter og Meld. St. 18 (2010–2011) Læring og fellesskap.

Komiteen viser videre til direktoratets ansvar for å utvikle og videreutvikle tiltak for å få flere til å fullføre videregående opplæring.

Komiteen viser til at det i opplæringslova gis mulighet for å gi enkelte elever særskilt prioritert utdanningsprogram. Komiteen viser til at Utdanningsdirektoratets tolkning av reglene oppleves som

en innsnevring av hvem som kan komme inn på særskilt grunnlag. Komiteen er opptatt av at elever som har behov for forutsigbarhet og tilrettelegging ved inntak til videregående opplæring blir ivaretatt på en god måte. Komiteen viser til at kapittel 6 i forskrift til opplæringslova er noe uklar, og at dette kan føre til ulik tolkning og ulik praksis i kommuner og fylker. Komiteen ber regjeringen i samarbeid med Utdanningsdirektoratet vurdere regelverket.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at Utdanningsdirektoratet har et effektiviseringspotensial. Disse medlemmer viser til at flere av direktoratets beskrevne oppgaver blir ivaretatt gjennom politiske prioriteringer og finansiering via andre kapitler og poster i budsjettet for grunnutdanningen. Disse medlemmer registrerer blant annet at en av hovedoppgavene er å øke fullføringen av videregående opplæring. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der denne oppgaven er finansiert og prioritert gjennom blant annet økt satsing på rådgivningstjeneste og fullfinansiering av valgfag. Samtidig mener disse medlemmer at en kan redusere noe av tilsynsbehovet fra Utdanningsdirektoratets side, og således redusere noe av skjemaveldet for lærere og skoleledere.

Disse medlemmer legger til grunn at utarbeidelse av læremidler på samisk skal underlegges samme betingelser som læremidler for øvrig. Det er skoleeier som er ansvarlig for å dekke kostnadene til slike læremidler.

Kap. 221 Foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehagene

Departementet foreslår en bevilgning på kr 13 887 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG) sine oppgaver og ansvar er betydelig utvidet. I tillegg til grunnskolen har det også ansvaret for det første året i videregående opplæring. Foreldreutvalget for barnehager (FUB) har felles sekretariat med FUG.

Komiteen mener at et godt samarbeid mellom hjem og skole bidrar til å gi elevene de beste forutsetninger for et godt læremiljø. Komiteen mener at det fortsatt må satses på utvikling av et godt hjem/skole-samarbeid og dyktiggjøring av alle foreldre til å støtte, motivere og oppmuntre sine barn. Komiteen viser til den viktige rollen Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG) har for å styrke foreldreen-gasjementet og samarbeidet mellom skole og hjem. Komiteen viser også til den viktige rolle FUG spil-

ler for å ivareta foreldreperspektivet i sine innspill til Utdanningsdirektoratet og departementet. FUG har utarbeidet viktig informasjonsmateriell som på en enkel og god måte gir foreldrene bedre innsikt i hvordan de kan bidra og påvirke sine barns skolehverdag. Komiteen mener at alle foreldre kan ha en sentral og aktiv rolle i barnas læring. Komiteen mener videre at en bevisstgjøring av hjemmets rolle, både hos ansatte i skolen og hos foreldrene, vil kunne føre til en større grad av sosial utjevning. Det er viktig å aktivt involvere alle foreldre og gi kunnskap om fordelene ved et godt samarbeid mellom hjem og skole. Komiteen er godt fornøyd med at FUG arbeider aktivt med skole/hjem-samarbeid. Et godt samarbeid mellom skole og hjem er også svært viktig for å sikre en nær og god oppfølging av den enkelte elev. Arbeidet med tilpasset opplæring forenkles dersom foreldrene spiller en viktig rolle i skolens oppfølging av elevens opplæringsbehov. Dette er viktig både i forhold til elever som strever med skolen, men også for elever som trenger større faglige utfordringer. Komiteen har merket seg forskning som viser at alle foreldre, uansett bakgrunn og utdanning, kan bidra positivt til barnas motivasjon og læringsutbytte. Foreldres utdanningsnivå har fortsatt stor betydning for barns læringsutbytte, men uavhengig av utdanningsbakgrunn og kunnskapsnivå vet vi det har stor betydning at foreldre er engasjert i og viser interesse for barns læring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av et godt samarbeid mellom skole og hjem. Foreldrene må få anledning til å ta mer aktiv del i barnas skolehverdag. Disse medlemmer mener at dagens ordning, hvor myndighetene overstyrer elever og deres foreldres myndighet til selv å velge skole, svekker foreldrenes innflytelse over egne barns oppvekstsvilkår. Disse medlemmer mener foreldrenes bestemmelsesrett over egne barn må styrkes.

Med bakgrunn i dette ønsker disse medlemmer å fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremlegge sak for Stortinget om å styrke foreldres rett til å velge skole for sine barn gjennom fritt skolevalg i grunnskolen.»

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at det er behov for økt kompetanse og flere administrative stillinger i FUG. I tillegg til ny IKT-struktur er det også behov for å høyne honoraret til utvalgsleder. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen til FUG med 6 mill. kroner.

Kap. 222 Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat

Departementet foreslår en bevilgning på kr 86 430 000 under dette kapitlet. Tilskuddsordningen for sameskolene i Snåsa og Målselv er flyttet til kap. 225 post 62.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener statlige myndigheter har et selvstendig ansvar for å bevare og videreutvikle samisk kultur, som også er en del av den felles kulturarven i Norge. Flertallet slutter seg til proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til sitt prinsipielle syn på Sametingets virksomhet og den skolevirksomheten staten har påtatt seg for å drive særskilte skoler for en liten del av Norges befolkning. Disse medlemmer mener det er viktig at alle likebehandles og er derfor prinsipielt mot en slik særbevilgning fra statlig hold. Disse medlemmer mener derfor at statens samiske videregående skoler på sikt skal avvikles. Samtidig er det viktig å gjennom budsjettet ha en avviklingstid på et halvt år slik at elevene får mulighet til å fullføre skoleåret.

Kap. 223 Sametinget

Departementet foreslår en bevilgning på kr 36 518 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at det vinteren 2011 ble laget en rapport for å imøtekomme en rekke av de utfordringene en har knyttet til samisk opplæring. Denne rapporten ble utarbeidet av representanter fra Sametinget i samarbeid med Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet. Rapporten peker på utfordringer i opplæring på samisk pga. manglende læremidler, at elever med rett til samisk opplæring ikke får korrekt timetall i alle fag, og at det ser ut til å være variasjoner i praksis mellom skoleeierne knyttet til timetallet for samisk opplæring. Komiteen viser til at Kunnskapsdepartementet nå er i gang med å vurdere tiltakene i rapporten.

Komiteen mener statlige myndigheter har et selvstendig ansvar for å bevare og videreutvikle den samiske kultur, som også er en del av den felles kulturelle arven i Norge. Det er viktig at nasjonale minoriteter sikres retten til eget språk, kultur og samfunnsnivå slik det er forankret i internasjonale konvensjoner. Komiteen mener videre at staten gjennom Grunnloven § 110 a har forpliktet seg til å legge forholdene til rette for dette.

Komiteen er tilfreds med at departementet har som høy prioritet at tilskuddet til de samiske elevene

skal gå til raskere og bedre tilgang på læremidler på sitt eget språk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker en likebehandling av alle mennesker i Norge uansett kjønn, alder og etnisk tilhørighet. Disse medlemmer mener at samenes spesielle rettigheter og egne politiske organ er diskriminerende, og vil ha slutt på slik særbehandling. De oppgaver som Sametinget har i forhold til utdanning skal slik disse medlemmer ser det utføres i de instanser som har ansvaret for resten av skolesektoren. Disse medlemmer viser til sitt standpunkt om å legge ned Sametinget. Disse medlemmer anser derfor at bevilgninger som vedrører grunnskoleopplæring og videregående opplæring, og som kanaliseres via Sametinget, opphører gjennom en avviklingstid over tre måneder. Disse medlemmer forventer at administrative oppgaver og tilsynsoppgaver ivaretas av nødvendige instanser gjennom avviklingstiden.

Kap. 224 Senter for IKT i utdanningen

Departementet foreslår en bevilgning på kr 87 558 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at det er et hovedmål i grunnopplæringen at alle elever skal gå ut av grunnskolen med grunnleggende ferdigheter som gjør dem i stand til å delta i videre utdanning og arbeidsliv. Bruk og mestring av digitale verktøy er en slik grunnleggende ferdighet.

Komiteen vil påpeke at digitale ferdigheter er blant de grunnleggende ferdighetene i Kunnskapsløftet, og vil derfor understreke viktigheten av at alle elever gis reell mulighet til å tilegne seg slik kompetanse. Komiteen er opptatt av at IKT i skolen skal være et viktig læringsverktøy. Det er viktig at samtlige skoler og lærere settes bedre i stand til å benytte IKT som verktøy i undervisningen. Komiteen mener det nye senteret for IKT i utdanningen også må rette oppmerksomheten mot digitale læremidler.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det nå er viktig at Senter for IKT i utdanningen kan være en reell pådriver for å kvalitetssikre pedagogisk bruk av IKT på alle nivåer i skolen og bidra til at betydelige investeringer i utstyr i norsk grunnopplæring kommer til sin rett. Universitetet i Tromsø har solide kompetansemiljøer både innenfor IKT og pedagogikk. Gjennom samhandling med slike miljøer kan senteret i enda større grad medvirke til å utvikle og heve IKT-kompetansen og digitale ferdigheter både hos lærere og elever.

Disse medlemmer savner en mer offensiv IKT-satsing innen utdanningssektoren. Disse medlemmer vil påpeke det paradoksale ved at det på ulike nivåer utarbeides ulike planer for bruk av IKT, men at disse i stor grad bare festes til papir uten at planene reelt sett implementeres. Disse medlemmer viser i denne forbindelse til brev fra IKT-Norge til komiteen hvor følgende fremgår:

«IKT i skolen er et sammensatt bilde. Det gjøres mye godt arbeid av enkelte lærere og skoler, men dette gode arbeidet skalerer i liten grad og gjør at vi har et systemisk etterslep. IKT-Norge mener at noen endringer mht. IKT i skolen krever regulatoriske grep, mens andre endringer forutsetter økonomiske ressurser. Videre vil noen endringer kunne gjøres relativt raskt, mens andre endringer krever en lengre tidshorisont.»

Disse medlemmer er enig i at det er behov for en mer helhetlig, nasjonal politikk for IKT i utdanningssektoren, og viser til at både Sverige og Danmark har utviklet offensive og konkrete planer i denne forbindelse.

Disse medlemmer er bekymret over oppstartproblemene ved Senter for IKT i utdanningen og har merket seg at senterets direktør har valgt å fratre sin stilling. Disse medlemmer er opptatt av at ny direktør kommer på plass så raskt som mulig og at den nye lederen fortsatt må ha sete i Tromsø der Senter for IKT i utdanningen er lokalisert, noe Stortinget har sluttet opp om.

Kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen

Departementet foreslår en bevilgning på kr 1 140 048 000 under dette kapitlet, jf. også kap. 222.

Komiteen har merket seg at det årlig foretas evaluering av utvalgte eksamener, og mener dette er viktig for å sikre høy kvalitet på alle deler av eksamensavviklingen. Komiteen har for øvrig ikke noe å bemerke til de budsjettmessige tilpasninger det er redegjort for.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke at gode språkferdigheter vil bli stadig viktigere for norske elever tatt i betraktning den globaliserte verden vi lever i. Norsk næringsliv vil i stadig økende grad bli møtt med utenlandsk konkurranse. Norske elever vil måtte konkurrere på et stadig mer globalisert arbeidsmarked, noe som vil kreve gode språkkunnskaper og ikke minst kunnskap i flere språk. Disse medlemmer mener på bakgrunn av dette at det er nødvendig å styrke opplæringen i fremmedspråk i skolen.

Disse medlemmer mener det bør opprettes finansieringsordninger for kommuner og skoler som ønsker å etablere spesialiserte opplæringsprogrammer i språk som vil bli stadig viktigere for norsk næringsliv, som for eksempel russisk og kinesisk. Ungdomsskolen vil være en naturlig arena for dette. En slik ordning gjør det mulig for lokale skolemynigheter som ønsker det, å satse på fremmedspråk.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at læreplan for fremmedspråk vil bli endret 1. januar 2012. Endringene innebærer blant annet at det innføres en eksamensordning med muntlig og skriftlig eksamen i språk med tilstrekkelig fagmiljø i Norge, samtidig som eksamenstilbudet vil avvikes i de språkene hvor slike fagmiljø ikke finnes. Disse medlemmer har forståelse for at man på denne måten ønsker å kvalitetssikre fremmedspråkopplæringen, men viser til at endringen vil kunne føre til at enkelte elever ikke vil kunne få benytte sitt eget morsmål som 2. fremmedspråk, noe som er uheldig. Disse medlemmer mener at kompetanse i språk der det ikke er tilfredsstillende norske fagmiljøer, også må kunne gi uttelling i utdanningssystemet etter 2012. Disse medlemmer vil henstille departementet om å finne en løsning for de elevene som innehar kompetanse i språk der det ikke er tilfredsstillende norske fagmiljøer, slik at også denne kompetansen kan gis uttelling i utdanningssystemet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det er bred enighet om at en av skolens viktigste oppgaver er å lære alle barn å lese, skrive og regne skikkelig. Dette er avgjørende basisferdigheter for å kunne mestre fremtidig arbeids- og samfunnsliv. På bakgrunn av dette er disse medlemmer overrasket over at regjeringen fortsatt opprettholder kuttet i tilskuddet til hjelpemidler til elever med dysleksi.

Disse medlemmer vil understreke behovet for tilstrekkelige læremidler til elever med nedsatt funksjonsevne eller dysleksi. I dag er finansieringen av disse under rammetilskuddene til kommunen, og disse medlemmer registrerer at dette fort kan bli en salderingspost for kommuner med anstrengt økonomi. Således får elever med nedsatt syn/hørsel eller med dysleksi ikke tilgang på gode nok læremidler.

Disse medlemmer viser til høringen med komiteen 25. oktober 2011, hvor Dysleksi Norge påpekte at dagens ordning med utlån av lydbøker for elever med dysleksi ikke synes å fungere etter intensjonen. Disse medlemmer er enig i at lydbøker kanskje er den rimeligste og minst kompliserte måten å tilpasse opplæringen på for elever med lesevanter.

Disse medlemmer mener derfor at det er viktig at man fra departementets side bidrar til å sikre at ordningen med utlån av lydbøker fungerer – herunder vurderer reduksjon eller fjerning av gebyr knyttet til ordningen – og at alle kommuner gis reell mulighet til å benytte seg av denne. Disse medlemmer mener det er uheldig dersom høye gebyrer på lydbøker og dårlig kommuneøkonomi er til hinder for at elever med lesevansker får tilgang til gode og effektive hjelpemidler.

Disse medlemmer er kjent med at Norsk lyd- og blindeskriftsbibliotek nå har åpnet for at lånerne selv kan bestille og laste ned lydbøker over Internett og lytte ved «streaming» av bøker. Disse medlemmer mener det må bli rimeligere for kommunene å kjøpe inn nødvendig utstyr og vil oppfordre departementet til å foreta en gjennomgang av utlansordningen for lydbøker med sikte på forenkling og reduserte kostnader, bl.a. ved å satse på teknologi som gjør lydbøker lett tilgjengelig for alle dem som vil få større læringsmessig utbytte av å bruke lydbøker.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen evaluere utlansordningen for lydbøker for å sikre at den fungerer etter hensikten og at lydbøker blir tilgjengelige for elever som trenger det.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser for øvrig til Høyres alternative budsjett hvor det under kap. 2661 post 75 ble foreslått bevilget 20 mill. kroner for å gjeninnføre tilskuddet til hjelpemidler til elever med dysleksi.

LANDSLINJER (POST 60)

Komiteen har merket seg at departementet har konkludert med å videreføre gjeldende finansieringsordning for landslinjetilbudene. Landslinjemodellen har gjort det mulig å opprettholde videregående opplæringstilbud innenfor små og/eller kostbare fag som det ikke er grunnlag for å ha mange steder i landet.

Komiteen viser for øvrig til ulike merknader vedrørende håndverksfag under kap. 226.

LEIRSKOLE (POST 66)

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at leirskoleopphold er en viktig opplevelse for skoleelever. Disse medlemmer vil oppfordre regjeringen til å gå gjennom praktiseringen av gratisprinsippet slik at dette tilbudet sikres på en god måte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener gratisprinsippet i skolen

fortsatt skal være gjeldende. Dette gjelder også for de aktiviteter i skolens regi som er utenfor original skoletid. Alle skoler er pålagt å arrangere en tur med overnatting for sine elever. Disse medlemmer registrerer at dette i flere tilfeller ikke fullfinansieres av kommunen, og at skolene enten må omprioritere midler internt som kan gå ut over den generelle kvaliteten i opplæringen, eller kreve foreldrebetaling. Dette er etter disse medlemmers oppfatning feil. Behovet for praksis og andre læringsopplevelser utenfor klasserommet er viktig, og disse turene viser positiv effekt på klassemiljøet. Disse medlemmer mener derfor det er viktig at alle elever gis anledning til å delta på en slik tur, og at leirskoleopphold fullfinansieres slik at behov for omprioriteringer av eksisterende opplæringsmidler eller foreldrebetaling bortfaller. Disse medlemmer viser til sitt alternative budsjett hvor post 66 foreslås styrket med 2 mill. kroner.

OPPLÆRING I FINSK (POST 67)

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er fornøyd med at departementet så tydelig understreker behovet for å styrke lærerkompetansen i finsk, og ser dette som en viktig forutsetning for å kunne oppfylle retten for elever med kvensk-finsk bakgrunn opplæring i finsk som andrespråk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at tilskuddet skal medvirke til at kommuner i Troms og Finnmark skal gi grunnskoleelevene med kvensk-finsk bakgrunn opplæring i finsk som andrespråk. Etter disse medlemmers syn er ikke opplæring i finsk som andrespråk en statlig oppgave. Dette må være et tilbud som kommunene selv tar initiativ til å gi innenfor de økonomiske rammene de har til disposisjon, i likhet med øvrig satsning på annet fremmedspråk. På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer å fjerne denne tilskuddsordningen. Fremskrittspartiet påpeker at opplæring i kvensk-finsk som førstespråk er ivaretatt av eksisterende regelverk.

KRIMINALOMSORG (POST 68)

Komiteen vil uttrykke tilfredshet med at planene for etablering av opplæringstilbud i norske fengsler er gjennomført. Det er også positivt at arbeidet med realkompetansevurdering virker å være i god gjenge og at det også blir lagt til rette for at innsatte med kortere dommer kan få tilbud om opplæring og rådgivning. Komiteen har med interesse merket seg prosjektet Tilbakeføring gjennom utdanning og arbeid, og imøteser sluttrapport fra prosjektet etter avslutningen i 2012. Straffedømte som tar eksamen, inngår lærekontrakter, tar fagbrev og gjennomfører

arbeidskvalifiserende kurs, har langt bedre sjanser til å komme inn i arbeidslivet og leve et lovlydig liv når de har egen inntekt.

YRKESFAG, LÆRLINGER OG LÆREKANDIDATER (POST 70, JF. KAP. 571)

Komiteen er fortsatt bekymret over det høye frafallet innenfor yrkesfaglige utdanningsprogram. Samtidig trenger mange unge særskilt tilrettelegging for å kunne gjennomføre videregående opplæring helt eller delvis. Komiteen er kjent med at slik tilrettelegging er ressurskrevende, og oppfordrer departementet til å følge utviklingen nøye med tanke på ytterligere styrking av denne posten dersom det er behov for det.

Komiteen registrerer at Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) etterlyser større bruk av lære kandidatordningen. Lære kandidatordningen åpner for faglig opplæring også for elever som ikke tar fagbrev. Komiteen vurderer samarbeid på tvers av sektorer og forvaltningsnivå som grunnleggende for å sikre flest mulig en best mulig start i arbeidslivet og at alle gis mulighet til en fagopplæring.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, ønsker et sterkere fokus på situasjonen rundt lærlinger og mangelen på læreplasser i alle sektorer. Flertallet vil særlig vektlegge at den forbrukermakt som ligger i innkjøpene til departement eller underliggende etater, kommuner, fylkeskommuner og hos andre store innkjøpere i Norge, bør brukes til det fulle for å sikre at det er bedrifter som er godkjente lærebedrifter, med lærlinger, som får anbud og oppdrag.

Flertallet merker seg at det i proposisjonen heter at:

«Alle elever og lærlinger som er i stand til det, skal gjennomføre videregående opplæring med kompetanseprov som kan verdsetjast for vidare studium eller i arbeidslivet.»

Flertallet ser det som et mål at flest mulig av de som begynner på en yrkesfaglig studieretning gjennomfører og ender opp med fag- eller svennebrev.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er godt fornøyd med mye av det arbeidet som regjeringen har gjort i løpet av året for å gjøre yrkesfaglige linjer mer relevante for de yrkene elevene skal utdanne seg i.

Læreplaner er endret for å fjerne hindre for yrkesretting, og dette flertallet har også merket seg at

det fra inneværende skoleår er forskriftsfestet at fellesfag skal yrkesrettes.

Dette flertallet vil vise til at blant andre Utdanningsforbundet, elever og skoler har pekt på praksisen med å slå sammen grupper av elever fra mange utdanningsprogram for fellesfagopplæringen. Dette flertallet mener at dette kan hindre yrkesretting, og ber departementet ta opp dette med fylkeskommunene og at departementet på egnet måte kommer tilbake til Stortinget med hvordan dette praktiseres.

Dette flertallet vil vise til at FAD har sendt ut en personalmelding (PM) som oppfordrer alle statlige virksomheter om å følge forskrift om offentlige anskaffelser § 3-11 tredje ledd der oppdragsgiver kan sette som betingelse for gjennomføringen av kontrakten at norske leverandører skal være tilknyttet en offentlig godkjent lærlingeordning.

Dette flertallet vil også vise til regjeringens plan for flere læreplasser i statlig forvaltning. Denne planen, som er vedtatt i regjeringen, framholder at det skal være en 10 pst. økning i antall lærlinger i virksomheter under statsforvaltningen. Alle departementene er forpliktet av denne planen. Der heter det at:

«Det fastsettes et overordnet mål i statsforvaltningen om å øke antallet lærlinger i staten med 10 pst. innen utgangen av 2012. Det enkelte departement forplikter seg til å øke antallet innenfor egen sektor. Resultatet tas årlig opp med departementene. Departementene ansvarliggjør den enkelte virksomhet gjennom den ordinære styringsdialogen, jf. fellesføring om lærlinger. Kostnader knyttet til lærlinger utover mottatt tilskudd til lærebedrift dekkes innenfor virksomhetenes eksisterende rammer.»

Dette flertallet mener det er positivt at regjeringen har sterkt fokus på dette. Dette flertallet er også kjent med at alle fagdepartementer må rapportere status og framgang når det gjelder til lærlinger på sitt område og at den første rapporteringen på dette blir første kvartal 2012. Dette flertallet er tilhenger av denne type systematisk og målstyrt arbeid.

Dette flertallet vil også trekke fram arbeidet med en samfunnskontrakt mellom partene. Dette flertallet mener at arbeidet med samfunnskontrakt er særskilt viktig og at man gjennom det arbeidet også kan klargjøre ambisjonsnivået for de ulike sektorene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke at læretiden er et sentralt element i fag- og yrkesopplæringen. For at denne ordningen skal fungere etter hensikten, er man til enhver tid avhengig av å ha et tilstrekkelig antall lærlingplasser tilgjengelig for nye lærlinger. Disse

medlemmer vil også påpeke at en hyppig årsak til frafall på yrkesfag er elever som blir stående uten tilbud om lærlingplass.

Disse medlemmer viser til tall fra Utdanningsdirektoratet som viser at det 1. september 2011 var 22 060 søkere til læreplass, og at av dette antall søkere er det formidlet 14 391 lærekontrakter. Dette viser at det er tvingende nødvendig å iverksette flere tiltak for å skaffe til veie nok lærlingplasser. Disse medlemmer etterlyser derfor flere virkemidler som kan stimulere til opprettelse av flere læreplasser og vil foreslå en økning i tilskuddet til lærebedrifter som tar inn nye lærlinger.

Disse medlemmer mener regjeringen må gi arbeidet med en ny samfunnskontrakt aller høyeste prioritet og at staten må forplikte seg både til å heve tilskuddet til lærlinger og pålegge egne virksomheter å stille mange flere læreplasser til disposisjon for yrkesfagelever som ønsker å fullføre opplæringen i bedrift. Disse medlemmer vil påpeke at det er lite samsvar mellom hva regjeringen sier og fremdriften i arbeidet med ny samfunnskontrakt. I et svar til Stortinget i juni 2010 informerte kunnskapsministeren om at ny samfunnskontrakt ville foreligge samme høst. Det skjedde ikke, og mye taler for at arbeidet med samfunnskontrakten vil strekke seg langt ut i 2012. Disse medlemmer vil peke på at det under høringen ble kommentert at det ikke ligger midler inne i budsjettforslaget til å sette en ny samfunnskontrakt ut i livet.

Disse medlemmer vil også vise til den positive evalueringen av praksisbrevordningen og mener denne ordningen legger til rette for god tilpasset opplæring. Praksisbrevordningen må derfor gjøres tilgjengelig i alle fylker og være et tilbud til elever som ellers ikke ville vært motivert til å begynne og fullføre videregående opplæring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som viktig at lærlinger og lære kandidater med spesielle behov får et tilfredsstillende opplæringstilbud. Dette er elever som i en rekke tilfeller ikke får et tilfredsstillende opplærings-tilbud på grunn av dårlig kommunal økonomi. På bakgrunn av dette ønsker Fremskrittspartiet å øke ressurstilgangen til skoler som gir tilbud til denne gruppen elever. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett der lærlingtilskuddet ble økt med 250 mill. kroner som rammetilskudd til kommunene over kap. 571, noe som også vil føre til en ytterligere økning for denne gruppen med lærlinger og lære kandidater. Disse medlemmer vil også peke på at de i sitt alternative budsjett under kap. 572 post 61 har valgt å redusere arbeidsgiveravgiften på lærlinger med 800 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det ble foreslått en opptrapping av lærlingtilskuddet for nye plasser fra høsten 2012 og avsatt 50 mill. kroner til dette. Høyre har også foreslått at rekruttering og formidling av læreplasser må skje tidligere enn i dag, for å unngå at elever må vente på avklaring om læreplass til november. Målet må være at flest mulig lærlinger kan starte sin opplæring samtidig med skolestart i august. Elever som ikke får læreplass, må da gis andre opplæringstilbud.

Disse medlemmer erkjenner at det også kan være behov for et alternativt opplæringsløp for elever som blir stående uten læreplass. Å tilby yrkesfagelever som ønsker læreplass, påbygning til studiekompetanse er en utbredt årsak til frafall og gjør at verdifull faglært arbeidskraft kan gå tapt. Disse medlemmer vil påpeke at Norge også i fremtiden har et stort behov for kompetente fagarbeidere. Høyre har derfor foreslått å innføre et nytt opplæringstilbud; et toårig løp i regi av skolen med teori og arbeidspraksis som kan lede frem til fagbrev.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det er de yrkesfaglige studieretningene som har størst frafall, og at de som ikke får lærlingplass har enda større risiko for ikke å fullføre enn de som får det. Derfor mener disse medlemmer at tilskuddet bedriftene får for å ta inn lærlinger, er for lavt og bør økes for å stimulere til enda flere lærlingplasser.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett hvor det foreslås en halvering av arbeidsgiveravgiften for nye lærlinger.

Komiteens medlem fra Venstre mener det er helt nødvendig at man fra statlig hold stimulerer til opprettelsen av flere lærlingplasser, og således bidrar til at flere lærlinger får komme ut i lære. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012, hvor det foreslås å fjerne arbeidsgiveravgiften for lærlinger fra 1. januar 2012 (rammeområde 22) og å øke lærlingtilskuddet til 5 000 kroner pr. lærling (rammeområde 18).

MUSIKK OG KULTUR (POST 71)

Komiteen mener det mangfoldige tilbudet ved landets musikk- og kulturskoler må videreutvikles. Ved å stimulere til effektiv drift og organisering av tilbudet, vil landets kommuner kunne gi et godt tilbud til enda flere barn og unge og korte ned køene.

Komiteen ser positivt på samarbeidet med Den kulturelle skolesekken og Norges musikkhøgskole som har resultert i nye møtearenaer for faglig

utvikling for kulturskolelærere og -ledere. Komiteen vil peke på at utviklingsmidler og stimulerings-tilskudd til kommunene er med å sikre og heve kvaliteten i tilbudet. Det må legges til rette for erfarings-utveksling slik at vellykkede tiltak kan adopteres av flere.

INTERNASJONALISERING (POST 72/73)

Komiteen ser det som verdifullt at det fortsatt legges til rette for at både elever og lærere skal ha mulighet til å få skolegang og studieopphold i utlandet. Komiteen støtter norsk deltakelse i internasjonale utdanningsprogram og vil fremheve at samarbeidet skal bidra til internasjonalisering av norsk utdanning, styrke den europeiske dimensjonen og sikre at norsk utdanning holder høy kvalitet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å fremheve viktigheten av at alle elever, både de på studieforberedende linje og de på yrkesfag, gis muligheten til å kunne ta del i arbeidet med internasjonalisering av utdanningsløp. Det er viktig å være åpne for at lærlinger kan ta deler av praksisperioden i utlandet. Dette vil etter disse medlemmers oppfatning kunne øke attraktiviteten og søkelysten til yrkesfag, samtidig som det vil kunne øke den totale kvaliteten i studieløpet. Disse medlemmer viser også til at dette bidrar til å øke lærlingkandidatens fremtidige jobbmuligheter da internasjonal erfaring ofte blir verdsatt høyt. Disse medlemmer viser til at vi i dag har flere gode utdanningsprogram som fokuserer på internasjonal utveksling, som blant annet Leonardo da Vinci-programmet knyttet til EUs voksenopplæringsprogram. Disse medlemmer er samtidig bekymret over at regjeringens avsatte midler til Leonardo-mobilitet, som sikrer utveksling av lære kandidater, kun dekker halvparten av neste års søkere til programmet. Disse medlemmer ønsker å gi flere lærlinger og elever tilgang til programmet, og ønsker at en skal se på muligheten for at flere får denne muligheten.

ANDRE TEMA

Komiteen er kjent med at Skrivebua er et populært tilbud som brukes av et stort antall skriveinteresserte barn og unge i alderen 10–20 år. Nettstedet, som drives av Nordland fylkeskommune, er et nasjonalt tilbud hvor de unge får tilbakemeldinger på tekstene sine både fra andre unge og fra profesjonelle forfattere. Virksomheten følges av en voksen redaktør.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at det er nødvendig å

styrke kvaliteten og kompetansen i rådgivningstjenesten, og viser i denne forbindelse blant annet til den brede omtalen av skolerådgivning i Innst. S. nr. 164 (2006–2007), jf. St.meld. nr. 16 (2006–2007).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er avgjørende med en god rådgivningstjeneste i skolen, og har derfor valgt å styrke satsingen på dette i partiets alternative budsjett, som en del av økningen på 1 mrd. kroner på kap. 571 Rammeoverføringer til kommunene.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012, hvor det ble foreslått å styrke rådgivningstjenesten med 25 mill. kroner over kap. 225 post 78 (ny).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at tilskuddet over post 63 blant annet går til å styrke kommunenes økonomiske evne til opplæring i og på samisk. Fremskrittspartiet påpeker at vi i Norge har fire likestilte språk, og det følger av lovverket at elevene har krav på opplæring i sitt språk og gratis læremidler i grunnskolen. Samisk er et av disse fire språkene og omfattes slik disse medlemmer ser det av allerede eksisterende lovverk og bevilgninger gjennom støtte til kommunene. Disse medlemmer vil ikke særbehandle samisk skriftspråk, og ønsker derfor å fjerne post 63.

Disse medlemmer mener det er nødvendig å redusere barns oppholdstid i statlige asylmottak. Disse medlemmer ønsker derfor å redusere post 64 da kortere oppholdstid vil redusere den totale lengden på den grunnopplæringen som gis på asylmottaket. Disse medlemmer peker på at med Fremskrittspartiets politikk vil antallet unge asylsøkeres oppholdstid på asylmottaket reduseres. Tilstrømmingen av asylsøkere vil reduseres med 25 pst., og behovet for tilskudd vil synke tilsvarende. Disse medlemmer vil understreke at disse kutt ikke skal gå ut over det faktiske tilbudet som blir gitt, og at de midler som bevilges må bidra til bedre kvalitet på opplæringen til de som rettmessig er med i opplæringsprogrammene.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at læreren i dag har svært mange roller og funksjoner som går langt utover kjerneområdet som pedagog. Sosialarbeider, administrator, kurator, mekler, litt mamma og pappa osv. er noen av oppgavene en lærer utfordres på i løpet av skoledagen. Disse medlemmer mener vi i sterkere grad må ta på alvor at det samfunnet vi ser utenfor skolen også gjenspeiles i skolen. Et barns behov for voksenkontakt, en å snakke med, en som

ser, stopper ikke utenfor skoledøra. Lærere ønsker å bety noe for barna de møter og gi dem det de trenger for resten av livet. Da kan det ikke være overraskende at de tar på seg oppgaver fordi samfunnet ellers svikter. Disse medlemmer mener skolen og dens elevmasse vil speile det lokalsamfunnet den er en del av. Derfor er disse medlemmer av den oppfatning at også generelle familiepolitiske tiltak vil være et bidrag til å kunne skape gode læringsmiljøer på skolen. Satsing på foreldreveiledning, barne- og ungdomspsykiatri, familierådgivning o.l. vil være med å skape gode oppvekstvilkår og ha en positiv effekt på elevens fokusering på læring.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor partiet blant annet foreslo å øke bevilgningen til barnevernet med 280 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at mange ulike instanser rundt om i kommunene skal ta seg av det forebyggende arbeidet knyttet til barn og unge med problemer, uten noe koordinerende eller overordnet styring. Dette medlem ønsker derfor å styrke forebyggingsarbeid og samhandling på en rekke områder for å forhindre fattigdom og gi alle så like levekår som mulig. For å gjøre samarbeidet bedre ønsker dette medlem å prøve ut prosjekter med koordinering av barnevern, helsetjeneste og skole rundt den enkelte elev, for dermed å redusere frafall i skolen. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012, hvor det i første omgang ble foreslått å bevilge 25 mill. kroner over kap. 225 post 51 (ny) til disse tiltakene. Dette medlem viser videre til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å styrke barnevernet gjennom en omfordeling av midler fra det statlige til det kommunale barnevernet.

Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen

Departementet foreslår en bevilgning på kr 1 221 045 000 under dette kapitlet.

Komiteen visert til at kapitlet omfatter bevilgninger til kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen. Dette innbefatter både finansiering av statlige virkemiddel i form av strategiske tiltak og bevilgninger til lokalt initierte kvalitetsutviklingstiltak. Komiteen vil innledningsvis understreke betydningen av at det kontinuerlig foregår kvalitetsutvikling lokalt, og at dette er en kjerneoppgave for den enkelte skole og de lokale myndigheter som skoleeiere.

Komiteen er kjent med at det er store forskjeller når det gjelder kommunenes evne og forutsetninger til å drive kvalitetsutviklingsarbeid.

Komiteen viser til proposisjonen og har merket seg at statlige støttetiltak for å forbedre den lokale kapasiteten i kvalitetsutviklingsarbeidet er definert som et sentralt mål også for 2012.

SÆRSKILTE DRIFTSUTGIFTER (POST 21)

Komiteen viser til proposisjonen og er enig med departementet i at måloppnåelsen i grunnsopplæringen ikke er tilfredsstillende. Komiteen viser til omtalen i proposisjonen som viser at arbeidet med kvalitetsutvikling i grunnsopplæring blir fulgt opp gjennom et omfattende sett av strategiske tiltak som finansieres over dette kapitlet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre registrerer at en i dag har tilfeller hvor skolesvake elever, noen med lærevansker, dysleksi eller andre lidelser, ikke blir fanget opp av lærer før påbegynt videregående utdanning. Videre vet en at frafallet i videregående utdanning ofte kommer som en konsekvens av manglende oppfølging i grunnskolen. Disse medlemmer mener en trenger et system som fanger opp elevenes nivå fra en tidligere alder for å lettere kunne tilby ekstra hjelp til de svakere elevgruppene, samtidig som at en kan gi større utfordringer til de som har behov for det. Disse medlemmer peker videre på at loven om tilpasset opplæring er viktig å følge, og at dette arbeidet vil gjøres enklere ved en bedre kartlegging av elevenes kunnskaper i de ulike fagene.

På bakgrunn av dette ønsker komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet å fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremlegge sak for Stortinget om innføring av karakterer fra og med 5. trinn i grunnskolen og karakter i orden og oppførsel fra og med 3. trinn i grunnskolen.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre registrerer at størstedelen av frafallet i skolen er ved de yrkesfaglige linjene. Mye av årsaken til dette er mangelen på læreplaner og rigide systemer som hindrer elever i å kunne følge egne, fleksible utdanningsløp. Disse medlemmer viser til sin satsing på en økning av læretilskuddet, som vil gjøre det mer lukrativt for bedrifter å ta inn lærlinger. Samtidig mener disse medlemmer at det offentlige må ta en større del av ansvaret, og forventer at samtlige partier på Stortinget får bidra i det pågående arbeidet med å revidere samfunnskontrakten.

Disse medlemmer vil foruten lærerens avgjørende rolle vektlegge to andre viktige satsingsområder for økt fullføringsgrad i videregående skole,

nemlig rådgivnings- og skolehelsetjenesten. Rådgivningstjenesten er vesentlig med hensyn til å hjelpe elevene med å velge rett studieløp med utgangspunkt i både akademiske prestasjoner og interesser. En kompetent rådgivningstjeneste vil kunne forebygge feilvalg, og samtidig kunne veilede elevene til studieretninger hvor elevene får utnyttet sitt potensial. Det stilles i dag ingen formelle kompetansekrav til rådgivere i skolen, og en har dessverre flere eksempler på at personer ansatt i rådgivningstjenesten mangler tilstrekkelig eller oppdatert kunnskap på feltet. Disse medlemmer viser til at også Elevorganisasjonen understreker viktigheten av en god tjeneste. Videre vil disse medlemmer peke på viktigheten av en god helsetjeneste. En god del av frafallet i videregående skole er knyttet til utenforstående faktorer i elevenes liv som påvirker ens psyke. En vet at et godt, psykososialt miljø er avgjørende for god læring, og at problemer på hjemmebane ofte bringes med inn i læresituasjonen. For å tilrettelegge for god læring må en også ha en god læringsssituasjon. Disse medlemmer viser til at skolehelsetjenesten er viktig både til forebyggelse og til bearbeiding av psykiske belastninger eller sykdommer, og at skolehelsetjenesten er et lavterskeltilbud for ungdommer. En slik forebyggelse vil etter disse medlemmers oppfatning både kunne redusere frafallet fra grunnutdanningen og forebygge psykiske lidelser hos større deler av befolkningen på lengre sikt.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Venstre ønsker derfor å understreke at disse partier har foreslått midler til disse formålene i sine alternative statsbudsjetter.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet vil også understreke hvor viktig kampen mot mobbing er for å forhindre frafall, og at en vesentlig forsterkning av arbeidet for forebygging og bekjempelse av mobbing i skolen er avgjørende. Disse medlemmer mener det er viktig å styrke informasjonstiltakene rettet mot skoleledelse og skoleeiere, og at det opprettes et eget skoleombud. Dette ombudet skal fungere som en rådgivende og juridisk instans for elever og foresatte, og sørge for at hele opplæringsloven blir ivaretatt. Disse medlemmer ser at opplæringslova § 9 a – elevenes psykososiale miljø er en av de paragrafer som brytes oftest, og mener et slikt ombud vil være svært viktig når det kommer til å bistå og rådgi i situasjoner hvor denne brytes. Et slikt organ vil også ansvarliggjøre skoleledelse og eier i langt større grad enn i dag, og legge makttyngden på elevenes og de foresattes hender. Et slikt ombud kan etter disse medlemmers oppfatning eventuelt koordineres med barneombudet.

Opprettelsen av dette skoleombudet ligger implementert i økningen under særskilte driftsutgifter.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at en del elever i norsk skole har lese- og skrivevaner. I en stadig mer teoribasert skole kan dette føre til manglende kompetanse og dermed vanskeligheter med å komme inn på arbeidsmarkedet. For å motvirke går dette medlem inn for at det igangsettes en prøveordning med prosjektstøtte for ytterligere å hjelpe elever med lese- og skrivevaner. Ordningen bør administreres av Utdanningsdirektoratet, alle skoler kunne søke om støtte til mindre prosjekter. Innsatsen skal sees i sammenheng med forslaget om bedre samhandling mellom barnevern, helsetjeneste og skole. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det foreslås å bevilge 25 mill. kroner over kap. 226 post 21 til en slik prøveordning.

KOMPETANSEUTVIKLING FOR LÆRERE OG SKOLELEDERE

Komiteen viser til proposisjonens omtale av videreutdanningsstrategien «Kompetanse for kvalitet». Komiteen har merket seg at søkningen til ulike tilbud er lavere enn forventet, og trolig lavere enn det reelle behovet og interessen.

Komiteen er tilfreds med at departementet er i dialog med strategipartene for å analysere årsakene til den lave søkningen. Komiteen merker seg at departementet og de samarbeidende partene på denne bakgrunn har kommet fram til justeringer som skal imøtekomme behovet for større fleksibilitet og forenkle søknads- og opptaksprosedyrene slik at flere lærere kan delta i tilbudet. Komiteen vil understreke det store behovet for å løfte lærernes kompetanse, og viser til at kompetanseutvikling blant ansatte er et viktig arbeidsgiveransvar som fordrer at skoleeierne gir kompetanseutvikling prioritet. Komiteen understreker viktigheten av at sentrale utdanningsmyndigheter legger til rette slik at skolene har mulighet til å benytte seg av de tilbud som etableres.

Komiteen merker seg at departementet i samarbeid med partene Utdanningsforbundet, Norsk Lektorlag, Skolenes landsforbund, Norsk Skolelederforbund, Universitets og høyskolerådet og KS, har kommet fram til en ny finansieringsordning for videreutdanning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Framskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, støtter avtalen som innebærer at staten fra 2012 vil dekke 50 pst. av kostnadene til vikarmidler for lærernes videreutdanning, en andel som er 10 pst.

høyere enn i dag og at kommunenes andel av vikarmidlene blir redusert fra 40 til 25 pst., mens den enkelte lærer må bidra med 5 pst. mer.

Komiteen merker seg at partene har satt seg et mål om at flere kommuner skal delta gjennom avtalen og at det anslås et økt antall deltakere fra 1 500 til 1 700 pr. år og at det vil bli brukt om lag 400 mill. kroner på kompetanseutvikling.

Komiteen merker seg de ulike tiltakene som er skissert i Meld. St. 22 (2010–2011) Motivasjon – Mestring – Muligheter, og at både kompetanseutvikling for lærere på ungdomstrinnet og utvikling av læreplaner i de nye valgfagene er av de sentrale tiltakene i 2012 innenfor dette budsjettkapitlet.

PRIORITERING AV KOMPETANSEMIDLER

Komiteen støtter departementets mål om at kompetansemidlene vil bli prioritert til etterutdanning i klasseledelse, regneopplæring og leseopplæring for å følge opp Meld. St. 22 (2010–2011) Motivasjon – Mestring – Muligheter.

Komiteen viser til den disponering som er gjort av midler til kortere etterutdanningstiltak, og er tilfreds med at det innenfor disse midlene er prioritert tiltak innenfor læreplanforståelse, klasseledelse og standpunktvurdering. Komiteen merker seg at overgangsprosjektet Ny GIV vil bli bygd ut til å gjelde to lærere ved alle ungdomsskoler og videregående skoler, og støtter at disse får videreutviklet sin kompetanse knyttet til regne-, skrive- og leseferdigheter og støtter at prosjektet utvides til flere kommuner.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at avtalen mellom partene vedrørende videreutdanning legger til grunn at følgende fag skal prioriteres: Norsk/samisk, matematikk og engelsk, leseopplæring og rådgivning, yrkesfaglige utdanningsprogram, mat og helse, kroppsoving, musikk og kunst/håndverk og andrespråk-pedagogikk. Flertallet støtter dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at det er grunnleggende kompetanse i basisfagene som bør vektlegges i programmene for videreutdanning. Med dette mener disse medlemmer at kompetanse innen norsk lesing og skriving, matematikk, naturfag, engelsk og IKT er det som bør prioriteres i programmene for videreutdanning.

REKTORUTDANNINGEN

Komiteen understreker betydningen dyktig ledelse har når det gjelder læring, det være seg klasseromsledelse eller skoleledelse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er derfor tilfreds med regjeringens initiativ til egen rektorutdanning med oppstart i 2010 med 380 deltakere, og at departementet viderefører satsingen slik at det høsten 2011 var 400 nye deltakere som kunne starte opp med denne videreutdanningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre synes den tverrpolitiske enigheten rundt oppretting av en rektorutdanning med oppstart i 2010 er svært positivt. Dessverre er det pr. dags dato altfor få plasser i denne utdanningen, og tilbudet matcher således ikke behovet. Disse medlemmer viser til skolelederens særdeles viktige rolle, både som administrativ- og pedagogisk leder. Flere av landets rektorer har ingen relevant utdanning for å fungere i rollen som skoleleder, og disse medlemmer mener derfor det er et presserende behov for å øke inntaket til denne utdanningen betydelig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker å understreke viktigheten av at skoleleder i større grad enn i dag må ansvarliggjøres. En har dessverre flere eksempler på situasjoner hvor skolelederen ikke har skjøttet sitt ansvar og sine arbeidsoppgaver på en god måte. Særlig har en eksempler på dette i mobbesaker. Disse medlemmer mener derfor det er viktig at skolelederen får en mer synlig og klar rolle som ansvarlig for den daglige driften av skolen og for hvordan ulike situasjoner løses og arbeides med.

ETTER- OG VIDEREUTDANNING AV LÆRERE

Komiteen vil understreke det faktum at lærerne er den viktigste faktoren i skolen. Faglig sterke og kompetente lærere bidrar positivt til elevenes læring og løfter så vel flinke som svake elever. Derfor er arbeidet med å rekruttere nok kvalifiserte lærere en viktig brikke i arbeidet med å styrke kunnskapen i skolen.

Komiteen viser til det store behovet for etter- og videreutdanning blant dagens lærere. Undersøkelser viser at 7 av 10 lærere ønsker seg mer etter- og videreutdanning.

Komiteen mener det er nødvendig å sikre gjennomføring av et vesentlig kompetanseløft for lærerne. Komiteen understreker lærerens viktige og avgjørende rolle når det kommer til elevenes læring og motivasjon. Å sørge for at lærerne både får en solid utdanning og tilgang til kompetansegivende videre- og etterutdanning er avgjørende for å opprettholde den faglige kvaliteten i utdanningen. K o m i -

teen peker spesielt på sammenhengen mellom dette og kampen mot frafall. Komiteen mener frafallet i dagens videregående skole er alt for høyt, noe som skaper store utgifter, både for samfunnet generelt og enkeltindividet som rammes spesielt. Det politiske arbeidet for å sikre en større gjennomførelsesgrad i videregående opplæring er etter komiteens oppfatning en av de viktigste oppgavene i grunnutdanningen i dag. Det er flere måter å gjøre dette på, og heving av undervisningspersonellens kompetanse er en av de viktigste.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er også skuffet over at regjeringen har senket sine ambisjoner for hvor mange lærere som skal få et slikt tilbud i 2012. I fjor var det 4 000 søkere til 2 500 plasser, og 1 500 lærere fikk et tilbud. Da fremstår det som et paradoks at regjeringen nedjusterer sine ambisjoner og at bare 1 700 lærere kan få et tilbud i 2012. En slik gjennomføringstakt er ingen satsing og betyr i realiteten at det vil gå mange tiår før alle norske lærere har fått tilbud om videreutdanning. Disse medlemmer mener dette er et svært dårlig signal om man vil heve læreryrkets status og at dette kan gjøre at skolen taper kampen om attraktiv arbeidskraft som tilbys langt bedre arbeidsvilkår i andre sektorer. Disse medlemmer ser dette som en særlig utfordring innenfor realfagsområdet der skolen har et raskt økende rekrutteringsbehov i årene som kommer.

Disse medlemmer merker seg at regjeringen i noen grad har etterkommet disse partiers ønske om å få på plass en systematisk ordning for videreutdanning av lærere, jf. omtale over, men at dimensjonene i ordningen er langt under det disse partiene har tatt til orde for.

Disse medlemmer viser til at videreutdanningsordningen som regjeringen har gått inn for, har som endelig mål å omfatte ca. 2 500 lærere årlig – dvs. at bare enkelte lærere i noen fag får videreutdanning. De reelle tallene for gjennomføring av videreutdanning ligger endog fortsatt under dette. Dersom alle lærere i norsk skole skal få videreutdanning i en eller annen form, vil det altså ta et sted mellom 30 og 40 år i henhold til regjeringens ambisjoner. Disse medlemmer vil understreke at det er behov for en forpliktende opptrappingsplan for hvordan man kan øke antallet lærere som omfattes av systemet for videreutdanning ut over dagens ambisjonsnivå på 2 500 lærere pr. år.

Disse medlemmer viser for øvrig til at regjeringens bevilgninger knyttet til lærernes kompetanseheving i stor grad tilsvarer bevilgningene som lå inne i Kunnskapsløftet. Det er således ikke snakk om noen

«ny» satsing i bevilgningssammenheng, noe disse medlemmer mener er for defensivt.

Derfor har komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet lagt til rette for økte bevilgninger til videre- og etterutdanning, og øremerkede midler til en prøveordning med opprettelse av en hospiteringsordning for programfaglærere. Slik kan disse lærerne holdes oppdatert på eget fagområde, både når det kommer til teknologiutvikling og bruk av nytt utstyr. Videre vil disse medlemmer poengtere viktigheten av mer praksisretting av teoretiske fag, både innenfor programfagene og fellesfagene. Disse medlemmer mener fagdidaktikk derfor bør være en sentral del av videre- og etterutdanningen.

Disse medlemmer registrerer at ikke alle lærere velger å gjennomføre videre- og etterutdanning til tross for at tilbudet eksisterer, og ønsker derfor å fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å legge frem forslag til ny lov som gir lærerne rett og plikt til etter- og videreutdanning.»

Disse medlemmer viser til sitt alternative budsjett kap. 571 hvor bevilgningene til videre- og etterutdanning av lærere styrkes med 150 mill. kroner, samt 50 mill. kroner til et prøveprosjekt med etablering av en hospiteringsordning for programfaglærere.

Komiteens medlemmer fra Høyre tar behovet for kompetanseheving på alvor og foreslår en radikal opptrapping av bevilgningene til etter- og videreutdanning. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, hvor bevilgningene til etter- og videreutdanning ble foreslått øket med 500 mill. kroner.

Disse medlemmer vil vise til Høyres alternative budsjett, der det ble foreslått å endre finansieringsnøkkelen for videreutdanning av lærere slik at staten dekker 60 pst. av kostnadene, mens kommunenes andel halveres til 20 pst. og lærernes andel av kostnadene holdes uendret med 20 pst. Med denne finansieringsnøkkelen og Høyres forslag til økte bevilgninger, ville anslagsvis 4 000 lærere kunnet få et tilbud om etter- og videreutdanning i 2012.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser i denne forbindelse til Dokument 8:145 S (2009–2010), jf. Innst. 26 S (2010–2011), om å øke den statlige finansieringen knyttet til dagens ordning for videreutdanning av lærere, for på denne måten å bidra til at flere lærere får videreutdanning. P.t. ligger man som kjent langt under ambisjonsnivået på 2 500 lærere pr. år. Disse

medlemmer merker seg at kunnskapsministeren – til tross for sin gjentatte avvisning av forslagene i nevnte representantforslag – nylig har foreslått at staten skal ta en noe større del av regningen for videreutdanning av lærere, og således støtter intensjonen i forslaget.

Disse medlemmer har merket seg at regjeringens forslag til arbeidstaker og -giverorganisasjonene innebærer at staten vil øke sin støtte til videreutdanning av lærere fra 40 til 50 pst., mens lærerne må bidra med 5 pst. mer av kostnadene fra og med høsten 2012. Kommunene må på sin side dekke 25 pst. Etter disse medlemmers mening burde staten bidratt med mer enn 50 pst. av kostnadene i en overgangsperiode for å få opp antallet lærere som tar videreutdanning. Det er også uheldig å skyve en større del av regningen over på lærerne, og at ikke den statlige finansieringen økes allerede fra 1. januar 2012. Disse medlemmer vil minne om at det ikke er av vond vilje at mange kommuner ikke har evnet å bidra med flere midler til lærernes kompetanseheving.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener en god skole er helt avhengig av gode og mange nok lærere. Dette medlem mener læreren er skolens viktigste ressurs og vil derfor også bruke de store pengene på lærerne. Relasjonen mellom lærer og elev er mye mer avgjørende for en god skole enn det dagens regjering legger opp til. Kristelig Folkeparti foreslo derfor i alternativ budsjett å øke lærertettheten gjennom å bevilge 305 mill. kroner til flere lærere. Kristelig Folkeparti vil også ha en mer ambisiøs satsning på etter- og videreutdanning for lærere og foreslo 200 mill. kroner til dette. Dette medlem mener det er avgjørende å gjøre det første arbeidsåret for nye lærere enklere og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett hvor det ble foreslått å bevilge 75 mill. kroner til å igangsette et obligatorisk introduksjonsår for nyutdannede lærere. Dette vil være starten på en obligatorisk mentorordning for nye lærere. Gjennom dette utrust vi lærerne bedre til å møte elevene.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det foreslås å bevilge 125 mill. kroner over kap. 226 post 21 for å øke den statlige andelen av videreutdanningskostnadene for lærere fra 40 pst. til 60 pst. fra og med 1. januar 2012.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er av avgjørende betydning at vi har kompetente og motiverte lærere i grunn- og videregående skole. I vårt moderne samfunn er det et stadig økende behov for kontinuer-

lig å oppdatere seg i forhold til sitt eget fagfelt, og lærere som yrkesgruppe er intet unntak. Disse medlemmer vil derfor påpeke at det er nødvendig for lærere i grunn- og videregående skole å ha mulighet til systematisk å både fornye og komplettere sin fag- og yrkeskompetanse. Disse medlemmer viser til tidligere forslag i Dokument nr. 8:81 (2005–2006) om å innføre et kompetanseår for lærere i grunn- og videregående skole, samt Dokument nr. 8:47 (2007–2008) om et lærerløft for lærere i grunn- og videregående skole. jf. Innst. S. nr. 15 (2006–2007) og Innst. S. nr. 177 (2007–2008).

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å bevilge 350 mill. kroner utover regjeringens forslag til kompetanseheving av lærere, noe som vil gi langt flere lærere muligheten til kompetansehevende videreutdanning, jf. Dokument nr. 8:81 (2005–2006) og Dokument nr. 8:47 (2007–2008). Dette medlem vil understreke at Venstre har som primærposisjon at alle lærere på alle trinn skal ha rett og plikt til kompetansehevende videreutdanning ved jevne mellomrom – uten reduksjon i lønn, dvs. at stat og lokal skoleeier skal stå for alle kostnader – og at en slik ordning gradvis skal innføres.

LÆRERREKRUTTERING

Komiteen viser til omtalen av satsingen på lærerrekutteringsprosjektet GNIST og at tallet på kvalifiserte søkere til lærerutdanningen har økt med 45 pst. i perioden 2008–2011. Komiteen støtter en videreføring av GNIST-partnerskapet og en ny kampanje for rekruttering til læreryrket i 2012.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre synes det er positivt at søkningen til lærerutdanningen har økt, men vil minne om at det ikke hjelper med en økning i søkerantallet dersom man ikke samtidig sikrer størst mulig grad av gjennomføring i studiet. Dette gjelder både grunnskolelærerutdanningen for 1–7. trinn og 5–10. trinn.

Etter disse medlemmers mening er mangelen på lærere en av de største utfordringene norsk skole står overfor i årene som kommer. Norge vil mangle om lag 1 000 lærere pr. år i forhold til behovet de nærmeste årene – og enda flere dersom man fortsetter å utvide timetallet i grunnskolen.

Disse medlemmer mener at det utover GNIST-kampanjen må etableres andre tiltak for å sikre tilstrekkelig mange lærere i norsk skole. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til Dokument nr. 8:68 (2006–2007), jf. Innst. S. nr. 239 (2006–2007), om å utarbeide forpliktende nasjonale

rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. I representantforslaget påpekes det at minimum fire elementer må vektlegges i utarbeidelsen av en nasjonal rekrutteringsplan for lærere. For det første må planen inneholde strategier for å gjøre læreryrket mer attraktivt og dermed få flere til å velge å bli lærere. For det andre må det utvikles strategier for å rekruttere lærere fra andre relevante yrker, f.eks. gjennom å etablere særskilte pedagogiske kvalifiseringsstipend. For det tredje må man styrke og sikre systematisk kompetanseheving hos lærere. For det fjerde må man igangsette målrettede seniortiltak for å beholde verdifull kompetanse lengst mulig i skolen.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Vestres alternative statsbudsjett for 2012, hvor det foreslås å bevilge 75 mill. kroner over kap. 226 post 21 til utarbeidelse og oppstart av forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. Hovedfokuset skal legges på å etablere stipendordninger for å tiltrekke potensielle lærere fra andre yrker, samt ulike seniortiltak for å beholde lærerne som allerede er i skolen lengst mulig i yrket.

ARBEID MOT MOBBING I SKOLEN

Komiteen merker seg at departementet vil følge opp anbefalingene i utredningen fra UiO vedrørende spørsmålet om etablering av et elevombud, ved å styrke midlene til Barneombudet og utvide ombudets rolle til også å gjelde elevenes psykososiale miljø på skolen.

Komiteen viser til at det å bli mobbet kan sette varige spor. Seks av ti barn og unge som blir henvist til barnepsykiatriske institusjoner, har opplevd å bli mobbet. Flere tusen elever gruer seg hver eneste dag til å gå på skolen. De vet at de igjen skal bli plaget, fornedret og trakassert, bli utstøtt og ensomme. Mange bruker hele livet til å bearbeide vonde opplevelser fra barne- og ungdomsårene. Komiteen viser til at flere undersøkelser som er lagt frem de siste år viser at andelen som mobbes i skolen fortsatt er på et for høyt nivå. Komiteen viser videre til at færre nye skoler tar i bruk antimobbeprogram. Komiteen mener dette understreker at kampen mot mobbing ikke er gjort en gang for alle, men at den må føres hele tiden.

Komiteen ønsker samtidig å understreke behovet for et kontinuerlig fokus og trykk på kampen mot mobbing. Det er viktig at manifest mot mobbing blir en del av en større satsing, og ikke kunne fungere som en hvilepute for enkelte skoler eller kommuner. Det hjelper etter komiteens oppfatning lite å signere et manifest mot mobbing dersom det ikke iverksettes tiltak for å forebygge mobbing.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til forslag om å innføre krav om at alle skoler skal ha et antimobbeprogram eller en handlingsplan mot mobbing. Dette er etter disse medlemmers oppfatning svært viktig, da det sikrer et kontinuerlig fokus på å forebygge og løse opp i mobbesituasjoner og konflikter mellom elevene.

Videre har komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet tidligere tatt til orde for innføring av et eget skoleombud. Dette ombudet skal sikre ivaretagelse av hele opplæringslova, og fungere som en juridisk klare- og hjelpeinstans for elever og foresatte. Disse medlemmer mener det er behov for dette da en daglig ser brudd på viktige deler av denne loven, som for eksempel på HMS-området og når det kommer til elevenes psykososiale miljø. Videre vil disse medlemmer vise til tidligere forslag om å sørge for en standard hvor det er mobberen som bytter skole – ikke mobbeofferet. Disse medlemmer mener det er viktig at alt gjøres for å løse opp i en mobbekonflikt ved en skole. Dessverre registrerer disse medlemmer at dette ikke alltid lar seg gjøre, og at dagens praksis ofte er at mobbeofferet tvinges til å bytte skole. Dette er etter disse medlemmer helt feil, det fører til en ytterligere avstraffelse av mobbeofferet og sender feil signaler til både offeret, mobberen og de andre elevene på skolen. Disse medlemmer mener derfor det skal være praksis at det, i tilfeller hvor konflikten ikke kan løses, er mobberen(e) som må bytte skole.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Representantforslag 9 S (2009–2010) fra Kristelig Folkeparti om forsterket innsats i kampen mot mobbing i skolen. Her foreslås å innføre klare krav om at alle skoler skal ha en antimobbeprogram eller en handlingsplan mot mobbing, samt å innføre et mobbeombud i hvert fylke. Mobbeombudet skal være elevens og foreldrenes talerør og en ressurs i den løpende innsatsen mot mobbing, også når problemet ikke kan løses lokalt. Dette medlem mener vi for å unngå mobbing trenger tydelige voksne, engasjerte lærer og politikere, og medelever som bryr seg. Vi trenger en dyp mobilisering av holdninger basert på at vi har bestemt oss for at vi ikke vil ha mobbing i skolen.

PSYKISK HELSE

Komiteen merker seg det viktige arbeidet som er gjort i prosjektet «Psykisk helse i skolen». Komiteen viser til at en skal gjennomgå prosjektet, vurdere erfaringene og se hvordan en kan arbeide videre med å arbeide forebyggende og øke bevisstheten rundt psykisk helse i skolen. Komiteen understre-

ker at det er viktig at dette blir gjort i dialog med organisasjonene som har deltatt i prosjektet «Psykisk helse i skolen».

Komiteen mener skolehelsetjenesten tilbyr viktige basistjenester som kan bidra mye i folkehelsearbeidet, da den har direkte kontakt med mange. Komiteen mener at skolehelsetjenesten må styrkes, særlig sett i sammenheng med behovet for forebyggende innsats som ligger til grunn i Samhandlingsreformen. Komiteen mener skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom er viktige arenaer for å veilede om prevensjon om og å sette egne grenser, forebygge uønskede graviditeter og forebygge helseplager hos barn og unge, og da særlig psykiske lidelser. Komiteen viser videre til at Helsedirektoratet anbefaler å styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten gjennom å tydeliggjøre kravene til innhold i tjenestene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker å understreke behovet for fokus på psykisk helse i skolen. Psykiske problemer og utfordringer som depresjoner, spiseforstyrrelser, tvangslidelser o.l. blir i altfor liten grad fanget opp og tatt tak i på et tidlig stadium i dag. Skolehelsetjenesten har ingen lovpålagt norm, og representerer således ofte en salderingspost på de ulike kommuners budsjetter. Disse medlemmer mener skolehelsetjenesten må styrkes vesentlig sammen med rådgivningstjenesten, og viser til Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett økte kommuneoverføringene til grunnutdanningen med 750 000 kroner, og hvor dette var en vesentlig del av satsingen.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der overføringene til kommunene ble styrket med 750 mill. kroner til styrking av grunnopplæringen, herunder skolehelsetjenesten.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil vise til at Kristelig Folkepartis alternative budsjett hadde forslag om å styrke skolehelsetjenesten med 50 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til forslaget i Venstres alternative statsbudsjett om samlet å bevilge 125 mill. kroner til en styrking av skolehelsetjenesten under rammeområde 15 og rammeområde 18.

KUNNSKAPSREISER

Komiteen ser svært positivt på det arbeidet som gjøres i forbindelse med kunnskapsreisene til tidligere konsentrasjonsleire i Tyskland og Polen. Ved å la norsk ungdom besøke disse leirene, kommer de tett på de grusomheter og overgrep det tyske nazi-regimet var ansvarlig for. Aktualiteten og verdien av

disse reisene er ytterligere blitt styrket etter terroren som rammet Norge 22. juli 2011.

Komiteen vil også understreke betydningen av at slike reiser skjer i skolens regi, og ikke som foreldrebetalinge turer i feriene, som ikke alle har råd til å delta i. Dette er i tråd med det «gratisprinsippet» som gjelder i norsk skole.

Komiteen er opptatt av det faglige og pedagogiske opplegget ved slike turer, og vil understreke betydningen av at klassenes lærere følger sine klasser både gjennom forberedelsene, gjennomføringen av reisen og oppfølgingsarbeidet etterpå.

STATLIGE KVALITETSUTVIKLINGSPROGRAM

Komiteen viser til den igangsatte strategien for lokal kvalitetsutvikling i skolen Bedre læringsmiljø (2009–2014) som omfatter 40 skoleeiere og 86 skoler og forskningsbasert kunnskap, og støtter denne strategien. Komiteen viser til elevundersøkelsen som viser at der det er gode relasjoner mellom voksne og barn, lærere og elever, forekommer det mindre mobbing. Komiteen støtter departementets arbeid for bedre læringsmiljø og mot mobbing, og merker seg at alle skoler har fått tilsendt veileder i arbeidet mot mobbing og at alle kommuner har fått invitasjon til å signere Manifest mot mobbing. Komiteen oppfordrer alle kommuner til å forplikte seg i arbeidet mot mobbing blant annet ved å signere manifestet.

ARBEIDSLIVSFAG

Komiteen viser til forsøkene med arbeidslivsfag som ble utvidet i 2010 og som nå innbefatter 82 kommuner og 133 skoler, og uttrykker glede over at de foreløpige evalueringene viser at faget er godt mottatt og ønsket av både elever, lærere og foresatte. Komiteen er tilfreds med at faget ikke har ført til at færre skoler tilbyr fremmedspråk, og støtter departementet i at alle kommuner som ønsker det kan starte med arbeidslivsfag høsten 2012.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti har merket seg at regjeringen innfører valgfag på ungdomstrinnet. Dette er i tråd med hva Kristelig Folkeparti tidligere har foreslått. Dette medlem har merket seg at flere høringsinstanser mener valgfagene ikke er tilstrekkelig finansiert. Kristelig Folkeparti foreslo derfor å styrke bevilgningene til innføringen med ytterligere 30 mill. kroner i sitt alternative budsjett. Dette medlem har vært negativ til arbeidslivsfaget fordi det ikke har vært for alle og dermed ikke løser mangelen på praktiske fag i skolen. Dette medlem har derfor ment det vil være mer viktig å få tilbake valgfagene i ungdomsskolene. Med innføringen av valgfag og en mer praktisk rettet skolehverdag mener dette medlem at

arbeidslivsfaget vil kunne være et positivt alternativ til to fremmedspråk for de som ønsker det. Dette medlem mener imidlertid at det er behov for å se på arbeidslivsfaget spesielt i sammenheng med faget utdanningsvalg, men også i forhold til valgfag og entreprenørskap. Dette medlem viser til komiteens høring i forbindelse med behandlingen av Meld. St. 22 (2010–2011), hvor det fra YS (Yrkesorganisasjonenes sentralforbund) kom frem at det er tendenser til overlappinger både når det gjelder innhold og mål for disse fagene, men at det samtidig er en klar sammenheng som bør tydeliggjøres slik at en kan oppnå maksimal effekt av fagene.

PRAKSISBREV

Komiteen er tilfreds med resultatene av forsøk med praksisbrev i fag- og yrkesopplæringen der 80 pst. av kandidatene fulgte opplæringen hele veien og flertallet har ambisjoner om å fullføre til fag- og svennebrev. Komiteen ber departementet følge opp ordningen med praksisbrev videre.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg de positive erfaringene med praksisbrevordningen og mener at dette er et verdifullt tilbud til elever som har behov for et mer praktisk rettet undervisningsopplegg. Disse medlemmer ønsker at ordningen blir en lavterskelordning som man er villig til å ta i bruk for flere elever. På denne måten vil enda flere ungdommer kunne komme inn i et opplæringsløp som bringer dem fremover. Dermed kan elevene bygge på kompetansen sin gradvis og gis mulighet til å oppnå fagbrev eller studiekompetanse. Disse medlemmer ønsker at praksisbrevordningen skal tilbys i alle fylker.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at praksisbrevordningen bør gjøres søkbar for elever som har behov for et slikt tilrettelagt tilbud.

HÅNDVERKSFAG

Komiteen registrerer at departementet har sendt på høring forslag om å gjøre endringer i privatskolelova slik at skoler for gamle håndverksfag kan fravike kravet til klassestørrelse. Komiteen støtter intensjonene i forslaget og mener det kan bidra til å sikre små og verneverdige håndverksutdanninger i Norge.

Komiteen viser til at mange små og tradisjonelle håndverksfag er i ferd med å dø ut og at det i Norge mangler utdanningstilbud til mange av disse fagene. Blant annet er urmakerutdanningen i Norge i en svært sårbar situasjon. Flere av de andre nordiske

land har de samme utfordringene, og Nordisk Håndverksforum har pekt på at de nordiske land kan samarbeide om å tilby utdanning for disse fagene. Nordisk Håndverksforum har dokumentert at så mange som 50 håndverksfag kan inngå i et samarbeid mellom de nordiske land.

Komiteen viser til det initiativ som er tatt i Nordisk råd for å få en fortgang i arbeidet med å samordne utdanningstilbudene for håndverksfagene, og forutsetter at Norge følger opp dette arbeidet slik at norsk ungdom fortsatt kan sikres utdanningstilbud innenfor viktige håndverksfag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er opptatt av å bevare gamle håndverksfag, og viser i denne forbindelse til omtalen i budsjettproposisjon for Kunnskapsdepartementet for 2008 hvor bl.a. følgende ble påpekt:

«Fleire gamle handtverksfag er i ferd med å forsvinne. Dette kan føre til at viktig kompetanse går tapt. Faga er viktig å halde på, både i seg sjølve og som ein del av den norske kulturarven.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Norsk handverksutvikling (NHU) siden 1995 – på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet – har hatt det faglige og administrative ansvaret for en treårig stipendiatornning for håndverkere.

Komiteens medlem fra Venstre mener ordningen bør omfatte minimum to nye stipendiater pr. år. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det ble foreslått å styrke satsingen på tradisjonelle håndverksfag med 3,5 mill. kroner, teknisk ført over kap. 226 post 21, noe som muliggjør seks løpende stipendiatstillinger pr. år.

NASJONALE SENTRE I GRUNNOPPLÆRINGEN (POST 50)

Komiteen viser til proposisjonen der regjeringen varsler at de åtte nasjonale sentrene i grunnsopplæringen skal videreføres permanent. Komiteen støtter dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke det viktige arbeidet de nasjonale sentrene i opplæringen gjør med tanke på å bygge ut nødvendig kompetanse og kunnskap på viktige satsingsområder for norsk skole. På bakgrunn av dette mener disse medlemmer at det må utarbeides en strategi for hvordan sentrene kan gjøres bedre kjent og slik at lærere og skolene bedre kan nyttiggjøre seg den kunnskap og kompetanse de nasjonale sentrene besitter.

TILSKUDD TIL KOMMUNER OG FYLKESKOMMUNER (POST 60)

Komiteen er kjent med at svake grunnleggende ferdigheter fra grunnskolen er en sentral årsak til at mange elever har problemer med å henge med i undervisningen i videregående opplæring. Komiteen mener det er viktig å raskt avdekke hvilke utfordringer elevene har og tilby nødvendig hjelp. Komiteen viser til proposisjonens forslag om å øke kapasiteten lokalt for å gi utsatte elever tettere oppfølging, og støtter dette.

VITENSENTRER (POST 71)

Komiteen mener vitensentrene har en viktig funksjon i å vekke elevenes interesse for realfag og bedre rekrutteringen til viktige kompetanseområder for Norge. Komiteen viser til at vitensentrene skal være et tilbud til befolkningen, men også være et tilbud overfor skolene som kan vise mangfold, skape nysgjerrighet og eksempler på praksisretting i realfagene på en måte som engasjerer elevene.

Komiteen mener det må være en målsetting å øke den offentlige andelen av finansieringen. Komiteen understreker at det også må være et spleiselag der også det lokale næringsliv deltar. Komiteen mener det er en riktig strategi å utvikle regionale vitensentre slik at flere elever og lærere kan benytte vitensentre som en arena for undervisning.

Komiteen ser positivt på den rollen vitensentrene spiller for å øke interessen og engasjementet for realfag.

Komiteen anerkjenner den viktige rollen vitensentrene har i realfagsundervisningen. Sentrene er en viktig arena for inspirasjon og motivasjon og der elevene gjennom egenaktivitet kan få oppleve hvordan realfag kommer til anvendelse i samfunnet. Dette er for mange elever en langt mer motiverende måte å lære på enn det som er mulig å få til i et klasserom. Vitensentrene er en arena hvor mange elever får aha-opplevelser om hvordan realfag faktisk anvendes i hverdagen. Norsk næringsliv er avhengig av at norske elever ønsker å fordype seg i realfag. Dette er viktig for fremtidig kunnskap og konkurransekraft. Disse medlemmer er av den oppfatning at vitensentrene og Newton-rommene bidrar til at stadig flere barn og unge oppdager hvordan realfag kan brukes – og mange lærere får verdifull kursing i hvordan realfagene kan gjøres mer interessante. Det må være en målsetting å sikre god tilgjengelighet til denne type alternative læringsarenaer i alle deler av landet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Inspiria Science Center i Østfold nå er etablert i nytt bygg,

som det åttende vitensenteret med statlig støtte. Flertallet ønsker å legge til rette for en stabil grunnfinansiering av vitensentrene, og foreslår å øke bevilgningen over kap. 226 post 71 til vitensentrene med 2 mill. kroner, mot en reduksjon på kap. 226 post 21.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker derfor å sikre vitensentrenes og Newton-rommenes muligheter til å videreutvikle det pedagogiske tilbudet de har til barn og unge.

Disse medlemmer viser til at Inspiria Science Center i Østfold offisielt åpnet 30. august 2011, og i 2011 fikk tildelt om lag 1,7 mill. kroner i støtte. Andre vitensentre fikk hver tildelt 3,5–4 mill. kroner i 2011. Begrunnelsen for at Inspiria fikk mindre enn de andre vitensentrene i 2011, var at Inspiria bare hadde drift 1/3 av året. Disse medlemmer merker seg at budsjettposten for vitensentre for 2012 i henhold til regjeringens forslag skulle videreføres på samme nivå som i 2011, noe disse medlemmer er undrende til, all den tid det faktisk har blitt flere vitensentre siden i fjor. Regjeringens forslag om en videreføring på samme nivå ville derfor kunnet innebære en forholdsmessig reduksjon i bevilningene til alle vitensentre, noe som ville vært uheldig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er nødvendig å styrke kunnskapene om realfag, og anser vitensentrene som et godt verktøy til dette. Vitensentrene tilbyr programmer og aktiviteter som supplement til skolens undervisning, og gir barn og voksne anledning til å utforske fenomener knyttet til teknologi, natur, miljø og helse gjennom egen aktivitet og i samarbeid med andre. Disse medlemmer vil derfor styrke vitensentrene.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett kap. 226 post 71 hvor partiet har styrket posten med 2 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det ble foreslått ytterligere 10 mill. kroner til dette formålet, en økning på om lag 50 pst.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre mener vitensentrene gir et viktig bidrag til å styrke rekrutteringen til utdanning, forskning, gründer- og næringsvirksomhet innen naturvitenskap, realfag/matematikk og teknologi. Disse medlemmer har merket seg at regjeringen har foreslått en bevilgning videreført på samme nivå som i 2011 til tross for at det er opprettet

flere vitensentre, og registrerer at regjeringspartiene i Stortinget øker bevilgningen til vitensentrene.

Disse medlemmer viser til disse partiers alternative statsbudsjetter for 2012, hvor det foreslås å øke bevilgningen til vitensentre med 4 mill. kroner, bl.a. slik at Inspiria kan motta et tilsvarende beløp som øvrige vitensentre, og uten at en må forholdsmessig redusere bevilgningene til disse.

NAROM

Komiteen vil peke på det verdifulle arbeidet som foregår i regi av NAROM (Norsk senter for romrelatert virksomhet) på Andøya, herunder rekrutterings- og opplæringstiltak innenfor matematikk, naturfag og teknologi. Den romrelaterte nettressursen www.sarepta.org er en særlig spennende og nyttig læringsressurs for viten om verdensrommet og kommer hele grunnskolen til gode.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til endringer i kapittel og post for NAROM, Nasjonalt senter for romrelatert opplæring.

Flertallet vil påpeke at endringene ikke har betydning for nivået på bevilgningene totalt sett, og at den totale bevilgningen fortsetter som i 2011-budsjettet. Dette vil si en videreføring av bevilgningen (inkludert prisjustering) med ca. 7 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil fremheve NAROM, som er et nasjonalt skolelaboratorium i romrelaterte fag, og er samlokalisert med Andøya Rakettskytefelt hvor unike nasjonale ressurser i form av spennende romlaboratorier og instrumenter blir stilt til disposisjon for elever, studenter og lærere fra hele landet. Disse medlemmer vil at bevilgningen til NAROM blir skilt ut som egen post på budsjettet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre ønsker videre en omdisponering av midlene innenfor posten, slik at tilskuddet til NAROM økes fra 7 til 8 mill. kroner i 2012, der økningen skal bidra til utvikling og etablering av «Romskipet Hålogaland» ved Andøya Rakettskytefelt.

ANDRE TEMA

Leksehjelp

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til forskning som viser at lekser har læringseffekt og -utbytte dersom de blir gitt, gjennomført og fulgt opp på korrekt måte.

Disse medlemmer er positive til ordningen med leksehjelp, men mener det bør stilles kompetansekrav til dem som faktisk gjennomfører hjelpen.

Disse medlemmer mener det er viktig at leksehjelpen settes inn der skolen vurderer det som pedagogisk riktig og mest virkningsfullt. Lovfesting av leksehjelp på 1.–4. trinn har skapt mange praktiske problemer for skoleeierne når det gjelder praktisk gjennomføring. Samtidig advares det mot at foreldrene kobles av skolearbeidet og at elevene de første skoleårene ikke opparbeider gode leksevaner hjemme som vil være viktig senere i skoleløpet. Disse medlemmer har merket seg at behovet for leksehjelp er større på mellomtrinnet og ungdomstrinnet, og mener loven må endres slik at skolene selv kan avgjøre hvor det er mest hensiktsmessig å sette inn leksehjelpen. Mange foreldre opplever også at deres evne til å hjelpe blir mindre jo eldre elevene blir. Dette er etter disse medlemmers oppfatning også en god grunn til å sette inn leksehjelpen senere i skoleløpet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener at leksehjelp er et viktig tiltak som gir bedre tilrettelegging av opplæringen for den enkelte elev. Dette forutsetter imidlertid at leksehjelpen er riktig innrettet.

Disse medlemmer viser til at Stortingets flertall har lovfestet gratis leksehjelp for elever på 1.–4. trinn og SFO, men at disse partier har stemt imot dette, jf. Innst. 279 L (2009–2010). Disse medlemmer mener at leksehjelpsordningen som nå er innført, i beste fall kan karakteriseres som en uklar ordning som er «pådyttet» skoleeierne. Disse medlemmer er kjent med at mange er kritiske til innretningen av dagens lovfestede ordning. Disse medlemmer mener at det er betenkelig å innføre en lovfestet ordning som skal gi leksehjelp med ufaglærte, og endog binde denne opp i leksehjelp kun for 1.–4. trinn når mange elever, foreldre og skoler ser det som mer hensiktsmessig med leksehjelp på ungdomstrinnet.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at regjeringen fra denne høsten av har innført økt timetall på småskoletrinnet med 1 uketime og 8 timers gratis SFO, i tillegg til timetallsøkningene som ble innført i forrige periode. Disse medlemmer mener regjeringen kommer nærmere og nærmere den rød-grønne drømmen om en heldagsskole. Disse medlemmer vil understreke at leksehjelp er et viktig frivillig tiltak for mange elever. Disse medlemmer vil likevel advare mot å fjerne hjemmeleksene. Disse medlemmer vil påpeke at dersom en fjerner hjemmeleksene, så fjerner en et av de siste møtepunktene

hvor foreldrene kan engasjere seg i barnas skolehverdag. Det er her ikke snakk om at foreldrene skal fungere som lærere når de hjelper barna med leksene. En må ikke være professor i matematikk eller naturfagsforsker for å kunne hjelpe sine barn med leksene. Det er like viktig at foreldrene støtter, motiverer, oppmuntrer og bryr seg om sine barns skolegang. Disse medlemmer mener lekser kan være et godt pedagogisk virkemiddel for barns læring hvis det brukes bevisst. Det er for eksempel mulig å la lekser fungere mer som repetisjon av det som er lært på skolen enn som tilegning av nytt stoff. Disse medlemmer viser til at disse partier gikk imot å lovfeste en plikt for kommuner og private skoler til å tilby gratis leksehjelp for elever på 1.–4. årstrinn.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett hvor det i stedet for å innføre 8 timers gratis SFO i form av leksehjelp ble foreslått å blant annet prioritere 25 mill. kroner på ulike tiltak knyttet til frivillig leksehjelp i kommunal og frivillig regi. Dette medlem viser til at blant andre Røde Kors Leksehjelp driver et viktig arbeid som bidrar til å forhindre frafall fra videregående skole.

Dette medlem mener videre at regjeringen de siste årene gjennomgående har prioritert feil gjennom å bruke milliarder på flere undervisningstimer for de aller minste og gratis timer i SFO. Dette til tross for at en ennå ikke har klart å dokumentere at flere timer gir flinkere elever. Dette medlem vil ha en ny kurs i skolepolitikken hvor vi i stedet for flere timer satser på flere og enda bedre lærere, en bedre ungdomsskole og kamp mot frafallet i videregående. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å omprioritere midlene regjeringen vil bruke på flere timer og 8 gratis SFO-timer til blant annet å bruke 305 mill. kroner til å øke lærertettheten, 200 mill. kroner på etter- og videreutdanning for lærerne, 25 mill. kroner til kvalitetsutvikling i ungdomsskolen, ytterligere 30 mill. kroner på innføring av valgfag i ungdomsskolen, 75 mill. kroner til igangsetting av obligatorisk introduksjonsår for lærere og 25 mill. kroner til tiltak knyttet til frivillig leksehjelp i kommunal og frivillig regi. Dette medlem mener dette viser hvordan en målrettet kunne hevet kvaliteten i skolen hvis en hadde prioritert riktig.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor Venstre gikk imot forslaget om bevilgningen til regjeringens leksehjelpprogram. I stedet foreslås det å bevilge 175 mill. kroner til leksehjelptiltak i regi av skoleeiere og frivillige organisasjoner over kap. 226 post 76 (ny), hvor kommunene skal være den koordi-

nerende part. Kommunene bør videre prioritere å tilby leksehjelp på ungdomstrinnet fremfor 1.–4. trinn, samt sikre at leksehjelperne har tilfredsstillende faglig kompetanse.

Ungdomstrinnet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er positivt at regjeringen nå legger opp til å innføre et valgfag i ungdomstrinnet. Samtidig registrerer disse medlemmer at ordningen ikke er fullfinansiert, noe som gjør at kostnadene ved implementeringen belastes de allerede for små midlene til kommunene. Disse medlemmer mener valgfaget må fullfinansieres slik at det ikke går ut over ordinær undervisning eller kvalitet på de obligatoriske fagene. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett kap. 571 hvor det er øremerket 70 mill. kroner utover regjeringens forslag til implementeringen av valgfag på 10. trinn.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at regjeringen har lagt fram en melding om ungdomsskolen og er tilfreds med dette. Disse medlemmer minner om at disse partier gjentatte ganger har tatt opp behovet for at det må gjøres endringer på ungdomstrinnet. Disse medlemmer mener ungdomstrinnet på mange måter er skolens glemte trinn. Det er gjort lite eller ingen forskning på dette området. Ingen av de siste skolereformene har hatt særlig fokus på ungdomsskolen. Undervisningen er ofte for teoritung, det er mange steder store utfordringer knyttet til bråk og uro. Det er grunn til å tro at dette er ting som forplanter seg videre og fører til at vi har en dramatisk høy frafallsprosent i videregående. Disse medlemmer mener det ikke hjelper med tidlig innsats, hvor alle skal med i de første årene, når tiltakene avsluttes og elevene glemmes så snart de kommer til ungdomsskolen. Ungdomsskolen må bli en mestringsarena for barn og unge. Disse medlemmer vil ha mer praktisk arbeid og praksisrettet teori, og tilføring av ressurser for å kunne møte de store utfordringene. Disse medlemmer vil nok en gang påpeke at regjeringen de siste årene gjennomgående har prioritert feil gjennom å bruke milliarder på flere undervisningstimer for de aller minste og gratis timer i SFO. Disse medlemmer stiller seg tvilende til at det er mulig å gjennomføre nødvendige endringer i ungdomsskolen uten å tilføre større økonomiske midler.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å bevilge 25 mill. kroner

til kvalitetsutvikling i ungdomsskolen og 30 mill. kroner på innføring av valgfag i ungdomsskolen.

Dette medlem mener manglende mestring og motivasjon får ekstra store utslag på ungdomsskoletrinnet. Derfor foreslo Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett å bevilge 25 mill. kroner gjennom prosjektet Ny GIV til kvalitetsutvikling i ungdomsskolen. Det skal brukes til en mer praktisk rettet undervisning samt å få flere yrkesgrupper inn i ungdomsskolen.

Frukt og grønt

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener ordningen med gratis frukt og grønt på enkelte ungdomsskoler ikke fører til økt bruk den dagen elevene er ferdige på ungdomsskolen. Det er mer målrettet å satse på holdningsskapende undervisning og halvering av moms på frukt og grønt. Dette medlem vil derfor innføre en abonnementsordning for de elever som i dag omfattes av ordningen med gratis frukt og grønt. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett på rammeområde 6 hvor dette ble foreslått. Kristelig Folkeparti foreslo videre lav moms på frukt og grønnsaker (8 pst.).

Komiteens medlem fra Venstre går imot regjeringens opplegg for gratis frukt og grønt i skolen, jf. bl.a. Venstres merknader i Innst. S. nr. 230 (2006–2007), og vil utvikle dagens ordning f.o.m. høsten 2012. Dette medlem mener at det ut fra dagens budsjettssituasjon vil være mye mer målrettet og hensiktsmessig å foreta en omlegging av mva.-systemet ved å innføre full mva. på brus og sterkt sukkerholdige drikkevarer, og samtidig fjerne mva. for frukt og grønt f.o.m. 1. juli 2012, jf. omtale i Venstres alternative statsbudsjett (rammeområde 22). Dette vil gagne hele befolkningen, også elevene, og er et viktig helse- og forbrukerpolitisk grep. Dette medlem viser videre til at mange kommuner heller ikke ønsker den lovpålagte ordningen med frukt og grønt i skolen.

Kulturskoler

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at det er store ulikheter i det kommunale kulturskoletilbudet. Mange står i kø og det er langt fram til målet om et godt kulturskoletilbud for alle som ønsker det. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti på den bakgrunn økte det statlige stimuleringsstilskuddet til kulturskolene i sitt alternative budsjett med 35 mill. kroner over post 21 utover regjeringens forslag.

Kap. 227 Tilskudd til særskilte skoler

Departementet foreslår en bevilgning på kr 72 579 000 under dette kapitlet.

Komiteen ser Russland som en stadig viktigere samarbeidspartner i nordområdene og et viktig nærmarked for norsk eksport. Flere norske elever bør stimuleres til å ta russisk ved de to etablerte skoletilbudene Moskvaskolen i regi av Akershus fylkeskommune og norsk russisk videregående skole i Murmansk i regi av Troms fylkeskommune. Moskvaskolen har skoleåret 2011/2012 fem norske elever, mot null de to foregående skoleårene. Skolen i Murmansk har 15 elevplasser, hvorav fem forbeholdt norske elever og det er nå venteliste for plass. Dynamisk utvikling i nordområdene fordrer økt satsing på språk og kulturforståelse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at den norske skolen i Murmansk har hatt statlig medfinansiering i form av en treårig prosjektfinansiering som løper ut våren 2012. Det innebærer at skolen fra høsten 2012 bør likestilles med Moskvaskolen og gis et fast årlig driftstilskudd.

Disse medlemmer viser til den økte oppmerksomheten rundt Russland som en viktig handelspartner for norsk næringsliv. Undervisning i fremmedspråk og en økt internasjonalisering er viktige satsingsområder. Disse medlemmer vil derfor vise til at den norske skolen i Moskva og den norsk-russiske skolen i Murmansk er viktige tilbud til norske elever som ønsker å ta videregående opplæring i Russland.

Komiteens medlemmer fra Høyre vil vise til de positive erfaringene fra forsøket med norsk-russisk videregående skole i Murmansk, opprettet i 2008 som et forsøksprosjekt mellom Troms fylkeskommune og Murmansk fylke. I forsøksperioden har skolen hatt plass til 5 norske og 10 russiske elever. Etablering av en permanent norsk-russisk videregående skole i Murmansk vil etter disse medlemmers syn være en synlig og konkret nordområdesatsing som staten bør støtte på lik linje med skoletilbudet i Moskva. En slik satsing vil være fremtidsrettet og med på å styrke grunnlaget for samarbeid innen utdanning og forskning mellom Norge og Russland – og mellom Nord-Norge og Nordvest-Russland. Bedre språk- og kulturkompetanse er nøkkelkompetanser om vi vil videreutvikle og lykkes bedre med samarbeid og samhandel med Russland. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett hvor det foreslås å bevilge 1 mill. kroner i

driftsstøtte til Den norsk-russiske skolen i Murmansk gjennom en ny post på statsbudsjettet.

Kap. 228 Tilskudd til private skoler o.a.

Departementet foreslår en bevilgning på kr 3 091 206 000 under dette kapitlet.

PRIVATE GRUNNSKOLER OG VIDEREGÅENDE SKOLER (POST 70 OG 71)

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til privatskoleforliket av 2007 med Kristelig Folkeparti, der det fremgår at kun framtidige private skoler som utgjør et religiøst alternativ eller et pedagogisk alternativ vil kunne supplere den offentlige fellesskolen.

Flertallet ser samtidig behovet for å legge til rette for at eksisterende private skoler sikres tilstrekkelige midler

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til forslagene i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at friskolene er forskjellige og har forskjellige elevgrupper. Elevene sliter med de samme utfordringene som elevene i den offentlige skolen.

Disse medlemmer vil særlig påpeke at manglende støtte til husleie og kapitalutgifter har ført til en økonomisk presset situasjon for mange friskoler. Disse medlemmer mener en gjeninnføring av kapitaltilskuddet vil være et helt avgjørende grep for å sikre en likere behandling av offentlige skoler og friskoler. Disse medlemmer viser til at gjeninnføring av kapitaltilskudd har vært et prioritert krav fra friskoleorganisasjonenes side, i tillegg til ønsket om at avskrivninger må tas inn i skolenes tilskuddsgrunnlag og økt tilskuddsprosent.

Disse medlemmer mener at friskoler bidrar med nytenkning og gir nye erfaringer om pedagogikk og organisasjonsformer, samtidig som de gir familier valgfrihet til å finne det undervisningstilbudet som passer best for egne barn.

Disse medlemmer mener friskoler er et viktig supplement til den offentlige skolen. Disse partier mener videre at det er et viktig prinsipp i norsk utdanning at alle har lik tilgang til utdanning uavhengig av økonomi og sosial bakgrunn. Disse medlemmer mener det er viktig å tilrettelegge for informasjon og veiledning til alle elever om det etablerte friskoletilbudet.

På sikt ønsker komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre en offentlig finansiering av friskolene tilsvarende 90 pst. av driftstilskuddet en offentlig skole får, i tillegg til dekning av kapitalkostnader, og vil komme tilbake til dette i senere budsjettbehandlinger.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker en opptrapping av den offentlige finansieringsandelen av friskolene, og Fremskrittspartiet har derfor økt post 70 i sitt alternative budsjett.

Med samme begrunnelse peker disse medlemmer på at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett har styrket post 71 med 32 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 25 mill. kroner for å opprette et kapitaltilskudd for friskoler. Dette medlem foreslo videre å bevilge 10 mill. kroner til etter- og videreutdanning av lærere ved friskoler.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det foreslås å bevilge 15 mill. kroner over post 70 og 71 til dekning av friskolenes kapitalkostnader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er kjent med at enkelte videregående skoler, godkjent etter privatskoleloven, og som driver likeartet virksomhet med lik fagplan, mottar ulik statsstøtte pr. elev. Dette dreier seg bl.a. om musikklinje på henholdsvis Kongshaug Musikkgymnas og Oslo By Steinerskole. Disse medlemmer reagerer på at ikke like tilfeller behandles likt i tilskuddssammenheng, og vil henstille departementet om reell likebehandling ved tildeling av midler til skoler godkjent etter privatskolelova.

Disse medlemmer vil i denne forbindelse understreke at det er forutsatt i merknad nr. 37, kunnngjort den 8. desember 1999 fra FNs komité for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, at like tilfeller skal behandles likt – også i økonomisk sammenheng. Dette henger sammen med det gjennomgående prinsipp om ikke-diskriminering på alle nivåer og områder, også økonomisk. Etter disse medlemmers mening plikter departementet at en slik likebehandling av like tilfeller blir ivare tatt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser i denne forbindelse også til merknad vedrørende Høgskolen i Tvedestrand under post 79.

BRISKEBY OG SIGNO

Komiteen viser til Innst. 405 S (2010–2011) om Meld. St. 18 (2010–2011), der det står om de private sentrene Briskeby skole- og kompetansesenter i Lier/Buskerud og Signo kompetansesenter i Andebu/Vestfold at «sentrene skal gis finansiering utover ordinær privatskolefinansiering».

Komiteen legger til grunn at dette følges opp i revidert nasjonalbudsjett for 2012.

PRIVATE FAGSKOLER (POST 72)

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil peke på at de private fagskolene er lagt under post 72 på dette kapitlet, og at det fra flere politiske hold har vært varslet ønske om økt satsning på fagskoletilbudet, også finansielt. Disse medlemmer mener at det må være like vilkår for offentlige og private godkjente fagskoler, og derfor bør de godkjente private fagskolene ha tilgang på offentlig finansiering på samme måte som de offentlige fagskolene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett hvor post 72 er styrket med 5 mill. kroner.

PRIVATE SKOLER I UTLANDET (POST 73 OG 74)

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Den Norske Skole Costa Blanca har fått avslag fra Utdanningsdirektoratet på søknad om å avholde privatisteksamener for norske elever som allerede er elever ved skolen og således har elevstatus der. Disse medlemmer mener det virker underlig at elever med elevstatus ved norske skoler i utlandet ikke kan melde seg opp til eksamen som privatist ved skolen de tilhører – som endog har rett til å arrangere ordinære eksamener av tilsvarende art – men i stedet må melde seg opp som privatister i Norge. Etter disse medlemmers mening burde også videregående skoler i utlandet som driftes etter privatskoleloven ha mulighet for å kunne tilby sentralgitte privatisteksamener for egne elever. Disse medlemmer vil henstille departementet om å rydde opp i denne problemstillingen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til sitt alternative budsjett, der private grunnskoler i utlandet og private videregående skoler i utlandet er økt med samme begrunnelse som under post 70. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett hvor

post 73 og post 74 styrkes med henholdsvis 2 og 500 mill. kroner.

MARITIM UTDANNING (POST 76)

Komiteen vil peke på at skoleskipene M/S Sjøkurs i regi av Sørlandets Maritime Videregående skole og M/S Gann i regi av Rogaland videregående aspirantskole har vist seg å være et verdifullt supplement til opplæringstilbud på land. Komiteen er opptatt av at dette maritime opplæringstilbudet gis økonomiske rammer som gjør det mulig å drifte skipene på en forsvarlig måte, slik at opplæringen holder akseptabel kvalitet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil ytterligere understreke M/S Gann og M/S Sjøkurs gjennom sin utdanning bidrar med kompetanse for å utvikle sektorens konkurransekraft og verdiskapingsevne. Institusjonen har utdannet sjøfolk i over 50 år, og skoleskipene er et utmerket redskap for opplæringen i sjøfartsfagene. Skolene hadde i inneværende år mange flere søkere enn elevplasser, og det er en god blanding av jenter og gutter blant elevene. Disse medlemmer viser til at skolene kan vise til svært lavt frafall i sin utdanning, og så godt som alle elever får tilbud om læreplass etter endt utdanning. Disse medlemmer viser til at den økonomiske situasjonen ennå ikke er tilfredsstillende og at det er behov for mer midler.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til merknad under post 70 og at post 76 med samme begrunnelse er økt i Fremskrittspartiets alternative budsjett.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å øke bevilgningen til MS Gann (Rogaland Videregående Sjøaspirantskole) og Sørlandets Maritime sjøaspirantskole med 6 mill. kroner. Dette medlem mener det ligger et stort potensial i å styrke tilbudet.

Komiteens medlem fra Venstre legger til grunn at departementet kommer tilbake til situasjonen for M/S Sjøkurs og M/S Gann i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2012.

ELEVER UTE (POST 78)

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at departementet strammer inn reglene for foreldre- og gruppeundervisning, noe som innebærer en avvikling av tilskudd til slik undervisning i løpet av tre år.

Disse medlemmer legger til grunn at flere elever dermed vil velge nettskole. Disse medlemmer støtter tiltak som kan bidra til å opprettholde et opplæringstilbud av høy kvalitet til norske elever som befinner seg i utlandet.

Disse medlemmer er kjent med at omleggingen av tilskuddsordningen for kompletterende undervisning har skapt utfordringer for en del familier med barn i skolepliktig alder som bor i utlandet i kortere eller lengre perioder. Disse medlemmer viser til at elever i utlandet kan benytte nettskoler som en del av den kompletterende undervisningen, og mener det er viktig at det utvikles gode nettskoletilbud. Disse medlemmer mener imidlertid at nettskoler ikke nødvendigvis er et fullgodt alternativ for mange foreldre som ønsker å ha sine barn i en offentlig skole på stedet der de bor, og som så langt har hatt mulighet til å få den kompletterende undervisningen i forbindelse med skoledagen. Etter disse medlemmers mening er det viktig at man fortsatt sikrer gode tilbud til familier som bor i utlandet og har behov for kompletterende undervisning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at også kompletterende undervisning bør gis samme tilskudd som offentlig opplæring i Norge, og vil også trappe opp finansieringsandelen av faktiske kostnader til 100 pst., og vil derfor øke denne posten.

TOPPIDRETT (POST 79)

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre registrerer at bevilgningen til toppidrettsgymnas ikke reflekterer at nye skoler er godkjent og at antall elevplasser har økt. Disse medlemmer viser til at toppidrettsgymnasene er svært populære utdanningstilbud og har nasjonal utbredelse med tilbud i halvparten av landets fylker. Dette innebærer at stadig flere elever kan få et tilbud nærmere hjemstedet. Disse medlemmer mener det er viktig at toppidrettsgymnasene sikres en finansiering som gjør det mulig for utøverne, uavhengig av foreldrenes økonomi, å velge dette skoletilbudet. Det følger særskilte kostnader med idrettsdelen av utdanningen som kan virke ekskluderende, om ikke toppidrettsgymnasenes økonomi styrkes.

Disse medlemmer vil vise til at regjeringen selv skriver at målet med toppidrettstilskuddet er å medvirke til at de skolene som er omfattet av ordningen, kan legge bedre til rette for at toppidrettsutøvere kan kombinere trening med videregående opplæring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at Haugesund Toppidrettsgymnas (HTG), som driftes

etter privatskolelova, ble godkjent som toppidrettsgymnas av Norges idrettsforbund og Olympiatoppen våren 2011. HTG oppfyller dermed vilkårene for statlig tilskudd over post 79, men er – som det eneste av landets toppidrettsgymnas – holdt utenfor ordningen i 2012. Disse medlemmer mener at NIF fortsatt skal ha en streng praksis med å godkjenne nye skoler, men mener at alle skoler som er godkjent må komme inn i tilskuddsordningen.

I budsjettproposisjonen for Kunnskapsdepartementet heter det følgende: «Dersom det blir flere godkjende skoler med tilbud om slik opplæring, og som samtidig blir godkjende av NIF, vil dei ikkje automatisk bli omfatta av ordninga med særskilt toppidrettstilskott». Disse medlemmer er uenige i dette, og mener at eventuelle nye skoler av denne art må likebehandles med eksisterende, tilsvarende skoler.

Disse medlemmer viser til sine respektive alternative statsbudsjett der det ble foreslått å øke bevilgningen til Haugesund Toppidrettsgymnas med 2 mill. kroner.

Kap. 229 Andre tiltak

Departementet foreslår en bevilgning på kr 22 669 000 til Veia – Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører.

Komiteen viser til at målsetningen til fagskolen Veia er å utdanne kompetente yrkesutøvere i den aktuelle bransjen. Fagskolen har tre hovedretninger – blomsterdekoratør, gartnerfaglige- og anleggsgartnerfaglige utdanningsprogram – og ønsker å fortsette arbeidet med å utvikle en god fagskoleutdanning på dette området.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at flere videregående skoler tilbyr eller ønsker å tilby fagopplæring innen gartner- og blomsterdekoratørfaget. Disse medlemmer mener derfor det kan stilles spørsmålsteget ved berettigelsen av en egen statlig skole som skal drive denne typen opplæring. Disse medlemmer vil derfor at Statens gartner- og blomsterdekoratørskole skal legges ned. Disse medlemmer mener det er godt grunnlag for at enten fylkeskommunen, ideelle eller private kan overta driften av skolen etter nærmere bestemmelser og avtale med departementet. Disse medlemmer mener det må sørges for at elevene ved skolen kan fullføre påbegynt utdanning frem til fagbrev.

Kap. 230 Kompetansesentre for spesialundervisning

Departementet foreslår en bevilgning på kr 718 545 000 til drift og utstyr ved det statlige spesialpedagogiske støttesystemet (Statped). Det er flyt-

tet midler fra kap. 220 til dette kapitlet for å samle bevilgningen til Møller kompetansesenter. For øvrig er post 1 styrket med 4,2 mill. kroner til omorganiseringen av Statped.

Komiteen viser til at Statped, Statlig pedagogisk støttesystem, er et nettverk av spesialpedagogiske senter som ligger under Utdanningsdirektoratet. Bevilgningene skal blant annet sørge for videre drift av Statpeds tolv statlige kompetansesenter og kjøp av tjenester fra to private institutter. Komiteen mener Statpeds arbeid som tjenesteyter av spesialpedagogiske tjenester og kunnskaps- og kompetansespredning er viktig og må opprettholdes. Videre peker komiteen på oppfølgingen av NOU 2009:18 Rett til læring, hvor virksomheten skal omorganiseres for å bli et felles nasjonalt støttesystem med lik kvalitet over hele landet. Denne omorganiseringen er blitt skissert i Meld. St. 18 (2010–2011) Læring og fellesskap, noe komiteen forventer at følges opp, jf. Innst. 405 S (2010–2011).

3.3 Voksenopplæring m.m.

Programkategori 07.50 Voksenopplæring m.m. omfatter deltakelse i EUs program for livslang læring 2007–2013, tilskuddsordninger for folkehøyskoler, studieforbund, fjernundervisnings- og voksenopplæringsorganisasjoner, samt drift av Vox – Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet og tilskudd til ulike freds- og menneskerettssentre. Program for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA) skal bidra til å styrke grunnleggende ferdigheter blant voksne arbeidstakere og arbeidssøkere. I forbindelse med Ny GIV-satsingen vil departementet legge bedre til rette for at voksne kan ta videregående opplæring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at innvandrere fra land utenfor EU/EØS som regel behøver ytterligere utdanning i tillegg til fullført videregående skole i hjemlandet for å få godkjent generell studiekompetanse av Samordna opptak. Utenlandske søkere med videregående opplæring fra hjemlandet, men uten godkjent generell studiekompetanse, får dermed ikke muligheten til å ta høyere utdanning i Norge med mindre de tar de manglende fagene som privatist og betaler for dette selv – noe som kan være vanskelig for mange. Slik sett faller disse potensielle studentene mellom to stoler. Disse medlemmer mener på generelt grunnlag at det er viktig at man sikrer at innvandrere fra land utenfor EU/EØS kan oppnå generell studiekompetanse og ta høyere utdanning i Norge, og at det ikke må være for høye terskler i denne forbindelse.

Disse medlemmer viser til svaret fra kunnskapsministeren vedrørende dette forhold, jf. Dokument nr. 15:122 (2011–2012), hvor følgende fremkommer:

«Det følger av St.meld. nr.44 (2008–2009) Utdanningslinja at departementet vil vurdere om opplæringsloven bør endres, slik at voksne som tidligere har fullført, men ikke bestått, videregående opplæring skal få rett til fornyet opplæring slik at de kan oppnå nødvendig formell kompetanse. En slik eventuell lovendring kan utformes slik at også utenlandske søkere som trenger ett eller flere fag for å oppnå generell studiekompetanse i Norge, gis rett til videregående opplæring i de fagene de mangler.»

Disse medlemmer legger til grunn at departementet vil følge opp dette på egnet måte.

Kap. 252 EUs program for livslang læring

Departementet foreslår en bevilgning på kr 210 207 000 under dette kapitlet.

Komiteen merker seg at bevilgningen fra 2011 i hovedsak dreier seg om endringer i valutakurs. Komiteen er positiv til at Norge deltar i de fem programmene innenfor EUs rammeverk om livslang læring. Komiteen mener det er svært positivt med slik deltakelse i perspektiv av livslang læring og kunnskaps- og kulturutveksling i det europeiske fellesskapet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre registrerer at det er nedgang i antall Erasmus-studenter fra Norge og forventer at tilbudet gjøres godt kjent for studentene ved høyere utdanningsinstitusjoner slik at deltakelsen øker.

Disse medlemmer ser også at voksenopplæringsprogrammet Grundtvig som får gode tilbakemeldinger av deltakere, har en nedgang i søknader. Grunner til dette oppgis å kunne være ressurskrevende søknadsprosedyre og at koordineringen kan være dyrere enn det tilskuddet kan dekke. Disse medlemmer ber om at det tas en gjennomgang av søknadsprosedyre og koordinering for om mulig å lette dette arbeidet for aktuelle brukere.

Kap. 253 Folkehøyskoler

Departementet foreslår en bevilgning på kr 685 582 000 under dette kapitlet.

Komiteen er positiv til det arbeidet som foregår i folkehøyskolene og mener at disse skolene er et viktig supplement til det som foregår innenfor det ordinære utdanningssystemet. Komiteen mener det er særlig positivt at det er stor bredde i det tilbudet som leveres av de ulike folkehøyskolene. Komite-

teen anerkjenner også at folkehøyskolene kan spille en viktig rolle i kampen mot frafall i videregående opplæring.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener folkehøyskolene er en viktig del av vårt utdanningssystem. Skolene er med på å utvide horisonten, skape nysgjerrighet på nye områder og lære studentene mye om menneskelige relasjoner. Disse medlemmer vil videre påpeke at folkehøyskolene gjør en svært viktig innsats i å få elever som av ulike grunner har droppet ut av videregående opplæring, tilbake til skolen etter et år på folkehøyskole.

Disse medlemmer viser til at den årlige justeringen i tilskuddet til folkehøyskolene skjer på grunnlag av elevtallsutvikling og generell kostnadsutvikling. Disse medlemmer konstaterer at det i budsjettforslaget ikke er tatt hensyn til elevtallsutviklingen, noe som innebærer et reelt kutt for folkehøyskolene og brudd på Stortingets forutsetninger for bevilgningen.

Disse medlemmer viser til at det flere steder i landet, blant annet Kristiansand og Tustna, jobbes for å opprette folkehøyskoler, og mener det må være et mål å opprette flere skoler. Disse medlemmer har merket seg at Folkehøgskolerådet har prioritert Kristiansand folkehøgskole som nr. 1. Disse medlemmer mener det er viktig at det gis forutsigbarhet gjennom konkrete svar til de som søker om støtte til drift av nye folkehøyskoler, og at det settes av tilstrekkelig midler til drift av disse skolene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at elevtallet på langkurs har økt med 5,1 pst. fra 2009 til 2010. Tallet på deltakere på kortkurs viser en moderat økning på 0,2 pst. fra 2009 til 2010. Fra 2008 til 2009 økte elevtall ved kortkurs med 12,8 pst. Disse medlemmer har merket seg at skolene tilbyr kurs som skiller seg lite fra det turoperatører, idretts- og friluftsjansjoner tilbyr. Disse medlemmer mener at ressursene som staten bevilger, hovedsakelig skal gå til å dekke kostnadene forbundet med elever som benytter seg av langkurstilbudet. Dette innebærer at de elever som benytter seg av kortkurs, vil måtte påregne en større egenandel for å gjennomføre disse.

Disse medlemmer viser til sitt alternative budsjett der Fremskrittspartiet foreslår å redusere statsstøtten til folkehøyskolene fra høsten 2012, men forutsetter at tilskudd til de fire folkehøyskolene med en stor del funksjonshemmede elever og de to senior skolene som blir betegnet som folkehøyskoleliknende tiltak, fremdeles blir ivaretatt. Disse medlemmer er også positive til at folkehøgskolekon-

septet som spesielt retter seg mot frafalls elever fra videregående opplæring, blir ivaretatt.

Disse medlemmer mener det er viktig at samordningen av folkehøyskolenes interesser og de rollene Folkehøgskolerådet i dag har, reduseres noe i omfang. Mange av disse oppgavene kan løses ved den enkelte folkehøyskole selv eller ved et samarbeid mellom folkehøyskolene. Rådet kan også effektivisere sin møteaktivitet ved å ta i bruk ny teknologi og spare vikar- og reiseutgifter.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det ble foreslått å øke bevilgningen til folkehøyskolene med til sammen 12 mill. kroner hvorav 2 mill. kroner for å opprette en ny folkehøyskole i Kristiansand.

Kap. 254 Tilskudd til voksenopplæring

Departementet foreslår en bevilgning på kr 208 541 000 under dette kapitlet.

Komiteen slutter seg i all hovedsak til departementets vurderinger. Komiteen merker seg at feltet, etter å ha fått en ny lov, er inne i en overgangsperiode som varer fram til 2012. Komiteen mener det er viktig at utviklingen følges tett det neste året for å sikre at det som skjer innenfor området er i tråd med intensjonene i den nye loven, forskriftene og det såkalte Tron-utvalget.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, ønsker å opprettholde teknisk plassering av Studiesenteret Finnsnes under dette kapitlet og viser til sin merknad om dette under kap. 260.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår derfor å overføre det tilskuddet som nå er avsatt til Studiesenteret under kap. 260 post 50, til kap. 254 post 72, med en mindre justering av beløpet, jf. oversikten under punkt 6. Tilskuddet til Studiesenteret Finnsnes for 2012 blir etter dette 3,996 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til sin merknad under kap. 260 om Studiesenteret Finnsnes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil prioritere kompetansegivende utdanningstilbud og viser til at bare en viss andel av kurstilbudene er av relevant kompetansegivende karakter. Disse medlemmer mener det er riktig

at tilskuddsordningen endres slik at tilbudet konsentreres om relevant kompetansegivende kursvirksomhet med vekt på grunnleggende ferdigheter og høyere utdanning. Disse medlemmer forutsetter at voksenopplæring knyttet til å mestre funksjonshemming eller kronisk sykdom, samt kurs spesielt rettet mot pensjonister, ivaretas. Disse medlemmer viser til sitt alternative budsjett der tilskudd til studieforbund over post 70 reduseres med 17 mill. kroner, jf. merknad nedenfor om tilsvarende økning under post 71.

Disse medlemmer viser til høringsnotatet fra VOFO til komiteen og merker seg at Vox og VOFO har ulike meninger om det er en reduksjon eller økning i antall deltakere, kurs og kurstimer i studieforbundene. Disse medlemmer forventer at uoverensstemmelsen blir oppklart, slik at en har en felles forståelse når det gjelder tolkning av det nye regelverket.

Disse medlemmer vil prioritere kompetansegivende utdanningstilbud. Med bakgrunn i at det finnes et utall tilbydere av kurs og en mengde ulike kurs innen voksenopplæring, mener disse medlemmer at det er av stor betydning at en nasjonal helhetlig plan for voksenutdanning utarbeides.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 10 mill. kroner slik at regjeringen og studieforbundene i samarbeid med andre aktører kan sette i gang med å utarbeide en nasjonal samordnet plan og en helhetlig politikk for voksnes læring som også innebærer samarbeid med universitet, høyskoler, kommuner, fylker og Nav.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser blant annet til sin merknad under kap. 257 om at Høyre i sitt alternative budsjett foreslo å styrke tiltak for etterutdanning av voksne i arbeidslivet og har finansiert dette gjennom en reduksjon av posten for studieforbund med 50 mill. kroner.

Disse medlemmer mener det er viktig med en målrettet og treffsikker innsats rettet mot voksne som trenger et godt grunnlag for videre arbeid og utdanning.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre legger et bredt kunnskapssyn til grunn. Disse medlemmer merker seg at regjeringen har uttrykt ønske om «å videreutvikle de uformelle arenaene for læring», men likevel reduserer tilskuddet til studieforbundene. Disse medlemmer mener studieforbundene er en viktig representant for samfunnets uformelle læringsarenaer, og at det er viktig å sikre studieforbundene gode og forutsigbare rammevilkår. Disse medlemmer viser til at frivillige organisasjoner gjennom studie-

forbundene bidrar med samfunnsnyttig innsats og kompetanseheving rettet mot voksne og målgrupper med spesielle behov. Disse medlemmer mener studieforbundene driver et uvurderlig arbeid når det gjelder bl.a. demokratiopplæring, å skape møtesteder og å ta vare på kultur, tradisjoner og mangfold.

Disse medlemmer viser til sine respektive partiers alternative statsbudsjetter for 2012 hvor det foreslås å øke tilskuddene til studieforbundene over post 70 med 5 mill. kroner, noe som er nødvendig for å opprettholde samme aktivitetsnivå i året som kommer.

TILSKUDD TIL NETTSKOLER (POST 71)

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at nettskoler har voksne som sin målgruppe og har lang erfaring i å nå ut til voksne over hele landet. Nettskolene tilbyr høyere utdanning i samarbeid med høyskoler og universiteter. Det er høyskolene og universitetene som har det faglige ansvaret. Disse er også ansvarlige for gjennomføring av eksamen. Videre må det nevnes at nettskolene er profesjonelle når det gjelder pedagogisk bruk av Internett.

Disse medlemmer ser behovet for en samordnet plan og en helhetlig politikk for voksnes læring som også innebærer samarbeid med universiteter, høyskoler, kommuner, fylker og Nav.

Disse medlemmer viser til at det er stor variasjon både i størrelsen på nettskolene og med hensyn til fagbredden de tilbyr. Som følge av den nye voksenopplæringsloven har kriteriene som statstøtten tildeles etter, blitt endret. Fra tidligere å være prisredukerende skal støtten nå dreies i retning av utviklings tiltak for skolene. Disse medlemmer mener dette er positivt, men savner fortsatt en større diskusjon om hvordan man kan bidra til at nettskolene kan utvikle undervisningsløsninger og læringsressurser, slik voksenopplæringsloven foreskriver. Disse medlemmer legger til grunn at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en vurdering av dette i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2012. Videre mener disse medlemmer at en slik vurdering også må hensynta behovet for eventuelt utvidet samarbeid mellom nettskolene, universiteter og høyskoler, samt mulige insentivordninger i den forbindelse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at nettstudier kan kombineres med fysiske eller nettbaserte samlinger. I mange tilfeller oppnår nettstudenter like gode, og ofte bedre, resultater enn ordinære studenter. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der midler i reduksjon av post 70 i sin

helhet ble brukt til å styrke området fjernundervisning. Disse medlemmer ser det som svært viktig å øke støtten til fjernundervisningen med 15 mill. kroner både på generelt grunnlag og sett i sammenheng med viktigheten av livslang læring. For å bedre samarbeidet mellom nettskolene, universiteter og høyskoler vil disse medlemmer vise til at det har vært en stor nedgang i antall kurs med offentlig eksamen ved nettskolene. Samtidig viser tall fra Databasen for høyere utdanning at antall studenter som er registrerte ved desentraliserte utdanningstilbud eller fjernundervisningstilbud ved institusjoner for høyere utdanning, har økt med 15 pst. fra 2006 til 2010. Disse medlemmer mener det er nødvendig med økonomiske insentiver for å bedre samarbeidet. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett under post 70 foreslo en reduksjon på 17 mill. kroner og 2 mill. kroner av disse overført til å utvikle gode samarbeidsformer mellom nettskolene, universiteter og høyskoler.

Disse medlemmer viser for øvrig til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett styrket post 71 med 2 mill. kroner til nettverket Studiesenteret.no, og til merknader om dette under kap. 260.

Kap. 255 Tilskudd til freds- og menneskerettssentre o.a.

Departementet foreslår en bevilgning på kr 65 383 000 under dette kapitlet. Tilskuddene forvaltes av Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk, med unntak av tilskuddet til Det europeiske Wergelandsenteret som får støtte direkte fra departementet.

Komiteen slutter seg til departementets begrunnelse for å gi støtte til disse freds- og menneskerettssentrene, nemlig at de skal synliggjøre historien, styrke fredsarbeid og mellommenneskelig forståelse og gi opplæring i demokratiske verdier og holdninger, særlig blant barn og unge. 2010-årsrapportene fra sentrene viser at de alle gjør dette på en svært god måte. Komiteen er særlig tilfreds med at elever, studenter og lærere i stigende grad benytter seg av disse kompetansesentrene. I en stadig tydeligere globalisert verden og i et flerkulturelt Norge er det viktig for oss alle å la oss informere og inspirere av all den mangslungne aktiviteten disse sentrene driver; ulike typer utstillinger, undervisningsopplegg, forskning m.m.

Komiteen er også særs tilfreds med at sentrene er så aktive og dyktige mht. forskning og forskningsformidling, bl.a. Holocaustsenteret med prosjektene «Norske frivillige i Waffen-SS» og prosjektet «Antisemittisme i Norge? Den norske befolkningens holdninger til jøder og jødedom», samt Falstadsenteret med forskningsprosjektene «Painful Heritage» og

«Internasjonalt intervjuprosjekt», Stiftelsen Arkivets deltakelse i EU-prosjektet «Sharing European Memories», Narviksenterets deltakelse i EU-prosjektet «Youth in Action» og det aktive internasjonale engasjementet til Wergelandsenteret og Nansen Fredssenter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at freds- og dokumentasjonssentrene er veldig ulikt finansiert. Et av sentrene som mottar en lav bevilgning i forhold til oppgavene, er Narviksenteret. Disse medlemmer viser til at Narviksenteret pr. i dag har bare tre og et halvt årsverk knyttet til historieformidling, forskning og menneskerettigheter. Mens den søndre og midtre del av landet har etablert minneinstitusjoner, har Nord-Norge ennå ikke fått sitt dokumentasjonssenter for landsdelens krigs- og fangehistorie.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at norsk krigserindringshistorie har vært preget av det politiske flertallet som har styrt landet i mesteparten av etterkrigstiden. I deres bilde passet minnet om general Fleischer som advarte mot nedrustning i hele mellomkrigstiden, dårlig inn. Dette forhold har ikke bare rammet Fleischer selv, men hele den nordnorske krigsinnsatsen. Denne tiden burde nå være forbi, og nordnorsk krigshistorie, herunder general Fleischer, 6. divisjon og de mange russiske krigsfangene i Nord-Norge, bør nå få sin rettmessige plass i norsk moderne krigserindringshistorie. Narviksenteret kan spille en sentral rolle for å rette opp den urett som i norsk krigserindring er begått mot de offiserer og mannskap som sloss i Narvik i 1940 og mot de mange krigsfanger, særlig russere, som ikke overlevde tysk krigsfangenskap i Nord-Norge.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett hvor det ble foreslått å bevilge 2,5 mill. kroner utover regjeringens forslag på post 74 til Narviksenteret.

STIFTELSEN ARKIVET (POST 72)

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, hilser velkommen en økt bevilgning på kr 516 000 til Stiftelsen Arkivet, og er tilfreds med at en i et stramt statsbudsjett klarer å føre bevilgningene videre på samme nivå som i 2011 for alle de andre, inkludert Raftostiftelsen. Flertallet registrerer at det var svært viktig å opprette en bevilgning til denne stiftelsen i 2011, og at den videreføres i 2012 for å sikre et fortsatt godt og viktig utdanningstilbud.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Stiftelsen Arkivet har mange besøkende og på den måten får gitt viktig historisk refleksjon og historieformidling mellom generasjoner. Disse medlemmer erkjenner at generasjonene av personer med egen erfaring fra krigsokkupasjonen i Norge 1940–45 tynnes ut. Dette stiller nasjonale myndigheter og etterkommende generasjoner overfor et vesentlig ansvar i forhold til at kommende generasjoner får mulighet til å bli kjent med denne viktige del av Norges historie.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Stiftelsen Arkivet ble etablert i 1998 og er et senter for fredsarbeid, menneskeverd og samfunnsforståelse som huser flere organisasjoner. I tillegg er det bevart en Gestapo-kjeller slik den var under okkupasjonen. Den fungerer som et formidlingssenter og viser historien fra andre verdenskrig.

Disse medlemmer viser til at nettstedet neveragain.no ble lagt ned 3. juli 2009, på grunn av regjeringens manglende bevilgninger. Disse medlemmer mener regjeringen på den måten ikke erkjenner et statlig ansvar for opprettholdelse av Norges eneste kanal for publisering av rettighetsbeskyttet film på nett til gratis bruk i historieformidling.

Disse medlemmer mener at arbeidet med å ivareta og tilgjengeliggjøre historien for å hindre gjentakelse er en viktig oppgave for vår nasjon.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 2 mill. kroner til Stiftelsen Arkivet.

Komiteen viser til sin merknad i Innst. 2 S (2011–2012) om at «det fra ulikt hold stilles spørsmål ved om andre verdenskrig generelt og krigsseilernes innsats spesielt er tilstrekkelig belyst og vektlagt i læreplaner, pensum og undervisning».

I debatten i Stortinget 11. november 2011 ble det viktige og gode arbeidet som Stiftelsen Arkivet står for trukket frem og brukt som eksempel på godt materiell for å belyse krigsseilernes historie til elever i ungdomsskolen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Stiftelsen Arkivet i 2011 fikk i oppdrag å formidle de norske krigsseilernes historie både om bord på den restaurerte båten D/S Hestmanden og nasjonalt. I tillegg til krigsårene 1939–45 regnes både opptakten til krigen og ikke

minst tiden etter 1945 som en del av formidlingsoppgaven.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Innst. 22 S (2011–2012) om Fremskrittspartiets forslag om å utarbeide undervisningsmateriell om norske krigsseileres innsats under andre verdenskrig.

Med bakgrunn i den store enighet som kom frem om viktigheten av at historien blir kjent blant ungdomsskoleelever, viser disse medlemmer til Fremskrittspartiets alternative budsjett der det foreslås 1,5 mill. kroner til Stiftelsen Arkivet til utarbeidelse av skolemateriell om krigsseilerne.

Kap. 256 Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk

Departementet foreslår en bevilgning på kr 64 296 000 under dette kapitlet.

Komiteen merker seg den viktige rollen Vox har som nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikken. Komiteen er kjent med at dette er et område hvor det skjer mye nasjonalt, men også innen for EU. Feltet voksenopplæring og livslang læring er områder som får stadig mer oppmerksomhet i alle de europeiske landene. Komiteen er kjent med at noe av hovedgrunnen til dette er at det er avgjørende for Norge og EU-landene å lykkes med kompetansepolitikken og livslang læring for å opprettholde omstillingskraften i økonomien. Komiteen slutter seg ellers til departementets vurderinger, og mener det er positivt at det nå settes i gang et forskningsprosjekt mellom Vox og Utdanningsdirektoratet for å se på voksne som tar grunnskoleopplæring. Komiteen vil også i den sammenheng trekke fram BKA som et særlig viktig tiltak for å heve voksnes kompetanse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre legger stor vekt på betydningen av voksenopplæring og livslang læring, og vil derfor at det skal utarbeides en helhetlig plan for voksenopplæring som tydelig viser hvilke tilbud som finnes, hvor de finnes og hvilke kriterier som ligger til grunn for inntak på aktuelle opplæringer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet anser Vox, som nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk med særlig vekt på voksnes læring, som en viktig aktør i dette arbeidet, og viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett der tilskuddet på denne posten økes med 2 mill. kroner til organet for å utarbeide en helhetlig plan for voksenopplæring i samarbeid med statlige organer og andre voksenopplæringsaktører.

Kap. 257 Program for basiskompetanse i arbeidslivet

Departementet foreslår en overførbar bevilgning på kr 88 953 000 i tilskudd til Program for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA).

Komiteen er godt fornøyd med at økt og målrettet samarbeid med utvalgte bransjer i næringslivet har gitt god deltagelse. Det er derfor viktig at dette samarbeidet fortsetter slik at nye målgrupper får del i programmet. Komiteen merker seg også at samarbeidet med Posten Norge AS skal følges opp for å måle effekter av deltagelsen både for den enkelte deltager og for de avdelinger som deltar, og ser med spenning frem til den kunnskap dette kan gi som resultater av programmet. Komiteen peker på viktigheten av å utvikle gode modeller for samarbeid med og mellom Nav, fylkeskommuner, næringslivets organisasjoner og enkeltbedrifter.

Komiteen merker seg at tallet på søknader er sterkt økende, og at det er et stort antall kvalifiserte søknader som ikke er innvilget. Dette viser behov for fortsatt satsing og oppfølging innenfor de grupper en nå retter tilbudet mot, samtidig som det i programmet må være mulighet for å gjøre regionale tilpasninger og utvide til andre yrkesgrupper med lavt utdanning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er bekymringsfullt at et stort antall voksne fortsatt har problemer knyttet til sviktende lese- og skriveferdigheter. Dette byr ofte på utfordringer for å mestre jobb og hverdagsliv.

Disse medlemmer vil vise til de meget positive erfaringene med programmet Basiskompetanse i arbeidslivet. Programmet er et viktig tilbud til voksne for å utvikle nødvendige grunnleggende ferdigheter og styrke tilknytningen til arbeidslivet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at det å kunne lese og skrive er av stor betydning både for å kunne ta del i arbeidslivet og for å fungere godt i privatlivet. BKA-programmet ivaretar dette på en god måte. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett for 2012, der post 70 ble økt med 20 mill. kroner slik at flere av de kvalifiserte søknadene kan gjennomføres.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre på bakgrunn av dette foreslo en ytterligere økning av bevilgningene til BKA-programmet i sitt alternative budsjett med 25 mill. kroner slik at flere søknader kan imøtekommes.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at svake leseferdigheter er tredje viktigste årsak til utstøting fra arbeidslivet etter alder og helse. 430 000 voksne i Norge mangler grunnleggende ferdigheter i lesing og tallforståelse. En av fem arbeidstakere behersker ikke data. Dette medlem har merket seg at mange gjennom Program for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA) får opplæring i grunnleggende lesing, skriving, regning og data. Dette medlem ser dette som et viktig tiltak og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett hvor det ble foreslått å styrke bevilgningen til dette med 20 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det, på bakgrunn av de positive erfaringene med BKA og de mange kvalifiserte søknadene, ble foreslått en ytterligere styrking av bevilgningene til BKA med 15 mill. kroner.

Kap. 258 Tiltak for livslang læring

Departementet foreslår en bevilgning på kr 51 408 000 under dette kapitlet til tiltak og dokumentasjon på feltet livslang læring.

Komiteen mener at analyser, forskning, dokumentasjon og utredninger av utdanningspolitikken gir viktig informasjon for å oppnå de mål som Norge setter seg som en ledende kunnskapsnasjon. Verden er i stadig utvikling, og livslang læring og kompetanseutvikling er derfor en nødvendighet. Komiteen mener det er viktig at endringer av politikk på området er grundig fundert i analyser og forskning, og mener det er viktig å få frem statistikk, dokumentasjon og utredninger som bidrar til at rette endringer blir gjort.

Komiteen viser til at mennesker er Norges viktigste ressurs. I Norge utgjør den menneskelige kapitalen om lag 84 pst. av nasjonalformuen etter de nyeste beregningene. Å gi hver enkelt mulighet til å utvikle seg hele livet gjennom livslang læring er viktig for videreutvikling av kunnskapssamfunnet og er helt sentralt for å sikre et kunnskapsbasert arbeids- og næringsliv.

Komiteen er positiv til at det settes i gang et femårig forskningsprosjekt som tar sikte på å finne ut mer om hva som skal til for at flere voksne deltar i voksenopplæring. Kunnskap om dette vil kunne få flere voksne til å delta i opplæring, og dermed lettere få tilgang til arbeidslivet.

Komiteen viser til at rapporten som er utført av Proba Samfunnsanalyse, «Utfall på arbeidsmarkedet for personer som fullfører videregående opplæring», og Senter for økonomisk forsknings rapport «Kostnader av frafall i videregående opplæring»,

viser hvilken betydning utdanning og redusert frafall i videregående utdanning betyr for den enkelte og for samfunnet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, vil understreke at endringene i den nye voksenopplæringsloven der bl.a. minimum varighet for et kurs ble redusert fra 12 til 8 timer, innebar et ønske om mer fleksibilitet for kursdeltaker og arrangør, og et mål om at det skulle bli flere kurs for flere deltakere totalt sett. SSBs statistikk for 2010 viser vekst i både antall kurs, kurstimer og deltakere hos studieforbundene. Flertallet registrerer at det er stor aktivitet i studieforbundene. Flertallet mener det er vanskelig å sammenligne de nye og gamle kursformene etter endringene som er gjort i loven. Flertallet vil derfor følge aktivitetsutviklingen nøye og mener utviklingen tilsier at det ligger til rette for at studieforbundene gjennom målrettet arbeid vil øke aktiviteten ytterligere.

Flertallet har merket seg at ordningen med Kompetansetillitsvalgt er viktig for å øke kompetanse på arbeidsplassen. Ordningen ble satt i gang for første gang i statsbudsjettet i 2011. Ordningen administreres gjennom Vox, men arbeidet gjøres av ulike fagforeninger etter søknad. Det er et mål at de penger som settes av til dette tiltaket kommer ut til direkte anvendelse på bedriftene. Flertallet mener det er viktig at denne ordningen i statsbudsjettet for 2013 omtales i sterkere grad fra Kunnskapsdepartementets side.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til det femårige forskningsprosjektet om voksnes kunnskaper og deltagelse i opplæring og Ny GIV-satsningen der en har forsøk med videregående opplæring på arbeidsplassen for ufaglært arbeidskraft i helse- og omsorgs- og barnehagesektoren. Disse tiltakene er svært viktige, og disse medlemmer forventer at studieforbundene som er stor aktør innen voksenopplæring blir omfattet av forskningsprogrammet. Studieforbundene er også en stor og god leverandør og av utdanning til ufaglærte.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at det skal tilbys et helhetlig og godt tilbud som ivaretar livslang læring uansett hvor en bor i landet. Disse medlemmer registrerer at flere av utdanningstilbyderne påpeker at dagens utdanningstilbud innen voksenutdanning er uoversiktlig og at ansvaret for dette er veldig fragmentert.

For å legge forholdene best mulig til rette for et helhetlig tilbud viser komiteens medlemmer

fra Fremskrittspartiet til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett bevilget 2 mill. kroner på denne posten for å utarbeide en helhetlig plan for voksenopplæring/livslang læring i samarbeid med andre aktuelle aktører.

3.4 Høyere utdanning og fagskoleutdanning

Regjeringen foreslår en bevilgning på 239,8 mill. kroner til videre opptrapping av studieplasser etablert i 2009 og 2011, som tilsvarer en økning på ca. 2 600 plasser. Grunnbevilgningene til universiteter og høyskoler økes med ca. 28,4 mill. kroner i 2012 for å videreføre de nye grunnskolelærerutdanningene i kategori D i finansieringssystemet.

Ny rammeplan skal iverksettes for å bedre kvaliteten på førskolelærerutdanningen. Det foregår også et arbeid for å styrke lærerutdanningen rettet særlig mot trinn 8–13 inkludert faglærerutdanningene, yrkesfaglærerutdanningene og PPU. Til arbeidet med dette foreslås samlet 10 mill. kroner.

Bevilgningen til ulike SAK-prosesser videreføres med 50 mill. kroner. Til nye studentboliger er bevilgningen ca. 242 mill. kroner. Prosjektet «eCampus», som skal oppgradere IKT-infrastrukturen i sektoren og sikre tilgang til fleksibel og desentralisert utdanning, er tilgodesett med 12 mill. kroner i budsjettforslaget. 6 mill. kroner bevilges til oppgradering av IT-systemene ved Samordna opptak.

Regjeringen gir ellers i proposisjonen en tilstandsvurdering og skisserer strategier og tiltak i forhold til målene om at universiteter og høyskoler skal holde internasjonal kvalitet på nærmere angitte felt og deres samfunnsrolle.

Regjeringen ønsker god og effektiv infrastruktur ved universiteter og høyskoler og foreslår 1,3 mrd. kroner til bygg som er under oppføring. I tillegg er det foreslått startbevilgning til nytt teknologibygg ved Universitetet i Tromsø på 30 mill. kroner i 2012 over Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets budsjett. Samlet utgjør utstyrsbevilgningene til nybygg for Høgskolen i Bergen og sentrumsbyggene ved Universitetet i Oslo 196,1 mill. kroner. Videre foreslås 31,5 mill. kroner i husleiekompensasjon for bygg for sykepleie ved Høgskolen i Oslo og Akershus og nytt bygg ved Høgskolen i Sogn og Fjordane.

Hva angår forskning, vises til nærmere omtale nedenfor under punkt 5.1 (forskning i hele statsbudsjettet). Avviklingen av fondsmekanismen for bevilgninger til forskning er omtalt under punkt 5.2 (forskning under Kunnskapsdepartementet).

For fagutdanning er regjeringens mål at den godkjente utdanningen skal være av høy kvalitet og gi studentene et kvalitetssikret, fleksibel og arbeidsmarkedsrettet tilbud om utdanning, jf. også omtale under kap. 276 nedenfor.

Kap. 260 Universiteter og høyskoler

Departementet foreslår en bevilgning på kr 26 091 046 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at norsk høgare utdanning skal være kjenneteikna av høg kvalitet som utviklar kunnskap og kompetanse for den einskilde og samfunnet.

Sektoren har eit særskilt ansvar for å utvikle demokratiske verdiar som skapar motvekt mot fordommar og kunnskapsløyse.

Komiteen vil peike på at det er viktig med tilstrekkeleg studiekapasitet og ein desentralisert universitets- og høyskulestruktur for å kunne sikre lik tilgang til høgare utdanning i heile landet. Komiteen meiner at det er viktig å arbeide vidare med samarbeid, arbeidsdeling og fagleg konsentrasjon (SAK) i sektoren for å oppnå høg internasjonal kvalitet i utdanninga og forskinga.

Komiteen understrekar at universitet og høyskular skal vere tydelege samfunnsaktørar som medverkar til internasjonal, nasjonal og regional utvikling, formidling, innovasjon og verdskaping.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er enig med regjeringen i at universiteter og høyskoler skal tilby utdanning av høy internasjonal kvalitet. Disse medlemmer merker seg at budsjettforslaget heller ikke denne gangen legger opp til ett løft for finansieringen av de teknologiske utdanningene. Disse medlemmer mener at en nødvendig kvalitetsheving av de teknologiske utdanningene av kortere varighet enn masternivå, er avhengig av bedre finansiering.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre legger til grunn at en kandidat med treårig bachelor-nivå skal ha samme kunnskapsnivå som en kandidat som er ferdig med de tre første årene av en masterutdanning, og være faglig kvalifisert til å søke seg inn på relevante master/siv.ing.-programmer.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Venstre merker seg at regjeringen legger opp til å videreføre økningen i studieplasstilldelingen fra inneværende år. Men disse medlemmer mener dette ikke vil være tilstrekkelig i forhold til den forventete økningen i årskullene og sammenfallende økt studietilbøyelighet.

Disse medlemmer viser til at mange av landets sykepleierutdanninger har mer enn to primærsokere pr. studieplass, og en gjennomføringsgrad på normert tid på over 90 pst. Samtidig vil landet i årene som kommer trenge langt flere kompetente hender i

omsorgssektoren. Likeledes viser disse medlemmer til at det allerede mangler i størrelsesorden 8 000 kandidater innen teknologiutdanningene. En økning på 30 studieplasser innen teknologiutdanningene i 2011 og ingen i 2012 er ikke er i nærheten av svaret på de kompetanseutfordringene norsk næringsliv og forvaltning står overfor i årene som kommer. Disse medlemmer frykter at i en knallhard konkurranse om realfaglig og teknologisk kompetanse i årene fremover, vil kommunene bli de største taperne i konkurransen om arbeidskraften.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre vil også vise til at mens den resultatbaserte finansieringen av studieplasser baseres på et fast beløp pr. avlagt vektall er den resultatbaserte finansieringen av publiseringspoeng en lukket post. Det er gledelig at resultatbasert finansiering har gjort at det publiseres mer ved norske høyskoler og universiteter. Men disse medlemmer finner det svært problematisk at belønningen pr. publiseringspoeng har gått kraftig ned.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det de senere år er opprettet en rekke nye studieplasser. Disse medlemmer mener det at flere tar høyere utdanning er positivt så lenge kvaliteten på utdanningen er god. Disse medlemmer mener imidlertid det er behov for sterkere ambisjoner rundt temaet kvalitet i utdanningen parallelt med opptrapningen av flere studieplasser. Disse medlemmer mener det er avgjørende å styrke undervisningsdelen av sektoren gjennom økt grunnbevilgning. Vi trenger å styrke fagmiljøene, øke veiledningen gjennom studiet, tilby pedagogisk kompetanseheving til de vitenskapelig ansatte, samt sikre relevant praksis. Disse medlemmer mener et viktig tiltak for å øke kvaliteten på høyere utdanning er større fokus på veiledning gjennom hele studiet. God veiledning hjelper den enkelte student til å utvikle seg faglig, og til å mestre og å fullføre studiet, samtidig som det forebygger at studentene blir forsinket i studiene. Disse medlemmer mener videre at god praksis og samarbeid med arbeidslivet øker relevansen i utdanningen, noe som er en viktig kvalitetsindikator. Dette er spesielt viktig i de korte profesjonsutdanningene. Praksis gjennom samarbeid med arbeidslivet kan også bidra til å styrke bachelorgraden.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til Framskrittspartiets alternative budsjett hvor kap. 260 post 50 ble foreslått styrket med 160 mill. kroner utover regjeringens forslag, fordelt slik:

160 nye studieplasser innen 3-årig teknologiutdanning	11,36 mill. kroner
160 nye studieplasser innen 3-årig helsefagligutdanning	9,76 mill. kroner
Økning i «resultatbasert omfordeling»	67,7 mill. kroner
Ny kategori plassering for 3-årig teknologiutdanning etter ny modell (E–D)	9,2 mill. kroner
Tilskudd til drift av bygningsmassen ved Høyskolesenteret i Kristiansund	2 mill. kroner
Styrking av basisfinansieringen av UH-sektoren	60 mill. kroner

Basert på antallet primærsøkere og fullføringsgrad på normert tid på den enkelte institusjon ønsket disse medlemmer å tildele de nye studieplassene finansiert over posten etter følgende fordeling mellom institusjonene:

Ingeniørutdanninger:

NTNU	50
Universitetet i Agder	40
Høgskolen i Bergen	30
Høgskolen i Sør-Trøndelag	20
Høgskolen i Østfold	20

Sykepleierutdanninger:

Universitetet i Nordland	25
Diakonhjemmet høgskole	20
Høgskolen i Buskerud	20
Høgskolen i Oslo og Akershus (heltid)	20
Høgskolen i Oslo og Akershus (deltid)	15
Høgskolen i Gjøvik (heltid)	15
Høgskolen i Gjøvik (deltid)	15
Høgskolen i Sogn og Fjordane	15
Høgskolen Stord/Haugesund	15

Komiteens medlemmer fra Høyre er sterkt bekymret for at det allerede reduserte handlingsrommet til universitet og høyskoler heller ikke i dette budsjettet rettes opp, og at høyere utdanning på flere områder melder om konkret forverring av muligheten til å levere god kvalitet til studentene. Dette betyr at ansatte får dårligere arbeidsforhold, at studentene får et dårligere tilbud, og at institusjonene får vanskeligheter med å følge opp kvalitetsreformen.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett der Høyre styrket sektoren med 105 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre mener det er svært viktig å øke studiekapasiteten ved universiteter og høyskoler, men merker seg at regjeringen ikke bevilger midler til nye studieplasser i budsjettforslaget for 2012. I budsjettet for inneværende år (2011) ble det bevilget midler tilsvarende om lag 2 200 nye studieplasser, mens det i budsjettet for 2010 ble bevilget midler til om lag 2 600 nye studieplasser. Dette medlem mener det er forunderlig at det ikke settes av midler til nye studieplasser neste år, all den tid vi bl.a. fra ulike SSB-fremskrivninger vet at studenttallet vil øke betydelig i årene som kommer. Videre er det verdt å merke seg at dersom man legger til grunn en økning i studietilbøyeligheten på 5 pst. fordelt over åtte år, så anslår Kunnskapsdepartementet selv at økningen fra 2011 til 2012 vil være på om lag 4 700 studenter. Det er med andre ord helt nødvendig å øke antallet studieplasser i 2012.

Dette tydeliggjør etter dette medlems mening behovet for både en langsiktig plan for hvordan studentbølgen skal håndteres, økt antall studieplasser og ikke minst solide basisbevilgninger til institusjonene som skal motta studentene slik at kvaliteten opprettholdes.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det på denne bakgrunn ble foreslått å øke bevilgningene ut over regjeringens forslag tilsvarende ytterligere 2 000 nye studieplasser fra og med høsten 2012.

HELSE

Komiteen viser til de store utfordringer det er med å skaffe nok kvalifisert personale innen helsesektoren. Behovet vil øke i årene som kommer, og komiteen er glad for den varslede stortingsmeldingen om utdanning til fremtidens velferdsyrker.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Norsk Sykepleierforbund over tid har varslet om behovet for utdanning av helsepersonell med god kunnskap om eHelse. Implementeringen av teknologi i helsevesenet vil være en sentral faktor for å utløse effektive løsninger og god oppfølging av den enkelte pasient og må derfor ha stor oppmerksomhet. Disse medlemmer viser i den sammenheng til at det ved enkelte universitet er satset på å utvikle tilbud knyttet til eHelse. Blant annet er det ved NTNU et naturlig kompetansemiljø som tilbyr utdanning i helseinformatikk spesielt rettet mot helsepersonell, og ved Universitetet i Agder er det opprettet et «Senter for

eHelse og omsorgsteknologi» med et eHelselaboratorium. Disse kompetansemiljøene gir godt grunnlag for forskning og utvikling av fremtidens omsorgsteknologi, og disse medlemmer ber regjeringen bidra til å legge til rette for satsingene.

FORSKNING «NYE» UNIVERSITETER

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Universitetet i Stavanger, Universitet i Agder og Universitetet i Nordland har endret status fra regionale høyskoler til universitet. Disse medlemmer viser videre til at de som statlige høyskoler har hatt andre rammevilkår enn de etablerte universitetene og vitenskapelige høyskolene, spesielt når det gjelder forskningsfinansiering. De nye universitetene har med sine særpreg en mulighet til å styrke forskningen i profesjonsfagene, men dagens finansiering gir en uønsket forskjellsbehandling av deres forskningsinnsats.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det ble foreslått 50 mill. kroner ekstra til stipendiater og post.doc.-stillinger som gjennom forholdsmessig fordeling vil være et viktig bidrag til å løfte forskningen ved disse universitetene.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å øke bevilgningen til Universitetet i Stavanger, Universitetet i Agder og Universitetet i Nordland med 15 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til forslaget i Venstres alternative statsbudsjett om å øke bevilgningene til UH-sektoren med 300 mill. kroner, jf. nærmere omtale nedenfor. En slik økning vil kunne bidra til å øke forskningskapasiteten ved de «nye» universitetene betydelig. I tillegg foreslås det å bevilge midler tilsvarende 500 nye stipendiatstillinger og 100 post.doc.-stillinger. Også disse forslagene vil kunne bidra til å øke forskningskapasiteten ved de «nye» universitetene betydelig.

BASISKOMPENSASJON

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at når basisbevilgningene til universiteter og høyskoler over lengre tid ikke oppleves som tilstrekkelige av institusjonene, kan ikke dette sees på som noe annet enn et alvorlig anslag mot institusjonenes handlingsrom og frihetsgrad. Dette vil høyst sannsynlig medføre at institusjonene vil få ytterligere vanskeligheter med å følge

opp Kvalitetsreformen, at forskningsinnsatsen svekkes og at både studenter og ansatte gis et dårligere tilbud. Når studenttallet i tillegg stiger, og øvrige utgifter ikke kompenseres tilstrekkelig, sier det seg selv at institusjonene fort vil komme i en varig skvis i forhold til pålagte oppgaver og finansieringen av disse.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett hvor det ble foreslått å øke grunnbevilgningen til universitet og høyskoler med 200 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det på denne bakgrunn ble foreslått å bevilge 300 mill. kroner til en direkte styrking av basisbevilgningene i universitets- og høyskolesektoren. 15 mill. kroner av styrkingen (5 pst.) øremerkes private høyskoler, noe som er i tråd med behovet i sektoren gitt tidligere års bevilgningsprofil i budsjettssammenheng. Det er videre særlig viktig å sikre de «nye» universitetene (UiA, UiS og UiN) sin forskningskapasitet, noe en slik økning i bevilgningen vil kunne bidra til.

REKRUTTERINGSSTILLINGER

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre merker seg at det i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2012 ikke er satt av midler til noen nye rekrutteringsstillinger. Dette vil i så fall kunne innebære at det ikke blir bevilget midler til noen nye rekrutteringsstillinger de tre siste ordinære budsjettbehandlingene. Sett i lys av at behovet for forskerutdannet personale ved institusjonene er stort og vil øke betydelig i årene som kommer, er dette svært underlig. Etter disse medlemmers mening er det også viktig å sikre et tilstrekkelig antall post.doc.-stillinger, slik at doktorgradstipendiater etter avlagt doktorgrad har mulighet til å få en rekrutteringsstilling ved en utdannings- eller forskningsinstitusjon i påvente av en fast stilling.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener hovedutfordringen er å få de beste forskertalentene til å bli værende i universitets- og høyskolesektoren, og viser til at det i Fremskrittspartiets alternative budsjett over kap. 285 post 52 innenfor en økning på 335 mill. kroner ble foreslått å styrke det nasjonale programmet «Yngre fremragende forskere» (YFF) med 20 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det ble foreslått 50 mill. kroner ekstra til stipendiater og post.doc.-stillinger.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor det ble foreslått å bevilge 30,8 mill. kroner til 110 nye stipendiatstillinger, fordelt på 100 til offentlige universiteter og høyskoler og 10 til private høyskoler.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det ble foreslått å bevilge 146,2 mill. kroner til opprettelse av ca. 500 nye stipendiatstillinger, samt å bevilge 29,2 mill. kroner til opprettelse av ca. 100 nye postdoktorstillinger, forholdsmessig fordelt på institusjonene fra høsten 2012.

KUNSTSTIPENDIATER

Komiteens medlem fra Venstre viser til at det innenfor kunstfeltet er et spesielt behov for å bygge opp forskerkompetanse. Stipendprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid er en parallell til forskerutdanningene organisert som doktorgradsprogrammer. Programmet skal sikre kunstnerisk utviklingsarbeid på høyeste nivå og skal føre fram til kompetanse som førsteamanuensis.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det ble foreslått å bevilge 3 mill. kroner til dette formål, teknisk ført over kap. 260 post 50.

BUSKERUD

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre merker seg at Høgskolen i Buskerud heller ikke i budsjettet for 2012 tildeles husleiekompensasjon for sine lokaler i Drammen. Virksomheten i Drammen er i et spennende kompetansemiljø og er en viktig del av høyskolens virksomhet. Det er urimelig at denne avdelingen ikke får kompensasjon for husleien, og disse medlemmer ber regjeringen ivareta høyskolens behov for lokaler gjennom husleiekompensasjon.

NORD-TRØNDELAG

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er opptatt av at det etableres nye studier som gir kompetanse innen framtidens utfordringer og behov. En av de store utfordringene Norge har foran seg er å redusere klimautslipp. Derfor er det viktig å utvikle nye studier som gjør det mulig å utnytte kravene til klimareduksjon til utvikling av nye produkter og tjenester.

Disse medlemmer har merket seg bachelorstudiet «Grønn næringsutvikling» ved Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT). Næring, utdanning, FoU og

forvaltning har arbeidet sammen for å skape en relevant og framtidsrettet utdanning.

Disse medlemmer er opptatt av at studiet sikres statlig finansiering gjennom tildeling av nye studieplasser.

STUDIESENTERET FINNSNES

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, registrerer at departementet foreslår en teknisk endring i budsjettstruktur for Studiesenteret Finnsnes, der Universitetet i Tromsø får et forvalteransvar for studiesenteret. Studiesenteret Finnsnes fyller en viktig funksjon for å sikre kompetanseheving i Troms ved å tilby kurs og andre voksenopplæringstiltak som alternativ eller supplement til ordinære studietilbud. Flertallet mener det er viktig at senteret viderefører sitt samarbeid med utdanningsinstitusjonene i regionen, og ber departementet videreføre eksisterende budsjettstruktur der Studiesenteret Finnsnes har en egen budsjett-post.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår å flytte tilskuddet på 3,988 mill. kroner under kap. 260 post 50 til kap. 254 post 72. Flertallet viser til merknad under kap. 254 og oversikten over forslag til bevilgningssendringer for 2012 under punkt 6.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil vise til at Studiesenteret Finnsnes ble etablert for å styrke tilgangen på høyere utdanning i Midt-Troms. Dette er en av regionene i landet hvor lavest andel av befolkningen har høyere utdanning. Tiltaket har vært en suksess og Studiesenteret har de siste årene hatt i gjennomsnitt ca. 300 registrerte studenter som har tatt alt fra hele profesjonsstudier (sykepleie, lærer, vernepleier m.fl.), videreutdanning og til enkeltemner. Senteret hadde i 2010 åtte desentraliserte høgskolestudium i samarbeid med Universitetet i Tromsø, og høgskolene i Harstad og Finnmark. Disse medlemmer er kjent med at de desentraliserte profesjonsutdanningene har bidratt til å øke studietilbøyeligheten i regionen og sørget for verdifull kompetanse til regionens kompetanseintensive virksomheter innenfor offentlig og privat sektor. Det forutsettes at Studiesenterets arbeid med å styrke tilbudet av høyere utdanning videreføres i lys av utdanningsinstitusjonenes arbeid med en samfunnskontrakt, som skal være en konkretisering av den rolle norsk høyere utdanning skal spille som kompetanseleverandør.

Disse medlemmer forutsetter også at Studiesenterets utdanningsportefølje innen fleksible og

desentraliserte studier videreutvikles og forsterkes for å gi forutsigbarhet i dekningen av kompetansebehovene i regionens næringsliv og offentlig forvaltning.

PRIVATE HØYSKOLER (POST 70)

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det i dag er større grad av likeverdighet mellom offentlige og private universiteter og høyskoler, men på enkelte områder er det fortsatt et stykke igjen. Disse medlemmer kan blant annet vise til forskjeller ved tildeling av nye studieplasser og manglende tilskudd til infrastruktur for private høyskoler.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, i samråd med institusjonene, finne en rimelig ramme for tilskudd til private høyskoler med henblikk på etablering av nye studieplasser og tilskudd til infrastruktur i private høyskoler.»

Disse medlemmer viser til at Ansgar teologiske høgskole, Fjellhaug Misjonshøgskole og Høgskolen i Staffeldtsgate i 2005 gikk over fra å være friskoler til å bli godkjente som høyskoler. Dette gav en tyngre faglig profil på skolene. Disse medlemmer viser videre til at denne overføringen har vist seg å ikke lønne seg økonomisk. Tilskuddet de nå får er lavere enn tilskuddet de hadde fått dersom de hadde forblitt friskoler. Disse medlemmer mener det ikke er riktig at skoler som ønsker en faglig tyngre profil på sine tilbud skal bli straffet økonomisk. Disse medlemmer vil peke på viktigheten av tilbudet som gis av private høyskoler i Norge og at kuttet i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005–2006) har satt flere institusjoner i en vanskelig situasjon. Særlig rammer dette Mediehøgskolen Gimlekollen fordi kuttet fjerner økningen som kom i revidert nasjonalbudsjett for 2005 som følge av faktiske studenttall institusjonen hadde.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å bevilge 10 mill. kroner for å rette opp disse kuttene.

Dette medlem viser videre til at det i Kristelig Folkepartis alternative budsjett ble foreslått å bevilge 30,8 mill. kroner til 110 nye stipendiatstillinger, fordelt med 100 til offentlige universitet og høyskoler og 10 til private høyskoler.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folke-

parti og Venstre viser til at det i stor grad er blitt en likere behandling mellom private og offentlige høyskoler og er fornøyd med den utviklingen. Disse medlemmer vil imidlertid presisere at målet om full likebehandling mellom private og offentlige høyskoler, også hva gjelder finansieringsordninger, må følges nøye opp, slik at eventuelle negative utslag kan korrigeres. Disse medlemmer viser til at andelen basisfinansiering til de private høyskolene er lavere enn tilsvarende ved de statlige høyskolene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil spesielt peke på utfordringene private høyskoler har med å få plass infrastruktur i forbindelse med nye studieplasser og de store studentkullene, og mener det er nødvendig å gjøre endringer i finansieringen som gir dem mulighet til å gjennomføre dette uten at kostnadene blir overført til studentene gjennom økte studieavgifter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett har foreslått å styrke post 70 med 20 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjett vil bevilge 5 mill. kroner ekstra til private høyskoler. Disse medlemmer vil også peke på viktigheten av at de private høyskolene får sin naturlige andel av rekrutteringsstillinger og andre tiltak rettet mot høyere utdanning.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre mener det nå er avgjørende å styrke undervisningsdelen av sektoren. Vi trenger å styrke fagmiljøene, øke veiledningen gjennom studiet, tilby pedagogisk kompetanseheving til de vitenskaplig ansatte, samt sikre relevant praksis.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett hvor det ble foreslått å øke grunnbevilgningen til private høyskoler med 21 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til sin merknad vedrørende basiskompensasjon til private høyskoler under post 50.

BYGG

Komiteen er glad for startløyvinga til nytt teknologibygget ved Universitetet i Tromsø og for løy-

vinga på om lag 1,3 mrd. kroner til vidareføring og avslutning av seks ordinære byggjeprojekt i universitets- og høyskolesektoren.

Komiteen vil vise til samfunnet sitt behov for fleire gode universitets- og høyskulekandidatar. Det er viktig å sikre føremålstenlege lokale og bygg som kan ta imot aukinga i studentar i åra framover, og komiteen føreset at departementet legg til rette for å auke nivået på investeringar i nye bygg.

I den samanhengen har komiteen mellom anna merka seg at planane for ei samlokalisering av HiST er klare, og understrekar særleg behovet for igangsetting av nytt teknologibygg for høyskulen.

Komiteen har merket seg at Statsbygg er i gang med forprosjektet for rehabiliteringen av museumsbygningen ved Universitetet i Bergen med mål om at museumsbygningen kan gjenåpnas i anledning grunnlovsjubileet i 2014.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser at det er et stort behov for mer bygningsmasse i universitets- og høyskolesektoren og at bygg for tiden er en begrensende faktor i mange av de områdene som har størst antall førsteprioritetssøkere, spesielt i og rundt de store byene. Etterslepet setter studiekvaliteten under press, og gjør det også vanskelig å møte det forventede økende antall studenter.

Disse medlemmer har merket seg at det er betydelig uro knyttet til flyttingen av Veterinærhøyskolen til Ås, knyttet til blant annet det areal og romprogram som ny skole er tiltenkt. Disse medlemmer viser til St.prp. nr. 30 (2007–2008) hvor det ble understreket at anslag på investeringskostnadene knyttet til flyttingen av NVH og VI var usikre. Disse medlemmer har merket seg pressemeldingen datert 25. november 2011 hvor det står at «nye anslag kan tyde på et høyere bevilgningsbehov enn tidligere anslått, blant annet som følge av endrede krav til smittesikring». Disse medlemmer forutsetter at Stortinget orienteres om dette så raskt som mulig.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre vil videre understreke at flertallet i Innst. S. nr. 176 (2007–2008) uttalte at: «Flertallet forutsetter videre at NVH og VIs arealbehov på Ås i hovedsak skal dekkes av nybygg med utgangspunkt i fremtidige veterinærmedisinske behov». Disse medlemmer ser det som avgjørende at sammenslåingsprosessen følges tett fra departementets side, og at det samtidig føres en kontinuerlig dialog med institusjonene for å sikre at sammenslåingen gjennomføres på en best mulig måte for

ansatte, studenter og hele det veterinærfaglige miljøet i Norge.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til Framskrittspartiets alternative budsjett hvor det ble foreslått å styrke kap. 1580 post 31 med til sammen 117 mill. kroner til oppstartsbevilgning til nytt teknologibygg ved Høgskolen i Sør-Trøndelag, og renovering av hovedbygningen på Universitetet for miljø- og biovitenskap, samt finansiering av nytt laboratoriebygg ved Universitetet i Stavanger.

Komiteens medlem fra Venstre merker seg at det heller ikke i regjeringens forslag til neste års statsbudsjett ligger noen avklaring for de statlige midlene til nytt veksthus på Tøyen, og at det heller ikke settes av midler til nødvendig vedlikehold for øvrige bygninger ved Naturhistorisk museum ved UiO. Dette medlem viser til at den rød-grønne regjeringen flere ganger har utsatt å bevilge de nødvendige midlene til nytt veksthus, og at det haster med å få fortgang i realiseringen av prosjektet.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det ble foreslått å bevilge 10 mill. kroner til igangsettelse av UiOs prosjekt med nytt veksthus på Tøyen i 2012.

Kap. 270 Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter

Departementet foreslår en bevilgning på kr 329 784 000 under dette kapitlet.

STUDIER I UTLANDET

Komiteen påpeker at det fremover vil bli stadig viktigere å inneha internasjonal kompetanse. I tillegg kan internasjonal mobilitet for studenter og forskere bidra positivt til studie- og forskningskvalitet, fordi det gir nye impulser og legger ytterligere grunnlag for samarbeid over landegrensene.

Komiteen viser også til nye prioriteringer fra regjeringen under kap. 2410 om Statens lånekasse for utdanning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser videre til sin merknad under kap. 2410 nedenfor om BRIKS-landene og om språkstøtte.

STUDENTVELFERD

Komiteen mener at studentvelferdstiltak er en viktig forutsetning for å rekruttere de beste hodene, og viser til at studentvelferdstiltak er prioritert i budsjettet gjennom studentsamskipnadene.

Komiteen viser til at forsknings- og høyere utdanningsministeren har tatt initiativ til en levekårsundersøkelse blant studenter som blir ferdigstilt i 2012. Komiteen legger til grunn at resultatene fra undersøkelsen, inkludert helserelaterte spørsmål, følges opp. Første del av denne rapporten ble lagt frem 11. november 2011. Resultatene man nå allerede har for hånden må danne grunnlaget for videre oppfølging av studentenes situasjon.

Komiteen vil påpeke viktigheten av kontinuerlig og målrettet arbeid for psykisk helse blant studenter. Studenters psykososiale rammer har avgjørende betydning for den enkelte student, samt for utbyttet av studietiden, og kan ha følger for videre utdanning og arbeidsdeltakelse. Komiteen viser til at dette også er en viktig del av levekårsundersøkelsen departementet fikk overlevert i november 2011. Komiteen vil understreke viktigheten av at studentsamskipnadene får tilstrekkelige midler til å ivareta dette arbeidet. Hensikten er å sikre alle studentsamskipnadene gode, langsiktige og forutsigbare driftsvilkår for å sikre drift av blant annet psykososial seksjon, og forhindre at det blir nødvendig med for stor grad av egenbetaling fra studentenes side.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til Statistisk Sentralbyrås levekårsundersøkelse for studenter 2010. Den viser at forekomstene av psykiske lidelser hos studenter har økt siden 2005. Årsakene til dette kan være mange. Det er blant annet blitt pekt på manglende sosiale rettigheter, prestasjonspress og dårlig økonomi. Disse medlemmer mener at sykdom, fravær grunnet sykdom og manglende eksamensavlegging grunnet sykdom også er sentrale elementer som kan medføre et økende press på studenter. Disse medlemmer er bekymret over at studentsamskipnadene mange steder har sett seg nødt til å øke semesteravgiften eller andelen til psykososial seksjon for å kunne opprettholde et tilfredsstillende tilbud til studentene, uten for stor grad av egenbetaling. Disse medlemmer mener det er behov for å se nærmere på modellene for tildeling av midler til psykososialt arbeid. Målet må være å sikre alle studentsamskipnadene gode, langsiktige og forutsigbare driftsvilkår for å sikre drift av blant annet psykososial seksjon.

Disse medlemmer mener det er viktig at studenter med barn har gode ordninger slik at de kan kombinere familieliv og studieliv. Disse medlemmer mener derfor at permisjonstiden for foreldrestipend for studenter med barn må følge lengden til den ordinære foreldrepermisjonsordningen.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti har merket seg at studentene ved universi-

tetene i Agder og Stavanger og høyskolene i Oslo og Akershus ikke får midler til psykisk helse for studenter. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett hvor det ble foreslått å bevilge 3 mill. kroner til det psykiske helsetilbudet for studentene tilknyttet Samskipnaden i Agder, Samskipnaden i Stavanger og Oslo- og Akershushøgskolenes studentsamskipnad over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett rammeområde 15.

STUDENTBARNEHAGER (POST 74)

Komiteen mener tilbudet om studentbarnehage er viktig for barns utviklingsmuligheter og for at småbarnsforeldre skal ha muligheten til å kombinere omsorg for barn med utdanning. Studentbarnehager er ikke som andre barnehager ved at tilbudet der er bedre tilpasset studerende foreldres behov for fleksibilitet.

Komiteen mener derfor det er av særlig viktighet at studentbarnehagene opprettholdes og satses på.

Komiteen mener at denne utviklingen må følges nøye og at eventuelle tiltak må vurderes dersom studentbarnehageplasser står i fare for å gå tapt.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at nedgangen i tilskuddet til studentbarnehager over Kunnskapsdepartementet de senere år, og at dette medlem har uttrykt bekymring over dette. Dette medlem viser til at SiO nå må kutte 95 plasser på grunn av manglende tilskudd. Dette medlem er bekymret for hvilke konsekvenser dette kan ha for ulike grupper av studenter, og prinsippet om lik mulighet til utdanning. Dette medlem viser til at studentbarnehagene er tilpasset studentenes studiesituasjon på en helt annen måte enn det andre barnehager er. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å øke bevilgningen til studentbarnehager med 10 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at 23 studentsamskipnader i Norge pr. i dag driver til sammen om lag 2 400 barnehageplasser for barn av studenter. Studentsamskipnadenes barnehagetilbud er spesielt rettet mot barn av foreldre som er i høyere utdanning, med de spesielle behov deres situasjon medfører. Dette medlem vil understreke betydningen studentbarnehagene har som velferdstilbud, og viser til at Venstre sitt alternative statsbudsjett for 2012 foreslo å øke bevilgningene til studentbarnehager over kap. 270 post 74 med 5 mill. kroner.

STUDENTBOLIGER (POST 75)

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til viktigheten av at det også bygges universelt utformede studentboliger,

for å ivareta behovet til studenter med nedsatt funksjonsevne, samt studenter som kan ha nedsatt funksjonsevne i ulike faser av studieløpet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at regjeringen også i år sikrer midler til 1 000 nye studentboliger. Økning i studentboliger er et treffsikkert tiltak overfor de studentene som trenger det mest.

Flertallet viser til at universelt utformede studentboliger er viktig, og at byggeforskriftene nærmere angir hvordan dette skal praktiseres.

Flertallet påpeker at en høyere andel universelt utformede studentboliger ikke nødvendigvis trenger å medføre økte utgifter pr. enhet, såfremt dette planlegges inn i forkant.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at stadig flere studenter står uten boligtilbud ved studiestart, og støtter Norsk Studentorganisasjons krav om at målet for årlig bygging av nye studentboliger økes for å møte det økte behovet. Disse medlemmer forventer derfor at regjeringen legger frem en ny plan for bygging av studentboliger for å nå målet om 20 prosent dekning.

Disse medlemmer har merket seg at Kristiansand endelig er blitt definert som pressområde i kostnadsrammeberegningen for studentboligbygging, men finner det underlig at Bodø – på tross av lav studentboligdekning og høye byggekostnader – ennå ikke har oppnådd tilsvarende status. Disse medlemmer viser til at Studentsamskipnaden i Bodø har planer om 70 nye studentboliger, men at disse ikke lar seg realisere uten at kostnadsgrensen og tilskudd økes. Disse medlemmer har merket seg at Husbanken mener at Bodø bør defineres som et pressområde.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen definere Bodø som pressområde i kostnadsrammeberegningen for studentboligbygging, senest i revidert nasjonalbudsjett for 2012, samt videre å følge opp problemstillingen ved å utarbeide nye regler og satser som ivaretar den reelle situasjonen i bygget markedet.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er kjent med at det i 2011 er bygget rundt 1 000 nye studenthybler og at den foreslåtte bevilgningen for 2012 er på samme nivå. Disse medlemmer mener imidlertid at nye byggeforskrifter og krav om universell utforming av alle studenthyblene ikke vil gjøre det mulig å bygge 1 000

nye hybler for de midlene som er foreslått bevilget til studenthybler. Disse medlemmer mener at alle studenter med funksjonshemming i form av redusert mobilitet eller motoriske evner samt studenter med redusert syn eller hørsel skal ha rett til bolig med samme standard og samme husleie som andre aleneboende studenter. Disse medlemmer mener imidlertid at det er unødvendig fordyrende å gjøre samtlige studenthybler universelt utformede, og mener vurderingen av behovet for andelen universelt utformede hybler i større grad burde overlates til de lokale samskipnadene, gjerne med et minstekrav om 25 pst. universelt utformede hybler.

Disse medlemmer er også kjent med at det for eksempel i Storbritannia er vanlig at pensjonsfond bygger og driver studenthybler. Disse medlemmer mener at det burde legges til rette for at pensjonsfond engasjerte seg i studenthybelbygging også i Norge.

Kap. 276 Fagskoleutdanning

Departementet foreslår en bevilgning på kr 56 868 000 under dette kapitlet, til i alt 14 fagskoler. Midlene til drift av hhv. databasen for fagskoleutdanning og sekretariat for Fagskolerådet er lagt under kap. 281 post 1.

Departementet vil komme tilbake med en vurdering av videre finansiering av fagskolene i kommuneproposisjonen for 2013, jf. Innst. 429 S (2010–2011).

Komiteen merker seg at dette kapitlet kun omhandler 14 fagskoler og at disse er de fagskolene som tidligere var kjent som 6A-skoler. Komiteen er fornøyd med det arbeidet regjeringen har gjort med å ta disse inn igjen på statsbudsjettet etter at de i likhet med de andre fagskolene var overført til fylkeskommunene. Dette er i tråd med komiteens merknad under forrige budsjettbehandling der det ble påpekt at det var nødvendig at statsråden fulgte situasjonen for fagskolene nøye etter at kompetansen på feltet var flyttet ned et nivå. Komiteen vil understreke at det fortsatt er viktig at statsråden følger utviklingen. Komiteen slutter seg ellers til de anbefalinger og vurderinger som kommer til uttrykk i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er glade for at de tidligere 6A-skolene som valgte å bli fagskoler nå er sikret tilskudd gjennom statlige overføringer, men vil samtidig minne om at det også for disse skolene må være mulighet for utvikling og utvidelse uten at dette blir stoppet av tilskudddrammene. Spesielt vises det til Oslo Bible College som var godkjent for et utvidet studenttall før overgangen, men som nå ikke får tilskudd til dette som fagskole. Denne uforutsigbarhe-

ten rammer tilbudet til studentene og truer eksistensgrunnlaget for det fagskoletilbudet som ble planlagt på grunnlag av den tidligere godkjenningen. Disse medlemmer forventer at regjeringen griper fatt i situasjonen og sikrer tilbudet til studentene.

Disse medlemmer viser til at formålet med fagskoleloven er å sikre fagskoleutdanninger av høy kvalitet gjennom en offentlig godkjenningsordning. Loven skal også bidra til at studenter ved fagskoleutdanninger får tilfredsstillende vilkår. Disse medlemmer viser til at fagskoleloven skiller mellom godkjenning og offentlig finansiering. Godkjenning som fagskoleutdanning er en forutsetning for å kunne få offentlig tilskudd, men det følger ingen rett til tilskudd med en godkjenning. Utdanningen kan tilbys av stiftelser og andre private tilbydere, og av institusjoner eid av kommuner, fylkeskommuner eller staten.

Finansieringssystemet for de forskjellige fagskolene er derfor veldig varierende og har store mangler. Det vil etter disse medlemmers syn være behov for en gjennomgang av finansieringen av forskjellige typer fagskoler. Fagskolenes utdanning er viktige for samfunnets behov for utdanning, og disse medlemmer vil fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå finansieringssystemet for fagskolene og komme tilbake til Stortinget med en egen sak.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at fagskoletilbudet er et viktig utdanningstilbud som vil ha en sentral plass i fagutdanning og videreutdanning, og til at skoleslaget trenger forutsigbare rammer.

Disse medlemmer peker på det urimelige i at fylkeskommunen som skoleeier skal fordele penger til egne og andre eieres fagskoletilbud. Erfaringen viser at de private fagskoletilbudene i flere tilfeller kommer dårlig ut av denne fordelingen. Disse medlemmer forventer derfor at regjeringen sørger for at de øvrige fagskolene fra neste studieår sikres forutsigbare rammer ved at finansiering av fagskoletilbudet tilbakeføres til staten.

Kap. 280 Felles enheter

Departementet foreslår en bevilgning på kr 364 681 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at kapitlet finansierer viktige oppgaver som kvalitetssikringsorganet NOKUT, koordineringen av opptak til høyere utdanning gjennom Samordna Opptak (SO), utvikling og elektronisk publisering av naturinformasjon og naturtypeinndeling gjennom Artsdatabanken og utvikling av fleksible utdanningstilbud i UH-sektoren gjennom

Norgesuniversitetet (NUV). BIBSYS som driver UH-sektorens biblioteksystem er i hovedsak brukerfinansiert men mottar også støtte over kapitlet. Komiteen har merket seg at Senter for internasjonalisering av høgre utdanning (SIU), som blant annet har oppfølging av det bilaterale samarbeidet med Russland og Kina som arbeidsområde, har blitt evaluert. Komiteen har merket seg at evalueringen gav SIU gode tilbagemeldinger, men at SIU-styrets strategiske rolle og forankring samt forankringen av strategier i sektoren bør få økt fokus.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at regjeringen i Prop. 1 S (2011–2012) fra Kunnskapsdepartementet skriver: «Departementet legg til grunn at NOKUT særleg vil arbeide med tilsyn av eksisterande utdanningar i 2012». Disse medlemmer har også merket seg at NOKUT i brev 21. november 2011 til Kunnskapsdepartementet skriver at: «Vi må dessverre konstantere at vi har kommet i den situasjonen vi tidligere har varslet om, nemlig at vi som nasjonalt tilsynsorgan står uten reell mulighet til å føre tilsyn med de om lag 5 000 utdanningstilbudene som finnes ved norske universiteter, høyskoler og fagskoler». Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at regjeringens fremstilling i proposisjonen ikke gir et riktig bilde av hvilket aktivitetsnivå NOKUT kan forvente å ha overfor etablerte utdanningstilbud i 2012.

Disse medlemmer vil påpeke behovet for å kontrollere og utvikle kvaliteten i den forskningsbaserte utdanningen som finner sted i våre høyere utdanningsinstitusjoner og behovet for systematiske evalueringer for å sikre kvaliteten. Disse medlemmer mener at NOKUT på sikt bør settes i stand til å gjennomføre evalueringer, både av disipliner på landsomfattende basis og av enkeltinstitusjoner med jevnere mellomrom enn tilfellet er i dag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett hvor post 1 ble foreslått styrket med 5 mill. kroner.

Kap. 281 Fellestiltak for universiteter og høyskoler

Departementet foreslår en bevilgning på kr 363 745 000 under dette kapitlet.

LÆRERUTDANNINGEN

Komiteen understreker viktigheten av å styrke lærerrollen, da læreren er den viktigste faktoren for elevenes læring.

Komiteen viser til at det blir foreslått en rekke ulike tiltak knyttet til føreskolelærer- og lærerutdanningen over dette kapitlet i 2012, blant annet i forbin-

delse med strategi for entreprenørskap, evaluering og oppfølging av den nye grunnskolelærerutdanningen, rettleiingen av nyutdannede lærere og videreføring av midlene til Senter for fremragende utdanning innenfor lærerutdanningen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at regjeringen slik følger opp intensjonene i St.meld. nr. 11 (2008–2009) Læreren – rollen og utdanningen, med penger og at satsingen på lærerutdanningen videreføres.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, merker seg at regjeringen har vektlagt en rekke tiltak som til sammen styrker kvaliteten på de nye fireårige grunnskolelærerutdanningene. Dette gjelder blant annet stimulering av det regionale samarbeidet om disse utdanningene, økt grunnbevilgning til grunnskolelærerutdanningene, og følgegruppen som vurderer utviklingen i grunnskolelærerutdanningene regionalt og nasjonalt.

Dette flertallet er kjent med at Høgskolen i Lillehammer på oppdrag fra departementet har gjennomført en kartlegging av masterstudier som kan knyttes til grunnskolelærerutdanningene.

Dette flertallet ber departementet benytte kartleggingen og følgegruppens rapporter i oppfølging av forslaget i Innst. S. nr. 185 (2008–2009) om å utrede en eventuell overgang til femårig grunnskolelærerutdanning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at desentralisert utdanning er et godt tilbud i mange regioner, og mener det er spesielt viktig å opprettholde slike tilbud i områder med gjennomgående lavt utdanningsnivå. Høgskolesenteret i Kongsvinger kan vise til gode resultater, og har spesielt gjennom sitt tilbud innen sykepleie vært med på å avhjelpe behovet for kvalifiserte medarbeidere innen pleie og omsorg i regionen.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det foreslås å styrke Høgskolesenteret i Kongsvinger med 1,5 mill. kroner for å sikre at dette tilbudet opprettholdes med god kvalitet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener at det er på høy tid at det fastsettes en tydelig overgangsdato for når grunnskolelærerutdanningen skal

utvides til fem år. Disse medlemmer viser i denne forbindelse til Dokument nr. 8:36 (2007–2008) og Innst. S. nr. 215 (2007–2008). Disse medlemmer registrerer at følgegruppen for den nye grunnskolelærerutdanningen i en rapport har fremhevet at en «vurdering og rask avklaring på spørsmålet om femårig lærerutdanning og eventuell modell for denne, er nødvendig». I St.meld. nr. 11 (2008–2009) fremgår det bl.a. at departementet vil «utrede overgang til femårig masterutdanning for lærere til grunnskolen». I den tilhørende innstillingen til meldingen, Innst. S. nr. 185 (2008–2009), skriver flertallet bl.a. følgende:

«For å sikre at det utvikles mastergradstilbud som utdanningsinstitusjonen har behov for og som imøtekommer faglige krav knyttet til masternivået, viser flertallet til at departementet vil nedsette et utvalg som blant annet skal utrede:

- innhold i og organisering av utdanningen
- behovet for ulike spesialiseringer på masternivå i bredde og fordypning - samarbeid mellom ulike lærerutdanningsinstitusjoner, herunder utfordringer for de minste høyskolene
- om og eventuelt når det er hensiktsmessig med en full overgang til en femårig utdanning for alle lærere til grunnskolen.»

Komiteens medlem fra Venstre etterlyser fortgang i dette arbeidet, jf. Dokument nr. 15:843 (2010–2011).

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at regjeringen har innført en frivillig veiledningsordning som kun enkelte nyutdannede lærere får benyttet seg av. Disse medlemmer mener den frivillige ordningen er altfor lite forpliktende og ambisiøs med hensyn til kompetanse og struktur.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ser det som avgjørende for å beholde lærere i skolen, at de gis en best mulig start på jobbkarrieren. Det er en meget krevende oppgave å fungere godt som lærer – en utfordring som utvilsomt har økt. Vi må unngå det praksissjokket mange nyutdannede lærere opplever når de møter virkeligheten i klasserommet. Dette medlem mener regjeringen dessverre ikke i stor nok grad løser denne utfordringen. For å styrke koblingen mellom teori og praksis kommer vi ikke utenom strukturelle grep. Det er behov for bedre praksis, men det er også behov for mer praksis. Dette medlem mener en obligatorisk mentorordning i form av et introduksjonsår vil være et avgjørende bidrag til dette.

Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å bevilge 75

mill. kroner til igangsetting av et obligatorisk introduksjonsår for nye lærere.

STUDIESENTERET.NO

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener det er svært viktig å satse på desentraliserte utdanningstilbud og vil peke på at Studiesenteret.no er et godt tiltak i så måte. Flertallet foreslår derfor å øke bevilgningen til Studiesenteret.no med 0,7 mill. kroner, i tråd med disse partiers forslag i finansinnstillingen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Studiesenteret.no skaper 1 500 studenter pr. år, har 100 kommuner som eiere og medlemmer, og har 55 aktive studiesentra og campus som arbeider svært effektivt og samtidig leverer gode læringshverdager til mennesker i distriktene. I 2010 hadde Studiesenteret.no en omsetning på 10 mill. kroner, der kommunene bidro med ca. 5 mill. kroner i medlemskontingent og Stortinget bidro med 2 mill. kroner. Det er fem årsverk som samordner hele nettverket, og både brukerundersøkelser og faktiske resultater viser høy gjennomstrømming, gode karakterer, og høy tilfredshet blant studentene.

Disse medlemmer mener at en satsing på Studiesenteret.no vil være en viktig og treffsikker måte å møte denne utfordringen på. Hovedstrategien vil fremdeles være å styrke den eksisterende strukturen/organiseringen ved høyskoler og universitet. Disse medlemmer mener det er viktig å ta i bruk ny teknologi for å jobbe innovativt i nettverk ved bruk av moderne teknologier, og at dette vil åpne for at mange flere mennesker i Norge kan ta utdanning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at en økt statlig medvirkning raskt vil gi en proporsjonal økning i antall studenter. Med nettverket legges det en mer finmasket, nasjonal struktur for høyskoleutdanning og livslang læring. Studiesenteret.no er av stor betydning for dem som ønsker å ta høyere utdanning gjennom nettstudier. I rapporten «Tilbud og etterspørsel etter høyere utdannet arbeidskraft fram mot 2020» framkommer det at studentstrømmen vil kreve opp mot 20 000 nye studieplasser innen 2020.

Disse medlemmer vil derfor styrke dette arbeidet og registrerer at bevilgningen til Studiesenteret.no i forslaget fra regjeringen er redusert med 0,3 mill. kroner. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der kap. 254 post

71 er styrket med 2 mill. kroner til nettverket Studiesenteret.no.

ENTREPRENØRSKAP

Komiteen mener det er riktig å prioritere entreprenørskap i utdanningen. Dette blir gjort gjennom midlene som går til «Handlingsplan for entreprenørskap i utdanningen – fra grunnskole til høyere utdanning 2009–2014». En slik prioritering har betydning for å utvikle en kunnskapsrik og kompetent arbeidsstyrke. For å sikre vår fremtidige innovasjonsevne og verdiskaping trenger vi nytenkning i etablerte og nye virksomheter.

Komiteen viser til at det er bred enighet om at entreprenørskap i opplæring og utdanning skal være et satsningsområde i norsk skole. Komiteen viser til at regjeringen Bondevik I i 1997 la frem en strategiplan hvor entreprenørskap og etableringsperspektivet skulle være en integrert del av opplæringen. Komiteen mener entreprenørskap skal være et redskap for en mer åpen og nyskapende skole der elevene utvikler kreativitet og pågangsmot. Det handler like mye om en tenkemåte som et tiltak eller en metode. «Oppdragelse» til entreprenørskap krever engasjement, ikke bare fra skolens side, men også fra foreldre, nærings- og arbeidsliv, offentlige etater og fra frivillige organisasjoner. Komiteen mener det er viktig at skolene benytter seg av de potensielle samarbeidspartenes innsikt og kompetanse for å bedre kunne styrke de unges deltagelse i utvikling av både skolen og lokalmiljøet. Da er det også viktig at lærerutdanningen vektlegger entreprenørskap og forbereder studentene på dette.

LIKESTILLING

Komiteen har merket seg at det både starter og fullfører flere kvinner enn menn på bachelor- og masterutdanningene, samt at noen flere kvinner enn menn også tar ph.d., mens det fortsatt er overvekt av menn i nye post.doc.-stillinger og stillingskategorier på høyere nivå i den akademiske karrierestigen. Komiteen mener at mye av forklaringen på dette ligger i at karrieren i academia er preget av midlertidighet og usikkerhet, noe som nok påvirker kvinner til å ta andre og sikrere yrkesvalg enn menn. Komiteen mener at kampen mot midlertidighet også må sees i et likestillingsperspektiv, og legger vekt på at det arbeidet institusjonene sammen med nasjonale myndigheter gjør for å redusere bruken av midlertidighet, følges opp.

Komiteen er tilfreds med at det settes av midler til tiltak for å øke andelen kvinner i forskningen, fordi likestilling i academia ikke kommer av seg selv.

3.5 Utdanningsfinansiering

Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning

Departementet foreslår en bevilgning på kr 11 146 787 000 under dette kapitlet (eksklusiv overslagsbevilgningen for økte lån under post 90, som behandles av finanskomiteen).

Regjeringen mener det er viktig å opprettholde kjøpekraften i støtten til elever, studenter og lærlinger, og har regulert satsene i støtteordningene for utdanning i takt med prisstigningen hvert år. Basisstøtten for undervisningsåret 2012–2013 vil være 92 500 kroner.

I proposisjonen foreslås flere mindre justeringer av utdanningsstøtten, bl.a. i ordningen med å omgjøre utdanningslån til stipend. Hensikten er å bidra til at regelverket blir mer smidig. Med sikte på økt internasjonalisering av utdanning foreslår departementet bl.a. en ny ordning med støtte til språkopplæring for studenter i enkelte land og å utvide antallet elevgrupper på videregående nivå som kan få utdanningsstøtte til utvekslingsopphold i utlandet.

Komiteen er glad for at moderniseringsarbeidet som er gjort i Statens lånekasse for utdanning så langt ser ut til å innfri forventningene og gi bedre og raskere saksbehandling for kundene. De mål Lånekassen satte seg for gjennomføring av saksbehandlingen er i stor grad oppnådd, og disse resultatene vil etter all sannsynlighet bli bedret ytterligere i løpet av 2011 og framover. Fullføringen av moderniseringsprogrammet ser igjen ut til å ta lenger tid enn planlagt, og komiteen peker på de ulemper dette kan føre til for brukerne. Komiteen peker også på viktigheten av å sørge for at det legges til rette for bruk av stadig nye digitale enheter. Komiteen har forståelse for at det i dette arbeidet er nødvendig å inngå avtaler som forplikter utover det bevilgede beløp for 2012.

Komiteen viser til Lånekassens stadig økende antall kunder som et resultat av økningen i antall elever og studenter. Lånekassen har nå ca. 898 000 kunder. Av disse er ca. 547 600 i tilbakebetalingsfasen. I undervisningsåret 2010–2011 var det ca. 461 000 elever, lærlinger og studenter, og av disse fikk ca. 370 000 støtte fra Lånekassen.

Komiteen minner om Lånekassens viktige oppgave med å medvirke til at hver enkelt står fritt i valg av utdanning uavhengig av geografiske forhold, alder, kjønn, funksjonsevne eller økonomisk og sosial bakgrunn.

Komiteen peker i tråd med dette på viktigheten av å etablere forutsigbare ordninger som sikrer at kjøpekraften opprettholdes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folke-

parti og Venstre minner om at forutsigbarhet er viktig for de som mottar studiefinansiering. Det bør derfor opprettes permanente ordninger for justering av studiefinansieringen som sikrer en årlig utvikling i tråd med utviklingen av lønns- og kostnadsnivået i samfunnet for øvrig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre vil påpeke viktigheten av at studiefinansieringsordningen er mest mulig uavhengig av størrelsen på statstilskuddet til den enkelte utdanningsinstitusjon. Større statstilskudd reduserer behovet for studieavgift, og dette kan ha konsekvenser for rekrutteringen. Alle de godkjente institusjonene, private eller offentlige, bør ha de samme mulighetene til å rekruttere studenter og dermed samme mulighet for å utvikle seg og ta posisjon både nasjonalt og internasjonalt. Disse medlemmer viser til gjeldende ordning for konvertering av studielån til stipend der 40 prosent av studielånet konverteres til stipend ved fullført utdanning. Studenter som må betale studieavgift får lån til å dekke dette, men denne delen av lånet er ikke med i beregningen av stipendet. Dette resulterer i at disse studentene sitter igjen med en større lånebelastning etter endt utdanning. Disse medlemmer mener dette er urimelig og bør ryddes opp i.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere endringer i studiestøttesystemet for studenter ved private institusjoner slik at en større del av tilleggslånet til studieavgifter kan gjøres om til stipend dersom eksamen er bestått innen normert tid.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at alle de tre rødgrønne partiene både i 2005 og i 2009 gikk til valg på å øke studiestøtten fra 10 til 11 måneder, altså med 10 pst. utover pris- og lønnsvekst, men heller ikke denne gangen foreslår disse partiene en bedring i studentenes kjøpekraft. Det er etter disse medlemmers oppfatning en gåte hvordan regjeringspartiene har forhandlet bort noe alle var enige om. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett hvor posten ble foreslått økt med 52,1 mill. kroner for å gi en kjøpekraftutvikling på 1,8 pst.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er urimelig at studentene får siste utbetaling i mai, all den tid eksamen i stor grad er i juni. Dette gir mange en vanskelig økonomisk situasjon i denne perioden. Disse medlemmer viser til at nær sagt alle partier på

Stortinget har gått inn for å utvide støtten til 11 måneder.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om å utvide studiestøtten til 11 måneder fra og med høsten 2012.»

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre merker seg at regjeringen, til tross for lovnader fra samtlige rød-grønne partier i valgkampen 2009, heller ikke denne gang foreslår å innføre 11 måneders studiestøtte for studenter. Dette punktet, som både Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har programfestet, er heller ikke en del av Soria Moria II. Det er etter disse medlemmers mening en gåte hvordan regjeringspartiene har forhandlet bort et punkt i regjeringserklæringen som de samme partiene har programfestet.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det foreslås å innføre 11 måneders studiestøtte for studenter.

Dette medlem mener at studiestøtten for 2012–2013 må indeksreguleres med utgangspunkt i støttenivået i 2005, og foreslår å bevilge 50,3 mill. kroner til dette formål. Dersom basisstøtten prisjusteres for studieåret 2005–2006 og alle påfølgende år, vil dette innebære en økning av basisstøtten i 2012 med om lag 1 700 kroner i året i forhold til nivået i foreslått budsjett. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det foreslås å bevilge 52,1 mill. kroner til dette formål.

Dette medlem viser til ordningen med ikke-behovsprøvd læremiddelstipend. Dette medlem er enig i intensjonen om gratis læremidler i den videregående skolen, men mener at den eksisterende ordningen ikke er god nok, og i praksis er blitt en byråkratisk utlånsordning som er ressurskrevende for administrasjonen og upraktisk for elevene. Dette medlem går derfor imot de foreslåtte bevilgningene til gratis læremidler, og viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det heller foreslås å innføre behovsprøvd stipend for læremidler i videregående skole. Maksimalt stipend økes til 600 kroner pr. måned. Dette er et mer målrettet tiltak som vil hjelpe dem som trenger det mest.

INTERNASJONALISERING OG BRIK-LANDENE

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, ber departementet om å åpne for utdanningsstøtte til det første året i

bachelorutdanningen i BRIK-landene (Brasil, Russland, India og Kina), ved utdanningsinstitusjoner av høy kvalitet. Kvalitetskriteriene bør være plassering på internasjonalt anerkjente rankinglister. Samtidig foreslår flertallet at departementets forslag om ettårig språkstøtte til BRIK-landene begrenses til å gjelde kun Russland og Kina. Flertallet foreslår å bevilge 520 000 kroner til støtte til første året i BA-utdanningen i BRIK-landene og 680 000 kroner til språkstøtte i Kina og Russland, samlet 1,2 mill. kroner. Dette vil erstatte de 1,2 mill. kronene departementet har foreslått til språkstøtte til alle BRIK-landene.

Flertallet foreslår kap. 2410 postene 50, 71 og 72 og kap. 5617 post 80 justert i samsvar med dette, jf. oversikten under punkt 6.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil minne om Stortingets målsetting om flere utenlandsstudenter. Statsråd Trond Giske har også påpekt behovet for å få flere studenter til å ta utdanning i Kina, og statsråd Tora Aasland har gjentatte ganger pekt på økt antall utenlandsstudenter som en del av løsningen i forhold til det økende behovet for studieplasser som de nye, store ungdomskullene utløser. Det er positivt at det i budsjettet er lagt inn midler til finansiering av 1-årige språkstudier i noen land, men disse medlemmer vil minne om at første år (Freshmanyen) ved studier i USA og ikke-vestlige land fortsatt ikke er finansiert. Finansiering av dette vil etter disse medlemmers mening kunne utløse langt større andel studenter som velger studier i utlandet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at dagens vekstøkonomier i stor grad ligger utenfor den tradisjonelle vesteuropeiske kultursfære og at det særlig i land som Brasil, Russland, India og spesielt Kina (BRIK-landene) og noen av de afrikanske landene, særlig Sør-Afrika, er høy årlig økonomisk vekst over tid. Disse medlemmer mener det er viktig for en svært eksportrettet økonomi som den norske at vi har både språklig, faglig og kulturell kompetanse som setter norsk næringsliv og forvaltning i posisjon til å delta i den veksten ikke-europeiske land nå opplever. Disse medlemmer er kjent med at de yngste studentene ofte er de mest mobile, og at det å ha tatt en bachelorgrad i et annet land signifikant øker mulighetene for at studenten senere reiser ut for å ta hele eller deler av sin masterutdanning eller ph.d.-utdanning i utlandet. Allikevel innvilges ikke norske studenter støtte til 1. året av en bachelorgrad i disse landene. Disse medlemmer har merket seg at i fagproposisjonene fra Fiskeridepartementet, Næringsdepartementet og

Kunnskapsdepartementet er samarbeidet omtalt slik: Russland nevnt 89 ganger, Kina nevnt 57 ganger og Brasil 43 ganger. Disse medlemmer tolker dette som om regjeringen vil skape inntrykk av at de tar disse relasjonene på alvor, men finner det noe underlig at det ikke legges til rette for at studenter kan ta hele bachelorgrader i disse landene. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiet budsjett hvor det ble foreslått å styrke kap. 2410 med 11,7 mill. kroner slik at det kan innvilges støtte til førsteåret på bachelorstudier også i land med 4-årig bachelor, for eksempel BRIK-landene, Sør-Afrika og USA.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det bevilges 11,7 mill. kroner til dette.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å bevilge 11,6 mill. kroner til støtte til 1. års høyere utdanning i ikke-vestlige land, samt støtte til Freshman-året i USA.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det på denne bakgrunn foreslås å samlet bevilge 11,7 mill. kroner for å gjeninnføre støtte til Freshman-året i USA og reell mulighet til første års utdanning i ikke-vestlige land.

4. Merknader til kapitler for trossamfunn og kirke

Når det gjelder kapitler og poster som ikke er omtalt nedenfor, har komiteen ingen merknader og slutter seg til regjeringens forslag.

4.1 Kulturdepartementet – tilskudd til trossamfunn m.m.

Under programkategori 8.15 Samfunns- og frivillighetsformål behandles bare kap. 310 i denne innstillingen. Kapitlet gjelder tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke. Øvrige kapitler behandles av familie- og kulturkomiteen. Kirkesakene sorteres under Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, se punkt 4.2 nedenfor.

Kap. 310 Tilskudd til trossamfunn m.m.

Departementet foreslår en bevilgning på 213 156 000 kroner under dette kapitlet. Tilskuddet til trossamfunn og livssynssamfunn er en lovhemlet overslagsbevilgning, beregnet ut fra medlemstall. Tilskuddet til private kirkebygg foreslås avvirket.

Komiteen støtter regjeringens målsetting om å føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitik og fremme dialog og samarbeid mellom tros- og livssynssamfunnene både lokalt og nasjonalt. Komiteen viser til at post 70 er en overslagsbevilgning som skal dekke utgifter til den rettighetsbaserte tilskuddsordningen til tros- og livssynssamfunn. Satsen for det statlige tilskuddet beregnes på grunnlag av de årlig budsjetterte utgiftene til Den norske kirke. Under post 76 utbetales det skjønnsmessig beregnet tilskudd til tre ulike råd for tros- og livssyn. Den norske kirke deltar i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn og Norges Kristne Råd.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil i tilskuddet for 2012 til tros- og livssynssamfunn legge inn nok midler til at samfunnene kan finansiere egne paraplyorganisasjoner, slik at dette ikke lenger er en post på statsbudsjettet. Disse medlemmer mener at finansiering av Brønnøysundregistrenes system for kontroll av fødselsnummer og dobbeltmedlemskap ivaretas av denne posten. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett der post 70 ble hevet med kr 5 540 000.

Disse medlemmer mener støtte til paraplyorganisasjoner som Islamsk råd, Norges Kristne Råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn ikke bør bevilges over statsbudsjettet. Disse medlemmer mener menighetene selv bør ta ansvar for å finansiere slike paraplyorganisasjoner, og vil derfor fjerne post 76 for tilskudd til råd for tro og livssyn. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett der denne bevilgningen uavkortet er overført til post 70 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor det foreslås å bevilge 0,6 mill. kroner til flerkulturelt kirkelig nettverk i regi av Norges Kristne Råd.

PRIVATE KIRKEBYGG

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til Prop. 1 S (2011–2012) fra Kulturdepartementet hvor tilskuddsordningen til private kirkebygg er foreslått avvirket. Flertallet viser til at formålet med bevilgningen er å gi trossamfunn utenfor Den norske kirke og private stiftelser og frivillige organisasjoner innenfor Den norske kirke anledning til å kjøpe eller bygge kirkebygg med lavere egenfinansiering. Flertallet ønsker å opprettholde ordningen, og viser til at disse partier i finansinnstillingen har gått inn for å bevilge

9 mill. kroner til dette formålet, jf. Innst. 2 S (2010–2011).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at regjeringen foreslo å fjerne tilskuddsordningen til kirkebygg for trossamfunn utenfor den norske kirke. Disse medlemmer mener det er bra at stortingsflertallet snudde i denne saken og i finansinnstillingen støttet opprettholdelse av tilskuddet med 9 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at formålet med bevilgningen er å gi trossamfunn utenfor Den norske kirke og private stiftelser og frivillige organisasjoner innenfor Den norske kirke anledning til å kjøpe eller bygge kirkebygg med lavere egenfinansiering. Det blir gitt tilskudd pr. kvadratmeter til nybygg, kjøp av lokaler eller utvidelse av lokaler. Tilskuddet er på 825 kroner pr. kvadratmeter. Disse medlemmer viser til at byggekostnadene for det enkelte bygg har vært gjenstand for stor økning de senere årene. Disse medlemmer kan ikke se at dette er tatt høyde for i de senere års bevilgning, og mener det er behov for å vurdere om tilskuddet er tilstrekkelig.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, vurdere nærmere om tilskuddet pr. kvadratmeter til private kirkebygg i tilstrekkelig grad tar høyde for økningen i byggekostnader de senere år.»

4.2 Fornyings-, administrasjons- og kirke-departementet – Den norske kirke

Den offentlige finansieringen av Den norske kirke er delt mellom staten og kommunene. Kommunene har det finansielle ansvaret for drift og vedlikehold av kirker, kirkegårder og andre lokalkirkelige utgifter. Programkategorien 01.90 omfatter de statlige bevilgningene til Den norske kirke. Tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke hører inn under Kulturdepartementet.

Rentekompensasjonsordningen for kirkebygg sorterer under Kommunal- og regionaldepartementet (kap. 582 post 61).

Programkategorien 01.90 omfatter driftsutgiftene til de regionale og sentralkirkelige organer (Kirkrådet, Kirkemøtet, biskopene og bispedømmerådene), prestedtjenesten og Det praktisk-teologiske seminar. Videre hører tilskudd til kirkelig virksomhet, bl.a. til kirkens trosopplæring, Sjømannskirken og døvemenighetene til her, samt utgifter til det bygningsmessige vedlikeholdet av Nidaros domkirke og Erkebisppegården og utgifter til krigsgravtjenesten. Departementet forvalter det kirkelige lovverket, kir-

keloven og gravferdsloven, og har etatsansvaret for bl.a. Opplysningsvesenets fond.

Regjeringen redegjør i proposisjonen for utfordringer og utviklingstrekk i kirkeordningen og kirkens reform- og fornyelsesarbeid. Med kirkeforliket 10. april 2008 ble det lagt til rette for at det i løpet av 2012 kan gjennomføres en forfatningsreform som endrer det konstitusjonelle forholdet mellom staten og Den norske kirke. Det framgår av forliket at vesentlige elementer i dagens ordning skal videreføres. Den norske kirkes ordning skal fortsatt reguleres i en egen kirkelov, og kirken skal fortsatt ha en offentlig finansiering. Kirkelige instanser identifiserer nå utfordringene og trekker opp målene for det videre arbeidet. Kirkrådet har igangsatt et arbeid med å utrede forslag til en ny helhetlig kirkeordning, med sikte på behandling i kirkelige organer i løpet av 2012–2013.

Regjeringen viser til at kirkevalgene i 2009 og 2011 er gjennomført med bakgrunn i kirkeforliket og de forutsetninger som demokratireformen trekker opp. Den faglige sluttevalueringen av demokratireformen er forutsatt ferdigstilt rundt årsskiftet 2011/2012. Regjeringen mener framdriften i oppfølgingen av kirkeforliket er som forutsatt.

Dersom Stortinget vedtar foreliggende forslag til grunnlovsendringer, vil endringene tre i kraft straks. Dette innebærer at konsekvensene i øvrig lovverk må tre i kraft på tilnærmet samme tidspunkt. Regjeringen tar sikte på, foruten en gjennomgang av demokratireformen, å legge fram forslag til nødvendige lovendringer våren 2012.

Når det gjelder oppfølging av vedtatt gravferdslov, jf. Innst. 393 L (2010–2011), opplyser departementet at spørsmålet om et utvalg til å utrede endringer i systemet for avgifter og brukerbetaling ved gravferd er til vurdering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett kap. 582 post 61, der rammen til rentefrie lån til kirkebygg ble økt med 1 mrd. kroner.

Kap. 1590 Kirkelig administrasjon

Departementet foreslår en bevilgning på 643 250 000 kroner under dette kapitlet.

KIRKELIG ADMINISTRASJON (POST 1)

Komiteen viser til at det er Kirkemøtets oppgave å foreta prioriteringer av de ulike satsingsområder i kirken. Bevilgningene under kapitlet skal understøtte Kirkemøtets mål for Den norske kirke som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke. Komiteen har merket seg at Kirkemøtet har vedtatt følgende satsingsområder for Den norske kirke i perioden 2009–2014: Fornyelse av kirkens

gudstjenesteliv, videreføring og utvikling av trosopp-læringsreformen, styrke menighetenes diakonale omsorgstjeneste, videreutvikling og styrking av rollen som kulturformidler og utvikling av samisk kirkeliv i pakt med samiske tradisjoner og samisk selvforståelse. Komiteen er enig med departementet i at Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke, som inviterer mennesker i alle aldre og livssituasjoner til tro og fellesskap. Kirken bidrar til å styrke lokalsamfunn, målbære menneskeverdet og utfordre til solidaritet.

SJØMANNSKIRKEN (POST 71)

Komiteen registrerer at Sjømannskirken ved sin tilstedeværelse i mer enn 80 land og på alle kontinenter ved siden av sin ordinære sjømannskirkedrift representerer en viktig trygghetsfaktor for både turister og nordmenn bosatt i utlandet. Komiteen vil understreke betydningen av dette arbeidet. Komiteen har merket seg at det diakonale behovet ved flere stasjoner er økende. Sjømannskirken registrerer en særlig økning i sosialsaker der barn er involvert.

Komiteen viser til at Sjømannskirken i budsjettforslaget får kompensert for pris- og lønnsutviklingen med bevilgning på 2,1 mill. kroner. Dette er i tråd med tidligere vedtak i Stortinget om at støtten til Sjømannskirken skal dekke personalkostnadene.

Komiteen viser til Innst. 12 S (2010–2011) hvor en samlet komité uttaler:

«Komiteen registrerer samtidig at Sjømannskirken har fått økte personalkostnader ut over ordinær prisutvikling knyttet til endringer i skatte- og pensjonsforhold for arbeidstakere i utlandet. Komiteen ber på denne bakgrunn regjeringen vurdere en full dekning av merkostnadene.

Komiteen registrerer at det er et gap mellom antall årsverk i utarbeidet til Sjømannskirken og det antall som ligger til grunn for tilskuddet over statsbudsjettet.

Komiteen har merket seg at Sjømannskirken for 2011 etter mange års vekst nå må redusere totalbudsjettet og nedbemanne utarbeidet. Komiteen ber regjeringen vurdere å øke antallet stillinger i tråd med Sjømannskirkens økende behov.»

Komiteen har merket seg at det i budsjettforslaget for 2012 ikke er vurdert en full dekning av merkostnadene knyttet til endringer i skatte- og pensjonsforhold for arbeidstakere i utlandet eller en økning i antall stillinger i tråd med Sjømannskirkens økende behov.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser videre til Sjømannskirkens arbeid med barn som har norsk mor eller far i Thailand. Flertallet går inn for å bevilge

0,5 mill. kroner til arbeidet, i tråd med disse partiers forslag i finansinnstillingen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at Sjømannskirken fortsatt ønsker en finansieringsordning basert på at staten dekker personalkostnadene og at organisasjonen dekker øvrige driftskostnader. Disse medlemmer mener regjeringen de nærmeste årene må redusere gapet mellom antall årsverk i utarbeidet til Sjømannskirken og det antall som ligger til grunn for tilskudd over statsbudsjettet slik at tilbudet til nordmenn i utlandet ikke svekkes vesentlig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at arbeidsoppgavene til Sjømannskirken er økende og at dette ikke står i forhold til antall årsverk som er nødvendig for å opprettholde en god og nødvendig tjeneste.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett der det på post 71 ble foreslått en økning på 6 mill. kroner for å styrke Sjømannskirken.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det ble foreslått å øke bevilgningen til Sjømannskirken med 12 mill. kroner for å øke antall årsverk det gis støtte for.

KIRKENS RESSURSSENTER MOT VOLD OG OVERGREP (POST 71)

Komiteen vil understreke det viktige arbeidet som utføres av Kirkens ressursenter mot vold og seksuelle overgrep. Ressurssenteret gjør et faglig godt arbeid som det er behov for. Virksomheten har en forståelse for og tverrfaglig kompetanse knyttet til hvordan religiøsitet, teologi og det kristne miljøet har spesielle utfordringer når overgrep og krenkelser skjer.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å øke bevilgningen til Kirkens ressursenter mot vold og overgrep med 2 mill. kroner.

TILSKUDD TIL KIRKELIG VIRKSOMHET I KOMMUNENE (POST 72)

Komiteen har merket seg at departementet fra 2006 har kuttet 86 mill. kroner på denne posten. Målsettingen med tilskuddet har vært å styrke det økonomiske grunnlaget for kirkens lokale virksomhet utover det som følger av kommunenes utgiftsforplik-

telser etter kirkeloven. Komiteen viser videre til at det i forståelse med

Kirkerådet og Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon (KA) de senere år har vært avsatt midler til sentrale tiltak som kan gi utgiftsbesparelser, effektiviseringsgevinster eller lettelser for den lokale kirkeforvaltningen.

Komiteen har merket seg Riksrevisjonens undersøkning av vedlikehold og sikring av kyrkjebygg (Dokument 3:10 (2010–2011)) samt rapporten «Kirkekontroll 2009–2010» fra KA om tilstand og sikring av kirkebygg. Rapportene viser at vedlikeholdstilstanden for kirkebyggene i Norge er bedret de senere år, men også at et stort antall kirker er preget av manglende vedlikehold og sikring. 586 kirker er vurdert å ha utilfredsstillende tilstand. 60 pst. av disse, til sammen 354 kirker, er fredet eller vurderes å ha særlig verneverdi. Komiteen vil advare mot at manglende sikring kan føre til at uerstattelige kulturverdier går tapt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det er for dårlig brann- og innbruddssikring i flertallet av kirkebyggene. Disse medlemmer er særlig bekymret for dårlig sikring av fredete og verneverdige kirker. Mange av disse har også inventar med store kulturminneverdier. Kommunene har det grunnleggende økonomiske ansvaret for drift og vedlikehold av kirker.

Ut fra statens ansvar for kulturminner med nasjonale verdier ser disse medlemmer det likevel som nødvendig med statlige bidrag for et nasjonalt løft i sikringsarbeidet av fredete og verneverdige kirker.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2012 legge fram en helhetlig plan for statlige tiltak for brann- og innbruddssikring av fredete og verneverdige kirker. Planen bør beskrive de største utfordringene på feltet, gjennomgå gjeldende lov- og regelverk, og inneholde forslag om hensiktsmessige statlige tiltak.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at det er et stort behov for å styrke det økonomiske grunnlaget for kirkens lokale virksomhet. Særlig gjelder dette brannsikring og vedlikehold av kirkene.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der dette ivaretas ved at kap. 1590 post 72 styrkes med 30 mill. kroner.

Disse medlemmer viser videre til rapporten «Kirkekontroll 2009–2010» fra Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon (KA) om tilstand og sikring av kirkebygg. Rapporten peker på at fellestrådenes innsats for å bedre vedlikeholdet av kirkebyggene har økt betydelig de siste årene. Ifølge rapporten har rentekompensasjonsordningen vært et viktig bidrag for økte kommunale bevilgninger til vedlikehold av kirkebygg.

Disse medlemmer viser til at rapporten fra KA påpeker at det er for dårlig brann- og innbruddssikring i flertallet av kirkebyggene. Disse medlemmer er særlig bekymret for dårlig sikring av fredete og verneverdige kirker. Mange av disse har også inventar med store kulturminneverdier. Kommunene har det grunnleggende økonomiske ansvaret for drift og vedlikehold av kirker. Ut fra statens ansvar for kulturminner med nasjonale verdier ser disse medlemmer det likevel som nødvendig med statlige bidrag for et nasjonalt løft i sikringsarbeidet av fredete og verneverdige kirker.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett der kap. 1590 ny post 78 styrkes med 120 mill. kroner til oppgradering og brannsikring av kirkebygg.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at både Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon (KA) og Riksrevisjonen rapporterer om alarmerende tilstander knyttet til kirkebyggene rundt om i landet. Det pekes på at fellestrådenes innsats for å bedre vedlikeholdet på kirkebyggene har økt betydelig de siste årene. Rentekompensasjonsordningen har vært et viktig bidrag for økte kommunale bevilgninger til vedlikehold av kirkebygg.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener det er behov for sterkere grep for å sette i stand kirkene, og i Kristelig Folkepartis alternative budsjett ble derfor rammen for rentefrie lån økt med 500 mill. kroner, samt 17,5 mill. kroner bevilget til sentrale tiltak for kirkebygg.

TROSOPPLÆRING (POST 75)

Komiteen mener at i et stadig mer flerkulturelt samfunn vil dialog og fruktbar sameksistens på tvers av kulturelle og religiøse forskjeller være nært knyttet til den enkeltes kunnskap om egen tro og religiøse identitet. Komiteen mener Trosopplæringsreformen i Den norske kirke er et viktig bidrag til dette. Komiteen viser til at opplæringen skal legge til rette for at alle som er døpt, får kunnskap om, erfaring med og forståelse av hva dåpen og troen innebærer. Trosopplæringen i kirken, på samme måte som tros- og livssynsopplæringen i andre tros- og livs-

synssamfunn, skal stimulere til identitetsbygging og forståelse av egen kultur og tradisjon. Kjennskap og trygghet i forhold til eget livssyn er en viktig forutsetning for toleranse og respekt for andres tro og livssyn.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at det i St.meld. nr. 7 (2002–2003) Trusopplæring i ei ny tid, jf. Innst. S. nr. 200 (2002–2003), ble lagt til grunn en budsjettmessig opptrapping til rundt 250 mill. kroner for gjennomføring av reformen. Tidsperspektiv og opptrappingsplan for reformen ble anslått til 5–10 år. I meldingen ble det understreket at opptrappingsplanen må vurderes hvert år i lys av den aktuelle budsjettssituasjonen. Flertallet har merket seg at departementet i lys av dette ikke anser det som mulig å si noe om framdriften for den budsjettmessige opptrappingen av reformen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener trosopplæringen er en forutsetning for å opprettholde en bred og engasjert folkekirke. Disse medlemmer støtter at reformen må gjøres landsdekkende. Disse medlemmer viser til at Stortinget har fastsatt at Trosopplæringsreformen skal være et 5-årig prosjekt løpende fra 1. januar 2004 og i fem år, og at reformen så skulle trappes opp de neste fem årene. I St.meld. nr. 7 (2002–2003) ble det anført et budsjettmål på 250 mill. kroner til reformen i 2003-kroner. Disse medlemmer har merket seg at departementet i proposisjonen nå bryter denne opptrappingsplanen:

«Det er etter dette ikke mulig å si noe om fremdriften i den videre budsjettmessige opptrappingen eller når reformen regnes som fullfinansiert.»

Disse medlemmer har siden 2006 vært kritisk til at opptrappingsplanen for bevilgningene til trosopplæring i Den norske kirke ikke følges opp. Disse medlemmer er negative til at regjeringen nå foreslår å skyve opptrappingsplanen for Trosopplæringsreformen ut i det uvisse. Dermed må veldig mange menigheter leve i uvisshet på ubestemt tid for når de vil få trosopplæringsmidler. Stortinget har fastsatt at Trosopplæringsreformen skal være et 5-årig prosjekt løpende fra 1. januar 2004, og at reformen så skulle trappes opp de neste fem årene til 250 mill. kroner i 2003-kroner. Regjeringen bryter nå med dette vedtaket.

Disse medlemmer viser til at budsjettforslaget med en økning på 6 mill. kroner ikke engang dekker lønns- og prisveksten. Budsjettforslaget er derfor en reell reduksjon av rammen for trosopplæringsre-

formen. Reformen har vært en viktig fornyelse av folkekirken som har gitt gode tilbud til bredden av folkekirkens medlemmer. Med god grunn har reformen vært vurdert som den viktigste fornyelsen av folkekirken. Disse medlemmer viser til at mange menigheter allerede har ventet mange år uten å ha fått midler til en fornyet trosopplæring, og at budsjettforslaget innebærer at det ikke er rom for økning av antall menigheter som får midler til en fornyet trosopplæring i 2012.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at reform av trosopplæringen i Den norske kirke ble igangsatt fra 2004 med bakgrunn i Innst. S. nr. 200 (2002–2003) og St.meld. nr. 7 (2002–2003) Trusopplæring i ei ny tid. Disse medlemmer vil minne om at endringer i grunnskoleloven når det gjelder dåpsopplæring og endringer i kristendomsfaget i skolen, gjør at skolen ikke lenger har ansvar for dåpsopplæring, og at Den norske kirke, som statskirke i Norge, har fått et forsterket ansvar for dåpsopplæring. Dette ansvaret har ikke kirken ressurser til å følge opp.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett der kap. 1590 post 75 foreslås økt med 30 mill. kroner slik at flere prostier kan få ta del i opplæringen.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det er foreslått å øke bevilgningen med 6 mill. kroner for å dekke kostnadsveksten ved eksisterende satsing.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett hvor det ble foreslått å øke bevilgningen med 40 mill. kroner for å nå den fastsatte målsettingen innen 2013.

NIDAROS DOMKIRKE (POST 73)

Komiteen viser til at målsettingen med tilskuddet er å styrke den kirkelige og musikalske virksomheten ved Nidaros domkirke. Statstilskuddet har bakgrunn i Nidarosdomens karakter av nasjonalhelligdom. Komiteen har merket seg at posten er foreslått videreført på samme nivå som i 2003.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at både Nidarosdomen og Oslo domkirke har en spesiell posisjon. Nidarosdomen er en nasjonalhelligdom. Disse medlemmer mener derfor det er viktig å styrke den kirkelige og musikalske aktiviteten ved Nidaros domkirke.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, der tilskuddet på post 73 til Nidaros domkirke ble øket med 1 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å øke bevilgningen til Nidaros domkirke med 2 mill. kroner.

OSLO DOMKIRKE (POST 74)

Komiteen viser til at målsettingen med tilskuddet under posten er å styrke den kirkelige og musikalske virksomheten ved Oslo domkirke. Stats-tilskuddet har bakgrunn i at Oslo domkirke har enkelte riksdekkende oppgaver. Komiteen har merket seg at posten er foreslått videreført på samme nivå som i 2003.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Oslo domkirke har hatt en spesiell rolle blant annet etter hendelsene 22. juli 2011. Flertallet vil på denne bakgrunn styrke bevilgningen til Oslo domkirke med 1 mill. kroner utover regjeringens budsjettforslag, i tråd med disse partiers forslag i finansinnstillingen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Oslo domkirke har viktige nasjonale oppgaver, og mener derfor det er viktig å styrke den kirkelige og musikalske aktiviteten ved Oslo domkirke.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til partiets alternative budsjett, der tilskuddet til Oslo domkirke på post 74 ble økt med 2 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener budsjettposten til Oslo domkirke må styrkes og viser til Høyres alternative budsjett hvor kap. 1590 post 74 er styrket med 1 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å øke bevilgningen til Oslo domkirke med 2 mill. kroner.

GRAVFERDSFORVALTNING (POST 76)

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at lokale menigheter står overfor store utfordringer knyttet til stat/kirke-reformen, og viser videre til at gravferdsforvaltningen har behov for økt kompetanse i møte med det økende

livssynsmangfoldet. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett der det ble foreslått å øke kap. 1590 post 76 med 1 mill. kroner for å styrke gravferdsforvaltningens kompetanse.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det ble foreslått å øke bevilgningen til lokal omstilling i forbindelse med stat/kirke-forliket og styrking av gravferdsforvaltningens kompetanse over post 76 med 2 mill. kroner.

NASJONALT PILEGRIMSSENTER

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det over noen år har blitt utviklet en mer bevisst politikk om styrking av pilegrimstradisjonene i landet vårt. Utviklingen har imidlertid ikke vært så god som den kunne og burde vært. Det er et stort potensial som ikke blir tatt ut på grunn av for liten satsing. Disse medlemmer mener en sterkere satsing på pilegrimstradisjonen er viktig for å synliggjøre den kristne arvens betydning i landet vårt og Europa for øvrig, samtidig som det kan gi betydelig merverdi på andre områder. Disse medlemmer viser til at pilegrimssatsningen kan gi inspirasjon og optimisme til å utvikle lokal natur- og kulturarv som viktige bærebjelker i utviklingen av lokalsamfunnet.

Disse medlemmer viser til at Riksantikvaren i 2011 etablerte et midlertidig, nasjonalt pilegrimssenter i Trondheim. Disse medlemmer viser til at det i årets budsjettproposisjon fra Miljøverndepartementet redegjøres for at det i 2010 og 2011 har vært arbeidet med å utvikle en nasjonal pilegrimsstrategi under ledelse av Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet. Målet er at strategien skal bli ferdig i løpet av 2011. I 2012 vil det i samarbeid mellom Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet og andre berørte departementer bli vurdert å etablere en varig driftsorganisasjon som skal koordinere pilegrimsarbeidet gjennom et permanent, nasjonalt pilegrimssenter.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre har store forventninger til den varslede pilegrimsstrategien, og mener det er på høy tid å få etablert en varig driftsorganisasjon og et permanent nasjonalt pilegrimssenter. Det er viktig at pilegrimssaken følges opp av flere departementer, og ikke svekkes fordi departementene ikke klarer å jobbe sammen.

IKT-TJENESTER

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folke-

parti og Venstre viser til at Kirkerådet og Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon (KA) sammen har presentert en felles samordning av kirkens IKT-tjenester for Den norske kirke. Disse medlemmer mener at dette fortsatt vil være et viktig innsatsområde i årene framover, både for å effektivisere ressursbruken og for å gjøre kirken bedre i stand til å samordne og forbedre tilbudet til medlemmene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke behovet for fortsatt statlig medvirkning i arbeidet med felles kirkelig IKT-strategi og viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett der det ble foreslått 2 mill. kroner til dette formålet over ny post 22 IKT i kirkelig sektor.

Disse medlemmer viser videre til at det i rapporten fra KA oppgis at tilgjengeligheten for bevegelseshemmede er utilfredsstillende i ca. 40 pst. av kirkene. Tilgjengeligheten er svakest i fredete og verneverdige kirker. Disse medlemmer er kjent med at kravene om universell utforming reiser særlige utfordringer i eldre kirker. Disse medlemmer er opptatt av at det arbeides mer for tiltak som kan øke tilgjengeligheten i fredete og verneverdige kirker, samtidig som det tas hensyn til de kulturminneverdiene som disse byggene representerer.

Kap. 1591 Presteskapet

Departementet foreslår en bevilgning på 879 857 000 kroner under dette kapitlet.

Komiteen mener Den norske kirke som en landsomfattende åpen folkekirke er avhengig av en prestetjeneste som er nærværende i alle lokalsamfunn. Komiteen har i tillegg merket seg at flere bispedømmer har rapportert om stram budsjettssituasjon og at de derfor har tilpasset og redusert aktiviteten for å holde budsjettet.

Ved utgangen av 2010 hadde kirken 1 300 prester tilsatt i de 11 bispedømmene. Dette tilsvarer 1 prest pr. sokn og tilsier at den enkelte prest i gjennomsnitt har ansvar for å betjene ca. 3 000 kirkemedlemmer i Den norske kirke.

Komiteen har merket seg at det fremdeles er store utfordringer både når det gjelder prestenes alderssammensetning og med rekruttering til prestetjenesten. Det er spesielt utfordrende å både ivareta en tilfredsstillende prestedekning i områder med stor folkevekst og samtidig en tilfredsstillende og tilgjengelig prestetjeneste i spredtbygde strøk. Komiteen er derfor positiv til at det fortsatt er fokus og satsing på rekruttering og at tiltak er under iverksetting for å ivareta en tilfredsstillende prestetjeneste.

Samtidig ser komiteen at det er stort behov for at flere unge tar presteutdanning for å opprettholde en

aktiv folkekirke. Komiteen ser det derfor som positivt at både Det praktisk-teologiske seminar (PTS) og Kirkelig utdanningscenter i nord (KUN) melder om økning i antallet uteksaminerte studenter.

Komiteen registrerer og har forventninger til at de tiltak det vises til i forbindelse med den landsomfattende undersøkelsen som Kirkeforskning gjennomførte i 2009 blant prestene om deres arbeidsforhold.

Komiteen er også opptatt av at de resultater som kom fram i rapporten der prestene blant annet gir uttrykk for en positiv vurdering, men samtidig etter spør at mer kollegialt samarbeid, tydeligere ledelse, mer regulert arbeidstid og fritid blir ivaretatt av bispedømmene.

Komiteen viser til at prostereformen som ble innført i 2004 og innebar en ny organisering av tjenesten med færre tjenestedistrikt, fremdeles har utfordringer i å få prostereformen til å virke optimalt etter hensikten. Komiteen stiller seg derfor positiv til en evaluering av deler reformen slik at en får et samlet grunnlag for videre oppfølging av reformen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at prestetjenesten er sentral når målsettingen om en levende og åpen folkekirke skal nås.

Disse medlemmer viser til at en står overfor en alvorlig prestemangel. Disse medlemmer mener dette er svært alvorlig sett i lys av den viktige rollen prestene har i forbindelse med diakonale handlinger for kirkens medlemmer og den viktige rolle de har for å sikre Den norske kirke som folkekirke.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener Den norske kirke som en landsomfattende åpen folkekirke er avhengig av en prestetjeneste som er nærværende i alle lokalsamfunn. Budsjettet viser til de relativt omfattende endringene som er gjennomført i presteskapet de siste årene. Formålet med disse endringene har vært å bedre arbeidssituasjonen for prestene. Presteforeningen melder om at noen forbedringer har det blitt, men konsekvensene er også økt arbeidsbelastning, mindre tilgang på vikar og generelt en strammere arbeidssituasjon. Dette kombinert med demografiske utfordringer med tilflytting til byene og økt reformtakt internt i kirken, gir mange utfordringer for dagens prester. Selv om det for 2011 ble bevilget en økning på 5 mill. kroner til Stavanger og Borg bispedømme, har fremdeles mange andre bispedømmer de samme utfordringene. Særlig gjelder dette Bjørgvin og Tunsberg bispedømme. Her er det stor tilflytting til byene.

Dette bør ikke kompenseres med å tømme distriktene for prester.

Disse medlemmer har merket seg at den enkelte prest i gjennomsnitt har ansvar for å betjene ca. 3 000 kirkemedlemmer. Til sammenligning viser tall at prestedekningen i andre nordiske land er mye høyere; Finland 1 700 medlemmer pr. prest, Sverige 2 240 medlemmer pr. prest, Danmark ca. 2 500 medlemmer pr. prest. Dette viser at det er behov for 300 flere årsverk med prestestillinger for å komme på nivå med Danmark. Da er ikke siste tall fra FAD, som viser 3 250 medlemmer pr. prest lagt, til grunn. Der- som dette tallet legges til grunn, er det behov for 356 nye prestestillinger.

Disse medlemmer registrerer at det fremdeles er utfordringer for å få prostereformen til å virke optimalt etter hensikten. Disse medlemmer stiller seg derfor positivt til en evaluering av deler av reformen.

Disse medlemmer ser at Den norske kirke har en utfordring når det gjelder å nå de mål som regjeringen har satt om at alle menigheter skal ha en fast geistlig betjening, da forutsetningen for å innfri dette ikke er ivarettatt i budsjettet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til henholdsvis Fremskrittspartiets og Kristelig Folkepartis alternative budsjetter der kap. 1591 post 1 ble økt med 30 mill. kroner for å styrke prestedetjenesten.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det ble satt av 10 mill. kroner ekstra til å styrke prestedetjenesten.

Kap. 1592 Nidaros domkirke m.m.

Departementet foreslår en bevilgning på 52 820 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at bevilgningen under dette kapitlet bl.a. gjelder Nidaros domkirkes restaureringsarbeider, som har ansvaret for Nidaros domkirke og Erkebispegården i Trondheim. Til sammen utgjør bygningsmassen nær 17 000 kvm, i tillegg kommer uteområdene. Kapitlet omhandler også bevilgninger til vedlikehold av utenlandske krigsgraver i Norge. Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR) har som mål at bygningene skal bevares, utvikles og formidles som levende kulturminner og kirkelige byggverk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ser det som merkelig og inkonsekvent at ordningen med vedlikehold av

utenlandske krigsgraver ikke omfatter nordmenn som falt i kamp i 1940 eller senere. Disse falt gjerne langt fra hjemstedet, slik at pårørende ikke har hatt mulighet til gravstell osv.

Disse medlemmer mener det representerer en klar diskriminering at gravene til norske falne ikke er sikret på samme måte som f.eks. tyske eller engelske krigsgraver som har fredning for alltid, stell på statens regning og fritak for festeavgift. Disse medlemmer vil også peke på at mange av disse gravene står i fare for bli slettet dersom ikke pårørende søker om å få forlenge festeperioden, eller det lokale kirkelige fellesråd ivaretar disse. Disse medlemmer mener det bør være slik at også norske falnes graver kan erklæres som krigsgraver etter krav fra pårørende eller etter vedtak i det lokale kirkelige fellesråd etter nærmere fastsatte vilkår. Minnesmerke over falne uten egne graver (som f.eks. krigsseilere) bør også regnes som krigsgrav.

Med bakgrunn i dette mener disse medlemmer at norske krigsgraver også skal «forvaltes med den verdighet som deres egenart tilsier», og at staten likestiller disse med utenlandske krigsgraver.

Disse medlemmer ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for å ivareta og sikre at norske krigsgraver blir forvaltet med den verdighet som deres egenart tilsier, og likestille disse med utenlandske krigsgraver.

5. Merknader til kapitler på forskningsområdet

Når det gjelder kapitler og poster som ikke er omtalt nedenfor, har komiteen ingen merknader og slutter seg til regjeringens forslag.

5.1 Forskning og utvikling i statsbudsjettet som helhet

Regjeringen gir i budsjettproposisjonen for 2012 en egen omtale av forskning og utvikling i budsjettforslaget som helhet, der prioriteringene og fordelingen på ulike departementer framgår, jf. del III i proposisjonen for Kunnskapsdepartementet.

Regjeringen ønsker å styrke den nasjonale forskningsinnsatsen i statsbudsjettet for 2012 i tråd med målene i St.meld. nr. 30 (2008–2009) Klima for forskning og Innst. S. nr. 354 (2008–2009). Hovedprioriteringer på forskningsområdet i neste års statsbudsjett er Åpen arena for fremragende forskning (FRI-PRO), bioteknologi, internasjonalisering og Senter for forskningsdrevet innovasjon.

Regjeringen viser til at forskningsbevilgningene for 2012 nominelt er økt med ca. 3,2 pst. Dette tilsvarer en liten realvekst sammenliknet med 2011. Økningen til FoU framkommer dels som økte bevilg-

ninger på poster med FoU-del og dels som satsinger på FoU-området.

Nedgangen i Fornyrings-, administrasjons-, og kirkedepartementets budsjett skyldes at byggeprosjekter i universitets- og høyskolesektoren har et forventet lavere finansieringsbehov i 2012. Økningen Kunnskapsdepartementets budsjett henger bl.a. sammen med økt kontingent til EUs rammeprogram for forskning og helårseffekten av studieplasser opprettet i 2011.

Når det gjelder FoU i statsbudsjettet, viser regjeringen til at Åpen arena for fremragende forskning (FRIPRO) sikrer finansiering til de kvalitativt beste forskningsmiljøene, i skarp konkurranse med andre. Dette er et viktig virkemiddel for høy kvalitet i forskningen. Det er avgjørende at det finnes tilstrekkelig med midler på denne arenaen for å få god balanse mellom tematiske satsinger og åpne arenaer. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningen til den åpne konkurransearenaen med 100 mill. kroner. Dette er bl.a. ment å skulle støtte opp under regjeringens prioritering av bioteknologi og MNT-fagene (matematikk, naturfag og teknologi).

Ordningen med Senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI) skal bidra til mer innovasjon gjennom samarbeid mellom forskningsintensive bedrifter og framstående forskningsmiljøer. SFI er en annen viktig del av regjeringens satsing på forskning av høy kvalitet. Regjeringen foreslår ordningen styrket med 30 mill. kroner.

Regjeringen vil at norsk bioteknologisk forskning skal være et viktig redskap for bedre helse, framtidig verdiskaping og for et bedre miljø. FUGE-programmet blir avsluttet i 2011. Regjeringen foreslår en ny strategisk satsing på bioteknologi på 85 mill. kroner, ut fra de prioriteringene i strategien for bioteknologi som regjeringen legger fram høsten 2011. I tillegg til den strategiske satsingen vil Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) kunne styrkes innenfor bevilgningen til Norges forskningsråd under Nærings- og handelsdepartementet.

Regjeringen mener den norske deltakelsen i EUs rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling er sentral for internasjonaliseringen av norsk forskning. 26 mill. kroner foreslås derfor øremerket til tiltak som skal øke forskningsinstituttene deltakelse i rammeprogrammet. Instituttene gjør det bra i rammeprogrammet. Men det er potensial for større deltakelse. Midlene skal også bidra til å styrke samarbeidet mellom instituttene og næringslivet. Siktemålet er å øke bedriftsdeltakelsen i rammeprogrammet og forskningsintensiteten i næringslivet.

I regjeringens budsjettforslag for 2012 er MAREANO-programmet foreslått økt med til sammen 36 mill. kroner over Fiskeri- og kystdepartementets, Nærings- og handelsdepartementets og Mil-

jøverndepartementets budsjetter. Økningen er knyttet til arbeidet med å kartlegge det tidligere omstridte området ved avgrensningslinjen mot Russland.

Regjeringen foreslår at Nansensenteret (NERSC – Nansen Environmental and Remote Sensing Center) blir inkludert i den statlige basisfinansieringen på fordelingsarenaen for miljøinstituttene over Miljøverndepartementets budsjett. Regjeringen går også inn for å styrke basisbevilgningen til de samfunnsvitenskaplige instituttene.

Norsk helsevesen har god infrastruktur, sentrale helseregister, landsdekkende helseundersøkelser og store biobanker. En satsing på helsedata og humane biobanker vil kunne utnytte potensialet for forskning på biologisk materiale, slik at en bedre vil kunne forutse, forebygge og behandle sykdom. Regjeringen foreslår derfor å styrke forskningssatsingen knyttet til humane biobanker og helsedata med 10 mill. kroner.

Som ledd i oppfølgingen av Nasjonal helse- og omsorgsplan foreslår Helse- og omsorgsdepartementet en omdisponering av 10 mill. kroner til en forskningsbasert følgeevaluering av samhandlingsreformen. Norges forskningsråd fikk i 2011 i oppdrag å forberede en slik evaluering.

Norges forskningsråd får bevilgninger over nesten alle departementenes budsjetter. Departementene rapporterer – i tråd med den nye målstrukturen fra 2010 – om Forskningsrådets virksomhet på sine felt gjennom departementenes proposisjoner til Stortinget.

Evaluering av Norges forskningsråd er utlyst og Technopolis Group valgt til dette. Dette arbeidet er planlagt ferdig august 2012.

Ordningen med gaveforsterkning er foreslått avvirket i regjeringens budsjettforslag for 2012. Forslaget behandles av finanskomiteen.

Fondet for forskning og nyskaping, opprettet i 1999 for å sikre en stabil og forutsigelig finansiering av forskningsbevilgningene, foreslås avvirket og fondsavkastningen videreført som ordinær bevilgning. Bakgrunnen er at fondsavkastningen er basert på renten på statsobligasjoner med ti års bindingstid, og at det nå etter ti år vil være rentenivået som avgjør om avkastningen vil gå opp eller ned. Når fondsmekanismen nå ikke blir videreført, vil ikke forskningsbevilgningene synke som følge av lavere rente også framover. I tillegg vil overgang til ordinær bevilgning innebære at de tidligere fondsfinansierte bevilgningene vil bli justert ut fra forventet lønns- og prisutvikling. Avviklingen av fondsmekanismen behandles av finanskomiteen, jf. også kap. 286 nedenfor.

Komiteen vil understreke at et kjennetegn ved et moderne kunnskapssamfunn er å gi utdanning, forskning og innovasjon stor oppmerksomhet. Forsk-

ning er en viktig forutsetning for ny kunnskap, kulturell vekst, menneskelig dannelse, fredlig konfliktløsning og sameksistens, miljøbevissthet og et innovativt og nyskapende arbeids- og samfunnsliv.

Komiteen ser fram til en grundig debatt om samsvar mellom mål, ressursinnsats og resultater i norsk forskning i kjølvannet av Fagerbergutvalgets utredning NOU 2011:6. Selv om denne utredningen primært vurderer nytten av den offentlig finansierte forskningen, bør den også kunne danne grunnlag for å drøfte betydningen av samfunnets totale forsknings- og kunnskapsutviklingsaktivitet. Komiteen mener også den kommende evalueringen av Norges forskningsråd vil være nyttig å ta med seg inn i en slik drøfting.

Komiteen er tilfreds med at departementet opererer med et vidt og nyansert nyttebegrep i sitt FoU-arbeid. All samfunnsaktivitet avhenger av å bli understøttet av relevant FoU. Komiteen mener at forutsetningen for en bred forståelse for fortsatt sterk satsing på utdanning, forskning og innovasjon er at den blir oppfattet som meningsfull i vid forstand. Komiteen vil videre understreke at det fortsatt er mye å hente på å styrke samhandlingen mellom FoU-miljøene og arbeids- og samfunnsliv.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er tilfreds med at den totale bevilgningen til forskning og utviklingsarbeid har fått en liten realvekst i et ellers stramt statsbudsjett. Under denne regjeringen har dermed bevilgningene til FoU hatt en realvekst på 27,3 pst. Hvis vi ser på offentlig finansierte forskning pr. innbygger, lå Norge i 2009 høyest i Norden og på andreplass i OECD-området.

Flertallet stiller seg bak budsjettets hovedprioriteringer som er Åpen arena for fremragende forskning (FRIPRO), bioteknologi, internasjonalisering og Senter for forskningsdrevet innovasjon.

Framtidig verdiskaping, i både i privat og offentlig sektor, i et høykostnadsland som Norge forutsetter at vi satser tungt, bredt og kvalitativt godt på forsknings- og utviklingsarbeid. Flertallet mener at dette må inkludere alt fra fremragende verdensledende forskning på aktuelle næringsområder som mat, marin, maritim, reiseliv, energi, miljø, bioteknologi, IKT og nye materialer/nanoteknologi, til mer allmennnyttig forskning som kan komme hele samfunnet til gode. Det skal i et kunnskapssamfunn som Norge ikke være spørsmål om et enten-eller, men om et både-og. FRIPRO-satsingen er ett av flere virkemidler for å få fram nyskaping og kvalitet i forskningen. Flertallet vil samtidig understreke betydningen av å ha FoU-aktiviteter også i Distrikts-Norge. Derfor er de regionale forskningsfondene, de regio-

nale forskningsinstituttene og høyskolene rundt om i landet så viktige.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at det handlingsrommet den rød-grønne regjeringen har i form av økte inntekter i større grad burde komme til syne i form av økt satsing på forskning, innovasjon og utvikling. For å opprettholde et høyt velstandsnivå må det satses på kompetanseutvikling som sikrer verdiskaping for fremtiden. Kampen om hjernene blir stadig viktigere, ikke minst i en eksportrettet og kunnskapsdrevet økonomi som den norske. Fremtiden skapes, den vedtas ikke. Investeringen i humankapital må styrkes hvis velferd og velstand skal opprettholdes.

Disse medlemmer mener at kompetanseutfordringene på kort og mellomlang sikt først og fremst ligger innen realfag/teknologi og innen helse- og velferdsfeltet. Viktige velstandsskapere som petroleumssektoren, fornybare energibedriftene og marin-/maritime næringer er alle avhengige av realfaglig kompetanse.

Disse medlemmer vil videre vise til at demografiske endringer i befolkningen vil gjøre utfordringene innen helse og omsorg større. Stadig færre unge blir tilgjengelig for å ivareta stadig flere eldres helse og omsorgsbehov. Dette medfører på den ene siden et stort og økende behov for flere sykepleiere og helsefagarbeidere. På den annen side kan det synes som en uoverkommelig oppgave å løse disse utfordringene bare med flere varme hender. Til det trenges det også smarte hjerner, nye forskningsbaserte løsninger.

Disse medlemmer mener at norske universiteters og forskningsmiljøers mulighet til å hevde seg og delta på internasjonale forskningsarenaer må bedres. Norges forskningsråds evalueringer viser at det regionale fokuset og den regionale ressursallokeringen i norsk forskning er for dominerende og medfører at miljøer som ikke når kritisk masse allikevel blir opprettholdt. Disse medlemmer mener en større andel av forskningsmidlene bør allokere innenfor rammen av en større og bredere nasjonal konkurransearena. Nasjonal forskningspolitikk må ha som hovedmålsetting at størst mulig del av norske forskningsmidler går til miljøer som leverer internasjonalt relevant forskning og er kvalifiserte til å delta i internasjonalt forskningssamarbeid.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett hvor forskning var foreslått økt med over 700 mill. kroner fordelt på budsjetttrammene til departementene OED, MD, HOD, NHD, FKD og KD, primært med mål om å styrke de nasjonale konkurransearenaene i Forskningsrådet, men også mot programmer innen realfag, teknologi, energi, helse og marin/maritim sektor.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at økonomisk krise i Europa raskt også kan bli alvorlig for norsk næringsliv, og særlig for konkurranseutsatte bedrifter og arbeidsplasser. Siden Norge har et høyere kostnadsnivå enn mange konkurrentland, er det kun gjennom høyere kvalitet og mer innovative produkter og tjenester at Norge kan styrke sin konkurransekraft. Det er derfor viktig at det satses ambisiøst på å utvikle ny kunnskap gjennom forskning og utvikling, og at resultatene av forskningen vektlegges.

Disse medlemmer mener at regjeringens forskningspolitikk ikke legger nok vekt på disse forholdene, og at regjeringens forskningsbudsjett ikke er ambisiøst nok til å styrke kunnskap og konkurransekraft og dermed trygge morgendagens velferd. Disse medlemmer viser til at Norges posisjon på internasjonale rankinger over lands konkurranseevne og innovasjonsevne bekrefter dette.

Disse medlemmer viser til at Norge ligger lavest i Norden når det gjelder forskningsinnsats både i prosent av BNP og pr. innbygger, og er bekymret for at regjeringen ikke synes å mene alvor med målsettingen om at 3 pst. av BNP skal gå til forskning.

Disse medlemmer mener det er behov for en sterkere satsing på forskning og utvikling gjennom vekt på kvalitet, internasjonalisering, sterkere samarbeid mellom akademia og bedrifter, økt vekt på kommersialisering av forskningsresultater og økt satsing på forskning i næringslivet.

Etter komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstres syn har den rød-grønne regjeringen stått for en svært defensiv og lite framtidsrettet politikk innenfor kunnskapsfeltet, og konsekvensen av dette kan blant annet bli mindre verdiskaping, færre nye arbeidsplasser og en lavere evne til å finansiere fremtidig velferd.

Med hensyn til forskningssiden av budsjettet for 2012 registrerer disse medlemmer at NIFU STEP i sin rapport 37/2011 slår fast at regjeringens forslag kun innebærer en «minimal realvekst» i bevilgningene til FoU kommende år. Videre stadfester det at «... forskningsbevilgningenes andel av BNP blir litt lavere enn i 2011 og betydelig lavere enn i 2009 og 2010». Arvid Hallén, administrerende direktør i Forskningsrådet, karakteriserer regjeringens budsjettforslag som et «svært stramt statsbudsjett», og sier videre i en kommentar på Forskningsrådets nettsted:

«Det svekker forskningen at universitets- og høyskolesektoren også gis et svakt budsjett. Dette setter institusjonene under et sterkt press med økte oppgaver i høyere utdanning og forskning. Norge kan bare

styrkes som forskningsnasjon dersom universitetene gis muligheter til en god omstilling til blant annet økt internasjonalisering. Svært stramme budsjetter gjør dette arbeidet svært vanskelig.»

Disse medlemmer deler disse betraktningene, og viser for øvrig til disse partiers samlede satsing på FoU og høyere utdanning slik denne fremkommer i Høyres, Kristelig Folkepartis og Venstres alternative statsbudsjetter for 2012, samt innledningsvis under punkt 2 og i øvrige merknader fra disse partier i denne innstillingen.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett, der norsk forskning totalt styrkes med 800 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre vil påpeke at kunnskap er det viktigste Norge kan satse på i tiden som kommer, og at en slik satsing innebærer en sikring av fremtidig verdiskaping, velferd, demokrati og dannelsen. For disse medlemmer er det et mål at Norge skal være en førsteklasses kunnskapsnasjon. Dette forutsetter at man sikrer gode og stabile rammebetingelser for grunnopplæring, høyere utdanning og forskning.

Disse medlemmer vil særlig understreke betydningen av at man prioriterer FoU og høyere utdanning. Dette innebærer blant annet at norske forskningsmiljøer må settes i stand til å møte internasjonal konkurranse og holde et høyt internasjonalt nivå. Forskning og høyere utdanning er sektorovergripende og av stor samfunnsmessig betydning, og må prioriteres deretter. For disse medlemmer er det å satse på FoU og høyere utdanning å investere i framtida – på vei inn i kunnskaps- og lavutslippssamfunnet.

Økonomiske oppgangstider i forkant av den forrige finanskrisen muliggjorde en forsterket satsing på kunnskap og FoU. Disse medlemmer konstaterer at så ikke skjedde. Disse medlemmer viser til at regjeringspartiene – som både i opposisjon, valgkamper og gjennom Soria Moria-erklæringer har erklært at de vil satse på kunnskap – så langt har presentert seks statsbudsjett som samlet sett i liten grad følger opp ambisjonsnivået som etter disse medlemmers mening er nødvendig og som sektoren etterspør.

Disse medlemmer merker seg at den ansvarlige statsråden for forskning og høyere utdanning tidligere har vært svært opptatt av å skille mellom bevilgningene til forskning og bevilgningene til høyere utdanning. Disse medlemmer mener det er både naturlig og ikke minst nødvendig å se disse bevilgningene under ett. Forskningsbevilgninger kan ikke sees løsrevet fra institusjonene og næringslivet

hvor en stor del av forskningen faktisk foregår, – og omvendt kan ikke bevilgningene til våre høyere utdannings- og forskningsinstitusjoner sees løsrevet fra forskningsbevilgningene.

GAVEFORSTERKNINGSORDNINGEN

Fleirtalet i komiteen, medlemmene fra Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at det er usikkert kor stor effekt gåveforsterkingsordninga har. Gåveforsterkingsordninga vart også først og fremst etablert for å styrkje innslaget av privat finansiering av langsiktig, grunnleggjande forskning i universitets- og høgskolesektoren, og er såleis berre ein liten del av det samla verkemiddelapparatet for å auke delen privatfinansiert forskning i Noreg. Fleirtalet meiner samstundes at Noreg har ei stor utfordring i å få løfta den privatfinansierte forskinga til eit høgare nivå. Fleirtalet ber difor om at denne utfordringa blir særskilt drøfta i arbeidet med den nye forskningsmeldinga.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre merker seg at regjeringen foreslår å avvikle gaveforsterkningsordningen fra og med budsjettåret 2012. Begrunnelsen for dette er ifølge budsjettproposisjonen for Kunnskapsdepartementet at

«det er usikkert i kva grad gaveforsterkningsordninga løyser ut ekstra gaver frå det private.»

Videre har statsråd Aasland bl.a. uttalt følgende til DN 17. oktober 2011:

«Det er to viktige grunner til at vi har foreslått å avvikle gaveforsterkningsordningen. Vi så at pengene vi bevilget årlig, ikke ble brukt opp. For det andre er vi litt usikre på hvor godt vi har truffet med ordningen. Det er usikkert om den har bidratt til å øke gavene fra private givere til forskning.»

Disse medlemmer stiller seg uforstående til påstanden om at ordningen ikke har bidratt til å øke gavene fra private givere til forskning. Siden 2006 har privatpersoner, bedrifter og stiftelser gitt ca. 1,289 mrd. kroner til forskning ved ulike offentlige institusjoner. Gavene har ført til at staten har lagt 322 mill. kroner på toppen i gaveforsterkning. Det er således helt åpenbart at gaveforsterkningsordningen har vært essensiell for å bidra til en rekke viktige FoU-prosjekter i Norge. I den grad det finnes en motivasjon for å legge ned ordningen må det, etter disse medlemmers mening, være at den rød-grønne regjeringen av ideologiske årsaker ikke ønsker private bidrag til norsk FoU.

Disse medlemmer registrerer at rammen for gaveforsterkningsordningen ikke har blitt benyttet fullt ut senere år. En naturlig konsekvens av dette burde, etter disse medlemmers mening, være å forsterke insentivene for private givere, herunder å vurdere innretningen på beløpsgrenser mv., fremfor å legge ned ordningen.

Disse medlemmer vil peke på at dersom regjeringen er bekymret for at ordningen er for lite brukt, burde man også vurdert hvorvidt det ville vært formålstjenlig å inkludere høyskoler og universitets-sykehus i ordningen.

Disse medlemmer viser til disse partiers forslag om å legge frem forslag om ytterligere insentiver for å øke andelen private bidrag til norsk forskning, jf. Innst. 2 S (2011–2012).

Disse medlemmer viser i den forbindelse også til forslagene om å bevilge 60 mill. kroner til formålet i de respektive partiers alternative budsjetter under rammeområde 16, gjengitt i denne innstilling under punkt 2.6.

FORSKNINGSFONDET

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, ser positivt på å avvikle fondsmekanismen og videreføre avkastningen som vanlige bevilgninger, dette for å skjerme forskningsbevilgningene fra den ustabiliteten og usikkerheten som fondsmekanismen og renteutviklingen ville ha skapt.

Flertallet viser til at det er rett tidspunkt å legge ned fondet nå, fordi avkastningen fra fondet fra og med 2012 vil gå ned. Dagens rentenivå er svært lavt sammenlignet med for en 10 års tid siden. I 2002 lå renten på mellom 6,2 pst. og 6,5 pst., i dag er renten på om lag 2,5 pst. (som er dagens markedsrente på 10-års statsobligasjoner). Det betyr blant annet at de to innskuddene som ble satt inn i 2002 vil få en nedgang i sin avkastning på over 650 mill. kroner. En kan øke kapital for å kompensere for redusert avkastning, men det gir ingen varig løsning på de utfordringene fondsmekanismen gir, man utsetter bare problemet til neste år.

En finansieringsmekanisme som baserer seg på et variabelt rentenivå og der bevilgningene ikke justeres i takt med pris- og lønnsveksten, vil skape uforutsigbarhet. Flertallet mener det er viktig at forskningsbevilgningene er forutsigbare, og mener derfor at videreføring av fondsavkastning som ordinære bevilgninger sikrer dette.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at regjeringen avvikler Forskningsfondet. Regjeringens begrunnelse er at

renten på statsobligasjoner er fallende, og at avkastningen dermed vil gå ned. Disse medlemmer viser til at Forskningsfondet ble opprettet i 1999 med en kapital på 3 mrd. kroner, som siden har økt til 80 mrd. kroner. Formålet med fondet har vært å sikre langsiktighet og forutsigbarhet i forskningsbevilgningene uavhengig av de årlige statsbudsjettene.

Disse medlemmer viser til at avviklingen av Forskningsfondet har skapt negative reaksjoner i forskningsmiljøene. Mange frykter at nedleggelsen vil skape usikkerhet om de fremtidige bevilgningene. Disse medlemmer viser til at regjeringen Stoltenberg II har strammet inn Skattefunn-ordningen og i budsjettet for 2012 også foreslår å avvikle gaveforsterkningsordningen. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har fremmet flere forslag i disse partiers alternative budsjetter for å styrke forskningen.

Disse medlemmer går imot forslaget om å legge ned Forskningsfondet, og har foreslått en omlegging som ytterligere vil forsterke forutsigbarheten i forskningsbevilgningene. Fremfor å ha et eget fond for forskning har disse partier foreslått følgende modell: Innenfor Statens pensjonsfond utland (SPU) øremerkes et Forskningsfond på minst 100 mrd. kroner. Hvert år kan avkastning tilsvarende 4 pst. benyttes til forskningsformål over statsbudsjettet. Retningslinjene for bruken av forskningspengene videreføres, men det legges til grunn at grønn teknologi skal være et prioritert område. Øremerking av pengene påvirker ikke forvaltningen av pengene i SPU, men innebærer at handlingsreglens intensjon om bruken av oljepenger i større grad oppfylles. Disse medlemmer mener at denne modellen gir et godt svar på de innvendinger regjeringen har hatt mot den gamle fondskonstruksjonen, og sikrer forskningen forutsigbarhet.

Disse medlemmer viser til sitt forslag om dette, fremmet i finansinnstillingen om statsbudsjettet for 2012, Innst. 2 S (2011–2012).

5.2 Kunnskapsdepartementet – forskning

Regjeringen ser høy kvalitet i forskningen som grunnlaget for videre utvikling av samfunnet og evnen til å møte sentrale samfunnsutfordringer.

Over Kunnskapsdepartementets budsjett foreslås en bevilgning på 20 mill. kroner i 2012 til utlysning av nye nasjonale forskerskoler for åtte år. Regjeringen mener det er særlig viktig å styrke doktorgradsutdanningen og forskningsaktiviteten innenfor profesjonsfagene. Forskerskolene vil også gjøre det mulig å styrke oppfølgingen av velferdsutdanningene.

Regjeringen foreslår å styrke basisbevilgningen til de samfunnsvitenskaplige instituttene med til sammen 5 mill. kroner i 2012. Dette vil gi instituttene økonomisk mulighet til å bygge opp sin langsiktige

kompetanse og slik styrke den internasjonale konkurranseevnen.

Målet med forskningsprogrammet Samfunnets kulturelle forutsetninger er å få fram ny kunnskap om de kulturelle dimensjonene ved aktuelle samfunnsutfordringer. Regjeringen foreslår å styrke programmet med 5 mill. kroner i 2012.

Når det gjelder styrkingen av Åpen arena for fremragende forskning, ordningen med Senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI), den strategiske satsingen på bioteknologi, helsedata og biobanker, samt satsingen for å øke forskningsinstituttenes deltakelse i EUs rammeprogram, vises til omtale under punkt 5.1 ovenfor.

Kap. 283 Meteorologiformål

Departementet foreslår en bevilgning på kr 327 609 000 under dette kapitlet.

Komiteen slutter seg til proposisjonen. Komiteen mener Meteorologisk institutt gjør en viktig og nødvendig innsats i samband med meteorologifaglig forskning og utvikling, klimastudier og beredskap. I en tid da vi opplever uvanlig kraftige vær fenomener, er instituttets innsats særlig viktig. Instituttet ivaretar også andre viktige oppgaver knyttet til den norske fiskerisone, samt for eksisterende og framtidige olje- og gassaktiviteter inn mot Barentshavet.

Komiteen er også opptatt av at instituttets innsats i nordområdene opprettholdes for framtiden og sees i sammenheng med nordområdeinnsatsen for øvrig.

Kap. 285 Norges forskningsråd

Departementet foreslår en bevilgning på kr 2 688 103 000 under dette kapitlet.

Komiteen tar resultatrapporten for 2010 til etterretning og slutter seg til de overordnede mål for 2012, som slår fast at Forskningsrådet skal medvirke til at Norge utvikler seg som kunnskapssamfunn, være blant de fremste samfunn når det gjelder å utvikle, dele og ta i bruk ny kunnskap, samt at forskningen skal skaffe kunnskap som kan øke verdiskapning og velferd, svare på samfunnsutfordringer og utvide grensene for erkjennelse.

Komiteen merker seg at overordnede mål samt delmålene om økt kvalitet, kapasitet og relevans, god ressursutnytting, hensiktsmessig arbeidsdeling, samhandling og struktur i forskningssystemet og at forskningsresultater blir tatt i bruk av næringsliv, samfunnsliv og forvaltning i hele landet, er i samsvar med målene fastsatt i St.meld. nr. 30 (2008–2009) Klima for forskning.

Komiteen vil understreke den viktige rollen som Norges forskningsråd har i å finansiere de tverrgående hovedprioriteringene i forskningspolitikken, og merker seg at regjeringen har igangsatt en evaluering av rådet, som ventes ferdigstilt i 2012.

Komiteen viser til at evalueringer av Innovasjon Norge og SIVA allerede er gjennomført, og ser det som naturlig at disse evalueringene og tiltak som blir foreslått, sees i sammenheng med evalueringen av Forskningsrådet, slik at det offentlige virkemiddelapparatet som skal bidra til forskning, innovasjon og entreprenørskap fremstår som helhetlig og effektivt.

Komiteen ser positivt på regjeringens satsing på forskerskoler, som er et tiltak for styrket rekruttering til sektoren.

Komiteen vil understreke behovet for ulike tiltak som kan sikre at norsk forskning holder et kvalitetsnivå som er konkurransedyktig internasjonalt, og som sikrer at norske aktører er attraktive samarbeidspartnere i internasjonale samarbeidsprosjekter. Komiteen vil særlig fremheve tiltak som Senter for fremragende forskning (SFF) og Senter for forskningsbasert innovasjon (SFI) som viktige og vellykkede tiltak i denne forbindelse. Komiteen ser også positivt på at regjeringen styrker instituttsektorens muligheter til å delta i EU-finansierte prosjekter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil peke på at Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) både for industrien og servicenæringene er en viktig medfinansieringskilde for forsknings- og utviklingsprosjekter. BIA er etter disse medlemmers oppfatning et viktig virkemiddel for å øke forskningsinnsatsen i norsk næringsliv. Programmet er i tillegg til Skattefunn det eneste programmet som åpner for at næringslivet selv definerer og gjennomfører prosjektene. Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) er et annet program i Norges forskningsråd innenfor den nasjonale konkurransearenaen. SFI bidrar til å styrke samarbeidet mellom næringsliv og academia og derigjennom næringslivets innsats for forskning. SFI bidrar også til å løfte frem de mest innovative forskningsmiljøene innenfor offentlige forskningsinstitusjoner. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett hvor det ble foreslått å styrke post 52 med 335 mill. kroner ut over regjeringens forslag, herunder 45 mill. kroner til BIA og 30 mill. kroner til SFI.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der norsk forskning samlet fikk en økning med 800 mill. kroner. De enkelte postene omtales under ulike departementer og i ulike komitéinnstillinger. Disse medlemmer mener dette viser at Høyre vil ha en bred satsing

på forskning, samtidig som noen prinsipper er gjennomgående og tydelige slik som kvalitet, internasjonalisering, mer samarbeid mellom academia og næringsliv, økt vekt på resultater av forskningen og større forskningsinnsats i næringslivet.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av at kapasiteten innen forskerutdanningene fortsatt økes, samtidig som kvalitetskravene ikke svekkes. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, der det bevilges 50 mill. kroner til flere stipendiat- og post.doc.-stillinger.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre merker seg at det i forslaget for neste års statsbudsjett ikke er satt av midler til sikkerhetsforskning i bred forstand. Disse medlemmer viser til at det er et åpenbart behov for å sikre tilstrekkelig med kunnskap og forskning knyttet til områder som samfunnssikkerhet og beredskap. Disse medlemmer viser til at forskningsprogrammet Samfunnssikkerhet og risiko (SAMRISK) nå er avsluttet, og at programstyrets sluttrapport understreker at det er behov for videre satsing på forskning om samfunnssikkerhet og risiko. Disse medlemmer er kjent med at Forskningsrådet gjennom flere år har påpekt at det er behov en bred satsing på forskning knyttet til samfunnssikkerhet og risiko. Dette må skje på tvers av etater og sektorer. Disse medlemmer deler denne vurderingen, og legger til grunn at regjeringen vil komme tilbake til Stortinget vedrørende evt. nye initiativ knyttet til sikkerhetsforskning i revidert nasjonalbudsjett 2012.

Komiteens medlem fra Venstre vil understreke at institusjonene sliter med et stort etterslep i form av vedlikehold og innkjøp av nytt vitenskapelig utstyr; utskiftingstakten er økende, og det er liten tvil om at man må prioritere også dette området dersom man vil satse på forskning og kunnskap. Dette krever langsiktig opptrapping.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det på denne bakgrunn foreslås å styrke utstyrssatsingen over Forskningsrådets budsjett med ytterligere 75 mill. kroner.

Dette medlem har merket seg at regjeringen heller ikke i sitt forslag til statsbudsjett for 2012 presenterer noe løft for forskning på fornybar energi og klima. De globale klimautfordringene er store, og krever økt forskningsinnsats. Etter dette medlems mening trenger vi mer forskning både på klimaendringer og virkningene av disse.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det på denne bakgrunn foreslås å bevilge 75 mill. kroner til en forsterket forskningssatsing på fornybare energiformer og klimatiltak.

FRIE PROSJEKTMIDLER

Komiteen vil understreke betydningen av frie prosjektmidler til forskerinitiert grunnforskning, og merker seg at regjeringen foreslår en styrking av disse midlene gjennom økt bevilgning til FriPro.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre mener at det er positivt at regjeringen velger å øke bevilgningen til fri prosjektstøtte (FriPro) med 100 mill. kroner, men etter disse medlemmers mening er ikke dette nok.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett hvor det ble foreslått å styrke FriPro med 20 mill. kroner over post 52, og til at den totale økningen blir på 120 mill. kroner til denne arenaen, i tråd med de anbefalinger som er gitt fra de største universitetene. Disse medlemmer viser også til løfte fra de største universitetene om å stille opp med et tilsvarende beløp til de prosjektene som holder høyest kvalitet, men ikke når opp. Slik ville den totale økningen til prosjekter kvalifisert gjennom den nasjonale konkurransearenaen FriPro blitt 240 mill. kroner, noe som ville medført at alle prosjektene i de øverste kvalitetskategoriene ville blitt gjennomført.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener vi må satse på kunnskap, utdanning og forskning. Dette medlem mener det er meget bekymringsfullt at dagens regjering i løpet av sine budsjetter systematisk har nedprioritert forskning og utvikling, til tross for at regjeringen har hatt et historisk stort økonomisk handlingsrom. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å øke de frie forskningsmidlene til Norges forskningsråd med 40 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det på denne bakgrunn foreslås å styrke Norges forskningsråd med ytterligere 50 mill. kroner, slik at bevilgningen til fri prosjektstøtte til sammen utgjør 150 mill. kroner.

Kap. 286 Forskningsfond

Departementet foreslår en bevilgning på i alt kr 219 000 000 under dette kapitlet i tilskudd til forskning under post 60 Regionale forskningsfond.

Fondsmekanismen i Fondet for forskning og nyskaping foreslås avvirket og fondsavkastningen videreført som ordinær bevilgning under kap. 285, jf. nærmere omtale under punkt 5.1 ovenfor.

Post 95 Fondskapital, som behandles av finanskomiteen, utgår dermed fra 2012.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til proposisjonen og til sine merknader under punkt 5.1 ovenfor. Flertallet slutter seg til forslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til merknader og henvisning til forslag under punkt 5.1 ovenfor.

Kap. 287 Forskningsinstitutter og andre tiltak

Departementet foreslår en bevilgning på kr 251 298 000 under dette kapitlet.

Komiteen peker på at forskningsinstituttene spiller en viktig rolle i det norske forskningssystemet, og at resultatene fra forskningsinstituttene ofte utgjør viktig kunnskapsgrunnlag for beslutninger fattet av Stortinget og regjeringen, men også for næringslivet og fylker og kommuner. Komiteen viser til at formålet med grunnbevilgningen er å bygge opp langsiktig kompetanse og bidra til kunnskapsutvikling i forskningsinstituttene. Komiteen har merket seg at Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI), som får finansiering over to av postene i kapitlet, oppnår gode resultater i formidlingen av instituttets forskningsaktivitet. Komiteen har særlig merket seg NUPIs satsing på å spre informasjon om utenrikspolitisk forskning og hendelser til barn og unge, og at NUPI både produserer egne hjemmesider for ungdom og har etablert Facebook-gruppe for å nå ungdom. Komiteen har også merket seg at Det Norske Videnskaps-Akademi i proposisjonen blir trukket frem for sitt viktige bidrag til økt internasjonalisering av norsk forskning, blant annet gjennom bidrag i internasjonale organisasjoner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at opposisjonspartiene tidligere har fremmet forslag om skattefritak for forskningsinstitutter som mottar statlig basisbevilgning, jf. bl.a. Dokument nr. 8:64 (2007–2008). Dette er fortsatt en aktuell problemstilling. Slik disse instituttene blir skattlagt bryter det etter disse medlemmers mening med den frie forskningen og den rolle instituttene skal ha. Sannsynligvis fører det også til mindre og dårligere forskning. Det er stikk i strid med ønsket om en levende norsk instituttsektor som bidrar med forskning på høyt nivå. Det rimer heller ikke med målsettingen om kunnskapsoverføring mellom forskning og næringsliv styrkes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre vil understreke at det vil være svært urimelig og konkurransevridende dersom de private forskningsinstituttene fortsatt skal pålegges skatt. Disse medlemmer viser til at disse tidligere har hatt unntak for skatteplikt, men at rettstilstanden på området nå er uklar. Disse medlemmer viser i den forbindelse til Innst. 4 L (2011–2012), hvor det foreslås et generelt unntak for skatteplikt for forskningsinstitutter som utfører allment tilgjengelig forskning, jf. intensjonene i Dokument nr. 8:64 (2007–2008).

Kap. 288 Internasjonale samarbeidstiltak

Departementet foreslår en bevilgning på kr 1 634 782 000 under dette kapitlet.

Komiteen vil understreke at norske forskere, forskningsinstitusjoner og -miljøer deltar i internasjonalt forskningssamarbeid. Komiteen tar rapport for 2010 til orientering og understreker viktigheten av at norske forskere sikres tilgang til forskningsinfrastruktur i verdensklasse, slik at norsk forskning videreutvikler seg når det gjelder kvalitet, internasjonalisering, rekruttering og konkurranseevne. Komiteen vil understreke at deltakelse i de europeiske grunnforskningsorganisasjonene er med på å sikre dette.

Komiteen vil understreke betydningen av Norges deltakelse i EUs 7. rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007–2013). Komiteen har merket seg at den evaluering som er tidligere er foretatt av Norges deltakelse i EUs 6. og 7. rammeprogram, viste en noe lavere retur i forhold til innbetalt kontingent enn det som ble oppnådd i det 5. rammeprogrammet. Komiteen viser til at evalueringen særlig pekte på utfordringer for norske bedrifter og private forskningsinstitutter knyttet til ressurskrevende søknadsprosesser og finansiering av egenandeler i prosjektene, og ser positivt på regjeringens forslag om tilføre instituttsektoren økte midler til dette formålet.

Komiteen understreker at EUs 7. rammeprogram for forskning er det største og viktigste forskningssamarbeidet Norge deltar i, og at det derfor er viktig å sikre Norge innflytelse på beslutninger og prioriteringer som nå gjøres under planleggingen av det 8. rammeprogrammet fra 2014. Komiteen viser til at den økte betydningen av Det europeiske forskningssamarbeidet ERA (European Research Area), gjør dette arbeidet viktigere i enn i tidligere rammeprogram.

Komiteen merker seg den økte vekten EU-kommisjonen synes å legge på betydningen av innovasjon for å sikre verdiskapning og velferd i EU, og den økende koblingen mellom forskning og innova-

sjon som vektlegges både politisk og administrativt i EU. Komiteen vil understreke at dette på sikt også kan påvirke norsk forsknings- og innovasjonspolitik.

Komiteen viser til den økte betydning internasjonalt samarbeid har for å fremme kvalitet og øke resultatene av norsk forskningsinnsats. Komiteen ser positivt på at Forskningsrådet gjennom sin nye internasjonale strategi «Internasjonalt samarbeid» vektlegger at internasjonalisering må bli en mer integrert del av alle programmer og satsinger i regi av Forskningsrådet.

Komiteens medlemmer fra Høyre slutter seg til strategiens ulike tiltak, og viser til at Høyre i sitt alternative budsjett bevilger 40 mill. kroner for å styrke disse.

5.3 Nærings- og handelsdepartementet – Forskning, innovasjon og internasjonalisering

Programkategorien 17.20 Forskning, innovasjon og internasjonalisering omfatter bl.a. Nærings- og handelsdepartementets bevilgninger gjennom Norges forskningsråd (kap. 920). Andre kapitler under denne programkategorien behandles av næringskomiteen. Skattefunnordningen behandles av finanskomiteen, jf. Prop. 1 LS (2010–2011) Skatter og avgifter.

Regjeringen ønsker å styrke utviklingen av et mer kunnskapsbasert næringsliv. Proposisjonen redegjør for forholdet mellom generelle og tematiske virkemidler under forskningsprogrammene, og for oppfølgingen av de sju store programmene som er etablert i Forskningsrådet, og som kopler grunnforskning, anvendt forskning og innovasjonstiltak på prioriterte nasjonale områder. Regjeringen vil videreføre tidligere års langsiktige prioriteringer og styrke utvalgte områder som er viktige for utvikling av nytt næringsliv.

For 2012 foreslås økte bevilgninger til næringsrelevant forskning, bl.a. på strategisk viktige og nasjonalt prioriterte områder som bioteknologi og nanoteknologi. Videre foreslås økt tildeling til kommersialisering av forskningsresultater og nettverkstiltak (programmene FORNY2020, samt regional FoU og innovasjon). Administrasjonen av Skattefunnordningen foreslås styrket. Regjeringen legger fortsatt vekt på å prioritere generelle virkemidler rettet inn mot bredden av norsk næringsliv, som Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) og ordningen med nærings-ph.d. Betydningen av internasjonalt forskningssamarbeid understrekes.

Når det gjelder tilskudd til institutter og annen infrastruktur, er det for 2012 lagt opp til 10 pst. omfordeling av basisbevilgningene på den teknisk-

industrielle arenaen. Deler av tildelingen skal være resultatbasert. Sentrale tildelingskriterier er ellers kvalitet, relevans, internasjonalisering og samarbeid med universiteter og høyskoler. Midlene tilføres de 14 instituttene som omfattes av statlig finansiering. Økte basisbevilgninger er prioritert i budsjettforslaget. For øvrig økes midlene til strategisk kompetansebygging og institusjonsstøtte og bevilgningen til nukleær virksomhet. Haldenprosjektet er organisert i treårige avtaleperioder. Samlet statlig bidrag 2012-14 vil være 112,5 mill. kroner, fordelt med støtte i 2012 og tilsagnsfullmakt for 2013 og 2014.

Det vises for øvrig til omtalen av regjeringens forskningspolitikk og om bl.a. Maroff-programmet under punkt 5.1 ovenfor.

Kap. 920 Norges forskningsråd

Departementet foreslår en bevilgning på 1 360 000 000 kroner under dette kapitlet.

Komiteen tar resultatrapporten for 2010 samt de overordnede mål for 2012 til etterretning og vil understreke viktigheten av at det tilrettelegges og stimuleres til økt forskningsinnsats i næringslivet, samt et tettere samarbeid mellom offentlig finansierte forskningsinstitusjoner og næringslivet. Komiteen merker seg at norsk næringslivs forskningsinnsats kommer svakt ut på internasjonale sammenligninger med de øvrige europeiske land.

Komiteen vil understreke betydningen av brukerstyrte programmer og tiltak for å stimulere til økt kommersialisering av forskningsresultater, og ser positivt på at regjeringen foreslår å styrke det reviderte programmet for kommersialisering av forskningsresultater fra offentlige aktører (FORNY2020).

Komiteen merker seg at det er stor aktivitet innenfor MAROFF-programmet (maritim og off-shore), og at den store interessen fra industrien synes å bekrefte at programmet har truffet bedriftenes behov svært godt. Komiteen vil understreke at maritim industri gjennom dette programmet utvikler viktig strategisk kompetanse for en næring av stor nasjonal betydning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke den betydningen Maritim og offshore (Maroff-programmet) har for innovasjon og verdiskaping i maritim sektor. Disse medlemmer viser til at Maroff-programmet i 2010 bidro til oppstart og videreføring av innovasjonsprosjekter med potensial for framtidig miljøvennlig verdiskaping på flere områder innenfor den maritime klyngen, og at det legges inn en stor forskningsinnsats i programmet. Disse medlemmer mener at dette programmet er svært viktig for norsk verdiska-

ping, og viser til at bevilgningene til Maroff økes med 10 mill. kroner i Fremskrittspartiets alternative budsjett.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at programmet FORNY2020 er den eneste finansieringskilden for kommersialisering av forskningsresultater fra offentlig finansierte forskningsinstitusjoner. Disse medlemmer mener det er et paradoks at bare 0,5 pst. av offentlig forskningsinnsats går til kommersialisering av resultatene, og at Norge har dårligere resultater enn sammenlignbare land på dette området. Disse medlemmer viser til Dokument 8:148 (2010–2011) om styrket innsats for kommersialisering av forskningsresultater samt til Høyres alternative budsjett, der det er foreslått 100 mill. kroner til FORNY2020.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at det er et stort potensial for FoU knyttet til arbeidskraftsbesparende teknologi til bruk i offentlig sektor, og særlig i helsesektoren. Dette vil øke effektiviteten i sektoren og dermed bedre både behandlingskapasitet og ikke minst frigjøre tilstrekkelig antall hender som det er og vil bli behov for i tiden som kommer.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det ble foreslått at Forskningsrådet igangsetter et program for forskning på arbeidskraftsbesparende teknologi i helsesektoren, med en ramme på 50 mill. kroner.

NÆRINGS-PH.D.

Komiteen ser positivt på ordningen med nærings-ph.d. og merker seg at interessen fra næringslivet nå er sterkt økende. Komiteen understreker at ordningen fortsatt har et potensial for vekst ved å gjøres bedre kjent for aktuelle bedrifter, men at ordningen nødvendigvis også stiller omfattende krav til de bedrifter som deltar.

Komiteen mener nærings-ph.d.-ordningen er en meget god ordning som stimulerer til tettere samarbeid mellom academia og næringslivet, og økt forskning i bedriftene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har merket seg at ordningen fortsatt er i en utviklingsfase, og at det har tatt noe lenger tid enn ventet å få inn søknader fra næringslivet. Det siste året viser imidlertid en positiv utvikling i antall prosjekter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at ordningen ikke har fått det omfang av søkere man kunne håpe på, og at det også er til dels store regionale forskjeller i hvor stor grad ordningen er i bruk, forskjeller som ikke kan forklares i næringsstruktur. Disse medlemmer mener det bør legges ytterligere ressurser inn på å gjøre ordningen kjent slik at flere bedrifter kan nyttegjøre seg ordningen.

Komiteens medlem fra Venstre mener nærings-ph.d.-ordningen, som skal bidra til å øke kunnskapsintensiteten i næringslivet og skape et tettere samspill mellom academia og nærings- og samfunnsliv, må styrkes utover regjeringens forslag.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012, hvor det på denne bakgrunn foreslås å bevilge 7,3 mill. kroner, noe som tilsvarer det offentliges andel av 50 nye nærings-ph.d. fra høsten 2012.

BIA

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) er Forskningsrådets største program og en av norsk næringslivs viktigste samarbeidspartnere. 50 pst. av FoU-investeringene i Norge gjøres av bedrifter som har BIA som eneste finansieringskilde. BIA finansierer FoU-prosjekter som tar utgangspunkt i bedriftenes egne strategier og utfordringer, og det er et betydelig potensial for flere realiserte prosjekter gitt at rammen økes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2012 hvor det ble foreslått å øke bevilgningene til Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) med 45 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2012 hvor det ble foreslått å øke bevilgningene til Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) med 75 mill. kroner.

SKATTEFUNN

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at kunnskapsutvikling, herunder forsknings- og teknologiutvikling, er blant de viktigste drivkreftene for økonomisk utvikling. Å styrke bedriftenes konkurransekraft er av stor betydning for å sikre fremtidig velferd gjennom økonomisk vekst, spesielt når vi er på vei inn i en tid med

enda tydeligere kunnskaps- og tjenesteøkonomi og i en tid hvor mange bedrifter må omstilles og utvikle nye produkter for å overleve.

Disse medlemmer viser til at Skattefunn raskt etablerte seg som en populær og effektiv ordning som bidrar til at næringslivets forskningsinnsats øker etter at den ble innført i 2002. Dette er evaluert av SSB i rapport nr. 2 2008. Evalueringen viste at hver krone som gis under Skattefunn øker FoU-innsatsen i bedriftene med det dobbelte, at verdiskapingen og innovasjon økte som følge av Skattefunn og fram til tidspunktet for rapporten, og at mange bedrifter som ikke har noen FoU-aktivitet er stimulert til å starte et langsiktig arbeid. Forskningsinnsatsen i bedriftene ble i 2005 2,4 mrd. kroner høyere enn uten Skattefunn.

Disse medlemmer er av den oppfatning at krisen i Europa og utviklingen i det norske kostnadsnivået i forhold til våre viktigste handelspartnere slik det ble presentert for finanskomiteen av sentralbanksjef Gjedrem under høringen av Finansmarknadsmeldingen den 18. mai 2010, gir norsk næringsliv og verdiskaping store utfordringer. Vi vil være avhengig av en høy FoU-innsats og stor nyskappings- og omstillingsevne i selskapene framover om vi skal kunne opprettholde næringsaktiviteten i Norge. Kunnskapsutvikling i bedriftene er helt sentralt for å videreutvikle og sikre det norske velferdsnivået.

Disse medlemmer er imot innstramminger og forsøk på byråkratisering av ordningen fra den sittende regjering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ønsker å styrke Skattefunn-ordningen og viser til at disse partier i sine alternative budsjetter foreslo å fjerne regelen om maksimal timesats på 500 kroner.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til styrkingen av Skattefunn-ordningen i Kristelig Folkepartis alternative budsjett.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å styrke Skattefunn-ordningen utover regjeringens forslag, – bl.a. ved å øke grensen for egenutført FoU til 8 mill. kroner og eksternt FoU til 12 mill. kroner; fjerne regelen om maksimal timesats på 500 kroner og timetak; samt å etablere en ordning som indeksregulerer beløpene for hhv. egenutført og innkjøpt FoU i Skattefunn-ordningen hvert år. I tillegg foreslås det å bevilge 40 mill. kroner til å gjenopprette ordningen med tilskudd til såkalt «ulønnet arbeidsinnsats» i Skattefunn som regjeringen fjernet i 2006.

5.4 Fiskeri- og kystdepartementet – Forskning og innovasjon

Programkategorien 16.20 Forskning og innovasjon omfatter Fiskeri- og kystdepartementets bevilgninger til marin forskning og innovasjon. De tilskuddene som behandles i den foreliggende innstillingen gjelder Norges forskningsråd, forskningsinstitutter og drift av forskningsfartøy. Kap. 2415 Innovasjon Norge behandles av næringskomiteen.

Regjeringen foreslår å videreføre nettobevilgningen for 2012 til marin forskning og innovasjon på samme nivå som i 2011. I tillegg økes tilskuddet til MAREANO-programmet, som skal kartlegge det tidligere omstridte området ved avgrensningslinjen mot Russland. Kartleggingen gir grunnleggende data som er nyttige i forvaltningens vurdering av arealbruk, miljøverdier og tilrettelegging for ulike næringsaktiviteter i området. Havforskningsinstituttets budsjett foreslås av denne grunn økt med 12 mill. kroner.

Proposisjonen redegjør for regjeringens mål og strategier for bl.a. forskning for miljø og bærekraftig forvaltning, trygg og sunn sjømat i human ernæring, sjøsikkerhet og oljevern beredskap, klimautfordringen og marin bioprospektering. Resultatrapporten for 2010–2011 omfatter status for finansieringen av marin forskning, status for internasjonalt marint forskningssamarbeid og nøkkeltall for forskningsinstituttene. Faglige resultater omtales i proposisjonen under de enkelte kapitler.

Av organisatoriske endringer nevnes opprettelse høsten 2011 av faglige råd for Havforskningsinstituttet og NIFES. Departementet har videre satt i gang evalueringer av de to institusjonene. Evalueringene skal være ferdige i løpet av 2012.

Det vises for øvrig til omtalen av regjeringens forskningspolitikk under punkt 5.1 ovenfor.

Kap. 1020 Havforskningsinstituttet

Departementet foreslår en bevilgning på 692 671 000 kroner under dette kapitlet.

Komiteen viser til at Havforskningsinstituttet (HI) er et rådgivende forskningsinstitutt med forvaltningsoppgaver. HI har det nasjonale ansvaret for rådgiving knyttet til de marine økosystemene og representerer Norge i Det internasjonale rådet for havforskning (ICES). Komiteen slutter seg til regjeringens prioriterting av målet om å «skaffe kunnskapsgrunnlag og gi forvaltningsråd for å sikre at havbruksproduksjonen skjer på en bærekraftig og miljøvennlig måte». Oppnåelsen av dette målet er etter komiteens oppfatning en forutsetning for videre vekst i oppdrettsnæringen. Komiteen har

merket seg at HIs styre ble avviklet i 2011 og vil følge det nyetablerte faglige rådet for instituttet med interesse.

Komiteen vil også peke på det viktige arbeidet HI gjør i arbeidet med olje/fisk-konflikter og legger til grunn at god kunnskap og felles virkelighetsoppfatning er av stor viktighet for å dempe konfliktene. Komiteen merker seg at MAREANO-programmet skal videreføres og støtter det. Komiteen er kjent med at HI nyter stor respekt for sin faglige tilnærming til alle næringene, og mener at HIs engasjement innenfor olje/fisk-konflikt er av stor betydning.

Komiteen har merket seg at fartøykapasiteten til Havforskningsinstituttet er sentral for å opprettholde den virksomheten HI driver, selv om HI også har mulighet for å leie inn ekstra fartøykapasitet. Komiteen har merket seg at regjeringen vektlegger at bruk av fartøyene planlegges av en toktkomité slik at personell fra andre institusjoner kan delta i toktene. Komiteen er glad for at denne praksisen vektlegges og understreker at dette arbeidet må fortsette. Samtidig kunne komiteen gjerne sett at HI i større grad ble gitt en nasjonal rolle i forhold til å koordinere den samlede statlige forskningsfartøykapasiteten.

Komiteen merker seg at prosessen med anskaffelsen av nytt isgående forskningsfartøy er i gang, og vil følge prosessen videre.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre merker seg at Havforskningsinstituttet også skal overvåke vassdrag, noe som kan synes å ligge utenfor HIs mandat- og kompetanseområde som havforskningsinstitutt.

Disse medlemmer viser til at oppdrettsnæringen er av stor betydning for norske eksportinntekter, men også for sysselsetting og verdiskaping langs store deler av kysten. Disse medlemmer vil også peke på at det delvis er noen åpenbare bærekraftutfordringer som må løses, likeledes at det pågår noen offentlige debatter om på hvilken måte og i hvor stor grad oppdrett påvirker naturmiljøet oppdrett drives i. Disse medlemmer mener at det bør satses mer offensivt både på forskning med mål om å gi sikrere kartlegging av miljøpåvirkning og på hvordan påvirkningen kan reduseres. Disse medlemmer vil særlig trekke frem rømming, lakselus og øvrig sykdomsbilde som viktige forskningsområder.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett hvor kap. 1020 post 21 ble foreslått økt utover regjeringens forslag med 50 mill. kroner.

Kap. 1021 Drift av forskningsfartøylene

Departementet foreslår en bevilgning på 198 227 000 kroner under dette kapitlet.

Komiteen viser til sine merknader under kap. 1020 og slutter seg til proposisjonen.

Kap. 1022 NIFES

Departementet foreslår en bevilgning på 145 952 000 kroner under dette kapitlet.

Komiteen viser til at Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES) er et rådgivende forskningsinstitutt med forvaltningsstøtteoppgaver. NIFES er myndighetenes forsknings- og kompetansesenter innen fiskeernæring og trygg og sunn sjømat. Instituttets virksomhet har sin basis i forskning og utvikling og omfatter analyser, beredskap, risikovurdering og referansefunksjoner.

Departementets prioriteringer for 2012 er knyttet til akvakulturer ernæring, overvåking, trygg sjømat og helse. Komiteen slutter seg til proposisjonen.

Kap. 1023 Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU

Departementet foreslår en bevilgning på 496 386 000 kroner under dette kapitlet.

Komiteen mener at all forskning skal bidra til at Norge utvikler seg som kunnskapssamfunn. Norge skal være blant de aller fremste når det gjelder å utvikle, dele og ta i bruk ny kunnskap. Forskningen skal fremskaffe kunnskap som kan øke verdiskaping og velferd, svare på samfunnsutfordringene og utvide grensene for vår erkjennelse. Forskning og utvikling knyttet til fiskeri-, havbruks- og transportsektoren vil i denne sammenhengen være av avgjørende betydning.

Komiteen legger til grunn at Norges forskningsråd fortsatt skal tildele midler til strategiske og fremtidsrettede satsinger i Havforskningsinstituttet og NIFES. Forskningsinnsats knyttet til nordområdene skal fortsatt prioriteres. Komiteen viser til miljøforskningen som skal sikre grunnlaget for at all produksjon og alle produkter kan utvikles innenfor akseptable rammer for bærekraft, miljø, dyrevelferd og trygg mat. Komiteen ser disse områdene som stadig viktigere.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil peke på at Sintef Fiskeri og Havbruk er en verdensledende kunnskapsleverandør innen fiskeri- og havbruksnæringene. En fremtidig vekst i norsk marin matproduksjon forutsetter teknologisk utvikling og at norsk forskning på havbruk og

fiskeri forblir i internasjonal toppklasse. Disse medlemmer mener at Sintefs forskning på områder som havbrukskonstruksjoner, biomarine systemer og nye arter i oppdrett er svært viktig for fremtidig verdiskaping. Disse medlemmer vil peke på at den lave basisbevilgningen gjør at Sintef Fiskeri og Havbruk har en uforholdsmessig konkurranseulempe sammenlignet med andre institutter, med høyere grad av basisbevilgning. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett har foreslått å bevilge 5 mill. kroner på post 52 til Sintef Fiskeri og Havbruk.

Disse medlemmer viser til at bevilgningene på post 70 går til å bygge opp under formålet i Marint Verdiskapningsprogram (MVP) og går til større prosjekter som «Fiskesprell» og «Sett Sjøbein» samt Senter for fangstbasert akvakultur. Disse medlemmer mener at både tiltak for å øke kunnskapen om norsk sjømat og sjømatproduksjon og andre tiltak for å øke verdiskapningen i norsk sjømatproduksjon bør styrkes. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett har foreslått å bevilge 10 mill. kroner over post 70 til disse formålene.

5.5 Landbruks- og matdepartementet – Forskning og innovasjon

Programkategori 15.20 Forskning og innovasjon omfatter Landbruks- og matdepartementets bevilgninger til forskningsprogrammer, vesentlig via Norges forskningsråd, samt basisbevilgninger til forskningsinstitutter.

Regjeringen gjør i proposisjonen rede for sine strategier, prioriteringer og bevilgningsformål på området landbruks- og matforskning. De siste årenes satsing på fornybar energi, klima og næringsrettet forskning foreslås videreført for 2012.

Næringsrettet forskning på matområdet og forskningsinnsats innenfor klima og fornybar energi vil bli prioritert. Det skal også legges vekt på forskning for å sikre tilgang på nok og trygg mat. Bevilgningene er i proposisjonen spesifisert under de tre hovedmålene for Forskningsrådet. Disse er å øke kvaliteten, kapasiteten og relevansen i norsk forskning i hele landet; ha god ressursutnyttelse, arbeidsdeling og struktur i systemet; samt at forskningsresultatene tas i bruk i nærings- og samfunnsliv i hele landet.

Basisbevilgningene på instituttsektoren er styrket for strategisk satsing på matområdet. Satsingen skal legge til rette for mer forskning og økt samarbeid mellom forskningsinstitusjonene. Landbruks- og matdepartementet vil vurdere ulike elementer i finansieringssystemet med tanke på en samlet strategisk innretning. Den resultatbaserte omfordelingen for primærnæringsinstituttene skal også vurderes på nytt for 2013.

Det vises for øvrig til omtalen av regjeringens forskningspolitikk under punkt 5.1 ovenfor.

Kap. 1137 Forskning og innovasjon

Departementet foreslår en bevilgning på 409 514 000 kroner under dette kapitlet, av dette er 186 147 000 kroner basisbevilgninger og strategiske instituttprogrammer. Omstillingsmidlene under post 53 gjelder Veterinærinstituttets flytting til Ås og arbeid med synergi i instituttsektoren.

Komiteen viser til at kapitlet omfatter løyvingar til forskningsprogram i regi av Noregs forskingsråd (post 50), basisløyvingar til forskingsinstitutta innanfor departementet sitt sektoransvar (post 51), samt løyving til omstillingsmidlar i instituttsektoren o.a. (post 53). Basisløyvingane omfatter grunnløyving og strategiske instituttprogram.

Komiteen er enig i at satsinga dei siste åra på fornybar energi, klima og næringsretta forskning på matområdet bør vidareførast.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter regjeringens ambisjon om å ta i bruk mer trevirke, og skogs- og jordbruksavfall til energiproduksjon. I en turbulent tid for skognæringen kan alternativ bruk av skogsressursen utgjøre et viktig ekstra bein å stå på. I en tid med økende matvareknapphet ville økt forskningsinnsats på hvordan fett og proteinholdig avfall fra landbruket best mulig kan nyttegjøres være ønskelig. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett hvor det ble foreslått å øke post 50 med 10 mill. kroner.

Disse medlemmer vil peke på at Veterinærinstituttet er en av norske matvareprodusenters viktigste støttespillere. Det arbeidet instituttet gjør med å skaffe midler gjennom oppdragsforskning og levere kompetanse er av stor betydning for anerkjennelsen våre matvareeksportører nyter i våre eksportmarkeder. En basisløyving på bare 7 pst. kan gjøre det vanskelig å opprettholde og bygge kompetanse på lang sikt. Den flytteprosessen til UMB og Ås som Veterinærinstituttet nå står midt oppe i vil også kunne ha forstyrrende effekt på det daglige arbeidet.

Disse medlemmer vil videre peke på at Sintef Fiskeri og Havbruk er en verdensledende kunnskapsleverandør innen fiskeri- og havbruksnæringene. En fremtidig vekst i norsk marin matproduksjon forutsetter teknologisk utvikling og at norsk forskning på havbruk og fiskeri forblir i internasjonal toppklasse. Den lave basisbevilgningen gjør at Sintef Fiskeri og Havbruk får en uforholdsmessig konkur-

ranseulempe mot andre institutter, med høyere grad av basisbevilgning. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett hvor post 51 ble foreslått økt med 10 mill. kroner, fordelt med 5 mill. kroner til Sintef Fiskeri og Havbruk og 5 mill. kroner til Veterinærinstituttet.

6. Oversikt over bevilgningsendringer i innstillingen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til vedtak under finansdebatten i Stortinget 24. november 2011 om netto utgiftsramme for komiteens rammeområde i statsbudsjettet (ramme nr. 16 Kirke, utdanning og forskning), jf. Innst. 2 S (2011–2012). Etter vedtaket skal rammen være kr 51 073 768 000. Dette er en økning på 11,2 mill. kroner over forslaget i Prop. 1 S (2011–2012). Forslag utover denne rammen blir ikke tatt opp til votering i Stortinget.

Flertallet viser til sine merknader og endringsforslag innenfor denne vedtatte rammen, som oppsummert gjelder følgende formål (tall i forhold til regjeringens forslag):

Bevilgningsøknninger, jf. finansinnstillingen Innst. 2 S (2011–2012):

- Studiesenteret.no: +0,7 mill. kroner, kap. 281, 70
- Private kirkebygg: +9 mill. kroner, kap 310, 75
- Sjømannskirken/barn: +0,5 mill. kroner, kap 1590, 71
- Oslo domkirke: +1 mill. kroner, kap 1590, 74

Bevilgningsendringer i tillegg:

- Vitensentrene: +2 mill. kroner
- Omlagt språk-/studiestøtte BRIK-land : -0,008 mill. kroner kap. 2410 og kap. 5617 (dertil utenfor ramme 16: kap. 2410, 90 -0,483 mill. kroner)
- Studiesenteret Finnsnes: teknisk tilbakeført fra kap. 260, 50 til kap. 254, 70, og justert med inndekning fra kap. 2410, jf over.

Tabellen nedenfor viser endret bevilgningssum på de aktuelle kapitler/poster som følge av regjeringens endringsforslag ovenfor.

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet utgjør flertall i komiteen, og forslaget fra disse partier ligger til grunn for innstillingens utkast til endelig vedtak i Stortinget 8. desember 2011, jf. tilrådingen under punkt 8 nedenfor.

Oversikt over bevilgningsendringer under rammeområde 16

Utgifter rammeområde 16 (i hele tusen kroner)

Kap.	Post	Formål:	Prop. 1 S	A, SV, Sp
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter	1 103 946	1 101 946 (-2 000)
	71	Tilskudd til vitensentre	23 705	25 705 (+2 000)
254		Tilskudd til voksenopplæring		
	72	Tilskudd til Studiesenteret Finnsnes	0	3 996 (+3 996)
260		Universiteter og høyskoler		
	50	Statlige universiteter og høyskoler	25 106 655	25 102 667 (-3 988)
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler		
	70	Andre overføringer	65 176	65 876 (+700)
310		Tilskudd til trossamfunn m.m.		
	75	Tilskudd til private kirkebygg	0	9 000 (+9 000)
1590		Kirkelig administrasjon		
	71	Tilskudd til kirkelige formål	209 730	210 230 (+500)
	74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000	2 000 (+1 000)
2410		Statens lånekasse for utdanning		
	50	Avsetning til utdanningsstipend	5 036 446	5 036 313 (-133)
	71	Andre stipend	598 164	598 289 (+125)
	72	Rentestøtte	1 265 276	1 265 271 (-5)
Sum utgifter rammeområde 16			56 998 827	57 010 022 (+11 195)

Inntekter rammeområde 16 (i hele tusen kroner)

Kap.	Post	Formål:	Prop. 1 S	A, SV, Sp
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning		
	80	Renter	4 824 476	4 824 471 (-5)
Sum inntekter rammeområde 16			5 936 259	5 936 254 (-5)
Sum netto rammeområde 16			51 062 568	51 073 768 (+11 200)
Avvik rammevedtak			-11 200	0

7. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen evaluere utlånsordningen for lydbøker for å sikre at den fungerer etter hensikten og at lydbøker blir tilgjengelige for elever som trenger det.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen, i samråd med institusjonene, finne en rimelig ramme for tilskudd til private høyskoler med henblikk på etablering av nye studieplasser og tilskudd til infrastruktur i private høyskoler.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen definere Bodø som pressområde i kostnadsrammeberegningen for studentboligbygging, senest i revidert nasjonalbudsjett for 2012, samt videre å følge opp problemstillingen ved å utarbeide nye regler og satser som ivaretar den reelle situasjonen i byggemarkedet.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen gjennomgå finansieringssystemet for fagskolene og komme tilbake til Stortinget med en egen sak.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, vurdere nærmere om tilskuddet pr. kvadratmeter til private kirkebygg i tilstrekkelig grad tar høyde for økningen i byggekostnader de senere år.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2012 legge fram en helhetlig

plan for statlige tiltak for brann- og innbruddssikring av fredete og verneverdige kirker. Planen bør beskrive de største utfordringene på feltet, gjennomgå gjeldende lov- og regelverk, og inneholde forslag om hensiktsmessige statlige tiltak.

Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen vurdere endringer i studiestøttesystemet for studenter ved private institusjoner slik at en større del av tilleggslånet til studieavgifter kan gjøres om til stipend dersom eksamen er bestått innen normert tid.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen fremlegge sak for Stortinget om å styrke foreldres rett til å velge skole for sine barn gjennom fritt skolevalg i grunnskolen.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen fremlegge sak for Stortinget om innføring av karakterer fra og med 5. trinn i grunnskolen og karakter i orden og oppførsel fra og med 3. trinn i grunnskolen.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen om å legge frem forslag til ny lov som gir lærerne rett og plikt til etter- og videreutdanning.

Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om å utvide studiestøtten til 11 måneder fra og med høsten 2012.

8. Komiteens tilråding

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Rammeområde 16 (Kirke, utdanning og forskning)

I

På statsbudsjettet for 2012 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
200		Kunnskapsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	235 794 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	19 015 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 565 000	
220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	256 969 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	3 861 000	
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 21</i>	50 232 000	
221		Foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehagene		
	1	Driftsutgifter	13 887 000	
222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat		
	1	Driftsutgifter	85 083 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 347 000	
223		Sametinget		
	50	Tilskudd til Sametinget	36 518 000	
224		Senter for IKT i utdanningen		
	1	Driftsutgifter	51 393 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	36 165 000	
225		Tiltak i grunnopplæringen		
	1	Driftsutgifter	152 332 000	
	60	Tilskudd til landslinjer	178 774 000	
	62	Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv	20 909 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, <i>kan overføres</i>	52 487 000	
	64	Tilskudd til opplæring av unge asylsøkere og barn av asylsøkere	134 822 000	
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	42 618 000	
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	8 160 000	
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	225 339 000	
	69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskolereformen	246 937 000	
	70	Tilskudd til opplæring av lærlinger og lærekandidater med spesielle behov	30 480 000	
	71	Tilskudd til utvikling av musikk- og kulturskolene	10 006 000	
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram ..	4 723 000	
	73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	10 032 000	
	74	Tilskudd til organisasjoner	22 429 000	
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 101 946 000	
	50	Nasjonale sentre i grunnopplæringen	57 344 000	
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	36 050 000	
	71	Tilskudd til vitensentre	25 705 000	
227		Tilskudd til særskilte skoler		
	60	Tilskudd til Moskvaskolen	1 339 000	
	61	Tilskudd til voksenopplæring i Andebu kommune	4 500 000	
	62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	5 361 000	
	70	Tilskudd til Den franske skolen i Oslo	6 660 000	
	71	Tilskudd til internatdriften ved Krokeide videregå- ende skole	23 023 000	
	72	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	29 037 000	
	73	Tilskudd til opplæring i Kenya og Etiopia	2 659 000	
228		Tilskudd til private skoler mv.		
	70	Private grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 294 934 000	
	71	Private videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 230 504 000	
	72	Private skoler godkjent etter kap. 4 i voksen- opplæringsloven, <i>overslagsbevilgning</i>	161 008 000	
	73	Private grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	88 877 000	
	74	Private videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	21 565 000	
	75	Private skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	184 720 000	
	76	Andre private skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	41 755 000	
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i> ...	10 639 000	
	78	Kompletterende undervisning, <i>overslagsbevilgning</i>	28 534 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	79	Toppidrett	26 358 000	
	80	Privatskoleorganisasjoner	647 000	
	81	Elevutveksling til utlandet	1 665 000	
229		Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører		
	1	Driftsutgifter	21 623 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 046 000	
230		Kompetansesentre for spesialundervisning		
	1	Driftsutgifter	655 894 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	54 632 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 019 000	
252		EUs program for livslang læring		
	70	Tilskudd	210 207 000	
253		Folkehøyskoler		
	70	Tilskudd til folkehøyskoler	680 135 000	
	71	Tilskudd til Folkehøyskolerådet	4 240 000	
	72	Tilskudd til nordiske folkehøyskoler	1 207 000	
254		Tilskudd til voksenopplæring		
	70	Tilskudd til studieforbund	184 951 000	
	71	Tilskudd til nettskoler	13 716 000	
	72	Tilskudd til Studiesenteret Finnsnes	3 996 000	
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	9 874 000	
255		Tilskudd til freds- og menneskerettssentre mv.		
	70	Senter for studier av Holocaust og livssyns- minoriteter	26 722 000	
	71	Falstadsenteret	15 655 000	
	72	Stiftelsen Arkivet	6 389 000	
	73	Nansen Fredssenter	5 315 000	
	74	Narviksenteret	2 110 000	
	75	Det europeiske Wergelandsenteret	7 130 000	
	76	Raftostiftelsen	2 062 000	
256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk		
	1	Driftsutgifter	48 844 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	15 452 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
257		Program for basiskompetanse i arbeidslivet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 70</i>	5 155 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	83 798 000	
258		Tiltak for livslang læring		
	1	Driftsutgifter	3 981 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 1</i> .	47 427 000	
260		Universiteter og høyskoler		
	50	Statlige universiteter og høyskoler	25 102 667 000	
	70	Private høyskoler	984 391 000	
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter		
	71	Tilrettelegging for internasjonal mobilitet	15 128 000	
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	72 427 000	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	242 229 000	
276		Fagskoleutdanning		
	72	Annen fagskoleutdanning	56 868 000	
280		Felles enheter		
	1	Driftsutgifter	57 407 000	
	50	Senter for internasjonalisering av høyere utdanning	52 554 000	
	51	Drift av nasjonale fellesoppgaver	103 121 000	
	71	Tilskudd til UNIS	105 272 000	
	72	Tilskudd til UNINETT	23 968 000	
	73	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	22 359 000	
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	177 646 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 000 000	
	50	Tilskudd til Norges forskningsråd	79 258 000	
	70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 1</i>	65 876 000	
	73	Tilskudd til internasjonale programmer	16 124 000	
	78	Tilskudd til Universitets- og høyskolerådet	14 541 000	
283		Meteorologiformål		
	50	Meteorologisk institutt	270 030 000	
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekter	57 579 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
285		Norges forskningsråd		
	52	Forskningsformål	1 274 025 000	
	53	Overordnede forskningspolitiske prioriteringer .	867 573 000	
	54	Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse	280 000 000	
	55	Administrasjon	266 505 000	
286		Forskningsfond		
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	219 000 000	
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	13 202 000	
	53	NUPI	4 203 000	
	56	Ludvig Holbergs forskningspris	9 100 000	
	57	Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	179 093 000	
	71	Tilskudd til andre private institusjoner	32 916 000	
	73	Niels Henrik Abels matematikkpris	12 784 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	7 028 000	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner ..	218 397 000	
	73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i>	1 376 686 000	
	74	Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi, <i>kan overføres</i>	14 036 000	
	75	UNESCO	18 635 000	
310		Tilskudd til trossamfunn m.m.		
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	207 616 000	
	75	Tilskudd til private kirkebygg, <i>kan overføres</i>	9 000 000	
	76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	5 540 000	
920		Norges forskningsråd		
	50	Tilskudd	1 360 000 000	
1020		Havforskningsinstituttet		
	1	Driftsutgifter	338 700 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	353 971 000	
1021		Drift av forskningsfartøyene		
	1	Driftsutgifter	126 446 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	71 781 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
1022		NIFES		
	1	Driftsutgifter	60 070 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	85 882 000	
1023		Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU		
	50	Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i> ..	205 070 000	
	51	Tilskudd Veterinærinstituttet	41 240 000	
	52	Basisbevilgning forskningsinstitutter	119 250 000	
	70	Tilskudd til marin verdiskaping, <i>kan overføres</i> .	10 000 000	
	71	Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	8 546 000	
	72	Tilskudd Nofima, <i>kan overføres</i>	75 870 000	
	74	Tilskudd marin bioteknologi mv., <i>kan overføres</i>	32 800 000	
	75	Tilskudd Akvariet i Bergen	3 610 000	
1137		Forskning og innovasjon		
	50	Forskningsaktivitet	219 271 000	
	51	Basisbevilgninger til forskningsinstitutter m.m.	186 147 000	
	53	Omstillingsmidler instituttsektoren mv.	4 096 000	
1590		Kirkelig administrasjon		
	1	Driftsutgifter	207 648 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	28 472 000	
	71	Tilskudd til kirkelige formål	210 230 000	
	72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene ..	10 000 000	
	73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000 000	
	74	Tilskudd til Oslo domkirke	2 000 000	
	75	Trosopplæring, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	182 900 000	
	79	Til disposisjon, <i>kan overføres</i>	500 000	
1591		Presteskapet		
	1	Driftsutgifter	873 658 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	6 199 000	
1592		Nidaros domkirke m.m.		
	1	Driftsutgifter	52 820 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	301 267 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	158 974 000	
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	5 036 313 000	
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 976 742 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	598 289 000	
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	1 265 271 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	452 020 000	
	74	Tap på utlån	350 000 000	
	76	Startstipend for kvotestudenter, <i>overslagsbevilgning</i>	7 898 000	
		Totale utgifter		57 010 022 000

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Inntekter				
3220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Inntekter ved oppdrag	3 596 000	
	2	Salgsinntekter mv.	1 055 000	
3222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat		
	2	Salgsinntekter mv.	4 581 000	
3224		Senter for IKT i utdanningen		
	1	Inntekter fra oppdrag mv.	2 352 000	
3225		Tiltak i grunnopplæringen		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	50 423 000	
3229		Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører		
	2	Salgsinntekter mv.	1 531 000	
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	1 003 000	
3230		Kompetansesentre for spesialundervisning		
	1	Inntekter ved oppdrag	54 632 000	
	2	Salgsinntekter mv.	13 694 000	
3256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk		
	1	Inntekter ved oppdrag	10 006 000	
	2	Salgsinntekter mv.	1 276 000	
3280		Felles enheter		
	2	Salgsinntekter mv.	1 172 000	
3281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler		
	2	Salgsinntekter mv.	10 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3286		Forskningsfond		
	86	Avkastning - Regionale forskningsfond	219 000 000	
3287		Forskningsinstitutter og andre tiltak		
	86	Avkastning fra Ludvig Holbergs minnefond	9 100 000	
3288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	4 618 000	
4020		Havforskningsinstituttet		
	3	Oppdragsinntekter	353 971 000	
4021		Drift av forskningsfartøyene		
	1	Oppdragsinntekter	71 781 000	
4022		NIFES		
	1	Oppdragsinntekter	85 882 000	
4590		Kirkelig administrasjon		
	2	Ymse inntekter	11 780 000	
	3	Inntekter ved oppdrag	28 472 000	
4591		Presteskabet		
	2	Ymse inntekter	14 404 000	
	3	Inntekter ved oppdrag	6 199 000	
4592		Nidaros domkirke m.m.		
	2	Ymse inntekter	16 337 000	
	3	Leieinntekter m.m.	3 236 000	
5310		Statens lånekasse for utdanning		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	24 000 000	
	29	Termingebyr	25 500 000	
	89	Purregebyrer	91 009 000	
5610		Renter av lån til Nofima AS		
	80	Renter	1 163 000	
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning		
	80	Renter	4 824 471 000	
		Totale inntekter		5 936 254 000

II

Merinntektsfullmakter

1. Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen på	mot tilsvarende merinntekt under
Kap. 200 post 1	Kap. 3200 post 2
Kap. 220 post 1	Kap. 3220 post 2
Kap. 222 post 1	Kap. 3222 post 2
Kap. 224 post 1	Kap. 3224 post 1
Kap. 229 post 1	Kap. 3229 postene 2 og 61
Kap. 230 post 1	Kap. 3230 post 2
Kap. 280 post 1	Kap. 3280 post 2
Kap. 281 post 1	Kap. 3281 post 2
Kap. 286 post 60	Kap. 3286 post 86
Kap. 287 post 56	Kap. 3287 post 86
Kap. 2410 post 1	Kap. 5310 post 3

- overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet på postene 21 mot tilsvarende merinntekter.
- bruke inntekter fra salg av eiendommer ved universitetene til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved den samme virksomheten.
- gi Norges forskningsråd fullmakt til å kjøpe og avhende eiendommer. Salgsinntekter blir ført til eiendomsfondet til Forskningsrådet.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2012 kan:

- gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme (i mill. kroner)
220		Utdanningsdirektoratet	
	70	Tilskudd til læremidler mv.	30,0
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter	20,0
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	184,0
285		Norges forskningsråd	
	52	Forskningsformål	37,5

- gi tilsagn om å utbetale støtte for første halvår 2013 (andre halvdel av undervisningsåret 2012–13) etter de satsene som blir fastsatt andre halvår 2012 (første halvdel av undervisningsåret 2012–13), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, postene 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rentestøtte og 90 Økt lån og rentegjeld samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning post 80 Renter.
- gi tilsagn om å konvertere lån til stipend første halvår 2013 (andre halvdel av undervisningsåret 2012–13) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2012 (første halvdel av undervisningsåret 2012–13), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 50 Avsetning til utdanningsstipend.

IV

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. privatister som melder seg opp til eksamen, og kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale et gebyr pr. prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg opp til eksamen, skal betale 378 kroner dersom privatis-ten ikke har prøvd seg i faget tidligere som priva-tist eller elev, og 775 kroner ved forbedringsprø-ver. Kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale 775 kroner pr. prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og 1 549 kroner ved senere forsøk.
2. Kunnskapsdepartementet i 2012 kan gi universi-teter og høyskoler fullmakt til å:
 - a) opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten
 - b) bruke overskudd av oppdragsvirksomhet til kapi-talinnskudd ved opprettelse av nye selskap eller

ved deltagelse i selskap som er av faglig interesse for virksomheten

- c) bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd
- d) bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forval-ter, til drift av virksomheten eller til kapitalinn-skudd
3. Høgskolen i Sogn og Fjordane kan bruke 10 000 kroner fra virksomhetskapitalen til stiftelsen Nynorsk kultursentrum.
4. Kunnskapsdepartementet i 2012 kan gi Statens lånekasse for utdanning fullmakt til å inngå avta-ler om leveranser til å gjennomføre modernise-ringen i Statens lånekasse for utdanning, jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 45 Større utstyrsinnkjøp og vedlikehold. Fullmakten gjelder innenfor en samlet kostnadsramme for prosjektet på 832,7 mill. kroner, jf. Budsjett-innst. S. nr. 12 (2007–2008) og St.prp. nr. 1 (2007–2008) for Kunnskapsdepartementet.

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2012 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
920		Norges forskningsråd	
	50	Tilskudd	182,5 mill. kroner

VI

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 1020 postene 1 og 21	kap. 4020 post 3
kap. 1021 postene 1 og 21	kap. 4021 post 1
kap. 1022 postene 1 og 21	kap. 4022 post 1

VII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1590 post 1	kap. 4590 post 2
kap. 1590 post 21	kap. 4590 post 3
kap. 1591 post 1	kap. 4591 post 2
kap. 1591 post 21	kap. 4591 post 3
kap. 1592 post 1	kap. 4592 postene 2 og 3

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 1. desember 2011

Marianne Aasen

leder og ordf. for kap. 200 og 3200

Elisabeth Aspaker

ordf. for kap. 225, 227, 228 og 3225

Tor Bremer

ordf. for kap. 260 og 1137

Dagrun Eriksen

ordf. for kap. 221, 1590 og 4590

Svein Gjelseth

ordf. for kap. 283, 310, 1022, 1023, 1592, 4022, 4592 og 5610

Aksel Hagen

ordf. for kap. 255, 286 og 3286

Mette Hanekamhaug

ordf. for kap. 229, 230, 3229 og 3230

Svein Harberg

ordf. for kap. 257, 2410, 5310 og 5617

Stine Renate Håheim

ordf. for kap. 270, 281 og 3281

Tord Lien

ordf. for kap. 280, 287, 1020, 1021, 3280, 3287, 4020 og 4021

Hadia Tajik

ordf. for kap. 220, 222, 223, 224, 3220, 3222 og 3224

Bente Thorsen

ordf. for kap. 258, 1591 og 4591

Henning Warloe

ordf. for kap. 285, 288, 920 og 3288

Truls Wickholm

ordf. for kap. 252, 253, 254, 256, 276 og 3256

Anne Tingelstad Wøien

ordf. for kap. 226